

vezek 50.

VI. 180 - 1440 - Cena 20 vinarjev = 10 kr.

Strah na Sokolskem gradu

ali
Nedolžna v blazniči.

Roman
za ljudstvo.

Založnik:
Josip Rubinstein
na Dunaju VII Sigmundsg 11

vseh knjigarnah in pri vseh upravljenih raznaševalcih knjig.

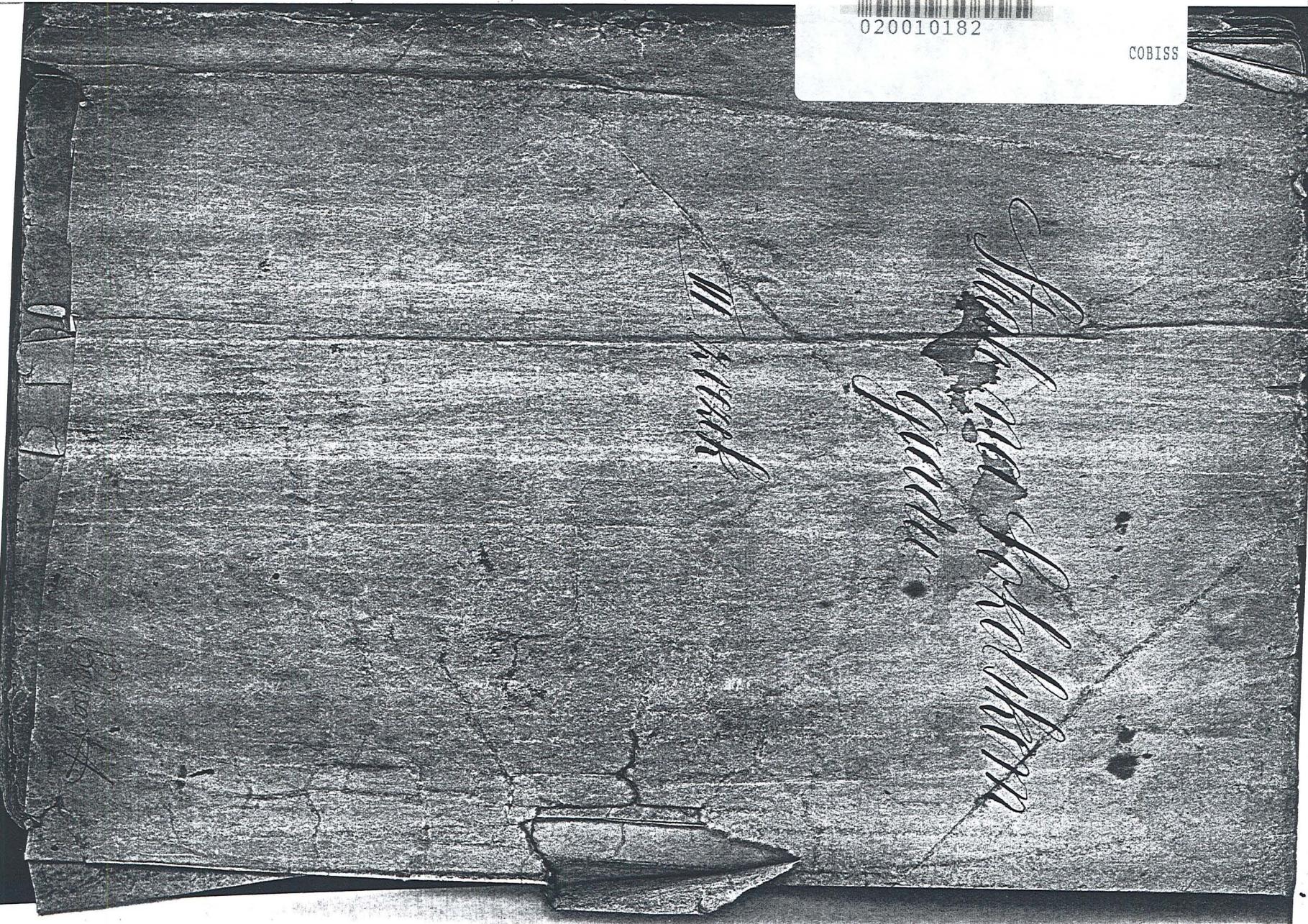
Narodna in študijska knjižnica Trst

SKL
42060/3
82(100)

020010182

COBISS

485-720/16.7.11.

Rožica je pa tudi vedela, da ne bo več imela take prilike za beg kakor dana.

Vrata so se odprla.

Deklica v ruski noši je prišla noter ter postavila na mizo samovar (za čaj kuhati).

Ker je zaprla za seboj vrata, jo je Rožica sklenila nagovoriti.

„Natalka,“ je šepetala Rožica, „poslušajte, rešite in rešite nesrečnico in Bog Vas bo blagoslovil.“

Deklica je osupnila, toda najbrž ni razumela, kajti zmajala je z glavo.

Rožica jo je nagovorila slovenski, česar pa Ribotovo ni razumela, zato je poizkušala če bi Nat morda francoski razumela.

Zaklicala ji je tedaj iste besede francoski.

Toda Natalka je zopet zmajala z glavo ter žalo gledala Rožico s svojimi velikimi očmi, kakor bi ho obžalovala, da se ne more sporazumeti z njo.

Rožico je prijela obupnost. Pred njo je stala oseba, ki ima gotovo usmiljenje z njo, a ni se mogla z njo zgovoriti.

Nato je Natalka stopila k Rožici, položila roko na usta ter žalostno zmajala z glavo; nato je pokazala na ušesa.

„Gluhonema! Mutasta!“ je vskliknila Rožica, toda v istem hipu je veselja zablikalo v njenih očeh.

Da, zdaj je upala, da se bo lahko zgovorila z deklico. V hiši doktorja Morača je namreč poznala nesrečno deklico, ki ni ne govorila, ne slišala; Rožica se je po dolgem trudu naučila jezika gluhonemih, ki si z očmi, rokami in z obrazom lahko vse povedo.

„Ti si gluhonema?“ je vprašala Rožica Natalko ter s prsti in očmi izrazila to vprašanje.

Mlada Rusinja je trenotek osupnila Rožica je bila trenotek strahovito razburjena, — kajti zdaj se je moralo odločiti, ako bo mogoče pridobiti si to nesrečnico.

Tedaj je vzdignila Natalka roko ter odgovorila v jeziku gluhonemih: „Da, slišati in govoriti ne morem, toda razumem Te dobro.“

Rožica bi skoro zakričala veselja, toda morala je ti previdna, da bi knez ne slutil zunaj, da se z Natalko ovarja.

Morda se že zdaj vzbuja v njem sum, ker je mlada inja predolgo ostala pri nji.

„Reši me,“ ji je Rožica pokazala, „nesrečnica sem, ro je ta človek siloma odpeljal sem. Ako se Ti smilim, ki spravi iz te hiše in mi opiši pot v najblíže.“

„Ta človek je knez,“ ji je odgovorila gluhonema, „je mogočen in bi me umoril, ko Ti pomagam.“

„Ali hočeš biti sokriva moje smrti? Učitanje bi Te vedno peklo! Usmili se me, Natalka, reši me iz te hiše!“

„To hočem storiti,“ je odgovorila Natalka, meni ni nič do življenja! Umrla bom, kajti ako me knez ne umori, me bo oče ubil, ako njegovemu gostu prekrižam račun. Da, rešiti Te hočem kljub temu!“

„Skliči torej vaščane, povej jim, kaj se mi je zgodilo; gotovo bodo med njimi ljudje, ki mi bodo pomagali ter če treba s silo ugrabili knezu.“

„O ne, tega ne bodo storili,“ je odgovorila Natalka, „ako jim bo knez dal steklenico žganja, Te bodo še naprej vlekli.“

„Torej ne veš nikake druge poti, da se rešim?“

„Da, eno vem, ako imaš pogum.“

„Kako naj bi ga ne imela, ko se gre za moje živ-

ljenje! Le povej, kaj naj storim, — vse hočem izvršiti, samo pokaži mi pot k rešitvi!“

„Ali vidiš oto veliko peč? Notri pečemo navadno kruh, toda danes ni zakurjena. Od te peči pelje dimnik skozi streho, dovolj je širok zate in zame, — ubeži skozi ta dimnik! V njem najdeš obstrani železno lestvico, po kateri prideš lahko navzgor!“

„Kaj pa potem, ko pridem iz dimnika?“

„Potem boš na strehi, na oni strani proti vrtu boš našla dolg kol, ki seza čez streho. Navadno obešamo perilo nanj, po tem kolu se spusti na tla in ubeži!“

Rožico je bilo groza te rešilne poti, na kateri si lahko vrat zlomi, trenotek je že mislila opustiti to misel. Tedaj se ji je pa v duši vzbudil sladek spomin na Mirkota, videla je podobo ljubljence, zato je odločno odgovorila:

„Da, po tej poti pojdem!“

„Pojdi torej!“ ji je pomigala Natalka.

„O kako kruto občutim baš zdaj, da sem revna, siromašna,“ je rekla Rožica, „niti obdariti Te ne morem, Natalka.“

Gluhonema je nevoljno stresla z glavo.

„Vzemi torej ta poljub, naj Ti prinese srečo!“ je zaklicala Rožica, objela mlado Rusinjo, ter ji poljubila čelo in ustnice. „Kakor sestra si ravnala z menoj in hvaležna Ti bom, dokler bom živila!“

Tedaj se je Rusinja sklonila, poljubila je najprej Rožici roko ter potem pokleknila pred njo. S pobožnim pogledom je zrla v Rožico v kakor nadzemsko bitje in v očeh se je jasno bralo, kaj je občutila v srcu.

„Ko sem Te uzrla, sem mislila, da vidim angela božjega. V naši cerkvi je podoba svete Device, Ti si nji podobna!“

Nato je Natalka stekla k vratom, jih odprla in odšla.

287

Ko so se vrata odprla, je videla Rožica kneza Slatkina, sedel je s prekrižanima nogama na stolu ter kadil cigaretto. Torej jo je stražil.

„Na delo!“ je zaklicala Rožica, „ničesar se nočem batiti, Bog mi bo pomagal!“

Ljubka deklica je šla proti velikanski peči, kakršno imajo ubožnejši Rusi v vsaki hiši, kajti ta peč jih ne varuje le pred mrazom, ampak v nji pečejo tudi kruh inkuhajo jedi.

Rožica je s strahom opazovala velikansko peč. Bilo ji je, da vidi slona, na katerega se ne upa. Nato pa je odločno odprla zapah pri vrath ter potem strmela v veliko votlino, ki je bila popolnoma temna.

Z rokami je potipala notri. Ko jih je potegnila nazaj, je videla, da prsti niso bili črni od saj, peč so morali malo poprej očistiti. Tem bolje, vsaj ne bo vsa umazana od saj, ki bi ji lahko tudi v oči prišle, da bi ne mogla gledati. Še kratko molitev, — in Rožica se je splazila v odprtino ter videla v naslednjem hipu tudi dimnik, ki je peljal na streho. Preskrbela si je poprej užigalice in ko je eno prižgala, je opazila lestvo o kateri je Natalka govorila.

Naglo je splezala po železnih klinih navzgor. Temno je bilo, a skoro ji je zavel sveži zrak nasproti, prišla je do konca. Še en klin in dihala je hladni nočni zrak.

Mraz ji je dobro del, okrepčal je njeno vstrajnost ter ji ojačil čute.

Previdno se je splazila iz dimnika ter stopila na streho. Skoro je iztaknila tudi drog, o katerem je Natalka govorila. Oprijela se ga je z obema rokama ter se počasi spuščala navzdol.

Ivan, ki je stražil na drugem koncu hiše, ni o vsem tem ničesar opazil. Rožica ga je z zidu opazila, ko je

baš kadil iz kratke pipe ter odpiral veliko steklenico, ki je bila najbrž z žganjem napolnjena.

Rožica se je z nogama dotaknila tal; mislila je, da je že premagala največjo težkočo. Še enkrat se je ozrla na gostilno ter se spomnila gluhoneme deklice, — potem je že stala na cesti, ki se je vila ob gozdnem robu.

Rožica je tekla kolikor je mogla, kajti hotela je čim bolj daleč biti od kneza.

Toda groza je je bilo pred gozdom, mislila je na strašne zverine, katerim je komaj ušla. Zato je sklenila raje po cesti hiteti. Saj bi bila izgubljena, ako bi jo le en volk napadel. Nobene stvari ni imela, s čemer bi pospešila svoj beg. Ni imela niti orožja, niti denarja in obleka, ki jo je imela na sebi, je bila ona, katero ji je Galjevka dala.

Komaj je bila četrt ure na prostem in ko se ji je razburjenost polegla, jo je že zeblo, a vendar je po gumnu nadaljevala pot.

Začelo se je daniti in to jo je napolnilo z novo nado. Ljudje bodo vstali in okolica se bo oživila.

Ko pa je Rožica eno uro hodila kakor hitro je mogla in pri tem vendar ničesar ni videla kot polja in travnike posute z belim srežem, je občutila, da jo je zgrabila velika vtrujenost.

Vedno bolj in bolj je postajala trudna, bilo ji je, da se ji je kri v žilah izpremenila v svinec, — komaj je še prestavljala noge.

Kaj je bilo to, — zakaj se je tako hitro utrudila? Že veliko daljšo pot je napravila v svojem življenju in danes baš danes je noge niso hotele več nositi in celo telo ji je bilo tako teško, kakor bi bilo prikovano na zemljo.

Bil je tako strašen mraz, v katerem je hodila. Zdaj šele je Rožica čutila, kako mrzlo je, tresla se je ter se tesneje zavila v lahko obleko.

In zdaj je začelo snežiti. Mrzla burja je zavela od vzhoda in gnala snežinke Rožici v obraz kakor bi jo kdo s šivankami zbadal. Snežinke so se prijele Rožičnih las in obleke, da je izgledala, kakor bi imela na sebi belo mrtvaško obleko.

„Gorje mi!“ je vskliknila Rožica ter obstala in si pritisnila roko na burno bijoče srce. „O samo nekaj minut moram počivati ter potem dalje hiteti.“

Hipoma se je spomnila, da je usodepolno za onega, ako v takem mrazu sede v sneg. Strahovit mraz, ki povzroča utrujenost in otrdi kri, zavodi človeka v spanje in spanec mora povzročiti v takem mrazu smrt.

Ne, morala je naprej, — le ne obstati in se zgruditi. Rožica se je ozrla, obstala je, da vidi, ako jo kdo ne zaseduje. Toda sneg je že tako gosto naletaval, da se ni ničesar več videlo skozi gosto kopreno.

Opotekala se je naprej. — O redni hoji ni bilo več govora. Držala se je sredi ceste, toda videti ni mogla več, kje je.

Mraz pa ni ponehaval, ampak še hujši je vsako minuto postajal.

Nenadoma se je okrog Rožice izpremenila bela krajina v rdečkasto in potem v temnočrno. Bilo ji je, kakor bi kri deževala z neba. Zatisnila je oči in jih zopet odprla v nadi, da bo ta čutna prevara izginila. Toda zopet je bilo vse okrog nje zavito v rdečo tančico.

Omotica jo je prijela, zato se je z vso močjo borila proti nji. Ako bi se zdaj nezavestna zgrudila na cesto, bi bila prav gotovo plen smrti.

„O Bog, ali ni nikjer človeškega bivališča, nobene

šupe, kamor bi šla pod streho? — Ne, ne, vse je prazno in zapuščeno, sneg, povsod le sneg! Okrog mene nič, nad menoj sivo nebo, v daljavi strašen gozd! Proč je z menoj!“ je zastokala Rožica ter ječe obstala, „nikoli več Te ne bom videla, — Bog Te obvari, ljubljenček!“

O nikoli ne boš izvedel, kje je umrla Tvoja Rožica, nikoli ne boš stal ob mojem grobu ter jokal! — Za puščena umreti na cesti, to je torej osoda, ki me čaka.

— Toda boljše je to, tisočkrat boljše nego živeti v sramoti!“

Rožica je še zakričala, nato je nesrečnica počasi zdrknila v sneg ter se zleknila z globokim vzduhom, kakor bi legla k smrti.

Zaprila je oči, kajti zdaj se ni mogla ustavljati utrujenosti, ki jo je težila.

In zdaj ji je bilo, kakor bi slišala zvonenje zvona, ki je klical v cerkev, zdelo se ji je, da vidi množico pobožnih, ki so romali v cerkev. Zeleno je bilo vse okrog nje kakor spomladji, lepa vigred je prišla, solnce je posiljalo svoje žarke na zemljo in Rožici je bilo tako gorko.

Tedaj je hipoma stal Mirko pred njo, sklonil se je k nji ter rekel: „Vstani, Rožica, danes je najin poročni dan! — Zvonovi zvonijo najini poroki! — Danes postaneva srečen par!“

In Rožica je hotela vстатi, a ni mogla, — hotela je govoriti, — in vendar ni spravila besede iz ust, — Mirkota je le gledala z velikimi prosečimi očmi in pri tem ji je nevidna roka stiskala nežen vrat.

„Zrak!“ je zaklicala, „zrak, zadušim se!“

Ali je bila to smrt? Ali je že prišla, da jo reši? — Da, — trije angeli v dolgih, belih oblekah so stali

poleg nje, držali oljki v rokah ter jo dobrotno in ljubnjivo gledali. Eden angelov ji je zaklical:

„Da, Rožica, rešena si! Zemlja se umika in nebo se Ti odpira! Pojdi, ubogo dete! Bog Te že čaka!“

Po gostem snegu so dirjale sanke proti kraju, kjer je Rožica sanjala smrtne sanje. Bič je žvižgal na tri konje, ki so bili po ruskem običaju upreženi pred lahke sani.

V saneh je sedel knez Boroš Slatkin. Niti kožuha ni imel na sebi, ker ga ni utegnil obleči, ko je izvedel za Rožičin beg.

Poleg njega je sedel Ivan in zadaj je stal krčmar z vajeti, oni človek, pri katerem so morali ostati, oče Natalkin.

Hipoma so konji obstali.

Nekaj mora na potu ležati,“ je zaklical krčmar, „morda pod snegom. Skočite naglo s sank, Ivan, in poglejte, če je ona.“

A preden se je Ivan še izmotal iz sank, je že knez skočil doli, vglobil je oči v sneg, dokler ni hipoma zakričal, par korakov tekel naprej ter pokazal na malogomilo, ki je bila s snegom pokrita.

„Tukaj je človek pod snegom!“ je zaklical, „ona je, zmrznila je, nič več je ne najdem žive.“

Tudi Ivan in krčmar sta ostavila sani ter naglo začela odkopavati sneg z lopatami, ki sta jih prinesla iz krčme.

Skoro so odkidali sneg in knez Slatkin je uvidel, da je bilo njegovo mnenje pravo, kajti res je Rožica ležala pred njim.

Ljubka deklica je bila smrtnobleda, oči ostekle,

roki stisnene in prsti so se komaj dali razkleniti. Celo telo je bilo trdo in Slatkin je imel Rožico za mrtvo.

„Ugrabljena mi je torej,“ je hripavo vskliknil, „nesrečnica ni hotela drugače. Ah, ta blaznost, bežati v tem mrzlem jutru, — sama, v lahki obleki; čudim se, da je še tako daleč prišla in ni že poprej omagala.“

Pri teh besedah je pokleknil poleg Rožice in potipal, ako ji še srce bije.

— Da, pod prsti se je nekaj gibalo, prav počasi so se vzdigovale in padale deviške grudi, in knez Slatkin je s tresočim glasom vskliknil:

Še živi, sveta mati v Kazanu bodi zahvaljena, — še jo lahko rešimo, smrt še ni nastopila. — Pomagajta mi naglo, da jo spravimo v sanke in potem v diru nazaj v gostilno, kolikor morejo konji teči.“

Skoro nato je ležala Rožica v saneh pokrita z gor-kimi kožuhmi in odejami.

Slatkin je sedel nasproti nje in zadaj sta stala Ivan in krčmar, čeprav je bilo na ozki deski komaj za enega prostora.

Toda knez je tako ukazal in Ivan se ni nobeni stvari upiral.

Sanke so nato letele v največjem diru nazaj proti gostilni in skoro obstale pred vrati.

Gluhonema Natalka je pritekla in ko je zagledala Rožico, se je stresla in solze so ji stopile v oči.

Rožico je nesel Ivan v sobo iz katere je ubežala in jo položil na posteljo. Natalki je oče ukazal, naj Rožico drgne s snegom in krtačami.

O vsem tem ni Rožica ničesar vedela. Popolnoma se je zavedla šele za eno uro, ko je zopet sedela v vozu, ki je dirjal z njó iznova skozi gozd.

Kovač je po noči delal in kolo popolnoma popravil. Zato se je knez naglo odpeljal iz vasi.

„Ali se zopet dobro počutite, Rožica?“ je vprašal knez Slatkin s sočutnim glasom, ko je lepa devojka zopet odprla oči in ga pogledala.

„Kje pa sem?“ je vprašala Rožica, „oh, tako strašne sanje sem imela. Zdelo se mi je, da sem padla v sneg in da me je smrt ugrabil.“

„No, tako hudo ni bilo,“ je odgovoril knez, „toda skoro, skoro bi zmrznili, ljuba Rožica.“

Zdaj šele je postal nesrečni deklici jasno, da ni sanjala, ampak v resnici doživila. Lahno je zakričala ter se tesneje zavila v dragocen kožuh, s katerim jo je knez ogrnil.

Knez Slatkin si je prižgal cigaret, potegnil par dimov ter se zopet obrnil k Rožici.

„Zdaj vidite, kake strašne posledice nastanejo, akoste neposlušni; tako očetovsko nežno sem Vas svaril, da ne poskušate ubežati, ker je beg nezmiseln. In vendar ste to storili in ko bi ne prišel o pravem času, bi ležali zdaj pod sneženo odejo, zmrzneni na cesti.“

„Torej ste me rešili,“ je rekla Rožica, „torej. Vam imam že drugič zahvaliti svoje življenje. O Bog, zakaj me niste pustili umreti, zdaj bi že vse minilo in jaz sem tako sladko sanjala.“

„Pri tej priliki nisem samo Vam rešil življenja,“ je smehljaje rekел knez, „ampak tudi gluhonemi Natalki; ako bi jo starcu ne iztrgal iz rok, bi jo še ubil.“

„O Natalka, torej si morala radi mene trpeti!“ je zaklicala Rožica, „o knez, hvaležna sem Vam, da ste se zavzeli za nesrečno mutasto devojko, toda je starec ne bo več zdaj, ko Vas ni več tam, kaznoval za to, da mi je pokazala pot v prostost?“

„Osoda Natalke Vas ni treba skrbeti,“ je odgovoril knez ter si zvil novo cigaret, „skrbel sem za to, da je Natalka enkrat za vselej rešena grozoviteža.

Nekdaj sem se vsled dolgega časa zanimal za medicino in zdaj sem opazil, da Natalka ne obsojena, da bi vedno ostala gluha in nema. Ubogo dekle so le zanemarjali, saj veste, da se kmetje boje izdatkov, ako je treba po zdravnika poslati. Tudi ta izvrstni oče ni niti enkrat dal preiskati svoje hčere. Natalki sem dal priporočilno pismo, s katerim bo sprejetata v zavod za gluhotneme, izročil sem ji tudi potrebni denar za potovanje in v tem hipu je deklica že na potu v Petrograd, kjer jo bodo na moje stroške zdravili.“

Rožici so stopile solze v oči, neverjetno je strmela v kneza.

To je storil, tako plemenito je ravnal mož, ki je njo siloma odpeljal, ki je zločinsko ravnal z njo, ko ji je ugrabil prostost.

In kako je to pravil, prav tako, kakor bi bilo po sebi umevno! Rožica je začela dvomiti v Boroša Slatkina. Zdelo se ji je, da živita dve duši v prsih tega človeka, ena polna dobrote in ljubezni do bližnjega, polna hrabrosti in plemenitosti, druga polna strasti in pohotnosti, grešne poželjivosti in morda tudi krutosti.

Rožica je bila še premalo izkušena, da bi razumela nasprotja, ki se v človeški naravi dostikrat združijo, toda nekaj je občutila: nemogoče ni bilo, da bi se ji morda sčasoma ne posrečilo prepričati kneza o zločinu, ki ga je izvršil na nji, da mu morda omehča srce in potem ji bo morda sam od sebe dal prostost, katero ji zdaj tako omejuje.

V naslednjih dneh se je vse gladko izteklo. Sneženi vihar se je polegел, pota so se zboljšala in ni bilo

videla, da se je kočijaž na kozlu pokrižal. Nato je slišala rožljanje verig, tiho ječanje, ki je prišlo do ušes, temne postave je ugledala na planjavi. Srečali so namreč ceto sibirskih kaznjencov.

Nesrečniki so paroma zvezani drug od drugega korakali, zaviti v sive plašče s rdečimi našivi. Noge so imeli s cunjami ovite, na hrbtih je nosil vsak svojo vrečo in pri svetu bakelj, ki so bili nataknjene na sulice kozakov, je Rožica lahko razločila posamezne obraze.

Kakšna brezbriznost in malodušnost je govorila iz obraza nekaterih, iz drugih zopet obupnost! Bledi, rumeni, izmozgani so izgledali! Gotovo so trpeli lakoto in zmrzovali in vendar se jih nič ne usmilil; kozaki so jih z biči gnali naprej, ako so začeli pešali in ako so se zgrudili na tla, potem pa gorje jim! — Kdor ni mogel več vstati, je postal žrtev sibirskih volkov, ki so v gotovi daljavi sledili četi kaznjencev.

Kozaki so spoštljivo pozdravili, ko so se sanke peljale mimo njih. Knez Slatkin je stopil iz voza ter izpregovoril s kozaškim načelnikom nekaj besed, katerih Rožica ni razumela. Najbrž je prosil načelnika dovoljenja, kajti izvlekel je denarnico ter podaril vsakemu jetniku nekaj rubljev.

Nesrečniki so ga blagoslavljeni, hoteli so mu poljubiti roko, toda knez je naglo skočil v voz in ukazal kočijažu, naj požene konje. Sani so zdirjale, kakor bi jih duhovi nesli in ko se je Rožica ozrla, je videla, da se je četa zopet pomikala naprej.

Naposled so prišli iz sneženih krajev, rastlinstvo se je pokazovalo in vedno gorkejše je postajalo.

Nekega dne je knez pokazal skozi okno in rekel: „Tamkaj je konec našega puta!“

treba več po neizmernih gozdovih dirjati, kajti peljali so se mimo obljudenih mest.

Boris Slatkin je najbrž neko noč, ko je Rožica spala, brzojavil domov, kajti nekega dne pri solnčnem zahodu so prišle nasproti sani in Boris je Rožico pozval, naj se presede v sani, ker se na kolesih ne more več priti naprej.

Zaprte sanke so bile prav tako udobno opravljene kakor voz, z istimi kuričnimi pripravami, da še celo bolj prostorne so bile nego kočija.

Rožica je na tihem občudovala Slatkinovo previdnost, kajti brezkončna snežena polja so se otvorila pred njimi, vedno redkejši so postajali obljudeni kraji, nimo katerih so prišli, cela pokrajina je drugače izgledala, celo ljudje so bili drugače oblečeni.

Boris Slatkin ji je nekega dne pojasnil to s kratkimi besedami: „Z d a j s m o v S i b i r i j i !“

Sibirija. — To ime je vzdudilo v Rožici celo vrsto mislij. Kolikrat ji je Jaklič, ki jo je v vsem poučeval, vse pojasnil, pravil o tej strašni deželi obupnosti in smrti, kolikrat ji slikal trpljenje nesrečnikov, ki so bili obsojeni v prognanstvo v Sibirijo.

Čemu jo je knez baš sem pripeljal, kjer bo tako daleč od onega, ki ga ljubi, edinega človeka, ki je tudi njo ljubil.

Gore in doline, gozdovi in reke, dežele in jezera so jo ločila od Mirkota in vedno globlje v Sibirijo jo je knez Slatkin vlekel.

Počitka ni poznal. Brez odmora so dirjali konji noč in dan in če je videl da so utrujeni, jih je zamenjal z drugimi, ki so na gotovih postajah že čakali.

Neko noč se je pojavil Rožici strahovit prizor.

Sani so nenadoma začele počasi voziti in Rožica je

In uro pozneje je mislila Rožica, da vidi fato morgan, ki tolikrat varata potnike.

Sredi zapuščene planjave se je vzdigoval eleganten grad, ki bi pravtako lahko stal blizu Pariza in okrog gradu je videla nekaj koč.

Opazila je tudi velik dimnik iz katerega se je valil črn din in Rožica je tudi že slišala ropotanje strojev in udarce kladiv. — ni bila dvoma, tukaj v daljni Sibiriji je tovarna.

„Ta kraj se imenuje Barbinci,“ je rekel knez Rožici ter pokazal na grad in koče, „in vse to, kar vidite tukaj, je moje. Ime Barbinci sem jaz dal temu kraju, ker sem vse to iz nič napravil. V oni koci stanujejo moji delavci, ki mi nič kaj prijazno ne služijo, ker so sužni, toda jaz jih nisem v to napravil. To so namreč ljudje, katere je vlada prognala v Sibirijo v prisilno delo. Ker je pa preveč teh kaznjencev, jih daje vlada posestnikom rudokopov v najem, toda nadzoruje jih po lastnih stražnikih.“

Vse to Vam povem, Rožica, da se ne boste čudili ali ustrašili, sploh pa boste stanovali v mojem gradu, kjer Vam ne bo ničesar manjkalo.

Vašo ljubezen si bom prizadeval z dovoljenimi sredstvi pridobiti, jaz nočem prisiljene naklonjenosti, ampak prostovoljno se mi boste udali. Zdaj smo na cilju, — prosim, oprostite, če niste imeli na potovanju vse udobnosti.“

Ako je knez Slatkin tako govoril z njo, potem ni vedela, ali misli resno ali se le norčuje iz nje. Saj je bila njegova jetnica, čemu mu je bilo potem treba misliti na njeno udobnost, in vendar, njegovo ravnanje ni nasprotovalo njegovim besedam, sam si je pred poto-

vanjem naložil žrtve in trud, le da nji ni ničesar nedostajalo.

Voz je obstal pred grdom. Skozi vrata je prišla stará ženska, oblečena v pisano fantastično obleko. Rumena koža, velike, temne oči so pokazale, da je bila najbrž ciganka, ki je po čudnem slučaju prišla v knezovo službo.

Komaj je zagledala Slatkina, se je vrgla pred njega ter mu poljubila noge.

Toda on je zarohnel nad njo in ukazal, naj ustane. Potem je izpregovoril nekaj besed z njo v jeziku, ki ga Rožica niti razumela, a takoj vedela, da ni ruski. Po teh besedah je ciganka takoj stopila k Rožici, jo ponizno pozdravila ter ji pokazala, naj gre z njo.

„Pojdite z njo, dete,“ je zaklical knez, „ciganka Vas bo peljala v Vašo sobo. Tam Vam ne bo ničesar manjkalo in časa boste imeli dovolj, da se odpočijete od dolgega potovanja. Delate lahko vse, kar Vam je ljubo, tudi iz grada smete iti, toda opozarjam Vas, da je beg od tukaj še tisočkrat težji nego Vaš prvi poizkus. Lepozrite se, — tu smo na robu barbinske puščave, takozvané Baraba, ki je strašnejša nego puščava Gobi, nevarnejša nego afričanski pragozd, strahovitejša nego sibirska snežena polja, po katerih ste se peljali.“

Na svidenje, Rožica, naj Vam ugaja v mojem gradu!“

Nato je knez nekaj naročil Ivanu.

Ciganka je šla naprej, — nesrečna devojka je šla za njo s sklonjeno glavo kakor bi jo peljali na morišće.

Po širokih, s preprogami pokritih stopnicah mimo sten z lepimi podobami sta korakali navzgor.

V prvem nadstropju so se nenadoma odprla vrata, — mlad mož je prišel ciganki in Rožici nasproti.

Ko je ugledal Rožico, je osupnil; trenotek sta se pogledala z oči v oči.

A takoj je mladi mož obrnil glavo z zaničevalno kretnjo. Pogledal je Rožico z pogledom, ki jo je zadel kakor bodalo.

Bil je pogled zaničevanja, — da, še več, studa!

Tesno se držeč ograje, je mladenič hitel mimo Rožice, kakor da bi se ne hotel dotakniti njene obleke.

Rožica sama ni vedela, zakaj je hipoma zardela v največjem sramu, — pogled mladega moža jo je hudo zbolel.

42. poglavje.

Zaničevana!

Rožica je zamišljena sedela v svoji sobi na gradu kneza Boroša Slatkina. Nenadoma so se odprla vrata in v sobo je neslišno stopila stara ciganka, ki jo je poprej sprejela.

Rožica je doslej videla le to sobo, v kateri je bila. Ciganka se je sicer takoj ponudila, da ji razkaže vse sobe, ki so ji bile na razpolago, toda Rožica jo je prosila, naj jo pusti samo.

S starko se je lahko razumela, ker je ciganka prav dobro govorila francoski.

Ciganka je stopila bližje, prekrižala roke na prsih ter se priklonila.

„Pridite bližje!“ ji je zaklicala Rožica, „kako je Vaše ime?“

„Cefira,“ je odgovorila sivolasa starka, „stara Cefira mi pravijo.“

„Ali ste že dolgo v službi kneza Slatkina?“

„Dolgo, — zelo dolgo, — najbrž že dvajset let; — takrat sem bila lepa in mlada, danes sem stara rumena in grda, toda ljubim ga še vedno tako, kakor sem ga takrat ljubila, — mora se ga ljubiti, ako se ga pozna.“

„Ste li vedno stanovali na tem gradu?“

„Ne, gospa, — poprej sem bila v Petrogradu, tam ima knez krasno palačo, o vse je v zlatu in marmorju, — in pohištvo — in služabniki in vozovi, — da, to je bilo drugačno življenje, a je minilo, človek ne more pomikati svojega življenja pred seboj kakor samokolnico, — življenje ga poriva, kamor osoda hoče.“

Iz vsega se je zrcalila fatalična udanost ciganov v osodo. Ciganka je bila nekdaj lepa, najbrž je bila knezova ljubica, — toda zdaj je bila stara in vela, opravljala je službo strežajke in vendar ni mrmrala, bila je srečna, da je živila v bližini moža, ki ga je nekdaj ljubila.

Rožica jo je razumela, vzdihnila je in se spomnila Mirkota, — oh, če bi mogla biti v njegovi bližini, rada bi se vsemu odrekla.

„Ali ste že videli svoje sobe, gospa?“ je vprašala Cefira, „dajte da Vam jih pokažem.“

To tukaj je sprejemna soba, — takoj poleg je salon; — kajne, čudovitolepo je urejen, — pohištvo iz palisanderskega lesa in vse v rumeni svili, — o, knez je bogat, zelo bogat, in kogar ima rad, temu daje s polnimi rokami. — Lahko zahtevate od njega, kar hočete in če bi Vam zdajle prišlo na misel po kakem lišpu iz Petrograda, — bi takoj odposlal služabnike po ta lišp.“

„Že dobro, nikakega lišpa si ne želim, jaz hočem kaj boljšega!“

Rožica se je že nameravala starki zaupati ter ji povedati, da si le prostosti želi, toda boljše je smatrala, ako obdrži še skrivnost zase. — Najbrž še nihče v hiši ni slutil kaj je in na kak način je prišla sem. Pa tudi brez pomena bi bilo, ko bi kneza pri služabnici obtožila, — ker bi je ciganka ne razumela, po njenem mnenju bi morala vsaka deklica srečna biti, ako jo knez ljubi.

„In tu poleg salona,“ je nadaljevala ciganka ter odprla vrata v veliko, s plavo svilo tapecirano sobo, „tu je Vaša spalnica, ki Vam mora ugajati, ker je tako prijetna. V sobi sem zakurila in dalo se bo sladko sanjati.“

In starka je pomenljivo pogledala Rožico, ki sicer ni razumela pogleda, a je vendar — zardela.

„In skozi ta vratica,“ je rekla ciganka ter odprla tapetna vrata, katerih Rožica ni opazila, „se pride na vrt. Vrt je knez napravil, velja celo premoženje, kajti prst so morali prav iz Tomska pripeljati. O to je daleč odtod!“

„Je-li so Babinci torej ločeni od vsega sveta,“ je vprašala Rožica, „ali ni nobenega mesta v bližini?“

„Ne, gospa,“ je odgovorila ciganka, „le nekaj kozakih postaj, in na drugi strani neizmerna planjava, — hu, ta je strašna, že marsikdo se ni vrnil, ako je šel v to puščavo.“

Rožica je opazila, da je kněz najbrž starki naročil, da jo svari pred stepo.

„In ali ni med to naselbino in mestom Tomsk nikake druge zvēze nego kneza Slatkina vozovi?“

„Nobene druge,“ je odgovorila starka, „ako hoče knez potovati, da zapreči voz ali sanke in ako se hoče zlato pripeljati v Tomsk k vladu, zaprežejo velike vo-

zove, katere spremljajo kozaki, da ji roparji ne napadejo.“

„Roparji?“ je poizvedovala Rožica, „ali so v Sibiriji tudi roparji, v deželi, kjer je pravzaprav sama beda in revščina?“

Ciganka se je zasmajala.

„Glejte je, nevednico. — Vi sodite o Sibiriji kakor mnogi drugi, ki je ne poznajo. — Sibirija siromašna? Oj, to je bogata dežela, in tu je več miljonarjev nego v Londonu ali Parizu. Pa tudi roparjev dovolj, — cele čete se potikajo okoli, v prvi vrsti kaznjenci, katerim se je posrečilo zdrotiti svoje okove.

Huj, teh se morate varovati, gospa, ne pustite, da bi Vas kaznjenci nagovorili. Stopili Vam bodo na pot ter Vas prosili pomoči, toda to so nevredni in nehvaležni ljudje in potem, — saj veste, — kdor pomaga sibirskemu kaznjencu ubežati, ta jesam prognan v Sibirijo ali pa s smrtjo kaznovan.“

Starka jo je hotela najbrž ostrašiti, da bi Rožica ne stopila v zvezo z ubogimi kaznjenci, — Rožica je to takoj opazila.

„In zdaj gospa,“ je zaklicala ciganka, „Vam bom prinesla kosilo, gotovo morate biti že lačni. Jaz Vam bom stregla, kajti noben služabnik ne sme stopiti v ta oddelek gradu, ker se knez boji, da bi Vas kdo ne nadlegoval.“

Knez je torej le stari Cefiri zaupal.

Starka je spremila Rožico nazaj v prvo sobo ter potem odšla. Skoro nato se je že zopet vrnila ter prinesla okusne jedi in ognjevita vina.

In Rožica je jedla in pila, ker je bila v resnici lačna.

„Te jedi je pripravil francoski kuhar Bonker iz Pariza,“ je rekla ciganka.

„Iz Pariza je torej prišel?“ je vprašala Rožica. „To mora biti strašno tukaj živeti človeku, ki je bil poprej v Parizu.“

„Hm, Bonkerju ne preostane drugega, kajti v Parizu ga ima policija v črnih bukvah in je za deset let prognan iz Pariza, ker je bil v zvezi z nihilisti. Knez Slatkin, ki je iskal zanesljivega kuharja, ga je spravil sem v prognanstvo, kjer ima še sedem let ostati.“

Knez mu tudi plačuje po dvajsettisoč frankov na leto in ker nima kuhar prilike zapravljati tukaj denar, bo imel lepo premoženje, kadar odide odtu, — blagoslavljal bo kneza kakor vsak drug.“

„Torej je knez dober?“ je vprašala Rožica.

„Ali še niste opazili tega? — Knez daje s polnimi rokami, dober je, pa tudi strašen, — kdor mu klubuje, ta moraš s poti, — tako ali tako!“

„Je li knez oženjen?“ je vprašala Rožica.

„Bil je oženjen, — toda žena mu je umrla precej časa, — pokopana je v grobnici kneza Slatkina v Petrogradu, — takrat sta bila sina še tako majhna, — Andrej je še komaj hodil.“

„Kaj, knez ima sinove?“

„Sveda, — oba sta tukaj, — šele pred eno uro je prišel lepi Gregor, ki je major pri carski gardi v Petrogradu. — To Vam je mož, — cel oče!“

In mlajšega sina Andreja, ki je voditelj tukajšnjega rudokopa, ste pa že videli.“

„Jaz?“

„Gotovo, — mladi mož, ki sva ga srečali na stopnicah. Ali ste videli njegov pogled? — Toda zameriti

U 507: 528.

Strah na Sokolskem.

V letu hipu, ko je grobar zamahnil, da vjame svojo žrtvo v zanklo, je sunila Rožica nujajovalca v prsi, da se je opotekel.

Ripercen, Ciganka, kipa v Giperton, v Parizo

mu ne smete, ker Andrej ne more trpeti nobene ženske, zlasti pa take, ki jo ima njegov oče rad.“

Zdaj je Rožica razumela pogled mladega moža in zopet se ji je krčilo srce — in zopet je sramu zardela.

„Hvala, Cefira, za Vaše podatke,“ je rekla, „vedno je dobro, če se ve, v kakšni okolici živi človek. Sploh pa upam, da ne pridem z nikomer v dotiko, kajti zelo sem žalostna in želim, da bi čim manj ljudij videla.“

„Nihče se Vam ne bo usiljeval, gospa,“ je rekla Cefira, „in če hočete iti na vrt, greste lahko po onih stopnicah, ki sem Vam jih pokazala.“

Rožici je bil ljub ta predlog, majhen izprehod ji bo dobro del.

Skoro nato je odprla tapetna vrata ter šla po okroglih stopnicah na vrt.

Najprej je prišla skozi steklena vrata na teraso in začudenja je vskliknila, kajti pod nogami so se ji razprostirale cvetlične gredice z dragocenimi cvetlicami. Drevesa, košati grmi, grozdje na brajdi, kipi in vodometi, vse to jo je očaralo v tej puščavi. Želo mnogo je moral veljati ta vrt, kajti vse je bilo umetno, nič naravnega.

Rožica je stopala po stopnicih doli, vonj pestrih cvetlic ji je zavel nasproti, a baš v tej krasoti jo je zgrabilo hrepénenje po domovini.

Spomnila se je trenotka, ko se je sešla z Mirkotom v gozdu, — bil je najsrečnejši trenotek njenega življenja. Tedaj se je v njeno deviško srce naselila ljubezen ter naglo pognala globoke korenine.

Rožica je korakala proti utici, ki je bila iz rumene svile opravljena.

V utici je bilo dragoceno pohištvo in Rožica je sedla na divan. Hotela je za hip sanjati z zaprtimi očmi.

i pa še sedela minuto, ko se je pri vhodu pojavila tka moška postava.

Rožica je poskočila, — bil je knezov mlajši sin Andrej, ki je stal pred njo.

Komaj jo je ugledal, ko je že hotel oditi in Rožica opazila, da je temno namršil obrvi ter se zaničljivo smehljal.

Tedaj je sveta jeza zgrabila dušo nedolžne devojke. Onosno se je zravnala in ko se je hotel Andrej obrniti, a odide, mu je zaklicala:

„Prosim, gospod, ostanite trenotek tukaj, — vprašati Vas moram nekaj.“

„Vprašati? — Vi?“ je rekel osorno Andrej, „hm, ko sem radoveden, — le vprašajte!“

Rožici se je glas tresel, a vendar je odločno zaklicala:

„Zakaj me zaničujete?“

Andrej se je zdrznil, vprašanje ga je presenetilo, — morda ga je tudi deklica sama osupnila, zato je šele o precejšnjem odmoru odgovoril:

„Zaničujem Vas, ker ste zaničevanja vredni!“

„Ako ste plemič,“ je vskliknila Rožica s trepetajočim glasom, „opravičite svoje besede, — čemu sem zaničevanja vredna?“

„Ako bi ne bili, — bi bili sicer tukaj? — Pojasnilo zahtevate od mene, no nimam navade, da bi z ljudmi Vaše vrste govoril in sem se doslej vedno skrbno ogibal, da nisem prišel v dotiko s ženskami, ki so prijateljice mojega očeta, toda Vi ste me pozvali, torej bom govoril.“

Sicer ne vem, kako ste se seznanili z mojim očetom, toda boljše bi bilo, da bi ostali v Parizu, Londonu ali

na Dunaju ali kjer ste že bili. V tej hiši ne boste našli prijaznega sprejema, dokler imam še jaz kaj odločevati.

Vi ste mladi in skoro bi tudi mene premotili, da bi ne mislil na to, da imam opraviti z dekletom, ki ni spoštovanja vredno. Morda boste zavrnili moj svet, a vendar Vam svetujem, da se čimprej odrečete življenju, ki je zdaj živite.

Vi stojite na robu prepada. Prej ali slej boste padljvanj in nihče Vas ne bo rešil. Delili boste osodo svojih tovaršic, ki so umrle na cesti, ko je minila njih krasota, kajti še nobena ni vsled sramote srečna postala!“

Trdo in osorno so se glasile besede mladega moža, oči so mu jezno bliskale v sveti jezi, ki ga je navdajala.

Rožica je hotela pri pričetku govora ustati, toda to, kar je govoril, je bilo tako strašno, napolnilo jo je s stidom, čeprav je le napol razumela in ne da bi sama hotela so se ji solze ulile z očij in ihteč je padla v naslanjač.

Te solze so Andreja nekoliko razorožile. Misil je, da govoril s popolnoma propalo žensko, toda dekle, ki ima še solze, še ni bilo popolnoma izprideno, to se še lahko reši.

Rožicina lepota ga je deloma omamila. Tako mlada ljubka, pa že tako propala, si je mislil.

Vedel je, da je njegov oče eden najhujših zapeljivcev in da se mu skoro nobena ženska ni mogla ustavljati.

Andrej je pa doslej poznal samo zaničevanja vredne ljubice svojega očeta, ženske, ki so za denar prodajale svojo ljubezen, — kako si je moral mladenič potem misliti, da Rožica ni šla prostovoljno s knezom, tega ni mogel verjeti, le ker je videl njene solze, je mislil, da še ni tako izpredena kakor druge.

Andrej je sedel nasproti Rožici.

Z rokami si je revica zakrila oči in si ga ni upala pogledati. Še nikoli ni slišala tako strašnih besed iz moških ust, celo doktor Morač ni tako zadel.

„Ali me hočete poslušati?“ je vprašal Andrej, „nekaj bi Vam rad povedal.“

Kakor Vi hočete; — ako morda mislite, da imam pri tem kake sebične namene, da Vas hočem morda iz grada spraviti, rajši molčim; moja stvar ni, da bi Vam oči odprl in ako vseeno to storim, naredim morda veliko neumnost. Morda me boste, ako Vam hrbet obrnem, zasmehovali, se norčevali iz mojih nazorov, kajti pri pregrehi je najslabše, da si še prisvaja pravico, da sodi krepost in si domišljuje o svoji moči čez ljudi.“

Rožica mu ni odgovorila, neprestano so ji tekle solze.

Tako daleč je že prišlo z njo, da ravna človek, ki je bil v vsakem oziru poštenjak, z njo kakor z vlačugo in vendar ni ničesar storila, kar bi mu dalo povod do tega.

„Poslušajte me torej,“ je rekел Trebič s trdnim glasom, „mladi ste in lepi; „ali Vam še nikoli ni prišlo na misel, da ste zarad hipnega razkošja uničili vso svojo prihodnost, da Vam ne bo nikoli dovoljeno izvrševati pravi poklic žene, — biti dobra gospodinja in dobra mati?“

Glejte, vseeno se lahko kdaj prigodi, da bi kak moški Vas prosil za roko; potem imate na izberu, da ga ali nalažete, in kakšna laž je v zakonu to, kar je za bolno telo gnojna rana, ki se na eni strani zaceli, na drugi zopet odpre in končno bolnika po hudič mukah v grob spravi.

Ali boste pa možu priznali resnico ter povedali kaj ste bili poprej; — potem se bo z zaničevanjem odvrnil od Vas, kajti tako življenje, tako preteklost ne more moški odpustiti, tem manj, če Vas res ljubi!

Tudi jaz sem mlad, izkušenj nimam veliko, toda to rečem, da vsi zakladi Rusije ne morejo ženski poplačati zaničevanja, ki leži v takem priznanju. In pomislite le, ako moža ljubite, ako Vas navdaja hrepnenje, postati njegova soproga, kako grenko je odreči se lepemu snu, ki Vas je nekaj časa varal!

Vi ste šli za mojim očetom, jaz nisem sodnik svojega očeta, in tudi nočem biti in gotovo bi se za vso to stvar ne brigal, ako bi Vas baš semkaj ne pripeljal. Kajti uprav tu, na mestu bede in obupnosti naj bi se igrala nesramna igra z najsvetjejšim, kar imamo ljudje.

Gospica, ali niste videli ljudij, podobni pošastim, obložene z verigami, ki se tu opotekajo po dvorišču, ki stanujejo v onih kočah, ki delajo strašno nasprotje z razkošno opravljenim gradom, kjer so Vam odkazali Vaše sobe?

Ali veste, kdo so ti ljudje in kaj so bili?

Vsi so nekoč sedeli pri mizi sreče, skoro vsi so bili bogati in ugledni; — temna ura njih življenja jih je napravila v to, kar so zdaj, — v jetnike, ki ne morejo ničesar drugega storiti za svojo prostost, nego vsako jutro in vsak večer Boga prosi, naj bi se več ne vzbudili iz spanja. Tu so najnesrečnejši vseh nesrečnikov.

In zdaj si mislite, gospica, ako Vas ti kaznjenci ugledajo, ko se boste v bogati obleki izprehajali, morda sami kočirali male konjičke, ali pojmite, gospica, da se bo nesrečnikov polastila besnost, vsled nepravičnosti

osode, ki poviša vlačugo in poštenega človeka potisne v največjo bedo!"

"Vlačuga!" — komaj je Andrej izgovoril to besedo, ko je Rožica spustila roke, vstala in nič več jokala. Solze so se ji posušile, trdno in presunljivo je uprla svoje oči v mladega moža, da je moral Trebič za hip povesiti oči.

"Gospod je vskliknila Rožica s trepetajočim glasom, ki se je pa od minute glasil zavestnejši, „kar ste mi pravkar povedali, je morda res; jaz ne morem tega razsoditi, ker so mi bile nekatere Vaše besede nejasne, toda eno sem razumela v Vašem govoru, — Vi smatrate deklico, ki prodaja svojo ljubezen za zločinko, ali ni tako?"

"Da, tako je!" je obotavljače odgovori Andrej.

"Za kaj pa imate onega," je nadaljevala Rožica s povzdignjenim glasom, „ki hoče nedolžno dekle, če gar življenje je čisto in brez madeža in ki zvesto, čisto ljubi drugega, — ki hoče to osirotelo, od vsega sveta zapuščeno dekle prisiliti, da postane tako zavržena, kakor ste pravkar opisali? Za kaj smatrate tega, ki s silo izvabi dekle v svoj voz z namenom, da jo potem posili, ter jo zavratno odpelje daleč proč iz domovine v tujo, pusto deželo, kjer niti jezika ne razume in kjer je še bolj zapuščena nego poprej. Odgovorite, gospod, kako imenujete takega človeka?"

Andrej je obledel, molčal je in teško dihal.

"No, mi nočete odgovoriti? Kako imenujete takega človeka?"

"In čeprav je moja sodba strašna," je vskliknil mladi inžener, „takega človeka imenujem — lopova!"

"Potem ste lastnega očeta obsodili, obtožili onega, katerega imate za življenje zahvaliti!"

"Ah, — to je laž!"

Andrej je zakričal, zgrabil stolovo naslonjalo, ki se je zlomilo pod močnimi rokami.

"Recite, da ni res, kar ste pravkar rekli," je hri pavo vskliknil ter besno in sovražno meril Rožico od nog do glave, „recite, da ste lagali, sicer Vas pri Bogu takoj zmanem, kakor sem zdobil ta stol!"

"Potem bi bili vreden sin svojega očeta," je zaklicala Rožica, „silo je rabil, da me je semkaj spravil, — Vi hočete silo rabiti, da mi zamašite usta, ko hočem obtožiti roparja svoje sreče, onega ki me je brezmejno onesrečil! — Kako nesrečna sem, vem šele nekaj minut, — to mi je postal jasno, ko ste me, — ne, te nečasne besede ne bo iz mojih ust. Toda gospod, spominjajte se v svoji smrtni uri, da ste najnesramnejše ob dolževali nedolžnost dekleta, ki se ne more braniti. Ko boste stali pred Bogom, boste šele izpoznali, da je bilo to dekle nedolžno!"

Le nedolžnost lahko govori tako prepričevalno, da se ji mora verjeti, ako se tudi noče.

Rožica je tako govorila. Ponosen, ljubezniv način, s katerim se je zagovarjala, je tudi Andreja prepričal. Strašljivo izpoznanje se ga je polastilo.

"Ali je mogoče, — moj oče Vas je s silo odpeljal?" je vskliknil Andrej s tresočim, divje razburjenim glasom.

"Da, s silo! Obljubil mi je, da me pelje k mojem ženinu, — mesto tega je drdal njegov voz, in dalje vedno dalje smo se vozili, dokler nismo po dolgem, trudapolnem potovanju semkaj dospeli. Zaman sem kneza rotila, naj mi vrne prostost, — zaman sem mu oponašala nesramnost njegovega ravnjanja, — ni me hotel poslušati, — oh, in vendar ni v drugem oziru

neplemenit značaj, — imela sem večkrat priliko opaziti, da ima srce za človeško bedo, — zakaj je moral baš mene za žrtev izbrati?"

"Ker ste lepi, gospica," je odgovoril Andrej in globoko sočutje je ležalo v njegovih besedah. "Toda radi tega ne bom opravičeval svojega očeta, pa tudi njegov sodnik nočem biti, ker sem njegov sin. Toda rešiti Vas hočem!"

"Rešiti me hočete, gospod? O potem se me usmilite, peljite me proč iz tega gradu, iz te strašne dežele, kjer sem tako tuja in zapuščena!"

"Poizkušal bom, da Vas odpeljem. Vaše ime mi pa še ni znano."

"Rožica Jaklič mi je ime!"

"Rožica Jaklič," je zaklical Andrej s iskrenim glasom.

"S kom pa govorиш, ljubi brat?" se je slišal glas v bližini utice. "Aha, — mlada dama? Torej si se vendar izpreobrnil?"

Bil je Gregor, starejši knezov sin, major pri carski gardi; ki se je nenadoma pokazal pri vhodu.

Videlo se mu je, da je Rožica napravila nanj globok utis.

Priznati si je moral, da tako krasne devojke v Petrogradu še ni videl in vendar je bil med tovariši znan kot poznavalec žensk.

Andrej je skoro jezno pogledal brata, toda potem je mirno in hladno rekel: "Dovolite, gospica Jaklič, da Vam predstavim svojega brata, majorja kneza Gregorja Slatkina. In zdaj bodite tako dobri in dajte mi roko, da Vas popeljem v grad."

Rožica, ki je z lahnim poklonom pozdravila Gre-

gorja, je zaupno položila roko v roko mladega inženera in odšla z njim.

"To je pa zanimivo, kar sem tukaj videl," je nevoljno zaklical Gregor, ko sta Rožica in Andrej bila že na terasi, "ta Andrej, ki sem ga vedno imel za tepca, skriva tukaj zaklad, na katerega bi bil jaz ponosen, ko bi ga mogel pokazati svojim tovarišem v Petrogradu. Presneto, — ta ženska je krasna in me je očarala. In ta Andrej naj bi vžival srečo in imel to krasno punico! Kaj še, moja mora biti!"

Ko je Gregor sam s seboj govoril, je ugledal ciganko Cefiro.

"Oh, Gefira, prišla si, kakor bi Te kdo klical," je rekel Gregor ter hitel k starki ter jo vlekel v utico, "Tvoje pomoči potrebujem, pomagala mi boš, da si pridobim ljubezen neke deklice."

"Katero dekle se pa more ustavljati lepemu Gregorju," se je smejala starka, "ako že ne ljubi drugega."

"Tako je," je jezno zaklical major, "drugega že ljubi in temu ne privoščim dekleta."

Zelo dolgo sta šepetala med seboj, — posvetovala sta se, kako bi Rožico ugrabila Andreju.

43. poglavje.

Kajn in Abel.

Večer je nastopil, — v gradu so že luči gorele, — Rožica je stala v sobi in Cefira je pravkar šla od nje, da ji prinese večerjo.

Okno je bilo odprto, — zadnji žarki zahajajočega solnce so se usipali v sobo.

Nenadoma je padel kamen pred Rožico, — naglo

se je sklonila, da ga pobere, kajti slutila je, da je nekaj od Andreja, — in ni se motila.

Na kamnu je bil obvit listič z naslednjo vsebino:

„Gospica!

Sklenil sem, da Vas to noč rešim. Ker je grad zelo zastražen in so straže radi jetnikov tudi na zunanjem dvorišču, morava biti zelo previdna.

Proti polnoči bom postavil lestvo na Vaše okno, — po nji pridem k Vam ter Vam pomagam doli. Potem Vas bom peljal v utico, kjer bo že pripravljena moška obleka za Vas. To boste oblekli in potem prideva iz vrta naravnost na prosto, kjer Vas bo čakal lahek voz z iskrima konjema, ki naju popeljeta v Tomsk.

Iz tega mesta Vam bo lahko zapustiti Rusijo in se vrniti domov.

Za vse to ne zahtevam zahvale; gospica, — to Vam zagotovim izrecno, da ne boste kaj slabega mislili. Jaz sem poštenjak in zavest, da sem Vas rešil, me bo osrečila.

Z visokim spoštovanjem

Andrej knez Slatkin.

NB. Raztrgajte ta listič in na noben način se ne zaupajte ciganki Cefiri!"

Rožica pa ni takoj raztrgala lističa, poljubila ga je in zahvalila Boga, da je našla nesebičnega človeka katemu se je smilila.

Rešena! — da, danes po noči bo zapustila grad. In v enem tednu bo morda že zopet v mestu, kjer se je seznanila z Mirkotom. Poiskala ga bo, saj jo je tako vleklo k njemu.

„Skoro ga bom zopet videla!“ je vskliknila Rožica.

ter skoro skakala po sobi, — edini ljubljenček moj, ležala bom na Tvojem srcu ter gledala v Tvoje ljubljene oči, — o, daj Bog, da ne pridem prepozno, da pojasnim strašno pomoto, — o ne, slutnja mi pravi, da ne pridem prepozno, — rešila bom Mirkota!"

V tem hipu, so se odprla vrata in Cefira je prinesla večerjo.

Bile so zopet najboljše jedi in Rožica je imela povod, biti zadovoljna s sprejemom v tej hiši, ako bi ne bila za vsem tem razkošjem in udobnostjo skrita velika nevarnost.

Komaj je povečerjala, ko je ciganka zopet prišla.

„Ali pojrite spat?“ je vprašala. „Tu smo navajeni zgodaj spat hoditi in zgodaj vstati. Pomagala Vam bom sleči se, ker mi je knez naročil, da bom Vaša hišna.“

„Hvala,“ je rekla Rožica ter korakala proti spalnici, „nisem navajena, da bi me kdo slekel in oblekel, — jaz storim to sama.“

Pri tem si je Rožica skrivaj mislila: starda ima najbrž kak skriven namen, da me hoče tako zgodaj spraviti v posteljo, — no, bom pa tem bolj pazljiva.

Nasprotno se pa stardi tudi ni hotela ustavljati, da bi je še bolj strogo ne stražila kakor doslej.

Kajti doslej se je knez s tem zadovoljil, da jo je izročil Cefiri v varstvo, na katero se je lahko zanesel.

„Da, v posteljo pojdem je rekla Rožica, „glava me nekoliko boli in dobro mi bo delo, ako grem zgodaj spat.“

„To je prav, to je pametno, srček zlati,“ je zaklicala stara ciganka, „samo toliko pojdem v spalnico, da odgrnem posteljo.“

„To se pravi z drugimi besedami,“ si je mislila

Rožica, „da se hoče prepričati, če bom res ostala v spalnici.“

Skupaj s ciganko je stopila v krasno sobo, katero je knez odkazal za spalnico. Ciganka je takoj šla zavesi pri oknih zagrnit.

Potem je prižgala nekaj sveč ter odgrnila posteljo, ki je bila skrita med svilenimi zavesami.

„Hihi,“ je kihala ciganka, „tako se mi zdi, kakor bi pripravljala poročno posteljo. Hihi, tako lepo si, dete zlato, — in škoda bi bilo, ako bi lepotu ovenela, preden bi prav vzcvetela.“

Rožica je zaničljivo pogledala staro posredovalko; Sploh pa od nje ni drugega pričakovala; vedela je, da je ciganka knezovo orodje.

A zadnje cigankine besede, ki so ji gotovo protivoljji ušle, so dale Rožici misliti.

Mrzlo in vroče jo je spreletelo pri misli, da jo hoče knez Boroš Slatkin še to noč obiskati.

Doslej se je knez uzorno obnašal napram nji in ji nikoli še ni grozil, da se siloma polasti njene ljubezni.

Ali je morda vse to odlašal le raditega, da lahko v svojem gradu uživa svoj plen, ali si je morda izvolil to noč, da izvrši svoje zločinske namene?

Rožico je zgrabila obupnost pri tej misli, — bilo ji je, da se odpira prepad pred njo. Toda spomnila se je Andreja in njegove oblube, da jo opolnoči reši. Zato se ji je srce zopet napolnilo z nado.

Andrejev odločni, moški značaj je napravil globok utis nanjo, — zaupala je mladeniču, ker ni izgledal kot lažnjivec ali bahač. — Ne, vsaka njegova beseda bila je resnična in iz njegovih očij, ki so tako dobrovoljno gledale v svet, je plamtel plamen odločnosti, pa tudi gozeče in strahovito so lahko gledale te plave oči.

„Pojdite zdaj,“ je zaklicala Rožica ciganki, „ne potrebujem Vas več. — Kaj hočete še pri vratih?“

Ciganka je namreč šla k tapetnim vratom, skozi katera so peljale stopnice na vrt.

Naglo je dvakrat zavrtela ključ ter ga vtaknila v žep.

„Oprostite, ljubo dete,“ je rekla Rožici, „toda knez je strogo ukazal, naj se vsak večer zaklenejo vrata. — Oh, tukaj je toliko hudobnih ljudij. Kaznjenci so sicer zaprti, toda lahko se komu posreči, da uide. Tudi v stepi so roparji. — Knez hoče, da bi njegova oboževana Rožica mirno spala in zato se morajo ponoči ta vrata zapreti.“

Rožica je vedela, da ni to res, kar ji je ciganka pravila. Ne zarad roparjev in kaznjencev so se zaklepala vrata, ampak knez Slatkin je hotel zaprečiti s tem, da bi Rožica ne pobegla.

Rožica je bila preveč previdna, da bi temu ugovarjala, zato je mirno odgovorila:

„Hvala knezu za njegovo previdnost. Res je, bolj varno bom spala, ako so vrata zaprta. Zdaj pa lahko noč, Cefira, — jutri na svidenje!“

Rožica je v tem hipu iskreno molila, da bi nikoli več ne videla ta rjavi, zviti, hinavski obraz cigankin.

Ko je Cefira odšla, je Rožica še enkrat prečitala pismo.

O polnoči jo bo torej oprostil! — Zdaj je bilo šele deset, torej je imela še dve uri časa.

Čeprav je Cefira zaprla vrata, skozi katera se je prišlo na vrt, je hotela Rožica vseeno poskrbeti, da bi je kdo ne napadel..

Kajti bolj nego roparjev in ubogih sibirskih kaznjencev se je Rožica bala grajskega gospodarja, kneza,

Zato je zapahnila od znotraj zapah pri vratih, ki so vodila v salon.

Tako je mislila, da je varna. Zelo razburjena je čakala trenotka, ko bo Andrej postavil lestvo na okno ter jo po nji odnesel v prostost. Tedaj je nekdo hipoma potkal na vrata.

Rožica se je prestrašila, a olajšano vzdihnila, ko je slišala Cefirin glas.

„Hihi, odpri zlata mačica, nekaj Ti hočem še prineseti, — knez me pošilja, — naglo, odpri!“

Rožica je naglo oblekla zopet krilo in hitela k vratom. Knez ji je nekaj poslal po Cefiri? — Oh, najbrž vest, da pride danes po noči k nji.

„Naj si le drzne,“ je mrmrala Rožica s tresočimi ustnicami. „Rajši skočim skozi okno, rajši se dam ubiti od njega, — le tega ne, njegova ljubica ne bom postala.“

Odpahnila je zapah in Cefira je vstopila.

Z dopadljivim pogledom je premerila ciganka ljubeznjivo devojko, ki je komaj skrivala svoje lepe oblike.

Rožica se je začudila, — Cefira je držala v roki čudovitolep šopek cvetlic, nabranih na virtu.

„Kako lep šopek!“ je nehote vskliknila Rožica, kajti zelo je ljubila cvetlice in v radosti nad temi cvetlicami je celo onega pozabila, ki jih je poslal.

„Ali Ti ugaja šopek?“ se je režala ciganka ter obračala šopek, da bi ga Rožica od vseh strani videla.

„Kajne, da je lep in kako diši!“

„Da čudovit vonj gre od cvetlic,“ je zaklical Rožica, „skoro omamljiv.“

„In vendar morajo do jutri zveneti,“ je opomnila ciganka. „Vidiš, da knez nate misli, in da bi Ti rad napravil veselje. Po meni Ti vošči lahko noč ter Te

prosi, da postaviš te cvetlice k postelnemu zglavju, da boš mislila nanj in sladko sanjala o njem.“

„Kajti knezu,“ je pristavila Cefira, „ni dobro, zato mora ostati v postelji. Prehladil se je na potu, zato Ti le cvetlice pošilja.“

Kako srečna je bila Rožica pri teh besedah.

Knez torej ni zdrav, — najbrž bo moral nekaj dnij ostati v postelji, — to se je zdelo devojki, ki je le na beg mislila, kakor poslanica iz neba.

„S hvalo sprejemem te cvetlice,“ je rekla Rožica, vzela cvetlice ciganki iz rok ter jih vtaknila v vase na svoji nočni mizici. „Povejte knezu Slatkinu, da sem presenečena od njegove pozornosti in da so te cvetlice edino, kar vzamem od njega.“

„Povedala bom knezu Vaše besede,“ je rekla ciganka. „Rekla mu bom, da je njegov ljubljenček s pogledom na cvetlice zašpal.“

Ciganka je neslišno smuknila skozi vrata. Poprej je pa še zasmehljivo pogledala Rožico s svojimi bodečimi očmi.

Rožica je zopet zapahnila vrata ter se vrnila k postelji.

Nato se je slekla in zlezla v posteljo. Nehote so se ji uprle oči v žareče, pestrobojne cvetlice, ki so stale pri njenem zglavju.

Bil je čudovitosladek vonj, ki je prihajal iz teh cvetlic.

Rožica je sklenila, da ostane zbujena.

Iz postelje je lahko videla kazalec na lepi uri.

Petindvajset minut čez deset, — torej bo morala preteči še cela ura in petintrideset minut do polnoči.

Toda kaj je bilo to? — Sveti Bog, bilo ji je kakor bi bila pijana. Hotela je vstatiti, a ni mogla, — udje so

bili kakor svinec, — čutila je, da so ji trepalnice teške, da se je polašča vtrufenost, kateri se ni mogla ustavljati.

Gorje, — čuti so ji bili omamjeni. — Sen jo je obvladal — in le sempatja je prestrašena skočila iz teških sanj, — le mimogrede se je zopet zavedla.

„Izgubljena sem,“ je zakričala Rožica in v istem hipu je zaropotalo, — devojka je nehote zvrnila z roko vazo, da je padla na tla s cvetlicami vred.

Dragocena posoda je bila zdrobljena in rože so ležale sredi sobe.

Rožica se je zbudila, — vstala je, — glava jo je bolela, — vtrufenost se je je še vedno oklepala kakor s kleščami ter jo vlekla nazaj v Blazine, — a vendar je obsedela.

Čutila je, da ji je nekoliko lažje, — vtrufenost in omama je ponehala, — kri se je zopet živahnejše začela pretakati po žilah, — in vedno jasnejše je lahko misila.

„Cvetlice!“ je hipoma zaklicalo v nji, „da, cvetlice ki mi jih je knez poslal, so krive mojemu stanju. Sveti Bog, ali so bile napojene s kako tekočino, ki človeka omami? — Saj bi ne bilo prvič, da so ljudi celo zastrupili s cvetlicami. Oh, to lopovstvo, ki se je hotelo izvršiti na meni, — toda Bog ni dopustil kaj takega!“

In zdaj je Rožica lahko vstala, — pobrala je šopek na tleh ter ga vrgla skozi okno daleč na vrt.

„Rešena sem!“ je šepetala. „O, ob kakem prepadu sem stala! Gorje mi, knez pride to noč, nameraval me je v spanju napasti. Toda hvala Bogu, — v četrte ure je polnoč, — potem me reši Andrej.“

Z največjo naglico se je Rožica oblekla, obula čevlje, zavila nekaj perila v zavoj in — čakala Andreja.

Luna je zašla, noč je bila temna, le trepetajoč svitne zvezde je padal v sobo lepe devojke, kakor bi ji

hotel prinesti pozdrav iz domovine. — Hipoma se je dekljica zdrznila, zaslišala je šum pod oknom.

Da, to je povzročila lestvica, ki jo je Andrej naslonil.

Rožica je slišala tihe korake, — nekaj je potrkalo na šipo in postava se je pokazala pri oknu.

Rožici je burno bilo srce, ali je prišel Andrej da jo res reši ali ima kako druge namene, ko pride o polnoči k nji?

Molče je Rožica stala, — naslednji trenotek je moral prinesti odločitev. Ali je bil Andrej rešitelj, ali je padrl v njeno spalnico, da jo oropa edinega, kar je še imela. — nedolžnosti?

„Rožica kje ste?“ je zašepetal glas in v njem je ležalo toliko gorkote in dobrosrčnosti, da je plašna dekljica takoj zopet dobila pogum.

Človek je skočil z okna in je zaprl.

„Ne bojte se, gospica,“ je rekel Andrej ter stopil k Rožici, „rešitev Vam primašam. Vse spi, prilika za beg je ugodna. Zato naglo, Rožica, pojrite!“

„O kako naj se Vam zahvalim,“ je srečno vskliknila devojka ter podala mladeniču roke, katere je pritisnil na ušnice. Nato se je ozrla proti nebu ter tiho molila, da bi ji Vsemogočni pomagal pri begu.

„Naglo, gospica,“ je silil Andrej ter jo peljal k oknu. Previdno je pogledal dolu, — vse je bilo tiho. „Nihče naju ne ogleduje, če Bog da, se beg posreči.“

Rožica se je prepustila mladeniču, ki jo je vzpel v naročje ter stopal z njo po lestvi.

Spodaj sta se splazila na vrt in prišla skozi mala vrata, katera je Andrej odklenil, na prosto.

„Za božjo voljo, kaj je to, — zalotili se naju!“ je hipoma zakričala Rožica. „Usmiljeni Bog, zapazili so, — izgubljena sem!“

prostosti, popravim krivico, ki jo je storil moj oče pridni, krepostni deklici. Le dolžnost izpolnim s tem, ki mi jo narekuje srce in vest."

"Gospod, čas je, da odpeljem," se je bradati mož utaknil v pogovor, "stražniki pridejo kmalu okoli gradu in bodo opazili, da pomagam gospici k begu. Tudi konji so nepotrpežljivi, ker niso navajeni dolgo stati."

"Prav imaš, Istvan," je odgovoril Andrej ter stopil h udobno opremljeni kočiji, ki je imela vse potrebne stvari za daljše potovanje.

"In kam se boste obrnili, gospica, ko pridete na železnično?"

Rožica je trenotek premisljevala.

"O Bog, sama še ne vem, saj nimam nobenega sorodnika na svetu; nihče se ne briga zame, — brez doma sem. Morda bo najboljše, da se peljem v Pariz."

"Uboga, nesrečna revica!" je sočutno rekел Andrej.

"Da, v Pariz," je nadaljevala Rožica, "tam poznam vsaj še nekaj ljudij, ki so bili znani z mojim dobrim krušnim očetom Jakličem."

Rožica je stopila v voz.

"In zdaj, z bogom, drago dete, srečno pot, — ne pozabite popolnoma na Andreja in na — svidenje!"

"Da, na svidenje, — in dokler bom živila, se Vas bom hvaležno spominjala," je šepnila Rožica in solze so ji porosile lica, "hvala, tisočera hvala!"

V tem kipu so potegnili konji. — Utisi zadnjih ur so premagali Rožici čute, — kakor v omami se je naslomila v mehke blazine, — spanje je objelo ljubko devojko.

"Rešena, — rešena!" to so bile prve besede, ko je Rožica zopet odprla oči in videla, ko so konji v divjem galopu dirjali po neizmerni planjavi.

Velik bradat človek se je nenadoma pojavit pred beguncema.

"Gospica, rešeni ste!" je odgovoril Andrej in vzel trepetajoče deklico v naročje; "ta človek tu," pri tem je pokažal na prišleca, junashko zraščenega človeka, "Vas bo peljal odtod. Kočijaž je to, ki Vas bo skozi puščavo peljal. Zaupajte mu, — zvesto mi je udan, — ničesar se Vam ni treba batiti."

Iz razoranega obraza tega moža ki ga je Rožica zdaj natančneje motrila, so kljub divnosti gledale dobre zveste oči.

Skoro ponižno je stal močni, velikanski mož pred mladim knezom, pričakujoč njegova povelja.

"Istvan," je rekel knez, "zaupam Ti dragocen zaklad, — bitje, ki mi je ljubo. S svojo glavo si mi porok, da pride ta deklica zdrava v najbližjo železniško postajo. Ali je voz že pripravljen?"

"Da milostivi knez, — upregel sem najboljše konje; kosal se bom z volkovi, tako bomo dirjali."

"Kako, — sama naj se peljem, plemeniti gospod?" je zaklicala Rožica ter plašno pogledala mladeniča. "O Bog, tako se bojim, — vožnja bo trajala več dnij, morda veliko tednov!"

"Rad bi se peljal z Vami, gospica, toda potem bi moj oče takoj izvedel, da sem Vam pomagal k begu. Vi ne poznate mojega očeta, — grozovitež bi me ne samo izdedinil, v svoji strašni jezi bi me celo umoril."

"Torej tvegate lastno življenje, ko mi pomagate do prostosti?" je šepnila Rožica in solze hvaležnosti so ji rosile lica. "O povejte mi kako Vam to povrnem."

"Nobene zahvale ne zahtevam, gospica," je prostodušno odgovoril Andrej ter pritisnil Rožico nase in jo poljubil na belo čelo, "s tem, da Vam pomagam do

44. poglavje.

Zadnja želja umirajočega očeta.

Lahne pomladne sapice so pihljale po cestah v Parizu. Na Elizejskih poljih so cvetlice že cvetele in ko stanjev drevored je bil bel od samega cvetja.

Tudi skozi odprto okno krasne vile na Elizejskem polju je pihljala pomladna sapica v elegantno sobo.

Toda v tej sobi ni bilo pomlad, — kajti nevidno je v enem kotu sobe čepela smrt, — in kjer se ta po kaže, izgine pomlad in napoči zima.

V širokem, usnjatem stolu blizu okna je sedel polnoma oblečen star mož z belo do prs segajočo brado. Zelo upadel obraz je imel in smrt mu je že utisnila svoje zanke vanj.

Poleg bolnika so na mizici stale steklenice z zdravilami. Bolnik se je sempatja zaničljivo ozrl nanje.

A še večkrat se je ozrl na uro ter se z lalnim vzdihom obrnil do drugega gospoda s plavo brado.

„Radivoj, prijatelj,“ je vskliknil bolnik ter s tresom roko pokazal na uro, „ali je res že tako pozno, — žal, ampak njeni samemu bom povedal. Oda bi bil tukaj, — kako počasi mineva čas nesrečniku, ki dve? — Saj ste vendar rekli, da pride vlak iz Bruslja ob 1 uri 40 minut. — Ako je tako, bi moral biti žal občutiti v njegovo nedolžnost. Toda vse je bilo včeraj, — in nesrečne besede, ki jih je izgovorila oper njega, — in nesrečne besede, ki jih je izgovorila senka pl. Radičeva, preden se je onesvestila, — oh, včeraj, ampak njeni samemu bom povedal. Oda bi bil tukaj, — kako počasi mineva čas nesrečniku, ki obsojen v gotovo smrt in ki ima pred smrto še polniti sveto obveznost.“

„Prosim Vas, dragi prijatelj,“ je zaklical Radivoj, voj, poglejte, če je on. Kajti videti ga hočem in ne bom razburjajte se! — Mirko je že na potu v Pariz, — poprej umrl, dokler mi ne da roke v spravo.“

Radivoj Sokolski je hitel k oknu in se sklonil na ulico, — a takoj se je spet vrnil in žalostno odgovoril: „Ne, voz se je mimo peljal, — ni ga še!“ „Ali vem sploh, če imam še sina? — Odkar je Mirko Še vedno ne! — O Bog, ko bi zdaj ne prišel, kapustil ono strašno hišo, kamor sem ga jaz spravil, ga bi še vedno ostal trdovraten! — Kajne, saj ste mu pisali, da sem na smrt bolan in da so mi dnevi šteti?“

„Bog Vam še vedno lahko podeli zdravje, ljubiof,“ je odgovoril Radivoj, „zdravnik mi je še včeraj pogovil —“

„Nič o tem, dragi prijatelj, — ga je prekinil Božidar Višnjegorski, „sam vem najbolj, kako je z menoj!“ zdravnik, niti Vi mi ne morete dati upanja. Smrt je naselila v srcu, — dihanje je vedno težje, — da, moči sem že mislil, da je prišel posledni trenotek in bom moral umreti, ne da bi ga še enkrat videl. — no, ali se ne bližajo koraki?“

„Samo strežaj hodi zunaj gorindol.“

„Kajne, saj bo vendar prišel?“ je rekel bolnik po atkem odmoru. „saj vendar ni mogoče, da bi moj odklanjal očetovsko roko, ki se mu ponuja v spravo.“

Da res je,“ je zamolko nadaljeval Božidar Višnjegorski, „grešil sem na Mirkotu, kajti jaz kot njegov

— kot njegov najboljši prijatelj, — bi ne smel včeraj, — in nesrečne besede, ki jih je izgovorila

koli dvomiti v njegovo nedolžnost. Toda vse je bilo včeraj, — in nesrečne besede, ki jih je izgovorila

oper njega, — in nesrečne besede, ki jih je izgovorila senka pl. Radičeva, preden se je onesvestila, — oh,

včeraj, — in nesrečne besede, ki jih je izgovorila senka pl. Radičeva, preden se je onesvestila, — oh,

„Prosim Vas, dragi prijatelj,“ je zaklical Radivoj, voj, poglejte, če je on. Kajti videti ga hočem in ne bom razburjajte se! — Mirko je že na potu v Pariz, — poprej umrl, dokler mi ne da roke v spravo.“

„Ali vem sploh, če imam še sina? — Odkar je Mirko Še vedno ne! — O Bog, ko bi zdaj ne prišel, kapustil ono strašno hišo, kamor sem ga jaz spravil, ga bi še vedno ostal trdovraten! — Kajne, saj ste mu pisali, da bi me zopet videl. — Globoka

da sem na smrt bolan in da so mi dnevi šteti?“

mržnja se mu je naselila v srcu, — brez miru je takrat potoval po Evropi, — najnežnejša pisma, ki se mu jih pisal, ga niso ganila, da bi mi odgovoril po jazno besedo. — Naposled se je Vam posrečilo poizdati njegovo bivališče. Pisali ste mu, kaj trpm, ka obupavam noč in dan, ko ne more umreti, dokler ne spravim z njim, — in napisled —“

„Kje je?“ je zadonel tresoč glas, „kje je moj oče?“ „Mirko!“ je zakričal stari grof ter se s poslednjo močjo vzdignil v stolu, „moj sin, — moj sin, — moj dobr, ubogi sin!“

Vrata so se odprla, Mirko v potni obleki je planotter, — a le nekaj korakov je storil, potem je kakokamnel obstal, kajti pogled na očeta mu je vzbudil grozo.

Ko ga je poslednjikrat videl, je bil še močne visoko postave, — moč se mu je čitala na postavi, — oči mu bliščale presunljivo — in zdaj! Oh, kar je tu videl! Je bila le še senca očetova, to je bil smrti zapisani starček, — nesrečnež, ki je stal na robu groba!

Mirko se je zdrznil, — z grozo je občutil, kaj lahko bi prišel prepozno, — kako bi ga mržnja in kljubovalnost zapeljala, da ne bi poslušal prošnje očeta po svidenu.

Moč, ki se je zbudila v bolniku pri sinovem glasu, je odnehala. S teškim vzdihom se je Božidar Višnjevič gorski zopet sesedel v stolu, podpiran od prijatelja Radivoja.

„Mirko, sin moj,“ je vskliknil grof s tresočim glasom, „kajne, komaj me še izpoznaš, — da, to je prav, stalo iz Tvojega očeta, — tako se pokori za krivico, jo je storil sinu.“

„Prosim Te, oče, nič več o tem,“ je zaklical Mirko.

„Vi ste, Vi!“ je zakričal grof Sokolski ter trdnješe stisnil roko na prsi in zaničljivo pogledal Arabelo, „kaj hočete tukaj? Kako se drznete semkaj priti?“

Strah na Sokolskem.

ter se zgrudil k očetovim nogam, „nič krivde, — vse je odpuščeno, pozabljeno! O oče moj, ko bi slutil, kako je s Teboj, — bi bil že davno pri Tebi, — toda bol v srcu mi ni dala izpoznati iz Tvojih pisem Tvojega stanja, — šele grof Radivoj Sokolski mi je odprl oči. In ko sem dobil njegovo pismo v Bruselj, me ni nič več držalo nazaj. S prvim vlakom sem se odpeljal in hvala Bogu, še sem prišel pravočasno, da Te vidim. Izdaj, oče, se ne bom več umaknil od Tvoje strani, — stregel Ti bom in Te otel smrti.“

„Oči mi boš zatisnil sin moj,“ je vskliknil stari grof, „in to je zadnja usluga, ki jo zahtevam od Tebe. Oh, srečen sem, da Te še enkrat lahko vidim, — svoje roke hočem položiti na Tvojo glavo in Te blagosloviti. O, reci mi še enkrat, da si mi odpustil, ko sem Te zapustil v nadlogi! — O Mirko, hudo sem se pregrešil na Tebi, — kako zelo nesrečen si moral biti pri misli, da Te je zapustil oni, če gar prva dolžnost je bila, da Ti stoji na strani.“

Radivoj se je po prstih splazil iz sobe, kajti nekaj mu je reklo, da morata biti zdaj oče in sin sama.

„Ne, še enkrat Ti prisegam,“ je hlastno zaklical Mirko in komaj zadrževal solze, „vse sem odpustil in pozabil. — Saj vem dobro, da je bil videz zoper mene, — zato nisi mogel drugače soditi. — Povej mi pa oče, čemu si prišel sem v Pariz, ako si res tako bolan. Čemu nisi preživel zadnje ure na gradu svojih dedov?“

„Prišel sem v Pariz,“ je odgovoril Božidar Višnjegorski, „da povprašam slavnega profesorja glede svoje bolezni. Vedno sem še upal, da mi bo bolje, toda od onega dne, ko so Tebe, ljubi sin, — oprosti, da Te spominjam na ta strahovit čas, — prijeli in v ječo utaknili, sem začel bolehati. Kot potrt mož sem se vrnil

domov, — bolezen, ki bi morda še lahko deset let počivala, je izbruhnila s tako silo, da mi je telo potrlo. Odkar si pa Ti pri meni, mi je malo ložje, tudi diham bolj lahko, — kajne, da ne izgledam več tako slabo?“

Mirko je s skrivno boljo gledal očeta, ko je rekel te besede. Izpoznał mu je na obrazu, da je že smrt začrtala svoje znamenje vanj. Bolestno je stisnil očetovo roko, — bila je ledenohladna.

„Mogoče je pa, sin moj,“ je zopet začel grof Božidar, „da me nenadoma usmrti srčna kap, — prosil sem zdravnika, naj mi pove resnico in on mi je zagotovil, da bi bila najboljša rešitev moje bolezni nagla smrt! Ne, ne, nič več se ne bojim, odkar si Ti pri meni. Zdaj hočem urediti še stvari s Teboj, ki so običajne pred smrtjo, predvsem Ti moram nekaj razkriti.“

„Čujem, oče, in karkoli naj bo, mi veruj, da bom izpolnil poslednjo Tvojo voljo kakor dober sin, kateremu so želje umirajočega očeta svete.“

„Ali mi prisežeš, da izpolnes še, kar si bom zdaj izprosil od Tebe?“

„Prisegam Ti oče,“ je odgovoril Mirko, ne da bi pomislil, da se je teško vezati s prisego, ako se ne ve kaj.

„O ko bi vedel, kako težek kamen si podvalil raz moje srce, ko mi to oblubiš,“ je zaklical grof, „in jaz mislim, da boš zadovoljen z mojo odločbo, še prepričan sem, da bo to ustanovilo Tvoje srečo.“

„Mojo srečo?“ je rekel mladenič ter neizrečeno žalostno pogledal očeta, „zame ni nobene sreče več. — Toliko sem izgubil, da me življenje ne more več odškodovati.“

„Vem,“ je mrmral stari grof v brado, „še vedno trpiš pod strašno sodbo, ki so jo po nedolžnem izrekli

čez Tebe. Pozabiti ne moreš strahovitih spominov na črno hišo. Toda baš ker se čutiš samega in zapuščenega, bo moja želja balzam na Tvoje srce, kajti dati Ti hočem zvesto tovaršico za življenje.“

„Tovaršico?“ je skoro osorno vskliknil Mirko ter se prestrašeno ozrl na očeta, „oče, ali slišim prav, torej govorite o nekem dekletu?“

„Da,“ je odgovoril grof s slabim glasom, „o lepi, dobri, vrli deklici, ki sem Ti jo določil za soprogo. Poslušaj me, Mirko, preden odgovoriš. Jaz pojdem od Tebe, — kliče me neizprosna smrt, — in zapuščam Te samega na zemlji. Kako sladka tolažba bo zame pri misli; da si si pridobil zvesto srce! In koliko mirnejše bom umrl, ako vem, da prideš v rodbino, ki jo visoko spoštujem, — ki jo ljubim in kateri sem veliko hvalo dolžan.“

Mirko si je zaman prizadeval skriti svoj strah. Bleda lica so izdala, da ga je očetova želja kakor s kolom zadela. Že zdaj mu je bilo žal prehitre prisegе in obljube ki jo je dal očetu.

„Ali ne slutiš, Mirko,“ je zaklical Božidar Višnjegorski, „koga mislim, — ali Ti nič ne reče srce?“

No, torej Te moram še enkrat spomniti najnesrečnejše ure Tvojega življenja. — Ali še veš, ko so Te odpeljali v ječo, ali nisi slišal za seboj vsklika, — in ali nisi videl pasti ljubke deklice, katero je Tvoja osoda tako pretresla, da je omedlela? — Bila je Lola, hči najinega prijatelja Radivoja. Jaz sem mu dal roko, da Te združim z Lolo. Saj je on bil, ki Te je pripeljal k meni, — in v zahvalo —“

„O ljubi oče,“ je zaklical Mirko, „ako se tiče grofa Radivoja Sokolskega, sem trdno prepričan, da ne bom imel povoda, kesati se svoje obljube. — Ne, grof Radi-

voj je veliko preplemenit, nego da bi me zahteval za zeta, ako sliši, da njegovo hči lahko spoštujem, cenim, toda nikoli ne bi mogel ljubiti.“

„Nikoli ljubiti?“ je zaklical umirajoči in glas je bil čimdalje slabši, „nesrečni sin, zakaj bi ne mogel ljubiti Lole? — Ali ni lepa in krasna kakor si malokatero videl, — ali ni dobra in ljubezljiva in vredna postati grofica Višnjegorska? In potem pomisli, da je iz žlahtne rodbine, ki se lahko meri z našo in na to se moraš tudi ozirati. Glej, Mirko, Ti si poslednji grof Višnjegorski. Ako zaprem svoje oči, boš Ti kot samotno deblo rastel. In to deblo mora zeleneti, cveteti, — v njem se mora obnoviti naš rod, da nikoli ne izumre.“

O Mirko, Tvoji pradedi zro v tem hipu nate, — Ti si njih nada, — živeli so zamaan, ako se ne poročiš z deklico, ki je Tebe vredna.

Toda ne! Jaz vem, da ne boš tega storil, — prisegel si mi, Mirko, — prisegel, — in sam si rekел, da Ti bo ta prisega sveta.“

„Da, to sem storil,“ je vskliknil Mirko s pridušenim glasom, ter se izognil očetovemu pogledu, „toda ravnal sem prehitro. — Nikoli bi ne smel priseci, ne da bi vedel, kaj zahtevaš od mene. Ako bi zahteval življenje od mene, bi Ti je dal z veseljem, — ako bi mi rekел, da moram odslej trdo delati, kakor najnižji delavec, ki dela od zgodnjega jutra do poznegra večera, — tudi to bi rad vzel nase. — Vse, vse hočem storiti zate, le tega ne zahtevaj od mene. Jaz ne morem darovati svoje srce deklici, najs bi bo najboljša, najplemenitejša, — ne morem, oče, ker je moje srce že oddano.“

Tresoče roke umirajočega so se trdno oklepale stola, še enkrat se je malo vzdignil ter uprl oči-v svojega sina.

„Oddano, praviš?“ je z muko vzdihnil Božidar

Višnjegorski. „Oh, pa vendar ni ona deklica, ona tujka, ki še vedno napolnuje Tvoje srce. Nerad bi v zadnjih hipih svojega življenja mislil z mržnjo v srcu na kakega cloveka.“

Mirko je molčal.

O'strašno je trpel, — očeta ni hotel žaliti in vendar ni mogel Rožice zatajiti, — svoje Rožice, katero je zamaan iskal že leto dnij po celi Evropi, in ki je izginila kakor bi jo zemlja požrila.

„Ti mi ne odgovoriš, Mirko?“ je zaklical grof ter stisnil roke na suhe, upale prsi, „Ti molčiš? O potem vem dovolj. Torej stoji še vedno ona tujka med Teboj in menoj, — ona deklica, ki je bila pravzaprav vzrok Tvoje nesreče. O da bi je nikoli ne bil srečal! Nikoli bi se ne zgodilo, da bi Te tako dolgo pridrževali v blaznici doktorja Morača in Te obtožili umora.“

„Da in ko bi me še zdaj obtožili,“ je vskliknil Mirko ter vzdignil roko kakor k prisegi, „tudi to bi zarad Rožice rad prenašal. Kajti ljubim jo še vedno kakor sem jo ljubil od prvega hipa, ko sem jo zagledal. Oče, jaz ne morem pozabiti krasnega obraza, — njen sladkodoneč glas mi zveni v ušesih tudi ako je ne vidim. In čeprav sem jo izgubil, čeprav je nisem več našel, ko sem prišel iz zapora in čeprav sem jo zamaan iskal, hočem vendar vse svoje življenje delati nato, da jo zopet najdem. In ako mi bo Bog v nebesih milostljiv, da najdem Rožico, potem bo postala grofica Višnjegorska, ona in nobena druga, to prisegam —“

„Ne prisegaj!“ je vskliknil umirajoči z glasom, ki je pretresel Mirkotu mozèg in kosti, „kajti stem bi prisego s prisego prelomil. Nesrečnež, Ti me siliš, da Ti vse povem, kar bi Ti tako rad zamolčal.“

A biti mora, — čutim da me moči zapuščajo, —

kakor megla se je usedlo na moje oči, — Mirko, smrtna ura je prišla, — daj mi roko, sin, — saj me ne bo zapustil, ko se poslovim od življenja.“

„Ne, pri Bogu v nebesih, ne bom Te zapustil, oče,“ je zaklical Mirko in se vrgel k nogam umirajočega. „Glej, Tvoje roke držim v svojih, — grejem jih, dati Ti hočem svoje življenje, svojo kri.. In Bog mi je priča, da bi rad umrl zate, toda svoje ljubezni ne morem žrtvovati, ne morem oče!

„In vendar mora biti! — Vedi torej, Mirko, mi smo siromašni, — stojimo ob prepadu!“

„Oče!“ je zakrical Mirko, „oče, kar praviš, je nemogoče, ne more biti! — Sveti Bog, kako je to prišlo, cesar ne morem pojmiti?“

„Jaz sem kriv! — Bil sem bogat, — imel sem miljone, — toda dal sem se zapeljati v velike špekulacije, — častihlepnost me je gnala k temu. Moja podjetja so pa ponesrečila, zato sem podvojil zneske in vse izgubil.“

„Mirko,“ — umirajoči se je sklonil k mladeniču, ki je strahu in groze kakor otrpel klečal pred njim, — „Mirko, sramota bi lahko prišla čez našo rodbino, ko bi ne našel plemenitega rešitelja. Ali Ti moram imenovati njegovo ime?“

„Grof Radivoj Sokolski,“ je zastokal Mirko, „Lolin oče!“

„Da, on je!“ je šepnil bolnik. „Ali umeš, da sem mu dvojno, trojno zahvalo dolžan? — A ne sodi ga krivo; nikoli bi Radivoj ne zahteval zahvale od menega, ki bi se ne zlagala s Tvojo življenjsko srečo. Toda plemenitaš kakor sva midva, mora biti hvalezen tudi, če se ga ne sili v to. Lola Te ljubi, — ljubi Te tako globo in iskreno, da ne more živeti brez Tebe. Priznal je to očetu in ta mi je povedal in tedaj sem mu da-

častno besedo, da se poročiš z Lolo in z nobeno drugo. Ali hočeš svojega očeta na laž postaviti, Mirko? Ali me hočeš kot lopova pustiti v zemljo?“

„O oče, srce mi trgaš,“ je zakrical Mirko, „ali je bila ustvarjena ta ura, da me pogubi? Tebe izgubim, — izvem, da sem berač, — in zdaj naj dam še srce tej, ki je ne ljubim? — Oče, to je preveč, preveč, jaz ne morem prenesti tega!“

„Mlad si še, sin moj, — Ti še ne slutiš, kaj človek vse lahko prenese. Mirko, moje minute so štete, ako mi hočeš mir dati v grob, položi svojo roko v mojo in priseli, da hočeš hčer grofa Sokolskega vzeti za ženo.“

Mirko se je ozrl na umirajočega očeta, videl je, da grof ni preveč rekel, ko je govoril o svojih poslednjih minutah. Smrt se je že oklepala njegovega srca, — stezala je koščeno roko, da mu stisne grlo, tu ni smel več premisljevati, moral se je odločiti.

Rožice ni našel, čeprav jo je vstrajno iskal. Morda je sploh ni več med živimi. Sam je bil berač, ki je dolžan veliko zahvalo grofu Sokolskemu. Moral je poplačati dolg svojega očeta! Resnično, dlje se ni smel obotavljiati in da samo pomiri umirajočega očeta, — moral mu je obljuditi, kar je ta zahteval.

Toda iskrica nade je še ostala Mirkotu. Ako se obveže, peljati hčer grofa Sokolskega pred oltar in aka ga ta zavrne, potem mu ni bilo treba izpolniti prisege.

Pred Lolo je hotel stopiti ter ji popisati svojo vročoljubezen do Rožice kakor tudi obupnost, da ne more postati njegova ljubljanka. — Saj je bila Lola plemenitega srca, ker je Radivojeva hči! Ali se bo mogla ustavljalni njegovim solzam, njegovim prošnjam? O gotovne, — dala mu bo prostost in potem bo vse dobro!

„Dobro torej, oče moj!“ je vskliknil Mirko in temen

Ali hočeš svotega očeta na lžaz dostaviti. Mirko? Ali me kasmo besedo, da se poročis z Lolo in z nobeno drugo.

sklep je zaplamtel v njegovih očeh, „svojo roko položim v Tvojo, — da, prisegam Ti pri vsemogočnem Bogu v nebesih, pri otroški ljubezni, ki si mi jo usadil v srce in katero sem Ti dolžan, — da, prisegam, nobena druga nego hči grofa Sokolskega bo moja žena, — In ako ona ne more biti, hočem sam ostati in zapuščen živeti!“

Komaj je Mirko izgovoril te besede, ko je zaihtel in skril svojo glavo v naročje umirajočega očeta. Krčevito ihtenje mu je pretresalo vitko telo; grof je blagoslovil jajoče položil roke na njegovo glavo.

„Ti si dober sin, Mirko,“ je zaklical umirajoči z votlim glasom, „blagor očetu, ki ima takega sina. — Oh, kako mi bo zdaj smrt lahka, — Ti dobi otrok, si zapodil smrtni strah od mene, — hvala Ti, moj Mirko, — nebo Te bo blagoslovilo za ta sklep! In zdaj prosim, pokliči Radivoja, — obvestiti ga hočem o Tvojem sklepu in se posloviti od njega. Hiti torej, kajti komaj še diham!“

„Ali hočeš zdravilo, oče? Morda Ti malo odleže?“

„Nič več zdravila!“ je zaklical Božidar Višnjegorski, „saj bi mi le podaljšalo muke. Saj hočem umreti, sin, — in Tebi tudi ni treba jokati po meni, — našel bom mir v rodbinski grobnici.“

45. poglavje.

Usodepolna prisega.

Mirko je videl, da ne sme izgubljevati časa. Oči umirajočega so bile že napol zaprte, — hropeče je dihal, katastrofa lahko vsak hip napoči.

Mirko je naglo hitel ven in našel strežaja svojega očeta v solzah.

„Pojdi naglo noter, starec,“ mu je zaklical, „moj dobrí oče umira. — V kateri sobi je grof Sokolski?“

Služabnik je pokazal na vrata nasproti bolniške sobe.

Mirko jih je odprl, toda ko je hotel vstopiti, je osupel obstal na pragu.

Grof Radivoj ni bil sam, mlada krasna devojka je stala poleg njega. Oblečena je bila v črno obleko in imela okrog vratu mehko belo kožuhovinasto boo. Bila je Lola.

„Tudi Vi tukaj, kontesa?“ je zaklical Mirko zelo presenečen.

Ko se je malo ojačil, je šel z nestalnimi koraki proti Loli in rekel:

„Dovolite, da Vas le kratko pozdravim, kajti Vašemu gospodu očetu moram povedati naj gre v bolniško sobo, ako hoče še živega videti svojega prijatelja, — moj oče je že pri koncu!“

„Mirko!“ je zaklical Radivoj ter stisnil mladeniču roke, „v kako pomembni, strašni uri se zopet vidiva. Tudi mojo Lolo je skrb za Vašega očata gnala semkaj doma ni mogla prestati, vedeti je hotela, kako je z bolnikom. Pojdi, Lola, daj mi roko, gotovo se hočeš tudi Ti posloviti od grofa. Ali hočeš pa morda rajši, da ne vidiš smrti, ki bi otemnila Tvojo dušo?“

„S Teboj pojdem,“ je hlastno odgovorila Lola, „smrt je strašna le za onega, ki nima čiste vesti. Jaz sem pa imela grofa od srca rada in bi mu še enkrat rada stisnila roko, preden umre.«

Malo minut kasneje so stopili Radivoj, Lola in Mirko v bolniško sobo.

Teško dihanje bolnikovo jih je skrbelo. Za stolom umirajočega je stal služabnik in mu otiral znoj.

„Pridite bližje, otroci,“ je zaklical bolnik in poskušal

smehljati se. „Radivoj dajte mi še enkrat roko. Skorost Vas več ne vidim, tako temno mi je pred očmi. — Danča, noč bo postala, — neskončna noč!“

Radivoj je stisnil roke umirajočega, — govoriti ni mogel, ker je bil preveč ganjen.

„Hvala, moj Radivoj!“ je rekel umirajoči, „hvala za vse, kar ste storili zame. Bili ste mi resničen prijatelj! Oh, tako redko se dobi na zemlji pravega prijatelja, kajne, tudi mojemu sinu boste izkazovali tako ljubezen?“

„Da, prav gotovo,“ je odgovoril Radivoj s solzami v očeh, „oče mu hočem biti, ako hoče biti moj sin.“

„Hoče, hoče!“ je zaklical umirajoči z močjo, ki je bila zadnji plamen pojemanja življenja. „V pravem pomenu besede hoče biti Vaš sin. Obljubil sem Vam, da bo moj sin poročil Vašo hčer. — Mirko izpolnil z veseljem prisego svojega očeta. — Lola, hči mojega najboljšega prijatelja na zemlji, daj mi roko. — Tako, hvala, zdaj pa še Ti svojo, Mirko! — Tako, položim jih skupaj, da bosta združena, dokler Vaju Bog ne loči! Bodita srečna, ljubita se otroka in recita, da se hočeta vzeti. Vpričo smrti bodita združena!“

Mirko je čutil mehko, nežno roko Lolino v svoji, najprej se je plašno dotaknil, potem jo je pa krepko stisnil, — v njegovih očeh je zažarelo, ustnice so se mu odprle.

Ne, ne, Rožice ni mogel zatajiti. V tem hipu se je samemu sebi zdel zločinec, ki igra nevredno dvojno igro. Kot slepar se je zdel, prisege očetove ni mogel izpolniti.

„Mirko,“ je zardonel Lolin glas na njegovo uho, „ljubi, ljubi Mirko, vedno sem Vas ljubila in ko ste bili nesrečni, sem gorke solze pretila!“

Kako izrednolepa je bila ta Lola. Kljub bližini smrti se mu Lola še nikoli ni zdela tako lepa! In vendar, njen

lepota se mu je v primeru z ono od Rožice zdela malenkostna. Oh Rožica, njeni ime samo se mu je zagreblo v srce kakor nož, da je krvavelo.

„Mirko, ali hočete biti moj?“ je nadaljevala Lola z iskrenim glasom, „ali smem popraviti to, kar so ljudje zakrivili na Vas? O to bi bila lepa, sveta naloga, kateri bi se posvetila z vso svojo dušo. Mirko,“ — glas se ji je strastno tresel, — „Mirko, le eno besedo in Vaš oče bo umrl z zavestjo, da zapušča dva srečna človeka, ki ju je združil s svojo poslednjo besedo k najvišji sreči.“

„Mirko, moja hči Vas ljubi,“ je zaklical Radivoj ter položil svojo roko na mladeničeve ramo, „ako kaj govorim v Vašem srcu za mojo hčer, potem srečen blagoslovim to zvezo, kajti kot sin in prijatelj ste mi ljubši od vsekoga drugega.“

„Zrak, zrak!“ je hipoma zakričal umirajoči in oči so mu stopile iz jamic. „Zrak, Mirko, — besedo daj, — prisego, — Mirko, še lahko slišim, a skoro ne bom več mogel. Le življenju se lahko zaupa srečo, a ne smrti! Odloči se, — Mirko, — ali hočeš poročiti edino hčerko grofa Sokolskega?“

„Da, to hočem,“ je zaklical Mirko in glas mu je hriпavo zvenel. „Hči Tvojega prijatelja bodi moja žena!“

Z vsklikom blaženosti se je zgrudila lepa sleparka na prsi mladeniča, ki jo je s tresočima rokama objel.

Oh, prvkrat je mehko in gorko naslonila svojo glavo na njegovo srce, — prvkrat so se oklenile njene roke njegovega vratu, — prvkrat so se bočile njene ustnice njemu v poljub.

Počasi se je sklonila Mirkotova glava. Zaprl je oči, — v ušesih mu je šumelo, — bilo mu je, da se mora udreti vesoljni kaos, da potopi vse človeško, — in vendar mu je iz tega sijala nasproti Rožicini podoba in zdelo

se mu je, da jo vidi v cunje zavito, — bedno, siromašno, dočim objema zdaj drugo.

In v istem hipu, ko je hotel pritisniti svoje ustnice na njene, je zaklical Radivoj Sokolski z žalostnim glasom:

„Mirko, — Vaš oče je pravkar umrl, — grof Božidar Višnjegorski je mrtev!“

Nežno je Mirko odrinil trepetajočo deklico od sebe, prijal očetove roke, ki so bile ledeno-hladne! — Oči ostekle, usta odprta, kakor bi hotel še ziniti eno besedo! Proč, proč, — Mirko ni imel več očeta!

Nekaj minut je kakor okamnel stal, — smrt se ga še nikoli ni tako blizu dotaknila.

Nato je zaprl očetu oči ter mu lahno poljubil belo čelo.

„Molimo!“ je rekел grof Radivoj ter počasi pokleknil poleg stola. Mirko in Lola sta storila isto, — in v ozadju je tudi molil strežaj.

Skozi širokoodprtlo okno je še vedno vela pomladna sapica in v mrtvaško sobo se je čulo živahno življenje in vrvenje pariško. Kakšno nasprotje med smrtnjo in vriskajočim Parizom!

„In zdaj pojrite, Mirko,“ je rekel Radivoj, ko so vstali, „dogovorimo se glede pogreba, — dajte roko svoji nevesti!“

Nevesti! — Šele pri teh besedah se je Mirko zbudil iz hudih sanj. — Nevesti? — Imel je torej nevesto, — bil je zaročen, navezan na drugo! Bilo mu je, da mora zakričati ter se upreti zoper to besedo, ki je za vsakega drugega najlepša, najsrečnejša!

„Pojdi, Mirko,“ je slišal Lolin glas, „kajne, zdaj smem vse deliti s Teboj, — zdaj Tvojo bol, pozneje Tvoje veselje!“

Prav počasi je z roko ovila njegovo in ko sta kora-kala proti vratom, je čutil dotik njenega vikobujnega telesa. Toda pri tem ga ni navdajal občutek blaženosti, — ne, bilo mu je, kakor bi z Lolo vlekel skalo, ki je zrikovana nanj in ki ga mora zvleči v prepad.

Vsi trije so potem šli v salon in ljubka Lola je potegnila zaročenca poleg sebe na mehek divan.

„Prosim Vas, gospod grof,“ se je obrnil Mirko ter takoj zopet vstal, „da bi me par hipov pustili samega konteso!“

„Razumem,“ je rekel Radivoj, „naravno je, da se možete zgovoriti z mojo hčerjo. Že grem in upam, da bo ta pogovor še tesnejše združil Vajino vez. Grof Božidar mi je naročil, naj takoj po njegovi smrti zapečatim papirje in njegova volja je bila, da bi bil v Parizu pokopan. To je raditega določil, ker je mislil, da se boste svojo mlado soprogo naselili v Parizu.“

„S svojo soprogo!“ — Oh, te besede so Mirkota kakor nož zadele. Zbudile so ga iz otrplosti! Ne, ne, uprostiti se je moral iz spon, v katere se je dal ukovati vsled ganljive prošnje umirajočega. K temu je potreboval le kratek pogovor z Lolo! Prav nič ni dvomil, da ga bo njeno plemenito srce takoj izpustilo, ko izve, da ima srce že oddano.

Radivoj je odšel in mlada človeka sta ostala sama.

Lola je slonela v kotu divana.

Glavo s temnimi, svilenomehkimi kodri je naslonila na roke. In ko je tako sanjavno počivala na mehkih blazinah, — tedaj si je moral Mirko priznati, da je lepa, — tako da bi vsakega moškega spravila v omamoreč! Le njega, ki je nosil podobo druge v srcu, ni mogla razvneti.

„Lola!“ je vskliknil Mirko ter tako blizu nje stal,

da so se jima kolena dotikala, — „poslušajte me! Besede poštenjaka bom govoril z Vami, — besede ki bodo obenem odločile najino srečo! Prosim Vas, Lola, da sprejmete te besede tako resno, kakor so mišljene. Vaša vesela, brezskrbna mladost še ničesar ne ve o prepadih življenja. Predvsem bi Vas svaril, da ne bi izpoznali tudi senčnih strani življenja. Poslušajte me torej, Lola!“

„Kako svečan uvod, Mirko!“ je zaklicala lepa mlada deklica, vzdignila glavo ter ga s temnimi, plamtečimi očmi tako pogledala, da ni mogel prenesti njenega pogleda.

„Ali se tako začenja ljubavna izpoved? Misnila sem, da bom slišala sladke besede ljubezni od Vas, — besede, ki bodo v najinih srcah vzbudile vigred ljubezni? O Mirko, Vi mi lahko prinesete vigred in mi jo boste gotovo prinesli!“

„Vigred?“ je vskliknil mladenič, „ne Lola vigred ljubezni je minila, — listje je odpadlo od dreves, — lahke sapice ne pihljajo več zame, — v mojem srcu je postala zima.“

„Naj bom torej jaz Vaše solnce, ki Vam da novo življenje!“ je zaklicala Lola in vstala. Nato je naglo, ne da bi se mogel Mirko braniti, položila obe roke na njegove rame. Bila mu je v tem hipu tako blizu, da je čutil njene grudi na svojih prsih in srce na svojem.

„Mirko!“ je zaklicala Lola in krasna rdečica sramežljivosti ji je zalila lica. „Mirko, Vi ne slutite, koliko sem trpela zarad Vas. Tako trpi le ženska, le ljubezen, ki hrepeni po ljubljencu! — Jaz sem bila, Mirko, ki sem vedno in vedno prosila očeta, naj se zavzame zate, da boš oproščen in da se izkaže Tvoja nedolžnost. In ko je še vedno bila Tvoja osoda temna in negotova, — oh, kako sem točila vroče solze zate, in kolikokrat sem

iskreno prosila Boga, naj odpre vrata Tvoje ječe, da postaneš srečen in — jaz s Teboj!“

„Lola, za božjo voljo, — kaj naj to pomeni?“

„To naj pomeni,“ je nadaljevala Lola s trepetajočo strastjo, „da Te ljubim, kakor le more ljubiti ženska ljubljence svoje duše! Tvojo podobo nosim v srcu takoj skreno, tako trdno, da bi je nič, — vzemi to dobesedno, — prav nič ne moglo iztrgati iz mojih prsi. — Tresla sem se pred blaženim trenotkom najine združitve, — in umreti bo morala, ko bi ne nastopil! — Toda zdaj je prišel, Mirko! Zdaj je tu trenotek, — zdaj si moj, — zavezan si mi z lastno svojo besedo, s sveto prisego, ki si jo prisegel umirajočemu očetu! — Skoro bo najina poroka, — peljal me boš na svoj dom in Tvoja bom. — Prisegam Ti, da Ti bom zvesto udana soproga, — da Te bom obdajala z vsem veseljem in slastjo življenja! Vsako željo Ti hočem brati iz očij, kajti ljubim Te, — ljubim Te, — ljubim Te!“

Zopet se ga je oklenila z mehkimi polnimi rokami in tudi zdaj se Mirko ni mogel braniti, da ga je strastno, zareče poljubila na ustnice, — poljubila s tako poltno strastjo in žarom, kakor ne more devica nikdar poljubiti.

Na Mirkota je leglo kakor sladek sen, kakor oblak vijolčnega vonja in solnčnega svita. V tem hipu mu je bilo, da mora lepi izkušnjavki, ki ga je držala objetega, pasti k nogam, ter jo prižeti z divjo gorečnostjo nase!

Toda ko je pogledal Loli v oči, se je zbudil.

Kajti to ni bilo ono čisto, deviško oko, ki je krasilo njegovo Rožico. Te oči — sam si ni vedel razločiti kako, — so ga spominjale one sleparke, ki ga je v blaznici doktorja Morača imela vjetega, — oči one lepe, bujne,

črnolase ženske, ki mu je takrat stregla v obleki nune. — Tudi ona si ga je poželela, — tudi ona ga je večkrat pogledala s temi divjim, poželjivim pogledom, in ta pogled se je utisnil v njegovo dušo, — in studil se mu je! —

Naglo se je izvlekel iz njenega objetja.

„Prosim, poslušajte me, kontesa!“ je rekel s suhim glasom, ki je bil v velikem nasprotju s tresočo strastjo lepega dekleta.

„Pravkar ste pritisnili poljub ljubezni na moje ustnice — to je zadnji, Lola, ki ste mi ga dali.“

„Zadnji poljub!“ je zakričala Lola ter omahnila načaj kakor bi ne razumela teh besed.

„Mirko, saj sva šele pri začetku dolge vrste sladkih slastij, blaženega razkošja in Ti govorиш o zadnjem poljubu! Tega bom pritisnila na Tvoje ustnice šele, ko bom blizu smrti ali če se Ti posloviš od življenja, kajti poprej se ne ločiva drug od drugega!“

„Srce mi krvavi, kontesa, ko Vas moram iztrgati iz te omame! Da, to so iluzije, nežne, pisane cvetke, ki morajo umreti, ako pade prva rosa nanje! — Lola, zaročil sem se z Vami, ker je bila to volja mojega očeta in ker umirajočemu nisem hotel odvzeti grobnega miru. Toda pri tem sem računal na to, da me boste Vi odvezali obljube, čim slišite žalostno povest mojega življenja.“

Vsaka kapljica krvi je izginila Loli z lice, ko je slišala te besede. Z belo, fino roko se je naslonila na stol, ki je stal poleg njih.

Mirko je videl, kako so ji razkošolepe grudi valovale pod črno kožuhovino, — teško je dihalo, ker ni mogla verjeti, kar je pravkar slišala.

Ko je pa izgovoril odločilno besedo, je bilo Mirkotu

kakor bi se mu kamen odvalil od sreca. Zdaj je hotel govoriti in Lola vse povedati.

„Lola, da me ljubite, mi je v veliko čast. Vsakega mora s ponosom napolniti, ki je ljubljen od take deklice in zaželen od nje za soproga. Toda jaz ne morem deliti z Vami občutkov, ki jih imate do mene, — baš raditega, ker sem ta lepi, plemeniti občutek ljubezni že drugi zastavil, — tako trdno in varno zastavil, da mi ga še smrt ne bi mogla vrniti! Lola, jaz ljubim drugo! — O da bi mogla v tem hipu stati na moji strani, —

bi mi prav gotovo s solzami v očeh vrnila besedo. Toda ni je tukaj, zato jo Vam hočem samo popisati. Torej jaz ljubim dekle, ki se glede lepote ne da z Vami primerjati, — toda tudi njo je narava obdarila z vsemi krasotami v največji meri. Kar je pa najlepše, najbolj občudovanja vredno na tem dekletu je njeno čisto, deviškoplemenito srce! — To srce si je pridobilo moje zaupanje, to srce bije zame takô nesebično, tako veselo, da mu ne morem odreči, iztrgati tega, kar mu je Bog namenil in dal. — Ne, Lola, Vi ne boste tega zabranili! — Jaz ne bi ravnal kot plemič, osramočen bi bil v Vaših očeh in bi me tudi ne ljubili, ko bi vedeli, da sem drugi zvestobo prelomil.“

Lola je vzdignila glavo, — v temnih očeh ji je zaplamtelo, — hotela je govoriti, toda Mirko je s strastjo in s skoro ponižnim glasom nadaljeval:

„Lola, vendar ne boste onega dekleta hoteli onesrečiti, ako Vam povem, da ima samo mene na celem božjem svetu. Sirota je, — zapuščena od celega sveta, — brez doma in siromašna, dočim ste Vi blagodarjeni od vsega pozemeljskega blaga, ki ga more mlado srce želeti. — O, pomislite na beračico, ki potrka na vrata Vaše hiše, — ali ji boste odrekli miloščino. Nesrečnica

govori skozi moja usta k Vam: Vse Ti hočem dati, celo svoje cunje hočem odložiti in Ti dati, — le da mi das njegovo srce — pusti mi to srce, — ne ugrabi mi ga!

Lola, te besede Vam nevidno govori ona deklica. Ni je tukaj, — zato moram biti jaz njen zagovornik in obenem sem tudi sam svoj! Vidite, ljubezen je edino in vse premoženje one deklice! In tudi jaz, Lola, bi ne mogel na strani kakše druge srečen biti, — niti minute sreče bi ne vžival pri nji. In veste-li, kaj pomenja zakon brez ljubezni? Pekel na zemlji, — najstrašnejše, kar lahko doleti človeka. — Vsak dan se videti, — vsaki dan si hliniti neko naklonjenost in pri tem podobo druge nositi v srcu, — o fej, fej, — takega položaja si za dolgo ne morem misliti, — in si ga tudi nočem predstavljati. In resnično, jaz si ne morem predstavljati zakona, v katerem bi Vi, Lola igrali tako žalostno ulogo! Zdaj sam Vam vse povedal, in zdaj leži meja osoda v Vaših rokah. Očetu sem obljudil da Vas vzamem za ženo pod pogojem, da me Vi marate. Toda po tem kar ste pravkar slišali, me ne morete marati! Kajne nemogoče je, da bi me silili, naj Vas peljem pred altar! — In zdaj mi dovolite, da pokličem Vašega očeta v sobo in mu povem, da sva se v miru in v lepem, plemenitem prijateljstvu razšla, — v prijateljstvu, ki stoji višje nego ljubezen, ki bi morala naju združiti.

V trepetajoči razburjenosti je stal Mirko pred njo. Odkril ji je skrivnost svoje ljubezni. Ljubeče srce in krvavečo dušo je položil v svojo ganljivo prošnjo. — Ali je mogoče, da ni takoj izgovorila rešilne besede?

Kakor nepremično je stala s prekrižanima rokama na valujočih grudih, — oči tako temne, zakrite so bile strahotno uprte vanj, — globoka bledost lic, — lahno trepetanje nosnic, — in trdnost stisnjena usta, to vse mu

nič dobrega prorokovalo. Vsaj bojevala se je v p nako se bo ta boj končal?

„O govorite, Lola,“ je prosil Mirko z glasom, ki je trhajal iz dna srca, „povejte mi, da me izpustite, — zahtevate zase celo srce in nele polovice, — srce, ki je v senci, ki je lahko srečno, — in ne tako, ki je neozdravljivo bolno na izgubljeni sreči. Pred Vami stojim kot posojenec in Vi ste v tem hipu moj sodnik! — Lola, izpustite me, in celo svoje življenje Vam bom hvaležen!“

„Izpustim naj Vas torej od sebe,“ je britko re spala bleda deklica, „torej bi bila kazen za Vas, k tvele na moji strani in ko bi Vas jaz ljubila. Ne, izgovorila obsodbo: Jaz Vas ne izpustim, — zahtevam svojo pravico, — zahtevam, da držite pris te mi jo v roko svojega mrtvega očeta prisegli!“

Mirko je zakričal in omahnil nazaj, — pomolil j oke od sebe proti lepi, mladi grofici.

„Vi zahtevate, Lola,“ je zaklical z grozotnim glasom, nekaj nemogočega; nesrečica, Vi ne veste, kaj delate! Ljubezen se ne da prisiliti! Človeško srce ni sužen, ki je v senci gospodarja. Prosto hoče biti in prosto ljubiti! In torej, trikrat gorje onemu, ki si upa človeka z nerazdružljivimi sponami prikleniti nase! — O Lola, kako strašna beseda: spone, verige, — ki so tisočkrat trdnejše kot vane nego železne verige, ko morajo vendar cvetlične sponne oklepati duše. — Ne, ne, nisem prav slišal, nisem vas prav razumel, Lola, tako nesrečnega me nočete storiti in tudi same sebe ne! — Kar se Vam zdi danes zabljivo, kar Vam pomenja danes srečo, — se bo pozneje izpremenilo v neznosen jarem. In ljubezen, najlepši izjav v človeškem življenju, se Vam bo zdelo najstrašnejše zlo, od katere se boste z grozo odvrnili. Še enkrat, Lola, dajte mi besedo nazaj, — saj lahko to storite!

Vas je odvisno, ako bova ova nesrečna celo je! — Dekle, ni mogoče, da bi imela pogum sezempel svoje sreče sezidati na razvalinah sreče druge. In ako le hočeš to storiti, boš nekoč žalujoč stal razvalinah tega tempa.“

„Vse posledice svojega ravnjanja bom nosila, — Komaj je Lola izgovorila te besede, ki so Mirkotu mrtvaško zvonenje donele na uho, se je obrnila v sobe. Mladenič je stal več minut, kakor navel, obraz mu je mrtvaško obledel.

Nato se je srce pretresujoče zakrohotal, zgrudil se rekla lepa sleparka z neupogljivim ponosom, „jaz natančno in zaklical z groznim glasom:
pustum od Tebe, tudi če bi se morala bojevati zate. To je bila poslednja beseda! Zdaj, osoda, udari In storila bom to, Mirko, in vsako sredstvo, — ali tako, neobčuten bom za vse Tvoje udarce, — neranljiv — vsako sredstvo mi bo v tem boju dobro. — Kaj nato, — kajti groza je obdala mojo dušo z ne-
ga sreča druge! Tudi mene žeja po sreči, — potem oklepom. — Tako torej izgledajo srca pleme-
tudi jaz Te ljubim! In jaz Te poželim morda s tem deklic! Tako govorि nedolžnost, — takega mišl-
t večjim ognjem nego ona! Izvedi torej vse, kar je svet! O le pojdi proč, zadnji ostanek moje vere
em hipu se ne sme molčati v dekliški sramežljivosti. Izropan in oropan sem vsega, kar sem imel
jaz sovražim ono, ki mi je ukradla Tvoje srce, — zvezni in laupanja v Boga in ljudi, — odšlo je v svet
orje ji, ako mi kedaj stopi na pot.“

„Kontesa, Vi govorite, česar ne čutite!“ je zaklical po dolgem pre-
prof Mirko, „kaj, Vi lahko sovražite ono nesrečno, ubo!“ Mirko ter vstal, „haha, vendar moram stopiti pred
devojko, ki nima drugega nego mojo ljubezen! — Nato ter videti, kako ženin izgleda! Haha, kakor smrtni
to bi bilo neusmiljeno, — to bi bilo kruto!“

„Tudi ljubezen je lahko kruta,“ je odgovorila Lola. In pri tem je Mirko strmel v zrcalo med oknima.
in v tem hipu se je Mirkotu zazdela z bledim obrazom, — ga je našel grof Radivoj, ki je tiho vstopil.
s temnimi očmi in črnimi kodri, ki so kakor kače. „Mirko, moj sin,“ je zaklical Radivoj ter pomolil
letavale njeno glavo, kakor lep zlobni duh, — „ljubezenemu grofu obe roki. „Lola mi je pravkar povedala,
lahko ognjevito ljubi, pa tudi ognjevito sovraži!“ Mirkotu sta se že in sta odslej srečno zaročen par.“
ljubezen do Tebe je taka, da Te bom ali najsrečnejši. „Da, srečna, — zelo srečna!“ je vskliknil Mirko.
storila med zemljani, — ali bo pa pogubna za vse.“ Zato bom tudi ustregel Tvoji želji, da se poroka
— zame, zate in za ono, ki se je urinila med našesi,“ je nadaljeval Radivoj, ki je mislil, da je Mirko
srci. — In kakor si očetu prisegel, da me poročiš, — spol in prepaden, ker je očeta izgubil. — „Ti nočeš
tako Ti zdaj jaz prisegam, da boš moj, dokler boš žakati, da bi žalno leto minilo, ampak se že v štirih
živila in da Te ne pustum, ako me tudi življenje stanih poročiti! No, prav imaš! S tem ne boš nikakor
In zdaj, moj zaročenec, moj ženin, se boš z mojim očetom spomin na očeta; ker je sam želel, da se pospeši
dogovoril, kedaj naj se vrši najina poroka.“

B
U

ma zveza. — Danes je 28. aprila, aka Ti je prav
edimo 25. maja, poroko.“

„25. maja torej,“ je šepetal Mirko te besede in te besede je izgovoril z glasom, kakor bi bil ta dan zanj dan smrti.

„In zdaj zbogom, sin moj,“ je rekel Radivoj in enkrat stisnil roko mlademu možu, „zdaj Te prepustim Tvoji bolesti. Lola se je že poslovila od Tebe, pričakuj me spodaj v vozu. Upam pa, da Te danes še vidim. Moja hiša Ti je po sebi umevno vedno odprta, saj si od naš, — moj sin si in postaneš mož moje ljubljene hčerke.“

Objel je Mirkota ter odšel iz sobe.

Mirko je bil sam. Prestal je najhujšo izkušnjo. Večkrat je že imel trpek odgovor na jeziku, ko je Radivoj tako ljubezljivo z njim govoril. Skoro pa mu pri Radivoju iskati usmiljenja, ki se mu je pričelo odreklo.

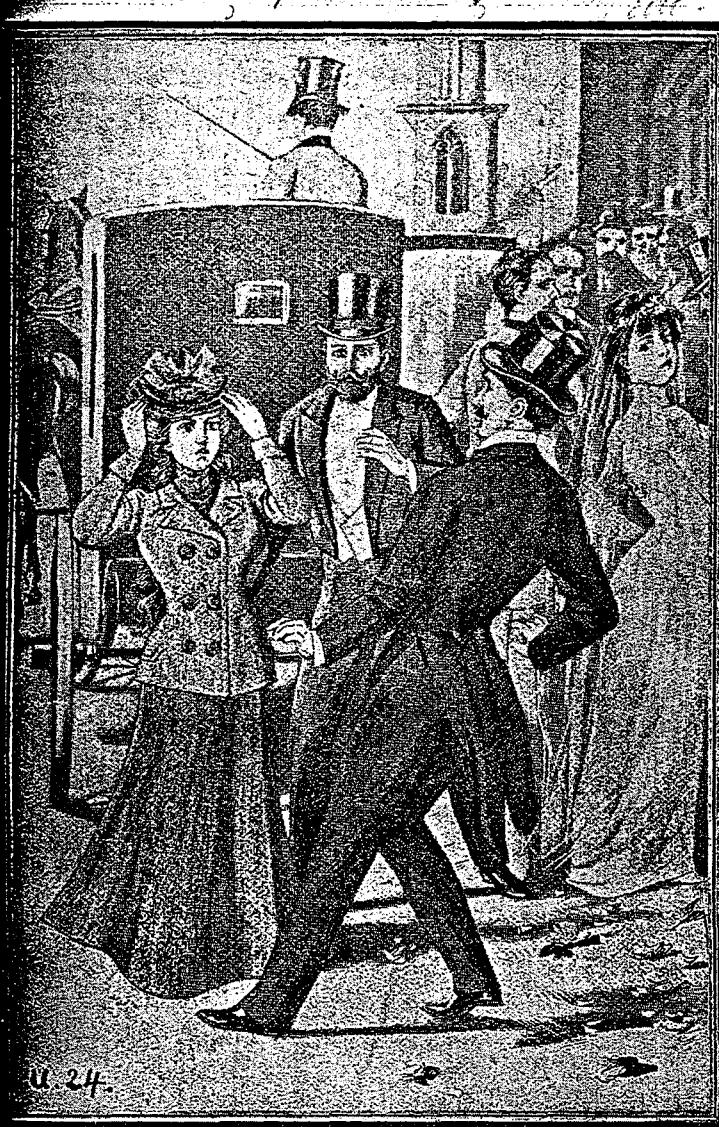
A ne, — prisege, ki jo je prisegel očetu, ni se prelomiti. Edino Lola bi ga lahko oprostila od nje. Torej pa tega ni storila, je bilo zdaj vse izgubljeno.

Mirko je planil v sobo, kjer so služabniki med položili očeta na divan.

Stari strežaj je sklenil svojemu gospodu roke prsih ter mu Križanega potisnil med trde prste.

Ihteč se je Mirko zgrudil poleg očetovega trupa. In z glasom kakor bi hotel mrtveca iz spanja zbučil zaklical:

„O oče, — oče, kaj si mi storil! Nesrečnegata me napravil za celo življenje! — O oče, zakaj si mi odvzel strašno prisego. — Obsodil si me, da ljublju drugo, — tujko, za katero moje srce ničesar ne čuti nikdar čutilo ne bo. Oh, Rožica moja, Rožica sladko vročeljubljena, oče Te mi je vzel! — O oče, bolj me udaril nego sodniki, ki so me v ječo obsodili, zakon brez ljubezni je ječa brez konca!“

Mirko je omahnil kakor bi strah zagledal, — in blede ustne so mu vskliknile:

„Rožica, — Rožica, — ne, ne, ni ona, — ne more ona biti, — je njen duh, ki me je prišel opominjat na prisego, ki sem danes pred altarjem prelomil!“

Strah na Sokolskem.

Mirko zavrnja poslanko in dolgo, občutljivo, in plakanje.

46. poglavje.

Modistovka.

„Gospica Roza!“

„Ukazujete, gospa?“

„Odložite svoje delo! Prosim, pridite k meni, neki ražen posel Vam imam izročiti!“

Te besede so se govorile v zadnji sobi neke pro-
dajalnice klobukov, ki je stala na italijanskem bulvaru
Parizu in ki je zlasti poglede dam vsled lepe izložbe
lekla nase.

V obeh velikih izložbenih oknih so viseli na lesenih
stekih podstavkih najlepši in najkrasnejši ženski klobuki,
ki jih more človeška roka ustvariti. Vse je bilo
podobno sanjam lepe gospe, ki si misli, da je v nebesih
redi najmodernejših in najukusnejših klobukov.

Modna trgovina gospe Dupres je bila ena najslav-
nejših v celiem Parizu. Za dober ton so smatrале dame,
nositi na glavi klobuk, ki so ga napravile umetnice
trgovini gospe Dupres. Kajti madami se je moralo
priznati, da je jemala le najboljše delavke in jih tudi
dobro plačevala, — in te gospice so bile lahko zado-
voljne s svojo službo.

Madame Dupres še niti trideset let ni imela. Bila
je čudovitolepa brinetka južne bujne krasote, ko je bila
še dekle in vzbudila je takrat pozornost nekega častnika.

Ta jo je vzel, a dolgo nista živila skupaj. Po treh
srečnih letih so poslali stotnika Dupresa v Alžir na boj
zoper divje roparje, kjer je tudi pustil svoje življenje.

Toda gospa Dupres ni sklonila tilnika pred osodo.
Bila je takrat siromašna kot cerkvena miš, kajti opravo,
ki sta jo imela, sc pobrali stotnikovi upnniki. Nič dru-

gega bi ji ne preostalo nego postaviti svojo lepoto na trg, ako bi ne bila dovolj delavna in podjetna. Nekodaj je bila modistovka ter se preživljala kakor se je želalo z delanjem klobukov. Tudi zdaj je poprodala svoje dragocenosti in lišp in začela malo trgovino, — in nabolgo trpečo, da je imela več naročnic, kot si jih je mislila. Skoro je morala prodajalno razširiti ter jo je položila v najimenitnejši oddelek Pariza, kjer so stale vse večje trgovine. Skoro je imela tudi celo armado delavk v službi.

Madame Dupres je bila znana, da je jako dobra napram svojim nastavljenjem, toda včasih je bila tudi zelo stroga. Zlasti ako je opazila, da se je katera nastavljenka udala slabemu življenju, tedaj jo je takoj zapodila. Kajti gospa Dupres je imela navado reči: „Sveti trdi o nas, da smo za lahko življenje vnete, — po kažimo mu torej, da je to laž.“

V tem trenotku je stala gospa Dupres v malim pisarni za delavnico. Pravkar je pisala naslov na košček papirja.

Nastavljenka, katero je poprej poklicala, je prišla in obstala pri vratih, čakajoč povelja.

„Pojdite bližje, gospica Roza,“ je rekla gospa Dupres, imenovana tudi ‚kraljica klobukov‘, — „danes imam nekaj za Vas, ki — pravzaprav ne spada v Vas področje. Toda upam, da mi storite uslugo, za katero Vas prosim.“

„Gotovo, gospa,“ je odgovorila mlada delavka z nežnim glasom, ter vprašajoče uprla svoje lepe, čiste nedolžne oči v gospodinjo.

„Vzemite ta kovček,“ je nadaljevala gospa, „v njem je več najlepših in najdražjih klobukov. Z njimi pojďte k imenitni dami, ki hoče videti te klobuke. Gre se

namreč za ženitovanjsko opravo, zato glejte, da bo čim več nakupila. V ta namen vzemite voz, kajti kovčka ne boste sami nesli, najbrž bo dama, ki se imenuje kontesa Lola Sokolska, naročila tudi poročni pajčolan in poročni venec. Dogovorite se z damo kakor se Vam zdi najbolje.“

„Hvala, gospa, za zaupanje, ki mi ga s tem izkazujete. Upam, da bom storila svojo dolžnost,“ je rekla Roza.

„O, ljubo dete, saj storite že itak več nego svojo dolžnost in baš raditegā sem Vas že hotela karati.“

„O gospa —“

„Res je res in zato si boste še zdravje pokončali, — zdaj ste osem tednov pri meni in ni bilo še večera, da ne bi dlje delali kakor je bilo potrebno. — Sicer spoštujem pridnost, toda misel, da bi kdo v moji službi škodoval svojemu zdravju, mi je mučna.“

„Torej ste zadovoljni z menoj, gospa?“

„Tako zelo, da Vam prihodnji mesec povečam plačo za dvajset frankov; — torej boste imeli odslej stotindvajset frankov.“

„O gospa, to je več nego zaslужim,“ je zaklicala devojka, „Vi ne slutite, kako sem srečna, da sem v Vaši hiši. Oh, gospa,“ je potem pristavila Roza in dve debeli solzi sta se ji potočili po licu, „že toliko žalostnega sem doživel, da mi je delo res v razvedrilo, kajti potem ne premišljujem toliko o svoji boli, — zato Vas prosim, da mi ne odtegujete dela.“

„Ali pa ne veste ničesar drugega početi zvečer?“ je vprašala gospa Dupres, „ali nimate nobenih sorodnikov v Parizu?“

„Ne, gospa,“ je odgovorila deklica, „na celem svetu nimam sorodnika.“

„In tudi prijatelja ne?“

„Tudi prijatelja ne, gospa!“

„In stariš?“

„Sirota sem, gospa! Že zgodaj me je neki dobr človek prinesel v Pariz. Tukaj me je vzgojil in pozneje sem šla iskat svojo mater v Avstrijo, a nisem je mogla najti. — Oh, najbrž je ni več med živimi!“

Gospa Dupres je bila ganjena, stisnila je devojki roko ter prijazno rekla:

„Res je hudo, če je tako mlado dekle kakor ste Vi samo na svetu. Toda lepi ste, — ali Vam še noben moški ni rekel, da Vas ljubi?“

Skoro proseče je iztegnila mlada deklica roke ter rekla:

„O gospa, meni je kakor bi govorila s svojo materjo. Torej Vam hočem povedati resnico: Da, izpoznala sem plemenitega moža, ki si je pridobil moje srce in me hotel vzeti za ženo. Toda nesrečen slučaj je nau ločil, — nič, več ga nišem videla. Preteklo leto siloma gnana v daljno Rusijo, kjer sem mnogo strahovitega doživel. — Oh gospa, čudež je, da sem še danes živa! Ko bi vedeli, ko bi slutili!“

„Vse to, ljubo dete,“ jo je prekinila gospa Dupres, „mi boste povedali prihodnjo nedeljo. Obiskati me morate, potem pijevi skupaj skodelico čaja in povedali mi boste obširno svojo osodo. — In zdaj pojrite in se skoro vrnite!“

Nekaj časa potem se je mlada delavka peljala s kovčekom po Parizu in voz je obstal pred dvonadstropno viho. Deklica je šla iz voza in pozvonila.

Takoj so se odprla vrata in vratar v zlatooobščiti livreji je vprašal kaj želi.

„Gospa Dupres me pošilja k kontesi, ki me pričakuje. Prosim, naznanite me.“

Vratar je sporočil to drugemu strežaju in medtem je prinesel kočijaž kovček v vežo, odkoder sta ga dva služabnika nesla v prvo nadstropje. Tudi mlado delavko so peljali gori ter je morala počakati v elegantnem salonu. Skoro je stopila lepa, mlada deklica noter.

„Ah, Vi ste modistovka!“ je zaklicala stopivša Lola Sokolska ter se začudeno ozrla na mlado, lepo deklico, „zelo, so mi hvalili madame Dupres. — Poglejmo torej, česa je zmožna; — treba mi je več klobukov za poročno opravo.“

Roza je odprla kovček in Lola je začudenja vskliknila.

„To je pa zelo lepo,“ je zaklicala, „vidim, da mi niso rekli preveč o madami Dupres. — Kako mi pristoja ta klobuk z zeleno slamo in bruseljskimi čipkami?“

„Jako dobro Vam stoji, kontesa,“ je odgovorila devojka, toda tega klobuka bi Vam ne priporočila, ker so presvetle barve in zato ne pristoja vsaki dami.“

„Prav imate! Toda ta klobuk, — to je nekaj izrednega, — tega vzamem na vsak način!“

„Kontesa, jako dober ukus imate in ta klobuk je najlepši, ki smo ga izdelale.“

Lola je izbirala še več klobukov ter se odločila večinoma za take, katere ji je modistovka svetovala, kajti takoj je videla, da ima ta fin in izbran ukus.

„Madamo Dupres so mi priporočili tudi, da si tam pri nji napraviti poročni pajčolan,“ je živahnò zaklicala Lola, — „ta mora biti iz pristnih čipk, kar se po sebi razume. In tudi poročni venec mi lahko napravite!“

„Hvala, milostiva kontesa, radi Vam bomo tudi poročni venec in pajčolan pripravili. Za kateri dan pa potrebujete te stvari?“

„Poroka se vrši petindvajsetega tega meseca.“

„Torej že pojutranjem! Potem se moramo požuriti!
Toda zanesite se, kontesa, da bo vse točno preskrbljeno!“

„Ali boste te reči Vi prinesli?“

„Ne vem,“ je odgovorila mlada modistovka, „o tem
bo gospa Dupres odločila.“

„Jaz pa želim, da mi Vi prinesete pajčolan in venec,“
je zaklicala Lola, „in še neko drugo prošnjo imam do
Vas. Dokazali ste tako fin ukus ter ste zelo pripravni,
dočim mi moja hišna prav ničesar ne stori po volji. Že
zdaj se tresem pri misli, da mi na poročni dan ne bo
ničesar prav storila, ko bi me oblekla. Zato bi Vas
prosila, da me pridete obleči. — Zlasti mi morate venec
pritrditi v lase in pajčolan razviti. — Po sebi je umevno,
da Vas bom za to uslugo plačala.“

„Milostiva kontesa, srečna sem, da me izpozname
vredno, da Vam storim to uslugo. Jaz bi za to uslugo
ne sprejela nobene plače, toda v službi gospe Dupres
sem in ona ima razpolagati z mojim časom.“

„O če je le to, potem bom takoj napisala nekaj
vrstic na madamo Dupres, — kajnej saj vzamete lahko
s seboj ta listič?“

„Gotovo!“

„Pojdite torej z menoj v mojo sobo ter malo za-
jutrkujte, ko bom pisala. — Zunaj je malo hladno,
torej Vam bo čaša čokolade dobro dela.“

Lola je takoj odšla z modistovko v svojo razkošno
opremljeno sobo. Tu je rekla Rozi, naj sede, ter po-
zvonila. Vstopivšemu služabniku je naročila, naj pri-
nese gospici čokolado.

Lola je nato sedla k pisalni mizi ter napisala par
vrstic.

Ni pa še končala, ko je služabnik prinesel na sre-

jem pladnju še kadečo se čokolado, ki je razširjala
v dober duh.

„Tako, zdaj se okrepčajte, ljuba gospica,“ je rekla
Roza, „in potem se vrnite domov in izročite gospe
pres ta listič. Gotovo Vam bo dovolila, da me na
očni dan oblečete.“

Lola je pri teh besedah sama nalila čokolado, od
katerje je Roza malo popila in na prigovorjanje kontesete
je tudi majhen kolaček.

„Oh, gospica,“ je zaklicala Lola, „Vi ne veste,
ko sem jaz srečna! Pojutranjem se poročim in jaz sem
bolj samoljubna, da Vas vprašam, ako niste radovedni
eti podobo mojega ženina. Vi ste tudi mlado dekle
zato se gotovo zanimate za kaj takega. — Ali še
ste nikoli ljubili, — lepi ste, — povejte, ali še niste
koga, ki bi Vas ljubil in Vi njega?“

„Moje srce je zapuščeno!“ je odgovorila ljubka
modistovka, ki se je v svoji priprosti obleki zelo raz-
vala od elegantne mlade grofice.

„Zapuščeno?“ je vskliknila Lola, „o Bog, potem
mi smilite iz celega srca. In Vi ste vendar tako lepi
mladi in pravijo tudi, da pariškim deklicam nikoli
manjka častilcev.“

„Jaz pravzaprav nisem Parižanka, ampak iz Avstrije,“ je vskliknila lepa Roza.

„Iz Avstrijskega, potem sva pa iz iste države,“ je
vskliknila Lola, „zelo mi je žal, da Vas nisem že poprej
znala. Povejte, ali bi opustili službo pri madami
Dupres in stopili k meni v službo? — Jaz bi zelo
zepovala takoj hišno, ki je olikanata in pripravna kakor
plačala bi Vam trikrat toliko kakor gospa Dupres.
misljujte moj predlog, gospica!“

„Premislila si še bom,“ je odgovorila modistovka,
strah na Sokolskem.

"toda madama Dupres je bila tako dobra napram menovojo poroko." da —"

"Jaz Vam bom tudi dobra," je zagotovila Loparka, "da ne bo manjkalo te dobre Alenke na moj, — kakor v nebesih se Vam bo pri meni godilo. — Vsebročni dan. — Zdaj pa reci gospici, da se ne bo — prav odkritosrčna hočem biti, pravzaprav sem tu jaz zapuščena, — to se pravi, prijateljice nimam nobe in bi rada imela kako zaupno osebo, na katero bi lahko zanesla, in na Vas bi se lahko."

"Ako stopim v Vašo službo, bodite zagotovljena da Vam bom zvesta."

V tem trenotku so se odprla vrata in noter je pri grof Radivoj Sokolski.

"Oh, papa, dobro da prideš!" je veselo zaklicala Lola ter hitela očetu naproti, "le oglej si to ljubljenko deklico, — nastavljenka je pri gospe Dupres. Toda v istem hipu, ko je bil le še malo korak to in velikodušno ravnala z njo, ter ji dala dela in od nje, je kakor okammel obstal. Z roko si je poteguber zaslužek, ko je brez vinarja prišla v kruti Pariz? čez oči, kakor bi se hotel prepričati, da ne sanja. Kakor bi hotel prepoditi podobo, ki se mu je hiploboko priklonila, ker so ji oči solzne postale, pojavila pred očmi. Nato je še enkrat pogledal mladof, v čast si štejem Vaš predlog in rada bi služila devojko ter rekel s svojim prijetnim glasom:

Mlada modistovka je vstala, — počasi je stopila v krepot. Radivoj Sokolski k nji.

Toda v istem hipu, ko je bil le še malo korak to in velikodušno ravnala z njo, ter ji dala dela in od nje, je kakor okammel obstal. Z roko si je poteguber zaslužek, ko je brez vinarja prišla v kruti Pariz? čez oči, kakor bi se hotel prepričati, da ne sanja. "Gospod grof," je odgovorila gospica Roza ter se kakor bi hotel prepoditi podobo, ki se mu je hiploboko priklonila, ker so ji oči solzne postale, pojavila pred očmi. Nato je še enkrat pogledal mladof, v čast si štejem Vaš predlog in rada bi služila devojko ter rekel s svojim prijetnim glasom:

"Oprostite, gospica, ako povem najprej važno vsteri sem zdaj bila, — bila je tako dobra z menoij, — svoji hčeri, potem pridem takoj na Vajino stvar. Lomagala mi je v stiski ter mi dala dela. In vidite, pravkar sem dobil od gospice Alenke pl. Radičspod grof, najti delo je za ubogega, zapuščenega člana, da je že skoro ozdravela. Bivanje v Italiji je

ko dobro delo, da še danes odide z juga in dospe na

"Oh, kako sem srečna, papa," je rekla hinavska gospica nastopiti odvisno službo?"

"Veš, vprašati je treba, ljuba hči, ako sploh hoče in lada gospica nastopiti odvisno službo. — Povejte mi najprej, kako Vam je ime, gospica?"

"Gospica Roza mi pravijo." "Moji hčeri zelo ugajate in zato združujem svoje rošnje z njenimi, — ostanite pri nas, — da, ostanite, prosim Vas."

Kako čudno ganjen je bil glas grofa Radivoja Sokolskega, kako žalostno in obenem proseče je uprla oči v obraz mlade deklice.

Pa tudi devojka ni mogla oči odvrniti od visokega, od katere sem nekaj klobukov kupila. — Odkar se spela moža, česar dober obraz ji je tako ugajal in izpoznala to mlado damo, sem vsa zaljubljena v njenega bližini se je tako dobro počutila, kakor še nikoli v življenju. — O kako rada bi položila svojo roko

"Prosim, papa, prigovarjaj ji, da zapusti gospo Dupres njegovo, kako rada bi takoj rekla, da ostane, — toda in da pride k meni."

Na je bila ena onih ljudij, ki vidijo v hvaležnosti naj.

Ali more zapustiti gospo Dupres, ki je tako pleme-

"Toda ne morem kar tako pustiti gospe, pri-

"Gospod grof," je odgovorila gospica Roza ter se

kakor bi hotel prepoditi podobo, ki se mu je hiploboko priklonila, ker so ji oči solzne postale,

"gospod pojavila pred očmi. Nato je še enkrat pogledal mladof, v čast si štejem Vaš predlog in rada bi služila

devojko ter rekel s svojim prijetnim glasom:

"Oprostite, gospica, ako povem najprej važno vsteri sem zdaj bila, — bila je tako dobra z menoij, —

kjer je mladi delavki zaklical: „Na svidenje!“ Sledil je mladi deklici s pogledi, dokler jo je še videl. Potem se je zdrznil, pritisnil roki na sence ter z razburjenim glasom vskliknil:

„Zakaj še vedno ne morem pozabiti edini pregrešek svojega življenja! Zakaj me opominja previdnost na oni greh, ki sem ga storil na ubogi Minki, s tem da mi pripelje na pot človeka, ki se mi zdi, kakor bi mladost ustala pred menoj, kakor bi videl pred seboj Minko, ko je bila še mlada, lepa in veselje vseh, ki so jo videli.

Da, ta devojka, — ta tujka, — je podobna moji ubogi Minki! To so njene oči, — to so njeni bogati lasje, njena vitka, lepa postava! — Ne, ne, blazen sem postal, — med to deklico in Minko ni vendar nobene zvezze! Slučajna podobnost je, ki mi jo morda le bolna domišljija predočuje. In vendar, — v srce se mi je uselilo to ubogo dekle z utisom, ki se ne bo tako hitro izbrisal!“

47. poglavje.

Okvir brez podobe.

Hipoma se je začul iz sosednje sobe vik, potem se je odgrnil svileni zastor in Lola se je pokazala z dragocenim okvirom v roki.

„Papa!“ je zaklicala in lepi obraz ji je bil pokrit s temno rdečico jeze, „papa, — poglej, podoba mojega ženina je ukradena iz okvirja. — Kakor veš je stala na mali mizici pri zaglavju moje postelje, še včeraj zvečer sem jo poljubovala, zdaj je pa izginila.“

Z glavo majanje je motril grof Sokolski prazni okvir.

„Kdo bi se pa tako zanimal za podobo, da bi jo

veka veliko in mora se biti hvaležen onemu, ki mu dal delo.“

„Dolžnost in hvaležnost!“ je ganjen zaklical Radivoj. — „Zdaj, po tem odgovoru, šele prav zahteva da ostanete v Lolini bližini. In če dovolite, bom se govoril z gospo Dupres, — kajpada, v naslednjih dneh ne bo mogoče, ker sem preveč obložen s pravami za poroko, — potem pa takoj.“

„Jaz sem že za dopust za gospico prosila!“ je zaklical Lola, „naznanila sem gospe Dupres, da mi sta veliko uslugo, ako mi gospico Rozo prepusti za dva dni. Zdaj pa pojrite in mi prinesite odgovor. — Saj se Vam hotela pokazati podobo svojega ženina,“ je Lole hlastno pristavila, — „to pa morate videti, — pojrite v mojo spalnico, — tam visi podoba v dragocenem okviru. Prepričana sem, da boste priznali, ko vidite podobo, da ni nobenega dekleta na svetu, ki bi ji ugajal moj zaročenec.“

Gospica Roza se je nekako zaničljivo nasmehljala ne da bi jo kdo videl, kajti o svojem ljubljenčku mislila isto kakor Lola.

„No, torej na svidenje!“ je zaklical grof Radivoj ter ponudil mladi modistovki roko, „ne rečem Vašebogom, ampak na svidenje!“

Počasi je segla devojka v grofovovo roko in v isti hipu, ko so grofovi prsti njene oklenili, je čutila trd pritisk, — bilo je, kakor bi ji hotel resni, molčeči in ponuditi svoje prijateljstvo. Njeno dušo je v tem hi napolnil občutek, ki ga še nikoli poprej ni imela, bilo ji je, kakor bi ne bila več zapuščena na zemljo.

Radivoj je še enkrat pogledal lepo devojko, ki je odšla za Lolo, in svileni zastor se je zagrnal za deklicano.

Grof Radivoj je pa nepremično obstal na mestu.

ukradel?“ je mrmral, „zveste služabnike imamo, na katere se lahko zanesemo. — Ali si danes zjutraj še videla podobo?“

Z gotovostjo ne morem trditi tega, — toda mogoče je lahko, da je bila podoba še danes v okvirju.“

„Ali so bila vrata Tvoje spalnice odprta, ko si odšla iz nje?“

„Kajpada, oče! Toda gotovo vem, da danes do poludne še nihče ni bil v moji sobi. Sama sem se oblekla, ker nisem zadovoljna s svojo sedanjo hišno ter je nočem nič več videti. Zato ji pa tudi nisem pozvonila, ko sem zjutraj vstala. Nato je prišla gospica Roza. Služabnik, ki mi jo je naznanil, ni prišel v spalnico, ampak mi povedal iz stranske sobe.“

„In okna spalnice?“ je poizvedoval grof Radivoj.

„Ta sem odprla, ko sem odšla v sobo, kjer me je čakala gospica.“

„Potem moremo le to sklepati,“ je nevoljno zaklical grof Radivoj, „da je prišel tat, ki je ukradel podobo, skozi okno v spalnico. Tako bom poizvedoval, če je bil kak tujec na vrtu. To pa dvomim, kajti vratnar bi ga moral videti.“

Sicer pa ta izguba ni tako huda. — Ti bo pa Tvoj ženin dal drugo podobo. Zdaj pojdem pa takoj vprašat vratnarja, če je videl kakega tujca v hiši.“

Radivoj je naglo odhitel ter še poprej začudeno in nemirno pogledal mlado modistinjo. Celo na pragu je še enkrat obstal, jo pogledal ter zmajal z glavo; potem je izginil za vrati.

„O moja ljubljena podoba,“ je žalostno zaklicala Lola, „no, zdaj Vam pa ne morem pokazati svojega ženina. Če pa stopite v mojo službo, ga boste videli, — seveda bo že potem moj mož.“

„Odkrito Vas obžalujem, kontesa,“ je odgovorila gospica Roza, „podoba Vam je bila po sebi umevno zelo draga. No, zdaj je pa prišla v druge roke, to je neprijetno!“

„In morda v umazane, hudobne roke!“ je vskliknila Lola. „Vidite, to me najbolj v znemiri. Zaman se povprašujem, kdo bi podobo ukradel. Prepričajte se sami, ta okvir je sestavljen iz samih dragih kamnov. Tat, ki bi prišel v mojo spalnico, da naropa dragocenosti, bi gotovo vzel ta okvir. Tatu bi bilo več na okviru ležeče nego na podobi.“

„Res je!“ je rekla modistinja.

„Toda baš dragocenega okvira ni vzel, samo podobo si je prisvojil in to mi da misliti,“ je nadaljevala Lola.

„Ali imate morda kako tekmovalko, kontesa?“ je hipoma ušlo mladi delavki, ne da bi pomislila, kaj govori; da, celo zardela je in rada bi videla, da bi ne izgovorila teh besed. Toda bile so izgovorjene in Lola jih je blastno pograbila.

„Tekmovalko?“ je vskliknila. „Da, gospica Roza, zadeli ste! Nekje na svetu je dekle, ki si drzne prisvajati si pravico do njojega ljubljenca. Jaz ne poznam vlačuge in je tuči nočem videti. Toda če je kdo imel zanimanje do tega, da mi je ukradel podobo, je bila ona! — Ali bi pa bilo mogoče, da je to dekle v Parizu? O tem bi mi moj ženin že kaj povedal. In če bi bila tukaj, — ali bi si upala, ulomiti v mojo spalnico. Gorje ji, če jo dobim. Brez usmiljenja bi nastopila zoper njo! — V ječu bi morala, — v hišo nesramnih vlačug! Čimbolj bi jo mogla pogubiti, tem večje bi bilo moje zadoščenje.“

Tako sovraštva polno in brez usmiljenja je Lola

govorila, da je mlada delavka osupla odskočila ter začudeno gledala Lolo od nog do glave.

Ali je bila res še to lepa, mlada, ljubezljiva grofica, ki jo je videla pred seboj? — Ženski zli duh se ji je zdela, zato je zdrhtela in rekla s tresočim glasom:

„Ne jezite se na nesrečnico, — morda je tudi ljubila Vašega ženina, — saj se ljubezni ne da zapovedati! In čeprav bi bila velika krivica od nje, če se je polastila njegove podobe, vendar se to ne more imenovati tatvina.“

„Jaz pa imenujem to tako!“ je zaklicala Lola, „in hvala Vam, da ste mi namignili, kje naj zasledujem. Papa mora še danes k policijskemu ravnatelju v Parizu, saj je dobro znan z njim, ta bo potem že pojasnil, če je to dekle sploh v Parizu. Ah, pojdi, dragoceni okvir, nočem se Te več dotakniti, ker Te je morda ona držala z rokami. — Oh, kako zvito od nje, da ni vzela okvirja s seboj, da bi se je ne moglo obdolžiti tatvine na dragostenih. Iz tega izprevidite, kako zvita in rafinirana je ta punica!“

„Zdaj pa pojrite, ljubo dete, in se vrnite čimprej,“ je nadaljevala Lola z mirnim in dobrovoljnim glasom, „kajti zdaj ko vem, da v lastni hiši nisem varna, Vas šele prav potrebujem za tovaršico, — nerazdružljivi bova. — Vrnite se skoro, nesite gospe Duprēs moj listič in ona Vas bo gotovo pustila.“

„Milostiva kontesa,“ je odgovorila gospica Roza, „danes ne morem več priti, ker moram še nekaj zasebnih stvari urediti, ako hočem stopiti v Vašo službo.“

„No dobro, pridite torej jutri zjutraj, — in če bi Vam tudi jutri ne bilo mogoče priti, — Vas pojutranjem prav gotovo pričakujem. V veliko zadrego bi me spravili, ko bi mi ne pomagali na poročni dan obleči.“

„To Vam lahko z gotovostjo obljudim.“

„Torej najkasneje pojutranjem zjutraj?“

„Da, na Vaš poročni dan! In hvala Vam, kontesa, za prijazen vsprejem.“

Lola je spremila mlado delavko do vrat; — tam se je še prav prisrčno poslovila od nje.

Nekaj minut kasneje se je Lola že odpeljala z vrom domov.

Madama Dupres se ni malo čudila, ko ji je Roza povedala o uspehu njenega obiska v grofovski hiši, — in pazljivo je brala listič kontese Sokolske.

„Že vidim ljubo dete,“ je rekla gospa skoro žalostno, „da Vas moram izgubiti. Sijajno ponudbo Vam stavijo, — ali Vam je znana? Ali veste, kaj Vam mlada grofica ponuja, ako stopite k nji v službo?“

„Ne, gospa, vsebina lista mi ni znana!“

„Pri meni bi s prihodnjim mescem imeli stodvajset frankov na mesec,“ je odgovorila gospa Dupres, „grofica Lola Vam pa obljudlja petsto frankov na mesec.“

„Petsto frankov,“ je skoro osuplo vskliknila ljubezljiva devojka. „O gospa, to je preveč!“

„Nikakor, ljubo dete,“ je odgovorila gospa. „Olikane mlade dame, ki so v službi bogatih kneginj, grofic in drugih imajo včasih sijajno plačo. In ker ste na ta način lahko prav srečni, mi ne pride na misel, da bi Vas zadrževala.“

„Gospa Dupres, jaz ostanem pri Vas, ako me potrebujete.“

„Ljuba gospica Roza,“ je odgovorila lepa, mlada gospa, „zelo Vas bi potrebovala, ker ste res moja najpripravnješa in najbolj nadarjena delavka. Toda jaz nisem taka, da bi samo nase mislila ter se nič ne ozirala na koristi drugih ljudij. — Ne, tu Vam ponuja sreča

roko. Prijeti jo morate, kajti le redkokedaj se kaj takega zgodi. Kdor zamudi pravo priliko, se večkrat kesa do smrti."

"Torej me podite proč?"

"Jaz Vas ne podim, toda prigovarjam Vam; da nastopite to službo. — Saj ste mi sami rekli, da ste siromašni. In verujte mi, da se mora tudi na lastno korist ozirati. V hiši grofa Sokolskega si lahko prihranite majhno premoženje. To je posebno takrat prijetno, ako se gre za deklico, da se omoži z vrlim možom, — majhna dota je vsakemu moškemu dobrodošla."

"O gospa, — jaz se ne bom nikoli omožila!"

"Nikoli?" se je smehtala gospa Dupres. "No, tako resno mislim da ni. Sploh ste mi pa še dolžni svoje življenje opisati; — in ker Vas zdaj najbrž delj časa ne bom videla, kajti najbrž pojdeš z mladim parom na potovanje in booste raditega odšli iz Pazira, bi mi bilo ljubo, ako pridete danes zvečer k meni na dom, morda ob devetih. Kramljali bova in malo večerjali. Ali Vam je prav?"

"Da, gospa! In zelo sem Vam hvaležna, da mi odprete svojo hišo, ko samā nimam doma, — Hvaležno se bom izkažala tega zaupanja."

Že dobro, — in jutri nastopite službo pri kontesi."

"Ne, gospa, pojutranjem šele, kajti jutri moram še obiskati grob svojega krušnega očeta, ker je jutri njegov god. Ovenčati mu moram gomilo."

"Vi ste dober, ljub in vrl otrok!" je ganljivo vskliknila gospa Dupres. "Da, le okrasite njegov grob ter prosite na njem Boga, da Vam pomaga v prihodnjem življenju."

Mlada delavka je prijela gospojino roko in jo poljubila.

In ko je gospa Dupres potegnila roko nazaj, je ležala debela solza na njenih prstih in solnčni žarki, ki so padali skozi okno, so razsvetlili to solzo, da se je bliščala kakor briljant.

48. poglavje.

Žalostni spomini.

Ko je gospica Roza ta večer ob deveti uri stopila v stanovanje gospe Dupres, ki je obsegalo osem sob, se je začudila udobnosti, ki je tu vladala od stopnic do notranjih sob.

Gospa Dupres ji je prišla z največjo prijaznostjo nasproti ter peljala devojko v obednico, kjer je že stala mrzla večerja in pa samovar poleg, iz katerega je že prijetno dišalo.

Tu v stanovanju je bila gospa Dupres vsa drugačna nego v prodajalnici. Bila je le ljubeznjiva gospodinja, ki ni več mislila na trgovino.

Posadila je ljubeznjivo obiskovalko v usnjen stol, sedla nasproti nje ter kramljala, dočim sta večerjali, o navadnih rečeh.

Gospa Dupres je s svojim soprogom precej veliko popotovala in iz teh izkušenj je mnogo pripovedovala gospici Rozi, o čemer je mislila, da jo zanima.

Ko je pa služabnica pospravila mizo ter jo pogrnila s svilenim prtom, ji je rekla gospa, naj leže spat, da je več ne potrebuje, nato se je obrnila k mlađi obiskovalki ter rekla:

"Zdaj mi pa pripovedujte ljubo dete, kar se Vam zdi, da smem vedeti iz Vašega življenja. — Mene ne žene radovednost, ampak naklonjenost do Vas in pa

želja, da Vam morda lahko pomagam z dejanjem ali svetom.“

„Vem, gospa,“ je zaklicala ljubezljiva deklica ter hvaležno stisnila gospe Dupres roko, „vem, da ste mi prijazno naklonjeni, zato Vam pa tudi ničesar nočem zamolčati. Vse, vse Vam hočem povedati. Saj sem si že dolgo želela, da bi svojo bedo in skrbi zaupala človeški duši, ki me razume.“

„Prizadevala si bom, da Vas razumem, — začnite torej. — Kajne Vaše ime je Roza Jaklič?“

Tako me je imenoval oni, ki me je vzgojil, — oni častiti starček, ki me je iz Austrije prinesel v Pariz ter mi bil tukaj oče. Najrajsi me je imenoval Rožica.“

„Rožica, — to se prijetno glasi. Tudi jaz Vas bom odslej imenovala Rožica,“ je zaklicala gospa Dupres.

In zdaj je pripovedovala Rožica žalostno povest svoje otroške dobe ter ljubavni roman svoje matere, kolikor ji je bil znan.

„Ti ljubi Bog,“ je rekla gospa Dupres, „to je stara povest: zaupala je, — bila je varana in žalostna posledica teži kakor teško breme rame otroka, ki je nastal iz tega razmerja.“

„O ne očitajte moji materi ničesar,“ je zaklicala Rožica s solzami v očeh, „saj ni mogla zato, ako jo je mož, ki ga je iz vsega srca ljubila, nezvesto zapustil. Pa tudi tega ne vem gotovo, ako je moj oče brézvestno ravnal ali če so bili nujni vzroki, da je moral zapustiti mojo mater.“

„Mož ne sme nikoli zapustiti ženske, kateri je prisegel ljubezen in zvestobo,“ je strogo zaklicala gospa Dupres, „povejte mi pa najprej, — rekli ste, da je Vaša mati znorela ter so jo spravili v norišnico.“

„Da, v blaznico doktorja Morača. — O gospa, kako

strahovita hiša! — Oprostite mi, ako moram trenotek obrati svoje misli, kajti groze se tresem pri spominu na to blaznico.“

In res je trajalo nekaj minut, da si je Rožica toliko pomogla in povedala gospe Dupres povest svojega življenja od trenotka, ko jo je doktor Morač pridržal v blaznici ter jo zasledoval s svojimi grdimi ljubavnimi ponudbami.

Tudi Mirkota je omenila, a imenovala ga je le po krstnem imenu. Bilo ji je, da nima pravice razodeti njegovo ime, — ne, to je hranila na dnu svoje duše tot najsłajšo skrivnost, ki jo je imela.

Gospa Dupres je pazljivo poslušala. Sempatija je gorčeno vskliknila, zlasti ako je Rožica opisovala trpenje v hiši doktorja Morača. Da, gospa je celo pokočila s stola ter stopila pred Rožico in zaklicala:

„In ta podlež je vendar dobil zaslужeno kazen. — ne odgovorite mi z ‚Ne!‘ Saj ni mogoče, da bi bila v svetu tolika hudobnost nekaznovana.“

„Jaz ne vem, kaj je postal iz doktorja Morača,“ odgovorila Rožica, „kajti od takrat še nisem bila onem mestu. — Dovolite le, da Vam povem, kako sem prišla iz blaznice.“

Tudi to je Rožica povedala resnično, kakor se je godilo.

Omenila je Galjevko in prišla na kneza Boroša.

In zopet je zamolčala pravo ime in le krstno ime Boroš omenila.

„Torej ste preživel strašne tedne v strahoviti hišavi, ki se imenuje Baraba?“ je zaklicala gospa Dupres. — „O niti deseti ne pozna tega imena. Toda boj soprog, ki se je veliko pečal z zemljepisjem, mi je

nekoč opisal Barabo. Jaz vem, da je to strašna planjava, kjer je komaj sempatja kako drevo, temmanj sad ali žito.

„Da, gospa,“ je odgovorila Rožica in obledela, „strahovita je Baraba in grozna in srečen oni, ki se ne seznani z njo!“

Toda vsaj sama nisem bila v tej strašni stepi. Kočijaž, zvest, vrl človek, ki je vodil divja konja, je bil moj zaščitnik. Toda doletela ga je strašna osoda!“

Rožica se ni mogla dlje vzdržati, vroče solze so jile iz očij — in bila je tako nemirna, da jo je moral gospa Dupres tolažiti.

„In kako se je zgodilo?“ je rekla lepa gospa, „da ste izgubili kočijaža?“

„Konja so volkovi raztrgali! Le z največjim naporom sva s kočijažem ušla nevarnosti, da tudi naju niso razmesarili! Potem sva peš potovala po Barabi in nikdaje nisem preživelatako strašnih ur. Ničesar nisva imela nič hrane, kajti volkovi so vse požrli, kar sva s seboj vzela.

Še bolj sva pa občutila, ker nisva imela orožja. O gospa, kako naj Vam opšem trenotek, ko naju neko noč, ko sva legla pod staro grmovje, zbudila grozno tuljenje tigra v neposredni bližini.

„Zdaj je prišel trenotek, katerega sem se bal, zaklical moj hrabri spremljavelec. Toda bodi mirno Rožica, preden bo Tebe dosegel tiger, naj mene raztrg na kose.“

Mož me je tikal, kakor je povsod tam navada. Pri teh besedah je kočijaž potegnil dolg nož, edinoorožje, katero je imel.

Svetoval mi je, naj bom čim najbolj mirna in v nadi, da pojde tiger mimo najinega skrivališča. To

hipoma so se veje razgrnile in dvoje plamtečih očij se uprlo v naju v nepopisni požrešnosti.

Kočijaž, — ime mu je bilo Istvan, — je ležal na velenih poleg mene, dočim sem jaz ležala na tleh. Očmi mi je pomigal, da se ne smem premakniti, ako očem biti izgubljena.

Toda tudi tiger je bil miren, — bil si je svest, da ne moreva uit.

Zver je najbrž izbirala, koga od naju hoče najprej morebiti.

Od groze sem zatisnila oči, — Istvan je pa posahl z očmi tigra premagati, a zaman, — tiger je rahovito zatulil ter se pripravil za skok.

Obupno je Istvan oklenil nož ter me z levico primil na tla, boječ se najbrž, da bi vstala.

In tihó, — mrtvaškotihó je bilo vseokrog, — nobene močci nobene nade na rešitev!

Tedaj se je hipoma tiger zagnal, — črno maso videla viseti nad Istvanom, — kratka sekunda in vzem —

Hripav vik je zadonel po stepi, — črna masa je pada na Istvana in ga pokopala pod seboj.

V istem hipu je pa zadonel Istvanov glas, deloma celo, deloma bolestno. Nisem mogla umeti, ko mi je zaklical: „Rešena sva, — tigru sem nož v srce zasadil!“

Videla sem, kako je tiger zasadil svoje kremlje prsi kočijaža in bila sem otrpnena, — ničesar nisem

trpel še dve minuti, — dve minuti, gospa, ki ponijo v takih razmerah celo večnost. Potem se je pa

stresel kakor bi ga strela zadela ter se ni več mil. Mrtev je ležal na tleh, — toda tudi Istvan je

ležal z zaprtimi očmi. Mrtvaškobled mu je bil obraz iz več ran mu je tekel rdeči življenski sok — kri.

K sreči so bile rane bolj lahke. Skoro je zopustil, se pri studencu umil in jaz sem ga obvezal.

Umorjeni tiger je bil velikansk, nisva ga mogla vzdigniti. Toda dobro je nama došla njegova smrt, ker z njegovim mesom sva si potolažila lakota.

Jedla sva tigrovo meso! O gospa, ko bi vedeni, kako se mi je gnusilo! Toda lakota me je silila, da se kaj zavžila. Istvan je nataknil na lesen drog kos mes in ga spekel, — dišalo mi je še precej dobro.

Toda čakala je naju nova nevarnost. Duh sveže pečenem mesu je privabil druge zveri iz puščave manjše, ki sicer niso tako krvoločne.

Prišli so šakali in velike sibirske podgane, potlisice, roparske ptice so poletovale nad najinima glavama ter vedno nižje priletele ter se končno spustile k najinim nogam. Komaj je pretekla ura, sva bila prisiljena opustiti najin pleň, kajti sicer bi se morala bojevati s sto živalimi, ki posamič sicer niso bile nevarne, toda združene bi naju lahko premagale.

Najprej je Istvan odganjal nesramne usiljivce. Svejih z nogami ter jih nekaj z nožem zakljal. O kaj je pomagalo zoper množico, ki je vedno iznova prihajala bližje.

Komaj sva se odstranila nekaj korakov od tigra, ko sva videla, da so se zveri polastile trupla. Iz zraka so se zagnale roparske ptice, — šakali so planili plen, — bilo je, kakor bi se ta kraj hipoma oživel. Vrišč roparskih ptic ter tuljenje šakalov je odmeval v tiko noči.

V grozi sva zbežala ter tavala vedno globje v pustinjo. Nič več nisva vedela, kje sva.

Alfons Mika

„Ne, Ti me ne boš omamila, lepa izkušnjavka,“ je vskliknil ladi soprog ter Lolo surovo pahnil od sebe, — „jaz nisem voj, — samo od Rožice sem!“

Četrti dan je bilo, — Rožicin glas se je tresel in solze so ji prišle v oči, — „tedaj se je zgodila velika nesreča, ki mi je ugrabila tovariša.

Pot po stepi ni bil brez težav, kajti skozi gosto grmičevje sva si ga morala siloma delati.

Grmovje je bilo s trnji nasajeno, ki so bili, kakor možne konice ostri. Tem previdnejše sva morala odbranjevati grmovje, ker je v onih krajih grm, ki je strupen. Ena sama rana lahko povzroči takojšnjo smrt.

Istvan je rabil svoj nož. Odrezal je veje, ki so zbranjevale pot in tako je prišlo, da sva večkrat rabila celo uro za prav kratek pot. Drugje zopet sva lahko hitela po planjavi ter potem zopet zašla v gosto grmovje.

Proti poldnevu četrtega dne je Istvan zopet z nožem delal pot, ko je hipoma zakričal ter pokazal na krvavo prasko na levi roki.

„Ranjen si, vrli človek, sem zaklicala, toda hvala Bogu, da ni huda rana, ki se bo skoro zacelila, saj so bile rane na prsih od tigrovih krempljev še hujše, pa so se tudi že precej zacelile, — tem hitrejše se bo s to rano zgodilo!“

Toda pogled v Istvanov obraz me je poučil, da se je moralno nekaj strašnega pripetiti.

Še nikoli ga nisem videla tako bledega in prepadenega, — obraz je bil podoben belemu marmorju — in le oči so govorile strahupolno, žalostno govorico.

„Izgubljen sem!“ je vskliknil Istvan, strupen trn se mi je zadrl v meso. Zdaj mi je le na izbero dano, da si naglo odsekam roko ali pa da počasi umrem. Jaz vem, da prinese ta strup gotovo smrt.“

„Ne, ne, — ni res!“ sem zakričala, to ni mogoče, — gotovo, Istvan, ljudje, ki so Ti to pravili, so pretiravali. Glej vendar, tako nedolžno izgleda ta trn —“

Noge me niso vedle nesle, otekle so mi. Devlje je miliča, da je prisla moja poslednja ura.

,Pusti, — ne dotakni se ga!“ je zakričal Istvan, dovolj je ena žrtev. — Sicer si tudi Ti izgubljena, ak nimaš več mene, kajti kako boš sama prišla po puščavi! In če res prideš, kaj Te pa čaka v Mandžuriji, kjer Te bodo obdajali tujci, katerih jezika in običajev ne poznaš! O Bog, v kakšno pogubo si nas izpeljal!

Prvič, odkar sem ga poznala, je Istvana premagal obupnost. Zatisknil si je z rokami oči in debele solze so mu polzele skozi prste. Ne strah pred smrtnjo in skr za svojo osebo, ampak zvesto srce za mene, katero mu je izročil dobri gospod, mu je težila srce. Zame se tresel, zame je klical Boga ua pomoč!

,Če ni druge pomoči,“ sem zaklicala skoro blasnat, si odsekaj roko! Rajši roko nego življenje!“

,Roko!“ je vskliknil Istvan ter strahotno pogledal levočko, — ,roko, — da, še je bilo čas! Hočem, — da hočem! Gorje mi, ne morem, — Rožica, moč mi manjka!

,Pogum, Istvan,“ sem ga prosila ter pokleknila pred njega, ,mora biti. Ko se bo zgodilo, Ti hočem zavezati roko, — samo ohrani si življenje!“

,Dobro, — naj bo! Tukaj je drevesni parobek, — nanj položim roko! — Zbogom, uboga roka, ki si mi tako dolgo zvesto služila!“

Obrnila sem se proč, — ter jokala obupno.

,O da bi imele moje solze zdravilno moč!“ sem zaklicala, ,kako rada bi Te omočila z njimi, — Ti pogumna roka, ki me je tako zvesto vodila, tudi jaz Ti kličem zbogom!“

,Prosim Te, Rožica,“ je stokal Istvan, ,stopi za grm, od katerega sem trnje odstranil. Ti ne smeš tukaj biti in ako me slišiš kričati, si zatisni ušesa. Rožica, meni je kakor bi se za vedno moral posloviti od Tebe!“

Vrgla sem se nesrečnežu na prsa, — poljubila sem

ga na čelo, — potem me je potisnil od sebe. Zadnje, kar sem videla, je bil strahovit, grozepoln prizor, ki se mi je utisnil v spomin, tako neizbrisno, da me še zdaj zasleduje v sanjah.

Zgrudil se je poleg drevesa, — levica mu je že ležala na parobku, — z desnico je zamahnil nož. Bežela sem za grm, padla na tla ter poslušala, — kajti pri prvem klicu sem hotela hiteti k njemu, — potem bi potreboval moje pomoči, — saj bi se siromak ne mogel sam obvezati, — in predvsem je bilo treba kri ustaviti.

Toda, vse je ostalo tiho! Ali še ni našel poguma, da se odloči? Zdaj, — ne, samo domisljija mi je pričarala bolesten klic! Še včedno vse tiho, — minute, četrte ure je minilo, — mučna večnost zame! Tedaj sem se ojačila, — predrla sem grmovje — stopila na kraj, kjer sem Istvana pustila. — Vskliknila sem, — Istvana ni bilo več!

Parobek je bil prazen, — nobene krvi, ne roke ni bilo videti! Torej si ni odsekal roke!

Kje pa je ostal moj prijatelj, zakaj mi ni povedal, da se odreče grozni žrtvi? Tavala sem eno, — dve, — tri ure po puščavi kakor izgubljena ovca, — klicala sem njegovo ime, a od nikoder mi ni odgovoril. Ko je napočila tema, — tedaj se mi je zasvetila strašna gotsost, da sem zapuščena, — sama v strahoviti puščavi Baraba.

Ta zavest me je skoro usmrtila. Kajti če mi je bila puščava že grozovita na Istvanovi strani, me je zdaj prevzel smrtni strah, da so mi otrpneli udje.

Če je le kaj zašumelo sem se v strahu zdrznila in mislila, da zblaznim. Tuljenje zverij v daljavi, — vriščanje ptic, padanje listja, — odmev mojih korakov, —

vse me je pretresalo. O groza me je tresla in čutila sem, da se me polašča mrzlica.

Da, napadla me je res huda mrzlica, ki nastane vsled parov, ki se vzdigujejo iz Barabe in nihče hodi delj časa po tej puščavi, da bi se ga ne prijela, razen, ako ima šotorja in blazin.

Najprej mi je mrzlica zvišala odločnost, da mi kri kakor ogenj krožila po žilah. Skoro se je pa pri družil strahovit mraz. Udje so postali kakor svine teški, — komaj sem se plazila naprej. Celo noč sem preživela zleknjena na tleh v divjih fantazijah, — komaj vstala. In vendor sem morala naprej, da ne poginem v tem kraju.

Požirek vode iz studenca me je malo pokrepčal, toda hrane nisem nikake imela. — K sreči pa vsled mrzlice nisem nobenega teka imela, torej vsaj lakote.

Do opoldne sem počasi tavala ter se po nekaj korakih vedno morala ustaviti, da sem dobila novo moči. Glava mi je žarela, — žile so udarjale, — oči vročici bliskale, — jezik je bil suh — in vendor me je neka sila gnala naprej!

Naprej, naprej, sicer je vse izgubljeno!

Sempatja sem obstala ter klicala Istvanovo ime v nadi, da ga morda kje zasledim.

A nobenega sledu ni bilo po njem! Nič nisem vedela, kje sem, ali se bližam Mandžuriji, ali se oddaljujem od nje. Šla sem naprej, ker sem imela občutek, da še vse izgubljeno, dokler morem le malo gibati, kajti se zgrudim, potem je vsaka nača proč!

Kadar sem dospela do kake vode, sem se malo okreplčala. To me je vendor vzdržalo na nogah. Toda

mislila, da je prišla moja poslednja ura.

Nože me niso več nesle, otekle so mi. Čevlje je trnje raztrgalo. Duh mi ni mogel več jasno misliti, videla sem stvari, ki jih v resnici ni bilo. Mislila sem, da sem še v gradu kneza Boroša — potem sem bila zopet v blaznici doktorja Morača ter zaman poiskušala preči vrata, skozi katera bi prišla v prostost. Površno sem imela tudi sladek občutek, da me moj Mirko drži naročju ter ljubeznivo z menoj govorji.

Toda sladek sen je minil! Vedno groznejše so se odile počasti po mojih možganih. Nenadoma mi je prišlo, kakor bi ne bila več na suhem, ampak kakor me óbkroževali valovi divjega morja. Tla so se mi človek ne ve, ali bdi ali spi. Ko se je zdanilo, sem najala, nog nisem mogla več trdno postavljati, — še komaj vstala. In vendor sem morala naprej, da ne pozgor korakov in zgrudila sem se na tla.

To je moj konec, sem tiho šepetala in skoro sem zahvalila, da sem doseglja konec življenja. Čemu — tukaj me je le smrt čakala.

In že se mi je bližala! Temno mi je postalo pred očmi, še enkrat sem si z vsemi močmi predstavljala moči. Glava mi je žarela, — žile so udarjale, — oči vojega ljubljenca, — potem je postala noč okrog mene! Ko sem se zopet zbudila, sem ležala v mali koči, — mehkem ležišču. Poleg mene je stal belobradi mož,

blečen po evropsko. Malo dalje sem opazila nekaj utajcev, ki so bili najbrž njegovi služabniki. Mož se ljubezljivo sklonil k meni ter me skrbno vprašal, mi je bolje.

Bil je angleški naravoslovec Edvard Lovel.

Jaz nisem bila več v Barabi, ampak v Mandžuriji. Edožljnost je prgnala Angleža v te kraje in s seboj

je imel nekaj Kitajcev, ki so mu pomagali nabirati cvetlice in zelišča.

Kočo je nalašč v ta namen postavil, da bi lahko dlje časa tukaj bival.

Edvard Lovel mi je pripovedoval, da me je našel nezavestno in že blizu smrti. Zelo se je trudil, da me je zopet obudil v življenje. K sreči je imel precej kinina s seboj in to zdravilo me je ozdravilo. Jaz nisem takrat vedela, naj se li zahvalim Angležu za njegov trud ali ne, kajti kaj naj počnem sama v puščavi. Bila sem beračica, imela sem samo obleko na telesu, drugega nič, torej me ni drugega pričakovalo nego beda in skrb.

— sama, zapuščena sem bila na celi zemlji.

In vendar bi morala biti Bogu hvaležna, da sem našla človeka, ki mi ni samo telo ozdravil, ampak mi v obupano dušo vlij tudi balzam.

Ko sem Lovelu tožila svojo bol, mi je reklo, da ima vsak človek dolžnost živeti in da se mora bojevat za življenje. — Ta človek je bil zelo učen, pa tudi čudak. Čeprav zelo dobrosrčen, je bil tudi strog in ne prijazen, zlasti proti svojim kitajskim služabnikom. Čevel jih je dobro, toda zelo strog je bil z njimi, akor mu niso česa, prav storili.

Lovel se je namenil zopet vrneti v Mukden, ker je že izpopolnil svojo botanično zbirk. Vzel me s seboj ter kakor oče skrbel na potovanju zame.

Ko sva dospela v Mukden, me je vprašal, kaj menim storiti. Sam se ni hotel vrniti v Evropo, meni se je zdelo, da sovraži ljudi. Moja želja je pa bila da se čimprej vrnem med omikane ljudi, zato sem prosila, naj mi pomaga k vrnitvi. Že drugi dan mi je sporočil, da pojde francoska ladija iz Nijučvanga v Bord

,S kapitanom sem se že dogovoril, mi je reklo Lovel

bili boste dobro kajito na ladji. Kapitana poznam že go in lahko se zanesete nanj v vsakem oziru. Zahvalila

Lovela za to dobroto ter se poslovila od njega. Go je držal mojo roko v svoji ter me gledal s ponižljivimi katerih še nisem opazila na njem. Naposled mi je reklo z mehkim glasom:

Dobro, — le pojrite od mene gospica Roza. Hitel da Vam preskrbim udobno vožnjo v Evropo, ker sem ničesar neumnega napraviti. Prelepi ste, da bili v bližini moških, ne da bi se ti zaljubili v Vas. Če vam želite, Bog Vas ščiti!

Spravil me je na krov ladije ter me izročil kapitana in oskrbi. Skoro nato smo odpluli z Nijučvanga in dobrotnik je ves čas, dokler sem ga mogla videti, mal z rokami. Potem sem bila zopet sama!

Parnik, na katerem sem se peljala, je zelo naglo in tudi drugače se nisem imela v ničemer pritoževati. Bitan in moštvo na ladiji so se zelo spoštljivo obnašali meni in moja kajita je bila elegantna in prostorna. Plač je bilo tudi vreme ugodno, mi je bila vožnja še travje. Le ena skrb me je mučila in ta je zadevala prihodnost.

Lovel si namreč nisem upala priznati, da nimam denarja in on pa tudi ni mislil nato, kako bom potovanje od Bordoa dalje. Tudi na kapitana se nisem hotela povestiti, ker nisem hotela povedati, da sem beračica.

„No, ta ponos je bil kaj malo upravičen!“ jo je nnila gospa Dupres. „Prav lahko bi se zaupali kapitana, kajti vrli mož bi Vam rad posodil toliko, da bi do Pariza.“

„O gospa,“ je zaklicala Rožica, „prav imate, gotovo je smela biti tako ponosna. Toda ljudje so me naveli tako plašno in nezaupno, da sem sklenila, da

vrnah na Sokolskem,

nikogar ne naprosim kake usluge, kajti usluga zahteva protiuslugo. Tako sem prišla v Bordo in ko sem stopila z ladije, sem brez denarja stala v tujem mestu, kjer nisem nikogar poznala in ne vedela, kje bi dobila koščekruha. Sploh sem imela le eno samo reč, ki je bila nekaj vredna. — Bila je to mala, kitajska, z zlatom vdelana

Zelo so hvalile moje delo in dobila sem precej naročil, a malo plačila, da bi se s tem niti preživeti ne mogla. Misliti sem morala na kak stalen zaslužek, zato sem se ponudila v nekatere trgovine. Pri tem iskanju sem opazila, da je za mlado dekle, ki ima prijeten obraz, lepota prokletstvo.

skrinjica, katero mi je dal Lovel v spomin. Spominjam, naj bi me na ure, katere sem preživel z njim. Zelo teško sem se ločila od te skrinjice, toda moralno je bilo Izbirati mi je bilo le dvoje, ali se usmrtili, ali pa prodaj skrinjico in dobiti denar za potovanje v Pariz. V Bordo smo dospeli po dnevnu. Takoj sem šla k trgovcu z umetnostmi, ki Vam bo do lepšega življenja pripomogel.

,Vi iščete dela,' mi je šepetal neki poslovodja, 'če naj bi me na ure, katere sem preživel z njim. Zelo je človek tako lep, mu ni treba tičati in žleti v zaduhli sobici in si bosti bele roke! Pridite, danes zvečer v drevored konec te ulice. Tam Vam bom stavil pred-

ninami in mu ponudila skrinjico na prodaj. Upala sem se nekaj malega dobiti, toda kako sem se začudila, ko kolikokrat so jih slišala moja ušesa! Ako je pa imela je trgovec plačal zanjo dvesto frankov. Tako sem imela kaka ženska odločilno besedo, me je sumljivo motrila veliko več denarja nego sem pričakovala. Nakupila sem pod nog do glave ter mi odgovorila: ,Za Vas nimam si nekaj obleke ter se takoj odpeljala v Pariz. — Še nicesar!

Zbežala sem pred takimi besedami, toda oh — Ljubosumnost je govorila iz njih, ker so se najbrž a tudi bude. Poznala nisem nikogar, ki bi mi gostoljubivale, da postanem nevarna njih soprogom ali sinovom. odprl hišo in tudi vedela nisem, kako je Pariz nevaren. Stirje tedni so minili. Denar mi je že zmanjkoval mladim deklicam, ki so lepe. K sreči sem se spomnila le še osem dni, bi shajala z njim.

Dospela sem v Pariz, v mesto zabave in razkošja. Ljubosumnost je govorila iz njih, ker so se najbrž a tudi bude. Poznala nisem nikogar, ki bi mi gostoljubivale, da postanem nevarna njih soprogom ali sinovom. odprl hišo in tudi vedela nisem, kako je Pariz nevaren. Stirje tedni so minili. Denar mi je že zmanjkoval mladim deklicam, ki so lepe. K sreči sem se spomnila le še osem dni, bi shajala z njim.

neke ženske, ki je bila nekdaj postrežnica mojega rodu. In zopet sem tavala po ulicah! Naposled me je nika. Stanovala je v predmestju Batiguelles. Obiskala sem miljeno nebo pripeljalo k Vam in Vi ste postali moja sem jo in bila je takoj pripravljena, deliti z menoj svoje rešiteljica! Dali ste mi delo ter mi rekli: ,Jaz Vas ne sobico. Toda že drugi dan mi je izjavila, da me le poprašam, odkod in kdo ste, ampak kaj znate.“

tem pogojem obdrži pri sebi, ako si najdem pošten

„Da, to sem Vam rekla!“ je zaklicala gospa Dupres

službo in zaslužek. In prijela Rožico za roko, „in ko ste pred mojimi očmi

zgatovili klokuk, sem vedela, da imam mojsterco v naredobiti. O gospa, Vi sami ste že izkusili, ker ste imeli janju klobukov pred seboj. In nič več Vas nisem pustila neprijazno življenje, ko Vam je soprog umrl. Treba je včasih, toda zdaj Vas bom pa morala pustiti ter se bilo trkati na vrata in iskati zaslužek. — Znala sem posloviti od Vas, kajti si boste srečo naredili, ko stopite šivati in klobuke delati, zato sem poizkušala z zadnjim službo grofice Lole Sokolske! Zato Vas ne držim ter napravila v hiši stanujočim gospem nekaj klóbukov nazaj, ampak voščim Vam veliko srečo, ljuba Rožica!“

49. poglavje.

Pariški zločinci.

Enajst je že bilo, ko se je Rožica poslovila od gospa Dupres. Obe sta čutili, da ju je ta večer združil v iskrenem prijateljstvu.

Rožica je odprla novi prijateljici svojo dušo in gospa Dupres jo je razumela.

„Veliko teškega ste izkusili v življenju,“ je rekla ter še enkrat pri vratih objela ljubezljivo deklico, „torej ne obupajte! Našli boste onega, ki ga ljubite, kajti kakor ste mi ga opisali, Vam bo prav tako ohranil zvestobnik, kakor Vi njemu. In zdaj, lahko noč, ljubo dete, tesno mi je, da Vas moja služabnica ne more spremiti domov.“

„O gospa,“ je odgovorila Rožica, „upam, da najdeš na cesti še kakšen omnibus, ki me popelje domov.“

Šen en stisk rok in Rožica je potem naglo hitro po ulici ter gledala, kje bi našla kakšen voz.

Srečala je precej ljudij. Marsikdo jo je pogledal. Rožica je potem zardela pod pajčlanom, katerega si potegnila čez obraz. Nesramneži in usiljivci so jo nadaljševali ter pričeli govoriti z njo, toda ona ni odgovorila na nobeno vprašanje ter mirno šla svojo pot. Olajšana je vzduhnila, ko je dospela na velik trg, ki je bil ravnin na svetljen kakor po dnevnu.

Noč je bila hladna, zato se je Rožica tesnejše zavila v svoj plašč. Pred njo sta stopala dva moška, ki sta bila zelo različno oblečena. Eden je bil zelo elegantno oblečen in vitke postave, — kaj čuden je bil pa njegov tovariš.

Star, od maščobe umazan svršnik je odeval kratko

debelo telo, — okrog vratu je imel volnen robec in na glavi s zmršenimi, sivimi lasmi, umazano kučmo.

Rožica je hotela naglo mimo, — toda v hipu, ko se jima je približala, je slišala slovenske besede:

„Torej lahko računam na Vas, Jastreb, — boste že izpoznali pravega.“ „Na prvi pogled,“ je odgovoril mali debeluhar z neprijetnim kričečim glasom. „Saj ste mi pokazali njegovo sliko, — in kadar vidim enkrat obraz, ga potem med tisoči zopet izpoznam. To mi je ostalo iz prejšnje službe, ko sem bil privatni policist na Dunaju in sicer deset let.“

„Ne govorite tako glasno o Dunaju,“ ga je elegantni clovek tiho prekinil, „ne, pozabite, da Vam je policija za petami, tiralico so gotovo že poslali v Pariz, — no, zelo ste jim prirasli na srce, Jastreb.“

„To je res,“ se je smejal debeluhar, „da, radi bi me imeli na Dunaju, da bi obračunali z menoj. Pa naj le gledajo, ujeli me ne bodo. Tu v Parizu sem tako varen, kakor v Abrahamovem naročju, kajti znane so mi vse luknje, skrivališča in ulice, čeprav živim šele tretje leto tukaj. Poznam vsakega zločinka in vsak zločinski krčmar me vzame pod streho in skrije, ako moram za par tednov izginiti. Tudi rešpekt imajo že pred mano in najbolj divji zločinci vedo, da ni dobro črešenj zobati Jastrebom. Rajši so mi prijatelji in ako zažvižgam, mi je petdeset dečkov na razpolago, ki gredo z menoj čez drn in strn.“

Rožica se je prestrašila, vsaka beseda ji je ostala v spominu. Ker sta moža govorila slovenski, sta najbrž mislila, da jih nihče ne razume, zato sta tudi glasno govorila.

Iz teh besed je Rožica izpoznala, da ima opraviti dvema zločincema, članoma strahovite družbe tatov,

morilcev in roparjev, ki niso nikjer tako nevarni kakor v Parizu.

Rožica je najprej nameravala izogniti se zločincem ter oditi na drugo stran ulice, toda to kar je zdaj slišala jo je poučilo, da nameravata lopova še danes morda izvršiti kak zločin. Zato je ostala za njima, — hotela je še več vedeti in če mogoče zabraniti hudodelstvo.

„Jaz vem, da ste med zločinci na jako slavnem glasu,“ je odgovoril človek v elegantni obleki, „in prav raditega sem Vas izbral, da izvršite moje naročilo. Vraga tritisoč frankov zaslužite, ako dobro opravite svojo stvar.“

Rožica je prebledela pod pajčolanom. Glas človeka ki je zdaj govoril, se ji je zdel tako znan, nekje ga že morala slišati, — toda v tem hipu se ni mogla spomniti, kje. Toda neprijetni glas ji je krčil srce v prsilu, kajti spominjal jo je strahovite ure v življenju.

„Tritisoč frankov,“ je odgovoril Jastreb, „vesti priatelj, to je pa bagatela, če moram mokro delati.“

„Mokro delati, — kaj se pa razume pod tem Jastreb?“

„No, ali se da suho delati, ako teče kri,“ se smejal debeli Jastreb z grdim smehom, „in to bo menda — hej, — ali pa Vas morda nisem razumel, Franc Robič!“

Franc Robič! — Kakor strela je to ime razjasnil Rožici dušo. Torej je bil to oni nesramnež, kateremu je prisluškovala v blaznici doktorja Morača, ko je z hteval strup za Alenko pl. Radičovo. To je bil tista lopov, za katerega je moral njen Mirko trpeti v jeku.

Rožica se je zdrznila, — v naslednjem hipu je sklenila, slediti temu človeku, da pride še globlje v govo skrivnost in da izve, kakšno novo hudodelstvo zopet namerava.

„Govoriva jasno med seboj,“ je nadaljeval Jastreb.

odstraniti hočeva človeka, to se pravi z drugimi besedami umoriti ga. Jaz mislim, da bo sunek z nožem dovolj, kajti jaz zadenem dobro.“

„V tem se strinjam z Vami,“ je odgovoril Robič, „da mu je treba za vedno zamašiti usta, toda način, kako hočete to storiti, mi ne ugaja. Sunek z nožem — je vedno dvomljiva stvar, kako lahko se zgreši. Pa tudi če zadenete, še vedno lahko zakriči, — in tak vsklik Vam privabi policijo na vrat.“

Sam sem imel pred nekaj časom neprijetno stvar, ko sem rabil nož. Prisegel bi bil, da je nož zadel srce, pa temu ni bilo tako, ženska, ki sem jo hotel umoriti, živi še danes.“

„Alenko pl. Radičovo misli,“ je tiho šepetala Rožica, „o njej govari — in lopov omenja to stvar tako mirno kakor nekaj vsakdanjega.“

„Ne,“ je nadaljeval Franc Robič, „ni treba, da bi tekla kri, veliko lažje se lahko spravi človeka na oni svet.“

„Ali mi niste obljudili, da ste grobarju Piferonu in njegovemu sinu naročili, da mi pomagata.“

„Tako je, — Piferon pričakuje naju na vogalu ceste, ki ste mi jo Vi imenovali, v četrtni ure bova pri njem. Piferon je znan, da vrže iz vrvij spleteno zanko tako ročno okrog vratu svoje žrtve, kakor Indijanec svoj laso.“

„Res je, umetnik je v svoji stroki. Ta zadene tako gotovo ž zanko, kakor drugi s puško. In ako koga prime ga, drži trdno in mu zadrgne vrat tako hladno-krvno, kakor bi jaz vrabcu krk zadrgnil.“

„No, torej pustite Piferonu, da opravi to delo, — in ko umorite tega človeka, ga vrzite v Seno. Misili bodo, da je sam skočil v vodo, če bodo truplo sploh dobili.“

„Dobro, naj ga pa grobar zadavi! Toda ali ne boste Vi navzoči, Franc Robič? — Hudiča, čemu se pa skrivate, saj Vam sicer ni nič do tega, ako je treba koga umoriti.“

„Čemu vprašate,“ je prevzetno odgovoril Robič, „ako bi ne imel denarja, bi najbrž sam opravil to delo, — toda jaz Vas plačam, zato tudi lahko izostanem. Da bi le izpoznali človeka, kajti zmotiti se na noben način ne smete.“

„Hudiča, kolikokrat naj Vam povem, da ste lahko mirni v tem oziru? Saj sem Vam rekел, Franc Robič: prinesite mi njegovo podobo in če jo morate ukrasti. In res ste jo ukradli in mi jo prinesli. — Vse drugo je moja stvar! Sploh ste pa lahko skriti kje v bližini in ko ga zadavimo, ga poglejte v obraz. Tako se lahko prepričate, da smo pravega ujeli.“

Rožici je tolklo srce. Slišala je govoriti o ukradeni sliki, — in nehote se je spomnila dogodka v spalnici kontese Sokolske. Videla je dragocen okvir, iz katerega je nekdo sliko ukradel. Zdaj ji je bil ta tat znan, — Franc Robič je vzel to sliko.

Sveti Bog, od te misli je prišla na drugo, pri kateri ji je kri oledenela v žilah.

Z grozo je izpoznala, da se gre tu za ženina grofice Lole. To jo je še bolj potrdilo v mnenju, ko je slišala Jastreba reči Robiču: „Na desno, po stranski ulici pridevo v rue de Rivoli.“

Zdaj je Rožica vse vedela. Pred grofovovo palačo bodo čakali nesrečneža, katerega je sklenil Franc Robič na grozovit način umoriti.

In uboga žrtev sramotnega napada ni ničesar slušila. S srečnim srcem se bo ženin vračal od neveste, s katero je preživel blažen večer, proti domu — in zdaj

ga zasledovali morilci, — mali debeluhar z nožem, grobar Piferon z zanko. — O Bog, kako zavratna, povska hudobnost in propalost ljudij!

Rožica je šla za zločincema v stransko ulico, — da je sicer oddaljena od njih, toda tako, da ju ni gubila iz očij.

Zaman se je ozirala po kakem policaju. V tej ulici ni bilo nikogar videti. Da bi poiskala koga v drugi ulici, ni bilo svetovati, ker bi se medtem že lahko izsil zločin.

Preostalo ji ni drugega, nego slediti lopovoma, — to bo zaklicala v odločilnem trenotku, bosta morilca stovo ubežala.

Franc Robič in Jastreb sta dospela do konca ulic. Rožica ni mogla mimo, da bi je ne opazila.

Skrila se je torej za zid in čakala, da bosta lopova daljevala pot. Toda obstala sta. Jazbec je dvakrat tiho zvižgal in na to znamenje sta stopila iz teme dva človeka, kakor je Rožica mislila, Piferon in njegov sin.

„Piferon, ali si Ti?“ je vprašal Jastreb, ko sta se mu moža bližala, „imaš svojega dečka pri sebi?“

„Oba sva tukaj,“ je odgovoril tenek glas, „ali je toš naročitelj, ki je pri Tebi?“

„Kajpada, — ali ga ne poznaš, — Franc Robič je!“

„Franc Robič!“ je zaklical grobar ter ponudil elefantno oblečenemu gospodu roko, „sicer Vas še nisem ide, toda Vaše ime je znano. Imenitno ste delali v Londonu in v Avstriji. — No, v Parizu Vam ne bo manjkalo dela, kajti tu je obsežno polje za naše rokodelstvo — kdor razume „gšeft“ postane lahko bogat.“

Grobar Piferon je bil baš nssproten od svojega tovaka, malega, debelega Jastreba.

Bil je dolg in suh kakor prekla in tenke noge so

ga komaj nosile. Obraz je bil podoben mrtvaški glavi. Pogovor, „saj ga moramo do nagega sleči, da se ga — kosti so mu gledale z lic, — oči so globoko v jami in ne izpozna, — obleka naših žrtev je vedno naša.“ Cah ležale, — usta so bila označena z dvema črtama. „Ali se gre za kakega imenitnega gospoda?“ je potki sta se vlekli od enega ušesa do drugega. Zoba ni izvedoval starec, ki je nosil rjavu lasuljo in jo vedno imel grobar nobenega. Obraz, čelo in vrat je imel vse premikal, da mu je skoro vedno stala po strani. naguban. Oblečen je bil v dolgo, črno suknjo in prav. „Da, zelo imeniten,“ je odgovoril Franc Robič, „in take hlače, Belega ni imel nič na sebi, kajti mesto ovrat prav gotovo je, da ima veliko denarja pri sebi. Sploh nika je imel črn robec zavezan okrog vrata.“ Pa ne utegnemo več veliko govoriti. Naprej, — ulica.

Njegov sin, ki je imel kakih šestnajst let, je bil Rivoli ni več daleč odtod, pojdimo tja.“ — zelo podoben očetu, le da ni imel tako grdega obrazu. Možje so odkorakali in v istem hipu je zabrnello iz Vendar se mu je na obrazu čitala vsa hudobija in lokava bližnjega zvonika dvanajst udarcev. oči so izdale, da mu je bil oče dober učitelj.

„Dvanajst je ura,“ se je oglasil grobar, „najlepši

„Ali imaš žično zanko pri sebi?“ ga je vprašal nas!“

Jazbec.

„Tukaj je,“ je odgovoril grobar in potrkal na prsni in zaklical Franc Robič, „podvizati se moramo, da nam žep, „pred kratkim sem jo zopet popravil, — zdaj sem ne uide.“ lažje zadrgne, da mi nihče ne more uiti. Ali jo bom Rožica je tudi zapustila svoje skrivališče, ter šla za danes rabil?“

„Da,“ je odgovoril Franc Robič, „zanesem se na Tresla se je pri spominu na hudobije, ki jih je slišala, Vašo izurjenost; — mož, ki ga umorimo, ne sme za — toda trdno je sklenila, da prepreči zločin. kričati.“

Svetilke v ulici Rivoli so le motno svetile skozi „Prav tako malo bo kričal, kakor kokoš pela,“ jemeglo, — razločno je videla Rožica hišo grofa Radivoja. odgovoril Piferon, „svoje reči sem gotov kakor vedno Sokskskega. Ste se-li zmenili že zarad cene?“

„Franc Robič nam plača tritisoč frankov, — za boljše bo, ako ne greste preblizu hiše, ampak ostanete ceno moramo vse sami izvršiti in truplo vreči v Seno, nekoliko oddaljeni. Jaz Vas tukaj pričakujem in ko ga

„Tritisoč frankov!“ je zaklical grobar in grdo na pose zadavili, mi pridite povedat, da se prepričam, ako mrdnil usta, „pri kosteh mojih ljubčkov na pokopališču ste pravega.“

Montmarter, to ni veliko! Za tako ceno še nisem delal.“ Ravnali se bomo po gotovem načrtu,“ je odgovoril z zanko.“

„Zato Vam pa vse prepustim, kar najdete pri mr. Lojzek, že veš, kaj Ti je storiti.“ lastreb. „Naprej, Piferon, na svoje mesto in tudi Ti, vecu,“ je reknel Franc Robič, „izropajte ga, preden ga — Že vem,“ je odgovoril grobarjev sin, „zgrabil ga vržete v Seno.“

bom za noge, da hitrejše pojde. — Ko mu bo vrg
starec zanko za vrat, ga bom prekučnil kakor sneženeg
moža.“

Rožica je zopet obstala za debelim stebrom, kjer
može niso mogli videti.

Preteklo je pet minut. — Jastreb je sam hodil gorin
dol pred grofovovo hišo.

Štiri okna v prvem nadstropju so bila razsvetljena.
Tudi luči v salonu so le slabo brlele skozi goste zastore.

Zdaj so se odprla hišna vrata. Rožica je natanko
videla, kako je stopil vratar, — isti, ki jo je zjutra
sprejel, — na ulico ter mimo sebe pustil človeka, ki je
imel klobuk na čelo potisnjén in bil zavit v širok plašč.

Vratar se je spoštljivo priklonil ter potem izginil
za vratmi, katera je zaprl za seboj.

Mož v plašču se je pripravljal, da prekorači prostor
pred grofovovo palačo, najbrž z namenom, da zavije na
levo. Ko pa je prišel do srede trga, je stopil Jastreb
k njemu.

Rožica se je pripravila, da hiti k človeku in ga
svari, toda morala je iti mimo Francia Robiča, ki je slonec
na cestnem oglu.

Rožica je slišala, ko je Jastreb zaklical:
„Usmilite se me, gospod, — šest malih otrok imam
— nič kruha, — nič dela!“

Mož je hotel naprej korakati, — pa najbrž ga je obstal pri oglu ter potegnil revolver.
usmiljenje premagalo, — zato je obstal ter izvlekel iz
žepa denarnico.

Najbrž je pa v temi ni hotel odpreti, zato je mignil na lasu, tedaj je Franc Robič zaslišal za seboj enako-
Jastrebu, naj stopi z njim k svetilki, ki je bila le malomerne korake. Naglo se je ozrl in videl vojaško patruljo,
korakov oddaljena od njega.

Dočim se je mož sklonil čez denarnico ter iskal
drobiž, sta se od zadaj priplazila grobar in njegov sin,

Kakor dve vrani, ki skačeta po polju, da bi se
polastili kake mrhovine, sta se bližala zločinka nič slu-
tečemu človeku. V grobarjevih rokah je Rožica videla
usodepolno zanko.

Rožica je planila naprej, stekla je mimo Robiča, ki
se je pri njenem pogledu zdrznil, kakor zver, ki sreča
lovca v gozdu. A ne da bi ga pogledala, je Rožica
planila naprej.

V istem hipu, ko je grobar zamahnil, da vrže zanko
na glavo svoje žrtve, se je Rožica od strani zaletela vanj.

Pozneje se ni mogla nikoli spomniti, kje je vzela
korajžo in moč, da je to izvršila, kar je zdaj storila.
Sunila je grobarja v prsi, da je nekaj korakov odletel
na stran, — in v istem hipu je zaklicala z glasom, ki
ni bil nič podoben njenemu:

„Varujte se, gospod, — bežite, — od mo-
rilcev ste obdani!“

Učinek teh besed je bil osupljiv.
Sunek je grobarja tako zadel, da se je opotekel ter
se zgrudil na tla.

Njegov sin mu je naglo prišel na pomoč, toda spo-
taknil se je na njem in oba sta se valila po tleh.

Ko je Jastreb videl, da se je izjalovil morilni načrt,
jo je naglo pobral. Le Franc Robič je kakor okamnel

Vzdignil ga je in pomeril, — že je viselo življenje
človeka, ki ga je Rožica obvarovala zanke grobarjeve

človeka, ki ga je Rožica obvarovala zanke grobarjeve
korakov oddaljena od njega.

Načelnik je najbrž slišal Rožicin glas, zato je pri-
peljal vojake po ulici Rivoli.

Ko je Franc Robič videl vojake, je naglo vtaknil revolver v žep ter bežal kolikor so ga noge nesle na trg.

Tu se je skoro zadel v grobarja in njegovega sina, ki sta se medtem pobrala s tal. Vsi trije zločinci so naglo zbežali v stransko ulico.

Pa tudi Rožice ni bilo več na mestu, kjer bi se skoro izvršil grozen zločin.

Rešitev je namreč izvršila v hipu navdušenosti, ko sama ni vedela, kako je to prišlo. — Ko bi bila normalno čutila bi najbrž ne imela poguma planiti na grobarja in ga podreti. Toda prišlo je čez njo kakor božji ukaz in — njen naglo, pogumno dejanje je imelo le uspeh.

Toda komaj se je zgodilo, komaj je videla, da je mož v plašču rešen, ko jo je prijela groza, kajti mislila je, da se bo zdaj zločinec vrgel nanjo.

Saj pravzaprav ni videla, kaj se vrši krog njenih gosti megli se je vse nerazločno video in tudi čuti so jo zapustili.

Od smrtnega strahu in misleča, da bo Piferon vstal ter ji vrgel zanko krog vratu, je planila Rožica v največji naglici na drugo cesto ob desni strani Sokolske palače. Tekla je kolikor je mogla, ker je še vedno mislila, da so zločinci za njo, — skoro ji je sapa zastala kolena so se ji tresla — in tako je tekla kakih pet minut.

Naposled je obstala. — Ozrla se je, — hvala Bogu ter občutila, da jo bode v prsih. Ni čuda, saj še nikoli ni tako naglo tekla.

Vtrujena se je naslonila na svetilko. Naglo je dihal ter občutila, da jo bode v prsih. Ni čuda, saj še nikoli ni tako naglo tekla.

Srce ji je bilo napolnjeno s hvaležnostjo do Bogata Izbral si jo je za svoje orodje, da reši človeško življenje.

Oh, Rožica je bila tako srečna, da je vsaj enkrat storila človeštву dobro delo.

In ko bi mogla slutiti, koga je rešila, — o kakšno blaženost bi potem občutila v srcu! Ko bi vedela, kdo je mož v plašču, ki ga je rešila grozovite smrti, — da, potem; — potem bi mislila na previdnost božjo, kajti v resnici je rešila baš življenje, ki ji je bilo najdražje na zemlji.

Rožica kajpada ni slutila, da rešeni gospod ni bil nihče drug nego Mirko, — Mirko Višnjegorski, ljubljeneč njeni duše, — človek, za katerega je vsak dan zjutraj in zvečer molila, — ki ga je tako vroče in iskreno zaželeta, — Mirko, edini in obenem najdražji prijatelj, ki ga je imela.

Toda Rožica, to plemenito bitje, je bila že dovolj zadovoljna, da je sploh človeka obvarovala smrti in ceprav naj je bil to tujec, ki ga morda nikoli več ne bo videla.

Toda temu ni bilo tako, kajti Rožica je gotovo vedela, da je bil Lolin zaročenec, ki ga je rešila, — in tem se tudi ni motila.

Oh, bil je obenem Lolin ženin — in njen ljubljeneč! A hvala Bogu, to odkritje je bilo Rožici zazdaj še prihranjeno in zato je bila nekaj minut zelo srečna.

„Zdaj pa domov!“ si je rekla Rožica, „moj Bog, gotovo je že pozno. Kaj si bo dobra starka mislila prikateri stanujem, — ni navajena, da pridem tak pozno domov. In voza ob tem času tudi ne bom dobila, torej mi ne ostane drugega nego peš iti v predmestje.“

In Rožica se je odpfavila na pot ter kljub temu, da so jo ponočnjaki še večkrat nadlegovali, srečno ospela v svojo stanovanje v predmestju Batinjol. Tiho je stopila v sobico, da bi ne zbudila dobre starke.

Ko je to noč legla na svojo siromašno postelj, je z iskreno molitvijo zahvalila Boga, da ji je pomagal do tako lepega dobrega dela.

Potem je naslonila glavo v roko in premišljevala, če je tujec res Lolin zaročenec.

„Če je bil on,“ si je rekla Rožica, „mora biti zelo lep mož. Sicer nisem mogla videti njegovega obrazu, toda pod plaščem se je skrivala vitka, lepa postava.

In njegovo obnašanje in način, kako se je kretal, vse to me spominja na Mirkota! — Oh, Mirko, sladki moj ljubljeneč, vedno moram nate misliti in le nate! Vedno Te vidim pred seboj in vidim Tebe v drugem!

— O Mirko, kedaj Te bom spet pritisnila na srce! O pridi, pridi in osreči svojo ubogo Rožico!“

Hrepeneče je razprostila lepa devojka svoje roke, dočim ji je srečen smehljaj krasil ustnice.

50. poglavje.

Ženski v boju za ljubljenčka.

V krasni poročni obleki, katero je dal grof Sokolski napraviti za svojo hčer pri slavnem krojaču pariškem pri Worthu, je stala Lola v svoji sobi, in Rožica ji je urejevala gube pri pajčolanu, ki je kakor morska pena se zlival od glave do nog.

Rožica je občudovala lepo konteso, ki bo danes dosegla največjo srečo, ki jo deseže dekle na zemlji, namreč združenje z ljubljenim možem.

Da, Lola je bila lepa, — vsako oko je moral očarati, — vsa njena krasota je prišla v fini, beli, svileni obleki, ki je obdajala njeno vitkobujno telo, k veljavni

Sokolskem.

26 „Milostiva gospa,“ je rekel Listor ter presunljivo gledal čudovitolepi Lolin obraz, „meni je že znana zadeva, zarad katere prihaite k meni.“

Oči milijon glasov imajo le kar

Babbera Omocleo

venec iz mirt, ki je obdajal temne kodre, morda še koli ni krasil lepše glave.

Lola se je zadovoljno ozirala s ponosnim občutkom moljubja v visoko zrcalo ter motrila v istem svojo stavo.

„Ali sem lepa, Roza?“ je vprašala, „nekaj bleda sem.“

„Ali ni ta bledica naravna?“ je odgovorila Rožica. Gótovo ste zelo razburjeni, kontesa. Saj je najvažnejši korak v življenju, ki ga danes storite.“

„Najvažnejši korak!“ je zaklicala Lola, „da, prav naš, dete. Obenem je pa zame tudi korak v paradiž.“

„O Roza, kako bom srečna na strani svojega moža! — ga še vedno nisi videla, — toda danes ko pride poene, da me odpelje pred altar, ga boš videla, — in nepričana sem, da boš tudi Ti mnenja, da ni lepšega moža na svetu od njega.“

Prosim Te, pritrdi mi bolj pajčolan na venec, — oboznamenje bi bilo, ko bi mi venec ali pajčolan del z glave.“

„Vam ni treba verjeti v taka znamenja, kontesa! — dor je tako lep, mlad, bogat in srečen kakor Vi, — sa se mu je pa batiti v življenju?“

„Da, prav imaš,“ je smehljaje rekla lepa sleparka, — esa naj se bojim, saj sem na cilju svojih želj, — in ko se danes poročim z ljubljencem, potem si ne morem cesar več želeti.“

„Toda nekaj mi se ostane za želeti,“ je hlastno privila in vedro, jasno lice ji je preletela temna senca, — li veš, kaj bi potem še prosila osodo?“

Pričakujoč je zrla Rožica mlado grofico.

„Ako bom poročena,“ je hripavo vskliknila Lola, — ko ga bom popolnoma imela, tako, kakor le more biti

moj, potem hočem vsak dan osodo prositi, naj mu ono deklico, ki je moja tekmovalka.“

„O kontesa,“ je ogorčeno zaklicala Rožica, „kamorete imeti tako neusmiljeno željo! Na poročni dan morali imeti srce odprto le za vse dobro, plemenito veliko! Nikar torej ne mislite na ono deklico, ki morda prav danes tako nesrečna, kakor nihče druga zemlji. Mogoče je, da ljubi Vašega ženina z odkritim srčno ljubezniijo, — in predstavljaljajte si, kake mu mora trpeti njeno srce.“

„Oh, hotela bi, da pogine v teh mukah,“ je zaklicala Lola ter jezno udarila s čeveljčkom ob tla. „Usmiljenja s to nesramnico, ki si je drznila vzdigniti oči k možu, ki ga jaz ljubim, jaz, grofica Lola Solska, — to mi mora poplačati! Pa prav imaš, Rožica, nočem misliti nanjo. Čemu bi še žalostila raditega! Kako pozno je že, ljubo dete?“

„Še deset minut manjka do dveh,“ je odgovorila Rožica, ko se je naglo ozrla na uro.

„Torej pride v desetih minutah, da me popeli k altarju. Gostje so se že vsi zbrali, kajne? — O kak mi bije srce, ako pomislim, kako kmalu se bodo odprala ona vrata in potem bo prišel on na strani mojega očeta — dal mi bo roko, — peljal me ven k vozu, ki naj popelje v cerkev. — Rožica, saj boš navzoča pri moji poroki, kajne? — Da, moraš biti, jaz hočem, — iskal Te bom z očmi po cerkvi.“

„Pa veš tudi, Roza,“ je nadaljevala Lola ter resno pogledala mlado hišno, „da bi se skoro moj sen razpršil v nič? — Da, ko bi nebo ne bilo tako milostno, bi ne stala danes v poročni obleki pred Teboj in pričakovala ljubljence, da me popelje v cerkev. Kajti, pomisli — predstinoči, ko sva krasen večer preživelha skupaj.“

je komaj odšel iz naše hiše, ko ga je neki berač nagonvoril. — Usmiljenega srca kakor je moj ženin je hotel dati miločino beraču. Toda ta berač je bil lopov, tat, morilec, — in ko je moj ženin še iskal drobiž, sta se priplazila beračeva tovariša ter mu hotela vreči zanko okrog vrata.

V istem času je planila tuja deklica iz stranske ulice, se vrgla na napadalca, ga vrgla na tla in sreča moja je bila rešena.“

Rožica je zdrhtela, ko je slišala svoje plemenito dejanje iz Lolinih ust. Toda niti z besedo, niti s pogledom se ni izdala, da je ona, kateri dolguje Lola tako veliko hvaležnost.

Ne, tega Rožica ni mogla storiti, ker bi to izgledalo kakor bi pričakovala plačila. Zadostovala ji je zavest tega, kar je storila — in to je nosila v srcu.

In zdaj, ko je videla lepo nevesto v poročni obleki pred seboj, z vročim hrepenenjem pričakujočo ljubljence, zdaj je še bolj blagoslavljal nebo, da si jo je izbral za rešiteljico bodočega Lolinega soprega.

Tako je Lolo že vnaprej za vse dobro zahvalila in povrnila, kar bi ji ta morda pozneje izkažala, — in čeprav mlada grofica tega ni vedela, kaj pa je na tem?

„Še pet minut manjka,“ je zaklicala Lola ter nepotrpežljivo gledala na uro. — Oh, veš, Roza, da mi je tesno pri srcu. Vedno mi je, kakor bi se nekaj postavilo med menoj in izpolnitvijo mojih vročih želj, — kakor bi se morala še nekaka ovira nagromaditi na potu v cerkev.“

„Ta strah je le izvir Vaše velike razburjenosti, kontesa,“ je odgovorila Rožica, „ne, nobene ovire se Vam ni treba batiti.“

„Čuj, koraki,“ je vskliknila Lola, „on je! Rožica,

ne spodbobi se, da bi ga v Tvoji navzočnosti sprejela.
Ako ga hočeš videti, stopi tamle v kot za zastor, —
potem ga lahko vidiš, ne da bi Te on videl.“

Toda še preden se je mogla Rožica skriti so se
odprla vrata in na pragu je stal — služabnik.

Bil je stari Martin, ki svojega gospoda sicer ni
spremil v Pariz, toda Radivoj Sokolski je pisal ponj,
da bo navzoč pri poroki grofice Lole.

„Milostiva kontesa,“ je rekel Martin ter občudovaje
zrl Lolo, „pravkar je prišla neka dama, ki želi nujno
z Vami govoriti.“

„Z menoj, — — zdaj? Nemogoče!“

„Oprostite, milostiva, toda zdi se mi, da boste skoro
moralni sprejeti to gospo. Prišla Vam je namreč čestitat
k poroki v imenu avstrijskih žensk, ki so naseljene
v Parizu.“

„To je nekaj drugega,“ je vskliknila Lola, „potem
moram seveda damo sprejeti. Pelji jo torej v rumeni
salon. — Ali ve moj oče o tem?“

„Ne, gospod grof je pri gostih in ga nisem hotel
motiti, zlasti ker je gospa rekla, da želi le z milostivo
konteso govoriti.“

„Dobro, — že grem. — Roza, je-li moja obleka
v redu? — Hvala, — tukaj me pričakuj.“

Lola je vzdignila dolgo vlečko, izpod katere so se
videla s finimi čipkami obšita spodnja krila. Gracijozno
je prehodila krasna nevesta nekaj sob ter potem sto-
pila v rumeni salon, ki se je zarad rumenega pohistva
tako imenoval.

Sredi razkošno opremljene sobe je stala visoka
imponujoča ženska. Bujne oblike so se razodevale
v tesnem do nog segajočem plašču.

Obraz obiskovalke je bil pokrit s temnim pajčolonom,

da se poteze niso mogle izpoznati. V roki je imela
dama krasen šopek s širokimi trakovi.

Lola se je ponosno nasmehljala, zelo laskavo ji je
bilo, da je prišla ta dama čestitat v imenu drugih dam.

Da, res je daleč prišla ona, ki se je včasih kot
kraljica valčka „Pri zeleni papigi“ vrtela v nesramnem
izzivajočem plesu, — zdaj jo je cel svet častil, — in
celo tuje osobe so prišle čestitat.

„O gospa,“ je zaklicala Lola ter se smehljaše pri-
bližala tujki, „zelo sem srečna, da Vas vidim. — Kako
ljubezljivo od Vas, da mi prinašate pozdrave mojih
krajanov. Ponosna sem, da sem Avstrijka, zato Vam
kličem dobro došli!“

„Motiš se,“ je zadonel hripav, razburjen glas izza
pajčolana, „splazila sem se s pretvezo v to hišo, kajti
želim s Teboj govoriti.“

Pajčolan se je razgrnil, — Lola je lahno zakričala
ter omahnila.

„Tiho, — ne izdaj me,“ je rekla bujnolepa ženska,
katere temne, presunljive oči so skoro sovražno zrle Lolo.

„Nevarno je zame v tej hiši, — zato zakleni vrata.“

„Mati!“ je zaklicala Lola s tresočim glasom, „mati
— Ti?“

„Haha, — torej se res še spominjaš, da imaš mater?“
je zasmehljivo nadaljevala Arabela, „to je zelo milostno
od kontese Sokolske, da se še spominja tega. Sicer si
me pa popolnoma pozabila. Nič več se nisi spominjala
mene, čeprav sem Ti jaz pomagala do tega, kar si
zdaj. Jaz sem Te izvlekla iz blata ter Te posadila na
to mesto, kjer si obdana od časti, bogastva in sreče.“

Lola je bila še vedno tako osupla od nenadnega
prihoda Arabele, da ni mogla besede spraviti iz sebe,

— lovila je sapo, — in grudi so se vzdigovale v burnih dihih.

„Zakleni vrata!“ je ukazala Arabela z glasom, kateremu ni bilo ugovarjati.

Lola se je plašno ozrla v mater; videla je tako odločnost na njenem obrazu in nemo a strašno grožnjov v Arabelinih očeh, da je kakor ubogljiv otrok tekla k vratom ter jih zaklenila.

„Tako,“ je zaklicala Arabela ter zaničljivo vrgla šopek na stol, „zdaj sva sami, zdaj se lahko pogovorivi.“

„Mati, prosim Te,“ so izpregovorile tresoče Loline ustnice, „odidi iz hiše, — ali hočeš sebe in mene nesrečno storiti?“

„Tebe? — Saj si pravkar na potu do najvišje sreče! — Kajne, nato nisi mislila, da bi se nenadoma pokazala Tvoja mati ter Te spominjala hvaležnosti, katero si ji obljudbila in prisegla?“

„Hvaležnost? — Jaz Ti bom hvaležna, saj veš, kaj sva se dogovorili. — Kadar umrje moj oče, si bova dedščino delili.“

„Tvoj oče?“ se je hudobno zakrohotala Arabela. „Haha, ko bi vedela, kdo je Tvoj oče. Mož, ob česar strani zdaj živiš in ki Te obdaja s knežjim bogatstvom, je pravtako malo Tvoj oče kakor bo Mirko Višnjegorski — Tvoj mož!“

Lola je samo mogla iztegniti roke, — glas ji je zastal, — za besedami matere se je skrival grozen pomen, da se je zdrznila v strahu.

In zdaj pa tudi veš, čemu sem prišla. Danes hočeš poroko praznovati. — Odloži poročno obleko, kajti pred altar ne boš stopila, — ta poroka se ne bo vrsila nedares ne jutri, — sploh nikoli!“

„In kdo, kdo jo bo zabranil, mati?“

„Jaz!“

„Ti, mati? — Ne razumem Te. Čemu si mi hipoma lahko Sovražna, — ali si me le raditega povišala, da me bolj ponižaš?“

„Povišala sem Te.“ je odgovorila Arabela, „ker sem voljala, da najdem v Tebi poslušno orodje, ker sem mislila, da se boš zadovoljila s srečnim življenjem v bogatstvu. Vidim pa, da sem se motila v Tebi, — postala mi presamostojna, punčka moja, — popolnoma si se odčila od mene, — preveč si se zasanjala v lepe sanje o grofica Sokolska.“

„In ako sem to storila,“ je zaklicala Lola, „ali sem raditega pregrešila zoper Tebe? Najini dogovori so sljavnji, — toda trenotek, da se izpolnijo, še ni prišel. Živi grof Radivoj in doslej še nisi od mene zahtevala, — da bi —“

Lola ni končala stavka, z rokami si je zakrila oči, kajti nekaj strašnega je šlo v tem hipu po njeni duši.

„Ne, doslej še nisem zahtevala,“ je odgovorila Arabela, „da bi umorila grofa Radivoja. — Zdaj vidiš, da razločno govorim s Teboj, govorila bom pa še razločno teže. — K temu nisem Tebe določila, ampak Franc obič bi moral izvršiti, kadar bi se mi zdela ura ugodna. Toda preveč drzen je bil. — Mesto da bi zadel grofovce, bi skoro prebodel srce Alenke pl. Radičeve — in tmu je na Sokolskem gradu zlomilo vrat. — Toda sem prišla sem, da Ti odkrijem svoje načrte, ampak Ti enostavno povem, da se Tvoja poroka z Mirkotom Višnjegorskim ne sme vršiti.“

„In zakaj ne, mati?“ je vprašala Lola ter kakor razumna zrla mater, „kaj imaš ugovarjati zoper mojo možitev z Mirkotom Višnjegorskim? — Tem gotovejše

Strah na Sokolskem.

naju to spelje do cilja, kajti kot žena sem lahko mnogo odločnejša nego kot dekle, — potem lahko bolje izvede skrivnosti grofa Sokolskega. In potem, mati, — če je dobro storiti vse to ne bilo, ko bi ta zakon tudi ne bil ugoden na jinim namenom, — Mirko mora biti moj, mati, jaz ga ljubim!"

V Arabelinih očeh je plamtel grozoten ogenj, stopila je k svoji hčeri ter vglobila svoje oči v njene

"Vedeti hočeš od mene," je vskliknila z zamoklim glasom, "zakaj se ne smeš poročiti z grofom Mirkotom? — in se tudi poročila ne boš! — No, povedati Ti hočem — odkrito hočem govoriti, kajti nikoli se ne boš moral pritoževati, da nisem bila odkritosrčna s Teboj. Ti ne smeš biti Mirkotova žena, — ne smeš biti njegova, kajti on — je moj!"

Ko bi se v tem hipu odprla tla, — ko bi mahoma zazijal pred Lolinimi nogami strašen prepad, — ko bi strela razbila nad njo, — ko bi nastal potres, ki bi uničil ves Pariz, — Lola bi na noben način ne mogla biti bolj osupla in prestrašena.

"Tvoj?" je naposled vskliknila z mukopolnim glasom ter pritisnila roke na mrzlične senci, "Tvoj, pravisi mati? Jaz Te ne razumem, — Mirko Tvoj? — Ha, kakšna misel! — Ali je Mirko morda — moj brat?"

Zaničljivo se je Arabela zakrohotala.

"Da, — Tvoj brat!" je potem zaklicala, "toda morda zdaj, neumnica, kajti Ti me razžališ! — Ali si morda domišljuješ, da sem prestara za ljubezen, prestara, da bi mogla moža, kakor je Mirko, osrečiti! Neumnica, ljudi, ki jo damo, je sad, po katerem hrepenijo. Mesečni sij ne hrani, ne ohranjuje življenja s svojo bledo svetlobo — ne, solnce, gorko žareče solnce hočejo pritiskati na

Da, jaz ga ljubim," je nadaljevala Arabela po kratkem premoru ter sovražno pogledala Lolo, "ljubim ga z žgočim žarom, — s strastjo, katere Ti niti ne slutiš. — Jaz sem ga že imela — in le slučajno mi je ubežal. In jaz naj bi si ga zopet ne pridobila? Vedi torej, nesrečnica, v sebi čutim moč, vse zidove podreti, ki me ločijo od Mirkota. K njemu hočem hiteti, — k njegovim nogam se vreči, — odpreti mu hočem paradiž ljubezni, — toda Ti ne smeš stati med njim in med menoj! Gorje Ti, če se to drzneš storiti!"

Lola se je z zamoklim vsklikom zgrudila v stol, — debele solze so ji lile iz očij. Nevesta v solzah,

nevesta v grozi!

Njena mati je stopila pred njo, ne da bi jo videla na ta častni dan, ne da bi pritisnila dete na srce ter mu voščila srečne želje, — ne, mati je prišla, da ji ugrabi ljubljenega ženina in ga odtrga od nje še na altarjevih stopnicah ter si ga sama položi na srce, — da si ga sama osvoji.

Lola se je ozrla na Arabelo, — priznati si je moral, da bi boj s to žensko za ljubljenega moža ne zpadel na vsak način dobro zanjo. Mati je bila lepa, se vedno lepa, čeprav že šestintrideset let stara, bila je tako lepa, kako redko katera ženska v njeni starosti. Ohranila si je še ves mladostni čar ter si pridobila temu še zrelo lepoto, ki je v moških očeh bolj zavzetljena nego lepota — device.

In Lola ni ogorčeno poskočila ter hladno zavrnila Arabelo, obupavala je pri misli, da ji lepa tekmovalka lahko ugrabi ljubljence, — topila se v solzah, ker se ni čutila dovolj močno, da bi srečno dovršila ta boj.

„Končajvi!“ je zaklicala Arabela ter odurno prijela Lolo za ramo, „sicer ne zaslužiš po žalitvi, ki si mi jo storila, da bi se še nadalje brigala zate. Morala bi Ti potegniti krinko raz obraz, ter grofu Radivoju Sokolskemu odpreti oči, da nisi nič drugega nego slepega parka, ki sem jo jaz speljala v hišo, da se maščujem nad njim. Toda, — pod gotovim pogojem Ti hočem pomagati.“

„In ta pogoj?“ je vskliknila Lola ter vsa prepadena vstala, „ta pogoj, ma —“

Ne, imena mati ni mogla spraviti iz ust, — v tem ženski ni mogla več videti matere, odkar je vedela, da je njena rivalinja.

„Ta pogoj,“ je odgovorila Arabela hladno in mirno, „Ti hočem povedati. Poprej Ti povem: Danes ko pride Mirko, da Te popelje v cerkev, mu moraš reči, da ga ne moreš vzeti za moža! Rekla mu boš, da si se premlislila. — Izmisli si kak izgovor, kako pretvezo, — saj si sicer v laganju dobro podkovana. Z lažjo in prevaro se Ti je posrečilo ostati v tej hiši, — da, znala si se prilizniti grofu Radivoju Sokolskemu, — torej tudi ne sta si stali mater in hči nasproti, — ter se gledali boš v zadregi za kak izgovor. Vsaj preložiti morajošovražno. Bilo je kakor bi se zveri bojevale med seboj poroko! — Povej, da si bolna, — hlini se, da tripiš, — ter malo prenehale, da si pridobi novih močij. s tem si pridobiva čas. — Vse drugo bom potem jaz storila, — znala si bom pridobiti Mirkota, — in če Te je kedaj sploh ljubil, kar pa dvomim, Te bo pustil z veseljem. Da imam le štiri nedelje časa.“

Lola je izvedela te besede iz ust svoje mater razorožila. Ustrašila se je, — z gotovostjo je računala kakor obsojenec, ki sliši svojo smrtno obsodbo, — sklonila uspeh svoje grožnje, mislila je, da ji bo Lola vse nila je glavo na prsi, in obupana premišljevala, kaj najdovolila, — in zdaj je stala lepa, izpridena deklica pred njo z zasmehljivim obrazom, — z očmi, v katerih počne.

Toda naglo je vzdignila glavo in ko je presunljivo bilo ne sledu bojazni ali groze. pogledala Arabelo, je rekla z ostrim glasom:

„In če ne izpolnim ta pogoj, — kaj potem?“

Arabela je pričakovala to vprašanje ter takoj odgovorila:

„Ako ne pustiš Mirkota, — ako se pelješ danes z njim v cerkev, — ako izsiliš poroko zoper mojo voljo, mojo prošnjo, potem ne boš danes zvečer niti kontesa Sokolska, niti grofica Višnjegorska.“

„Oh, Ti me hočeš izdati!“ je zakričala Lola in bele roke so se ji stisnile v pest in bilo je kakor bi hotela udariti z njimi po materini glavi. „Kaj, mati, Ti bi se drznila sleparijo, katero si si sama izmislila in vpeljala, odkriti?“

„Vse storim, — ničesar ni, kar bi mi bilo sveto ali vredno, ako se gre za Mirkota. — Jaz sem Te povišala, lahko Te tudi ponižam, — rodila sem Te in Te bom tudi uničila. Kajti od onega hipa, ko postaneš grofica Višnjegorska, si moja sovražnica! — Tvoja poroka je poziv na boj! Nič sprave s Teboj, dokler ne boš premagana!“

Po teh besedah je postalno tiko v sobi, — več minut prilizniti grofu Radivoju Sokolskemu, — torej tudi ne sta si stali mater in hči nasproti, — ter se gledali boš v zadregi za kak izgovor. Vsaj preložiti morajošovražno. Bilo je kakor bi se zveri bojevale med seboj poroko! — Povej, da si bolna, — hlini se, da tripiš, — ter malo prenehale, da si pridobi novih močij.

In zdaj je Lola prva našla besede, — ledeno hladen in zmrzla, — ter bil njen glas, ko je rekla:

„Uničiti me hočeš? — Dobro, — stori to, poskušaj!“

Ta mir, ta hladnokrvnost Lolina je Arabelo skoro razorožila. Ustrašila se je, — z gotovostjo je računala kakor obsojenec, ki sliši svojo smrtno obsodbo, — sklonila uspeh svoje grožnje, mislila je, da ji bo Lola vse pred njo z zasmehljivim obrazom, — z očmi, v katerih počne.

„In Ti se ne bojiš mojih odkritij?“ je vskliknila

Arabela s tresočim glasom, „Ti ne trepetaš pred trenotkom, ko Ti potegnem kinko raz obraz. Oh, morda si nisi na jasnem glede posledic? — Kar se mene tiče, mi je popolnoma vseeno, kaj se potem zgodi z menoj? — Sploh bom pa že skrbela, da pridem pravočasno v varnost. Toda Tebe bo grof Radivoj spravil v ječ, — kot sleparka boš ožigosana, — najlepša leta svoje mladosti boš preživila v ječi. — Da, taka bo Tvoja osoda, ako se ne udaš svoji pameti ter se odrečes možu, ki je moj in ki si ga hočem priboriti naj velja kar hoče.“

„Motiš se!“ je rekla Lola ter počasi šla nazaj proti vratom ter jih z rokami na hrbtni odklenila, „česa naj se pa bojim Tebe, kaj pa moreš grofu povedati od mene?“

„Predvsem, da nisi njegova hči! Morda misliš, da si postala grofu Radivoju, ki je mehkočuten, že tako potrebna, da Te tudi potem ne bo pahnil od sebe, ki izve resnico. Toda motiš se, — groza in stud bo zgrabil grofa, ko bo slišal, da si s Francem Robičem plesala v nesramni družbi pri „Zeleni papigi“, ko mu bom pisala Tvoje življenje pri Galjevki. Ako Mirko sploh kaj čuti zate, je kvečjem Tvoje devištvo in čistost, ki ga veže nate. Kajti moški mislijo, da jih taká ženska, ki še ni nikoli ljubila, bolj osreči nego ona, ki je že upeljana v skrivnosti ljubezni. Toda si Ti to, za kar se izdajaš? — O čista devica iz „Zelene papige“, — dečica v naročju Franca Robiča! — Vlačuga si in ves aristokratski duh, ki Te je preveval v poslednjem letu ni zadušil cestnega smradu, ki je na Tebi. In zdaj še enkrat: — ali hočeš pustiti Mirkota, — ali hočeš postati moja igrača, kakor si bila doslej? Odloči se!“

Počasi je Lola stopila tesno k materi, — za hip jo

je motrila od glave do nog, — skoro krvoiločen smehljaj se je pojavil na ustnicah lepe sleparke:

„Ne!“ je potem vskliknila s hripavim glasom, „jaz nočem, — ali slišiš, jaz nočem!“

In v istem hipu se je Lola vzravnala, — in z ukujujočim glasom je zaklicala tako glasno, da se je je lahko slišalo skozi več sob:

„Kaj hočete od mene, — zakaj me razžalite s svojo prisotnostjo, — pojrite, — pojrite, pravim, — z Vami nimam ničesar opraviti!“

In preden se je Arabela oprostila strahu, preden si je mogla razložiti kakšen pomen imajo Loline besede, je zbežala Lola k vratom, jih odprla in zaklicala z dočim glasom:

„Oče, — papa, — sem k meni! Prosim Te na besed!“

Več vrat se je odprlo ter zaprlo, — hlastni koraki so se bližali sobi, kjer se je vršil ta pogovor. Skorodno se je pojavil grof Radivoj Sokolski na pragu, kjer sta si Lola in Arabela še vedno stali nasproti.

„Vi ste, — Vi?“ je vskliknil Radivoj Sokolski ter nešneje pritisnil Lolo nase, „kaj hočete tukaj? Kako se drznete priti v mojo hišo? Ne oskrunite hiše s svojo navzočnostjo, — pojrite, danes ne bi bil rad preveč kaj zelen!“

Toda Arabola je stala kakor prikovana, — tega nipačovala in v tem hipu ji je manjkala moč, da bi se ljepa osuplosti ter odkrila strašno skrivnost, s katero iztresa. Loli grozila.

Grof Radivoj ji pa tudi ni dal časa, kajti ko je videl, da se Arabela ne premakne z mesta, je nadaljeval povzdignjenim glasom:

„Ako se takoj ne odstranite, pokličem služabnika,

da Vas vrže na cesto. Kaj, — še vedno ne grester? — Oh, razumem, — morda ste prišli, da bi na današnjem dan dobili miločino od mene. No, vse pariške berače sem obdaril in tudi Vi ne smete oditi s skrbmi iz moje hiše! Zapomnite si pa, da nimate pravice do mojih dobrot, — in le slavnosti današnjega dneva se imate zahvaliti, da Vam dam podporo. Tu, nate to denarnico z zlatom je napolnjena in njena vsebina bo zadostovala, da Vas za več let obvaruje bede in skrbij. Toda v roko Vam je ne morem dati, — kajti Vaših prstov se ne dotaknem.

Nato je Radivoj položil denarnico na mizo, ko je poprej izpustil Lolo iz objema.

Zlatniki so zažvenketali na mizi, a v ta žvenket se je mešal krčevit, srce pretresajoč krohot.

Arabela se je zasmajala, — v naslednjem hipu je skočila k mizi, zgrabila denarnico in jo vrgla Radivoju pred noge.

„Zlato mi daš!“ je zakričala, „ha, kratkovidni, prevarani bedak, skoro bo prišla ura, ko bi mi rad vse svoje zaklade položil pred noge za edino besedo, katere pa ne izpregovorim. — Toda izpregovorila bom to besedo in kakor strela bo uničila vso Tvojo srečo. In ko bo zagrmela ta beseda, boš stal pred menoj, kakor stojim na videz jaz danes, — kot berač, — revnejši, tisočkrat revnejši nego najubožnejši siromak, ki se bo danes nassisnila Tvoje stroške. — Zopet me boš videl, grof Radivoj in tudi lepa grofica Sokolska me bo zopet videlä, — in tedaj, — tedaj bo oba zađelo Arabelino maščevanje!“

Kakor nočna pošast je šumela ven, zavita v plašč, ki ga je s trescočo roko potegnila čez bujne grudi. Na pragu je obstala, sè še enkrat ožrla s takim pogledom, da sta oba ostrmela in otrpnila.

Lola je zaihtela ter se zgrudila na stol. — Zdaj, ko je minila prva nevarnost, je začela tako zelo in neprestano jokati, da je Radivoj obupno vil roke.

„O ženska, — ženska, kaj si mi storila!“ je zaklical, „mojemu ljubljenemu otroku si najlepši dan življenja izpridila, mesto nevestinega smehljaja, katerega je ljubezen pričarala na obraz, se koplje ubogo, nedolžno bitje zdaj v solzah. — Nikar se ne jokaj, ljuba Lola, — ona ni vredna, da prelivaš zanjo solze. Ta ženska je tako zlobna, da ni na svetu hudobnejšega bitja. — O ko bi Ti vse vedela! A danes na Tvoj najšrečnejši dan Ti nočem resnice povedati. Pozneje, dete moje, — pozneje boš vse izvedela. Slišala boš, kako je ta ženska zastrupila moje življenje, da sem bil najšrečnejši človek na svetu do onega hipa, ko sem Tebe našel. Obriši si solze, saj ni vredna niti ene solze.“

Lola je vstala, — solze so ji nehale teči, — v svoji močnosti je še lepša izgledala nego poprej.

„O oče!“ je zaklicala, „odpusti mi, da sem Te poklical, — toda nič več nisem mogla poslušati teh strašnih stvari, ki mi jih je ženska pravila. Za cel svet bi Ti tega ne povedala! Ne, oče, ne zahtevaj, da bi Ti naupala, kajti mene je — sram, sram!“

Naslonila je lepo glavico na grofovi prsi, — Radivoj bi sam najrajše jokal, kajti nedolžnost hčerke ga je ganila.

„Pozabi grde stvari, ki Ti jih je obreklijivka šepeta v uho,“ je rekел in gladil temne Loline kodre, „sicer ne vem, kaj Ti je pravila o meni, toda prisegam Ti, da ni res, — v mojem življenju nič, česar bi se mi bilo treba sramovati, razen enega pregreška. Toda počaži mi človeka, Lola, ki bi ne storil nobenega pre-

greška. Najplemenitejši človek se včasih uda izkušnjava in jaz sem tudi le človek!"

"Ti si najplemenitejši, najzvišenejši človek na zemlji!" je zaklical Lola ter ljubeznjivo pogledala lepega moža, "to čutim, to vem, o tem sem prepričana. Toda oče, prav tako kakor je mene nalagala, tako stopi nekoč tudi lahko pred Tebe in poskuša z lažjo očrnititi mene. Tega se bojim, oče! To mi odslej ne bo dalo nesrečna, — mirtov venec na glavi se je hipoma izpremenil v trnjevo krono!"

"Bog naj obvari to," je zaklical Radivoj, "ne mirtov venec nosiš s sveto pravico, in nihče Ti ga ne sme ugrabiti!"

"Torej mi obljubi, oče, prisezi mi, da ne boš poslušal te ženske, ko se Ti bo spet približala. Ali če Ti bo pisala, ne odpri njenega pisma, kajti prineslo bi Ti nesrečo in bedo."

"Da, dete moje," je odgovoril Radivoj, "to Ti obljubim, — in z mirnim srcem Ti dam besedo: karkoli bo ta ženska zoper Tebe pravila, ji ne bom verjel. Njenih pisem ne bom odprl, — ne bom je več sprejel, — ne bom je imel več mar in dolžnost mi je, da tudi Mirkota opozorim, da isto storim. In zdaj, dete moje, pojdi z menoj, — ženin Te čaka. Ali slišiš zvoniti, zvoni Te kličejo k altarju, kličejo Te v novo življenje.

No, torej, dete, pojdi in bodi srečna. Nebo naj mi bo priča, da prosim vso srečo v tej svečani uri na Twoj glavo. Kar more očetovska ljubezen storiti, bom storil ter branil vsakemu, da ne moti Twoje in Mirkotove sreče. Blagoslov Tvojega očeta je na Tvoji glavi in kakor resnično si hči moje uboge Minke, tako resnično naj se izpolnejo moje želje za Twojo srečo.

Radivoj Sokolski je položil roko na Lolino glavo, ni opazil pri tem, kako je lepa sleparka zdrhtela pri njegovih besedah.

"In zdaj pojdi, hči moja," je potem rekel, "vrni se svojo sobo, — skoro bom z ženinom pri Tebi, kajti navada zahteva, da Ti ga oče pripelje."

Še enkrat je poljubil Lolo na belo čelo ter jo spremil k vratom. Lola je odšla in Radivoj je trenotek sam postal v sobi.

"O ljudje, ljudje, kako ste hudobni!" je vskliknil grof Radivoj ter žalostno pogledal, "ali mi hočete še poslednje ugrabititi, kar mi je preteklost pustila, — nedolžnost mojega otroka, — čisto, nepokvarjeno srce, ki ne ve ničesar o prepadih življenja? — O Bog, hvala Ti, da si me še pravočasno pripeljal sem, da prekrižam Arabeline načrte!"

Radivoj se je zdrznil in si z roko potegnil čez oči. "Proč, grde misli!" je zaklical, "danes je častni dan moje hčerke, — danes hočem le na vse dobro in plenitno misliti! O zakaj je morala baš danes zopet stoniti v moje življenje ta Arabela! — Toda zapodil sem jo in nikoli več se ne bo vrnila. Toda ne vem, ko sem jo ozrl v njen spačeni obraz, mi je, kakor bi nekaj udega grozilo moji sreči."

V tem hipu je nekdo potkal na vrata in preden je Radivoj odzval, je Mirko stopil v sobo.

Kako bled je izgledal! Temna, poročna obleka, ki je imel in ki je vse vrline vitkega telesa odkrivala, še bolj kazala bledino njegovega obraza, — poteze sreče. Blagoslov Tvojega očeta je na Tvoji glavi in kakor mu bile utrujene. — Oči so tako žalostno gledale, kakor bi moral iti na pogreb kakega dragega sorodnika, ne pa stopiti z lepo, krasno in bogato dekllico pred altar.

Ko bi se moglo pogledati v njegovo od tisoč bolesnega raztrgano dušo, bi se videlo, da se je grof Mirko Višnjegorski res pripravljal pokopati to, kar mu je bilo najdražje, najsvetejše: svojo ljubezen in z njo celo svojo srečo.

Pri pogledu na svojega zeta se je grof Radivoj nasmehljal, toda ta smehljaj je bil trpek in žalosten, — bilo je kakor bi se Mirkotova bol zrcalila v Radivojovem obrazu.

„Gostje čakajo, oče,“ je rekel Mirko z votlim glasom, „nepotrpežljivo tolčajo konji pred poročnim vozom, — zvonovi zvonijo v cerkvi, — skrajni čas je že!“

„Da, čas je moj sin,“ je zaklical grof Radivoj, „takoj pojdemo v cerkev. Pa kako bled si, — kako mrzle so Ti roke! Ali tako izgleda srečen ženin? Ali si bolan, — saj Te mrzlica trese!“

„Ne oče,“ je odgovoril mladi grof, „prav zdravega se počutim. Najbrž je le razburjenost zadnjih dnij kriv morda posledice nesramnega nočnega napada od pred sinočnjem.“

„Da, to je bilo nesramno hudodelstvo,“ je zaklical grof Sokolski, „ali pa ničesar ne slutiš, kdo je je hotel izvršiti? Kakor si mi pravil, se ni šlo toliko za Tvoj denarnico, kajti napad je bil predobro pripravljen.“

„Temu hudodelstvu ne prisojam jaz velikega pomena,“ je odgovoril Mirko. „Taki napadi niso nič resnega v Parizu. Toda spomin na to, da so me napad in me najbrž hoteli umoriti, me ne muči toliko kakor misel, da se nisem mogel zahvaliti deklici, ki me rešila.“

„To razumem,“ je zaklical Radivoj, „kdor je tolik hvale dolžan kakor Ti neznanki, bi se rad hvaležna

izkazal z dejanjem ali vsaj z besedami. Toda saj je sama kriva, ker je ubežala.“

„Da, kakor veter je ubežala. Hotel sem iti za njo, toda preden sem se zavedel iz osuplosti je že izginila in od nje ni ostalo drugega kakor tole!“

Mirko je pri teh besedah vzel iz žepa košček pajčolana temnomodre barve.

„Ali misliš, da je Tvoja rešiteljica izgubila ta pajčolan?“

„Da, o tem sem prepričan. Zločinec, ki ga je sunila, jo je najbrž poskušal zgrabiti. Pri tem jo je prijel za pajčolana in ga raztrgal. Ta košček je ostal na mestu zločina in tam sem ga jaz našel.“

„Morda najdeš s tem pajčolonom svojo rešiteljico,“ je zaklical Radivoj, „saj lahko po poroki naznaniš v vse časopise, da naj se deklica oglasi. V dokaz, da je resona, naj prinese ostanek pajčolana seboj.“

„Malo upanja imam, da bi jo našel na ta način,“ je odgovoril Mirko ter zopet spravil v žep pajčolana. „Če jo bom kedaj mogel videti ali ji roke stisniti, hvalažen ji bom vedno v srcu. — In zdaj, ljubi oče, še eno prošnjo!“

„Prošnjo! Zagotovljena Ti je že naprej, ljubi sin!“ je zaklical Radivoj. „Kaj zahtevaš?“

Prosim, da mi dovoliš z Lolo pogovor, še preden sedemo v poročni voz. Saj razumeš, oče, da si morata cloveka, ki se zvezeta za celo življenje, še enkrat v oči pogledati.“

Radivoj se je začudeno ozrl na Mirkota.

„To se glasi zelo resno in svečano!“ je potem reknel, „po mojih mislih sta si z Lolo že davno na jasne glede svojih občutkov. — Toda, — Tvoja prošnja

je brez dvoma opravičena, in Ti jo rad izpolnem. Pojdin sin, spremi me, poiskati hočeva Lolo in na potu v salon, kjer čakajo gostje, se lahko še sam pogovoriš z njim.

„Hvala, dragi oče,“ je rekel Mirko ter sklonil glavo na prsi. Temna odločnost se mu je v tem hipu brala v očeh, grozoten plamen, katerega bi se Radivoj gotovo ustrašil, ko bi ga videl.

Ko se je Lola vrnila v svojo sobo, kjer jo je čaka Rožica, se je zelo prestrašila, ko se je ozrla v zrcalo. Rože, ki so ji pred pogovorom z Arabelo cvele na licih, so izginile in zato so bila lica skoro mrtvaškobleda.

Blaženo, poročno pričakovanje, ki je svetilo poprej iz njenih očij, se ni več nahajalo v njih. Prepadena je izgledala in le z največjim trudom in naporom je skrivala Rožici svojo razburjenost.

„To je bilo res nepotrebno nadlegovanje!“ je zaklicala Lola, „da bi le nikoli ne videla te ženske! Držala je dolg govor ter mi voščila srečo in stala sem kakor na žarečem oglju. Venec se mi je zvil in pajčolan nima več elegantnih gub. Naglo mi zopet uredil kakor je bilo poprej!“

Dočim je Rožica popravljala venec in pajčolan, se je moje, ko zapuščaš mojo hišo. Tu sem Ti pripeljal je Lola počasi pomirila in vedno mirnejše je dihalo.

„Že prideta!“ je hipoma vskliknila Lola, „moj vojo bodočnost. Resnično, — z mirnim in veselim ženin in moj oče se bližata. — Naglo, Rožica, skrij se!“

Rožica se je naglo skrila med svilene zastore in nejšega moža. V tej uri ne izgubiš nobenega srca, nežno takoj nato so se odprla vrata in na pragu se je pojavit zvesto očetovo srce le zamenjaš z drugim srcem.

Rožica je lahko videla po celi sobi. Radovedna je bila zelo videti onega, ki ga Lola tako iskreno ljubi in o katerem je toliko govorila. Oh, niti dvomila ni, da bo videla srečnega človeka, kajti mož, ki je dosegel roko in srce krasne bogate deklice, je moral biti zelo

Toda Rožica še ni mogla videti ženinovega obraza, grof Radivoj je stal v tem hipu tako pred mladim možem, da ga je popolnoma zakrival.

„Kako svečan trenotek!“ si je mislila Rožica, „in kako srečna, zavidena vredna je deklica, kateri prije oče ljubljence tisti dan, ko se izpolnijo najsrčnejše nade in želje dveh ljubečih src!

Oh, da bi tudi jaz mogla kdaj to doživeti! — Oh, proč je proč, — odvzet mi je — in noben oče mi ga ne more pripeljati, celo če bi —“

Rožica je v tem hipu slišala, ko je grof Sokolski skelan nima več elegantnih gub. Naglo mi zopet uredil skel hčeri:

„Tako je torej prišel svečani, vzvišeni trenotek, Tvojega izvoljenca, moža kateremu boš odslej zaupala

„Že prideta!“ je hipoma vskliknila Lola, „moj vojo bodočnost. Resnično, — z mirnim in veselim ženin in moj oče se bližata. — Naglo, Rožica, skrij se!“

Rožica se je naglo skrila med svilene zastore in nejšega moža. V tej uri ne izgubiš nobenega srca, nežno takoj nato so se odprla vrata in na pragu se je pojavit zvesto očetovo srce le zamenjaš z drugim srcem. K ljubezni, ki Ti jo je Bog doslej dal, si pridobiš še drugo, morda bolj vročo in iskreno ljubezen.

Daj torej svojemu ženinu roko, Lola, — peljal Te

52. poglavje.

So-li to sanje?

bo v božjo hišo, kjer Vaju pričakuje duhovnik, da Vaju združi v večno zvezo. V cerkvi govori Bog, tam mora celo oče molčati, — le tihe molitve lahko pošiljam k Bogu Vsemogočnemu. Toda tu zadnji trenotek, ko se bivaš v očetovski hiši, tu položim še enkrat svoje roke na Vajini glavi, da Vas blagoslovim. S tem blagoslovom gresta lahko na morje življenja, — očetov blagoslov bo Vama zvezda, ki Vaju bo varno vodila, — k nji se ozirajta, — ta zvezda ne bo nikoli zašla.“

Solze so zadušile Radivoju glas, tudi Rožici so postale oči mokre, — toda zatajila jih je, ker se ni smela izdati, da je skrita.

Zdaj je stopil Radivoj nazaj, — visoka možka postava se je pojavila pred Rožico, — bled obraz se je pokazal in slišala je glas:

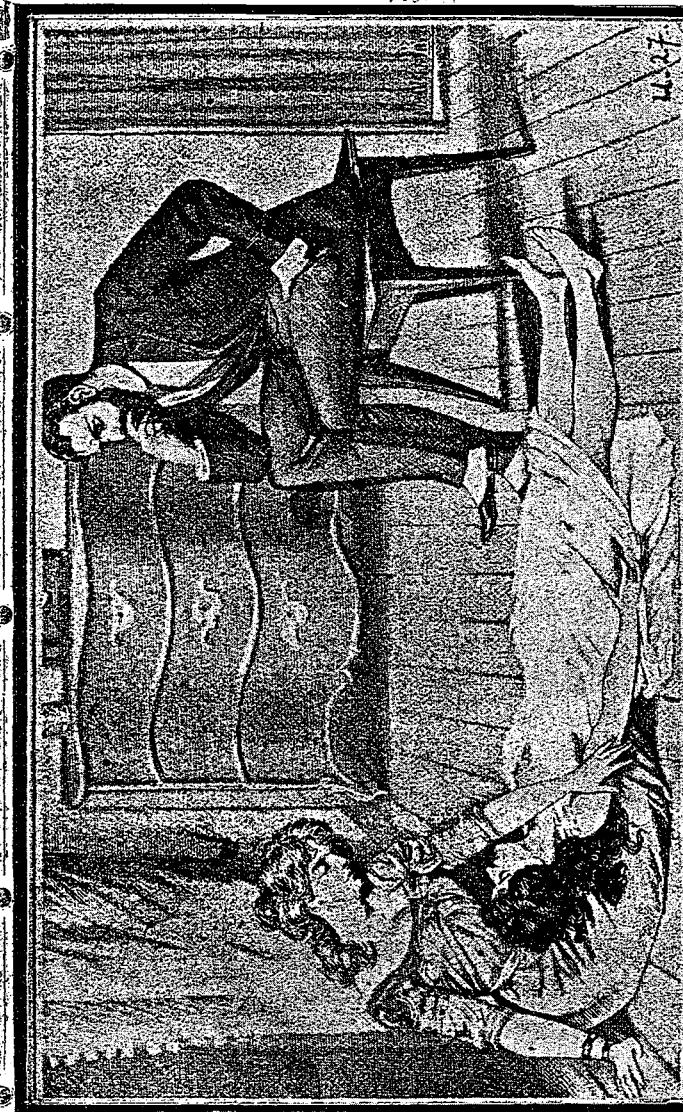
„Ako je torej od Boga in ljudij določeno, mi dajte roko, Lola, — pojdiva po potu, ki naju pelje v novo, neznano življenje.“

V tem hipu se je premikal zastor kakor valovi razburjenega morja, — bilo je kakor bi vihar potegnil skozi sobo, — tresoče Rožicine ustnice so lahno zakričale, — ime, — vročeljubljeno ime je sililo na njene ustnice, toda potem —

Črno ji je postalo pred očmi, — kakor črn oblak, jo je zagrnilo. Hotela je kričati, a ni mogla, — hotela je planiti naprej, a noge so ji odrekle, — s tresočo roko je poskušala odgrniti zastor, toda v istem hipu je minila zavest, — počasi je zdrknila za zastorom našla

Zadnja misel, ki je napolnjevala raztrgano srce nesrečne deklice, je bilo čuvstvo brezmejne bolesti, ki se izrazila v besedah, katere je Rožica komaj slišno šepnila

„Našla — in izgubila! — Mirko, — moj Mirko — z drugo gre pred altar!“

Strah na Sokolškem.

27 V naslednjem hipu se je Celestina zgrudila na prig. — in v naročju ji je še vedno ležalo truplo mrtve sestre.

Zamisljeno je gledal Sajane lo neurečni delčici.

Gostinarca, nov. etišice

Niti zaročenca niti Radivoj niso slišali pridušenega glasu strte človeške duše, — bili so preveč zatopljeni v lastne misli.

S ponosno, skoro oblastno kretnjo je položila Lola svojo roko v Mirkotovo. Da, svoj cilj je dosegla, zdaj — zdaj ji nihče več ni mogel ugrabiti ljubljence. Celo najbolj nevarno tekmovalko je spravila s poto, — celo mati, ki bi jo lahko pognala iz paradiža se ji je morala umakniti.

Zdaj je bila pot prosta, in v polni zavesti svojega zmagoščevanja se je hotela povspeti na vrtoglavovo višino svojih želj.

Mirko jo je počasi peljal proti vratom. Sicer je čutila, da se mu trese roka, — bilo ji je, da sliši burno bitje njegovega srca, — tudi bledost obraza je dobro opazila. Toda kaj ji je bilo do tega, — čeprav se zdaj še upira sreči, — skoro bo v njenih blaženih poljubih in objemih pozabil ono dekle, ki mu je bilo nekdaj dragoo. Haha, saj je tako lahko, senco premagati, in ona deklica ni bila za Lolo nič drugega nego pena, postava brez mesa in krvi, kot pošast iz preteklosti, ki jo bo zapodila od praga svojega doma.

V istem hipu, ko sta dospela Mirko in Lola do vrat, se je ganilo nekaj za zastorom.

Rožica se je zopet zavedla, — naglo se je stresla omedlevice, — in zdaj je sklenila, da nastopi zoper nezvestega človeka. Da, vsaj ve naj, kako nesrečno je storil človeško srce, — s podobo deklice, katero je uničil, naj pojde k altarju! Ha, ali bo tudi potem imel pogum, prositi Boga za blagoslov zase in za Lolo, — bo-li potem mirno in odločno izgovoril: „Da“?

Rožica je razgrnila zastore, — s sklonjeno glavo je uprla oči na Mirkotov obraz, — hotela je planiti

nanj, mu zaklicati: „Nazaj!“ — toda v istem hipu se ji je zoperstavil ponos, — občutek sramu se je je polastil, — ne, kot beračica ne bo stala pred človekom, ki sta jo oropala življenske sreče, — ne bo prosila za miloščino ljubezni tam, kjer lahko zahteva s sveto pravico prve ljubezni. — Bila je preponosna, da bi si nazaj pridobila srce, ki je moglo tako hitro pozabiti!

In dočim je še premišljevala, omahovala, je pretekla cela minuta, — minuta, od katere je bila odvisna vsa njena življenska sreča, — minuta, ki je bila na veke izgubljena, ako se ni takoj izrabila; — v tem sta Lola in Mirko prekoračila prag in grof Radivoj je zaprl vrata za njima in za seboj.

Tedaj se Rožica ni mogla več zdržati, — kakor gora se je zvalila strašna bolest iz njenega srca, — krčevito ihtenje ji je pretresalo telo, — kakor blazna je planila v sredo sobe, — tu se je zgrudila na koleni ter stokajoč zaklicala:

„Mirko! Mirko! Zadel si me v srce! — Dal si mi smrtni sunek, — oropal si me vere v človeštvo! Mirko, spomni se svojih priseg, svetega trenotka, ko sem Ti ležala v naročju in si mi obljuboval, da boš le moj! — Moj si, moj! Nazaj! — Ne daj, da obupam! — Mirko, saj me velja življenje, ako se Ti moram odreči.“

„Poročni šopek!“ je zaklical v tem hipu grof Radivoj pred sobo. „Kar pojrita, grem jaz ponj!“

Pri teh besedah je odprl vrata, toda glas mu je zastal v grlu, ko je sredi sobe videl klečati lepo, ljubko deklico, katero je kot hišno svojo hčere vzel v hišo, ono ljubeznivo devojko, ki je pri prvem pogledu napravila nanj tako globok utis.

„Za božjo voljo, kaj pomeni to?“ je vskliknil grof

Radivoj. „Vi ste, — Vi, gospica Roza, — zakaj na kolennih, in v solzah? — Dekle, kaj se Vam je zgodilo?“

Hitel je k nji, — njegovo dobro srce ni moglo prenesti, da bi kak človek v hiši na poročni dan njebove hčerke bil tako nesrečen, kakor je bila ta devojka.

Prijel jo je za roko, hotel Rožico vzdigniti, — ta se mu je z divjo kretnjo iztrgal ter zaklicala s srce pretresujočim glasom:

„Pustite me, — za božjo voljo, pojrite, — prosim Vas pojrite, — ne vprašujte me ničesar, spremite hčer v cerkev. — Poslušajte, zvonovi zvonijo, — kličejte k altarju. — Ne, ne, — to zvoni k pogrebu, — v tem hipu se odpira grob in v njega polagam svojo ljubezen, zavito v mrtvaško rjuhu. — Tako tihaj je, tako mrzla, — spi, uboga moja ljubezen, spi, — nikoli več se ne budiš, — o nikoli v življenju, — nikoli več!“

„Zblaznela je,“ je osuplo zaklical Radivoj ter se globlje sklonil k Rožici, „nesrečen otrok, kakšni sharji so Ti razsajali v duši, da si se tako grozotno spremenila!“

Rožica je naglo vstala, — mramornatobelji je bil obraz, — toda koraki so bili trdni, ko je stopila k stolu, na katerem je ležal pozabljeni poročni šopek. Bil je samih rož napravljen, le tupatam je bilo par vijolic oztresenih. Krasen vonj se je razširjal iz teh cvetlic.

„Kontesa je pozabilo poročni šopek, gospod grof,“ vskliknila mlada deklica s tihim glasom ter ponudila Radivoju šopek, „nesite ji ga, kakor žare te rože, tako žari tudi mnogo srce v ljubezni, — tode te rože zvene žudi, gospod grof, — in tako je tudi mnogo človeško srce obsojeno, da zvene.“

Le obotavlja je vzel Radivoj šopek iz tresoče hčke mlade devojke, — še vedno je stal kako otrpnjen,

— kaj so ga v tem hipu brigali gostje, še celo Lolo in Mirkota je menda pozabil, ko je videl to ljubko deklico, ki ga je tako zelo spominjala na ubogo Minko, tako smrtnožalostno stati pred seboj, — tako obupano v globini duše, — tako trudno življenja.

„Ne, jaz ne grem prej, drago dete,“ je zaklical grof Radivoj, „dokler mi ne poveste, kaj Vas bolj, V očeh Vam berem, da nosite v srcu globoko bolj, Toda v čem je ta bolest? Ali se Vam je krivica delala v moji hiši? — Zaupajte se mi, povejte mi vse, in skrbel bom, da Vas nihče ne bo več žalil.“

„O ne, gospod grof,“ je rekla Rožica, „zelo ljubljala z njo, — ali je ni, ko ga je tako ljubila in se beznjivo kakor sestra s sestro je ravnala Vaša hči zaupno udala, tudi sam pahnil v bedo in sramoto, izvedujte, — ne izkušajte izvedeti moje skrivnosti.“

„In ako vendar storim, nesrečni otrok, meni jem, „jaz sama si bom prizadevala, da mu odpustum, kakor bi imel sveto dolžnost, Vam pomagati. Zaupajte toda kajne, gospod grof, sami izprevidite, da ne mislite si, da stoji Vaš oče pred Vami in tem dlje ostati tukaj, kjer bi ga morala vsak dan govoriti z Vami, — pred njim, upam, bi ne skrivali svoje stvari, — da ne morem s tem človekem bivati po bolesti. Glejte, roko Vam ponujam, primite jo, zvesti streho!“

Nepremagljiva sila je gnala Rožico, prijela je roko, bilo neznosno življenje za oba. Tega Vam pa tudi viteškega moža ter jo trepetajoč stisnila in nenadoma treba, ostanite pri nas, saj veste, da Vas je moja je začela tiho a srce pretresajoče jokati, da je grof zaklenila v svoje srce, — v hiši ne boste njena Sokolski globoko ganjen gledal nesrečno deklico.

„No, torej,“ je reklo, „ali boste še nadalje skrivali, Lolina prijateljica!“ se je zasmajala Rožica z grenkimi skrivnostmi človeku, ki očetovsko sočustvuje z Vami.“

„Ne, ne, nočem, ne morem!“ je zaklical Rožica, ka iz mesa in krvи sem. Gospod grof, med ženama Vam moram povedati, čeprav vem, da potem, ki ljubita istega moža, ne obstoji prijateljstvo, morem dlje ostati v Vaši hiši. Poslušajte, gospod grof, te je le boj za življenje in smrt ali pa izogibanje ljubila sem, — z vso udatnostjo, z močjo prve ljubezenke!“

sem visela na možu, ki mi je bil vse, — in on, Radivoj je obledel, stopil je nekaj korakov nazaj,

Bog, tudi on me je ljubil, — prisegel mi je, da sem najdražja stvar na zemlji. Sovražna osoda je pa razdružila, — in zdaj, zdaj sem ga spet našla, le, — da ga vidim na strani druge.“

„To je v resnici žalostna osoda, ubogo, dete,“ je zaklical Radivoj, „in komaj morem razumeti, kako more in če bi res prisegel, bi moral prisego —“

Radivoj je umolknil. Podoba uboge, blazne Minke mu je pojavila pred očmi. Ali ni tudi on nezvestobeznjivo kakor sestra s sestro je ravnala Vaša hči zaupno udala, tudi sam pahnil v bedo in sramoto, izvedujte, — ne izkušajte izvedeti moje skrivnosti.“

„Ne obsodite ga!“ je zaklicala Rožica s solzničimi jemi, „jaz sama si bom prizadevala, da mu odpustum, mi, — in mislite si, da stoji Vaš oče pred Vami in tem dlje ostati tukaj, kjer bi ga morala vsak dan govoriti z Vami, — pred njim, upam, bi ne skrivali svoje stvari, — da ne morem s tem človekem bivati prijateljska roka je!“

„Ne, gotovo; tega ne smete!“ je zaklical grof, „to vitezkega moža ter jo trepetajoč stisnila in nenadoma treba, ostanite pri nas, saj veste, da Vas je moja abnica, ampak prijateljica.“

„Lolina prijateljica!“ se je zasmajala Rožica z grenkimi skrivnostmi človeku, ki očetovsko sočustvuje z Vami.“

„Ne, ne, nočem, ne morem!“ je zaklical Rožica, ka iz mesa in krvи sem. Gospod grof, med ženama Vam moram povedati, čeprav vem, da potem, ki ljubita istega moža, ne obstoji prijateljstvo, morem dlje ostati v Vaši hiši. Poslušajte, gospod grof, te je le boj za življenje in smrt ali pa izogibanje ljubila sem, — z vso udatnostjo, z močjo prve ljubezenke!“

ki je držala šopek, se mu je zelo tresla.

"Ali sem Vas prav razumel," je zaklical, "Vi se — Ti ljubiš drugo, — ona Te čaka, — s solzami ga ljubili? Mož, o katerem ste pravkar govorili, je — je — in žalostjo Te čaka. — Pojni in izpolni prisego!"

"Grof Mirko Višnjegorski!" je zaklicala Rožica. Toda Radivoj je le predobro vedel, da bi dal s tem dočim so ji debele solze lile po licih, "da gospod grošmrtni udarec svoji hčeri, — in rajši bi dal lastno živ- zdaj me zapodite iz svoje hiše, — zdaj med odstranjenje nego da uniči življenje svojega otroka. iz bližine svoje hčere kakor hitro mogoče. — Jaz ljubiš. Ne, to je presegalo človeško moč, — to dolžnost moža, ki pravkar pelje Vašo hčer k altarju, — ki izpolniti je bilo preteško, — ni se ji mogel ukloniti, — postane v pol uri Vaš zet. Kajne, gospod grof, zdaj sem mogel postati morilec sreče svoje hčere, — rajši po- izgubila še poslednje, kar mi je še ostalo, — Vastane prvič v življenju nepravičen.

Vi v meni sovražnico in mi pokažete vrata!" S tresočim glasom se je obrnil k Rožici ter rekel: "Poslušajte me, ljubo dête, — minute so drago- prijateljstvo, — Vaše spoštovanje? — Zdaj vidite tu

Radivoja je pretreslo, — bilo mu je kakor blocene, zato se moram kratko izraziti, — toda utisnite mu prepad odprl pred nogami. Zarad tega torej je si vsako besedo: Jaz ne dvomim, da ljubite zvesto in Mirko tako bled in žalosten na svoj poročni dan, odkrito Mirkota, — tudi Vašim besedam verjamem, da ljubil je to krasno deklico, — ni je mogel pozabiti. Vas je nekdaj ljubil, — toda priznati morate sami, da

Radivoju je bilo, kakor bi se mu vsa njegova obstoji med Vami in njim prepad, ki je nepremostljiv. sreča razbila na tisoč črepinj! Ali ni njegova dolžna Grof Mirko Višnjegorski se lahko poroči le z deklico, da poroko še v zadnjem hipu prepreči, — ali naj puki je njegovega stanu. Tudi je očetu na smrtni postelji da pride njegova hči v zakon, kjer najde le razočaran obljubil, da postane Lolin soprog. — Ali hočete zdaj Bo-li Mirko mogel kdaj pozabiti prvo ljubezen, kiu njegovo dušo vreči baklo, da ga uniči? Jaz Vam ne zmagujejočo močjo naseli v človeško srce in notri branim, — stopite pred Mirkota, še je v hiši, — še ljuje, akotudi razmere zahtevajo, da se jo skriva plahko preprečite poroko ter vzpremenite slavnost veselja celim svetom, da se jo zatre in je oropa pravici v slavnost solz in razočaranja. Toda kaj bi s tem do- O, Radivoj je le predobro vedel, da ni mogoče segli? Mirko ne postane nikoli nezvest sveti prisegi, ki zabiti prve ljubezni. Saj je sam, še ko je že živeljo je očetu na smrtni postelji prisegel, — ne bo se mogel Arabelini strani, moral vedno in vedno misliti na Mirko Vami poročiti, — mojemu otroku bo srce počilo, — Vsi ognjeni poljubi Arabele, vsa blaženost in slast in tako postanejo vsi nesrečni, vsi, — in jaz — jaz jo je užival v njenih rokah, na njenih prsih, ni morečutim, da me to spravi v grob. Vse to je zdaj dano izbrisati podobe nesrečne, prognane ženske.

Trenotek je Radivoj nem obstal, — bojeval. Govorite, ako hočete, da zvene prezgodaj rože v tem sam s seboj, — omahoval je med ljubezni in čopku. Toda če more človeška prošnja ganiti Vaše srce, — ako morejo prošnje moža, ki nima ničesar drugega na svetu razen sreče svojega otroka, omečiti Vaše srce, Mirkota in mu reče:

— o, potem ne govorite, — nosite potrpežljivo, kar se stvarstva, ki je vse ljudi enako ustvarila. — Bog noče, ne da izpremeniti, — vsi ljudje ne moremo biti srečni, da bi ljubezen vprašala po plemstvu, Bog noče, da eni morajo po solncu hoditi, drugi po senci, kakor gleda ljubezen na obleko, v katero je zavita ona, kateri se približa! Ljubezen naj gleda v srce in kaj vidi notri, od tega naj se da voditi.“

53. poglavje.

Prepozno!

Več minut ni mogla Rožica odgovoriti na dobre in ljubezljive grofove besede. Neprestano so ji tekle solze, kakor bi se hotela raztopiti v njih.

„Ne jokajte, ljubo dete,“ je rekel grof Radivoj. „Bodite stanovitni, boditi pogumni! Velik sklep morate storiti in Bog naj Vas razsvetli! Ne motite miru rodbine naše! Premagajte naravni občutek po maščevanju, ki morda razsaja zdaj v Vaši duši! Pustite, da postane moj otrok srečen in odpustite Mirkotu, ako je res prelomil prisego, katero je takrat resno menil, katere pa ne more držati, ne sme držati, ker obstoji na svetu stara postava, da se le enako z enakim lahko združi.“

„Da se le enako z enakim lahko združi?“ je vskliknila Rožica in vsaka beseda jo je globoko zadela v srce, kajti solze so ji hipoma nehale teći in v očeh ji je čudno zaplamelo.

„Pravite, da se le enako z enakim lahko združi? Kajne, sirota, beračica, ki nima doma, za katero se noben sorodnik ali prijatelj ne briga, te se ne sme ljubiti, in če se jo ljubi, se je ne sme k altarju peljati. Lahko se prisega ljubezen, — hlini ljubezen, — toda dati resnično ljubezen, to nasprotuje staremu zakonu.“

Ako je tako, gospod grof,“ — glas nesrečne deklice je trepetal v največji strasti, — „ako je res taka postava

na zemlji, — potem je to velika, nečastna goljufija, — o, potem ne govorite, — nosite potrpežljivo, kar se stvarstva, ki je vse ljudi enako ustvarila. — Bog noče, ne da izpremeniti, — vsi ljudje ne moremo biti srečni, da bi ljubezen vprašala po plemstvu, Bog noče, da eni morajo po solncu hoditi, drugi po senci, kakor gleda ljubezen na obleko, v katero je zavita ona, kateri se približa! Ljubezen naj gleda v srce in kaj vidi notri, od tega naj se da voditi.“

Radivoj je stopil korak nazaj.

Dekletova strast ga je oplašila. Začel se je iznova batiti za srečo mladega para, ki pojde v naslednjem hipu k poroki.

„Gospica Roza!“ je vskliknil, — „prosim Vas, premagujte se, — če bi Vas slišala ženin in nevesta ali gostje!“

„In če me slišijo!“ je zaklicala Rožica ter se posnoso zravnala. „Čemu naj se zatre glas pravice? — Ne, govoriti hočem, gospod grof, takoj hočem prezati gordijski vozel! — Poslušajte, gospod grof: jaz zahtevam pogovor z Mirkotom, preden pelje Vašo hčer k altarju! Prosim Vas za to in vem, Vi ste plemenit, pravičen človek in mi te prošnje ne boste odrekli! To je prošnja obupanke! — Vi ne veste, kaj se boste imeli zagovarjati, ako mi odrečete ta pogovor.“

Tako je ena sama beseda, ki jo je Radivoj ne-premišljeno izgovoril, vse pokazila.

Že so blišcale solze ganljivosti v očeh ljubke deklice, — že je Radivoj upal, da se bo dalo v miru urediti, — in zdaj se je dotaknil mesta v Rožicinem srebu, ki je bilo zelo ranjeno, — kajti vsak sled skromnosti je izginil iz njenega obraza!

Oči so ji plamtele, — grudi so ji hropec valovale, — in kakor pripravljena na boj, je ponosno stopila pred Radivoja.

„Slišali ste torej, gospod grof,“ je vskliknila Rožica,

„za kaj sem Vas prosila. Bodite tako dobri in recite grofu Mirkotu, da želim z njimi govoriti. Le nekaj minut časa potrebujem in zagotovim Vas, da se bo tu odločilo, kajti ni me volja, da bi se me potisnilo na stran, čeprav sem le delavka, — dekle, ki ne ve niti imena svojih starišev, ampak le to, katero jí je dal dober starček. — Rada bi vprašala grofa Mirkota, če je tudi on mnjenja, da se sme le enako z enakim družiti! — Pri tem mu bom gledala v oči, gospod grof, — v iste oči, ki so meni gledale v srce, — v srce beračice in sirote!“

„Gospod grof,“ je v tem hipu zaklical zunaj stari Martin, „gostje in zaročenca Vas čakajo, zadnji čas je že.“

„Ali ste slišali, dete moje?“ je vskliknil Radivoj s pojemajočim glasom. „Poslušajte, poslušajte, zopet me kličejo —“

„Prosila sem Vas, gospod grof, in čakam da ustrežete moji prošnji,“ ga je prekinila Rožica.

„Vem, kaj želite, — pogovor z Mirkotom, — nemogoče, popolnoma nemogoče zdaj v tem hipu, — morda pozneje, morda, —“

„Haha, pozneje?“ je hlastno vskliknila Rožica, „pozneje se pravi v tem slučaju prepozno! Kajti ako Mirkota ne spomnim zdaj na sladko, nepozabno uro, ko me je prvkrat videl, — ako ga zdaj ne morem videti, — potem je vse, vse izgubljeno!“

„No, torej,“ je hripavo stokajoč rekел grof Radivoj, „počakajte nekaj minut v tej sobi. Govoril bom s svojim zetom, — skoro, — skoro se vrnem.“

„Čakala bom, gospod grof,“ je odgovorila Rožica, „le ne pustite me predolgo čakati in oprostite, če sem bila predrzna. Toda kdor vsled gotovih stvari ne izgubi pameti, ta je sploh nima. — Poslušajte, gospod grof,

moje življenje, mojo srečo držite v rokah! — Meni naj pa Bog pomaga, jaz ne morem več!“

Radivoj je z žalostnim pogledom na Rožico odšel.

Še enkrat se je obotavljal, kakor bi hotel nesrečno deklico nekaj prositi. — Ko je pa videl s stisnjениmi ustnicami, je opustil svoj namen, — in v naslednjem hipu je izginil.

Rožica je hitela k oknu. Da, prepričati se je hotela, če sta ženin in nevesta že v vozu. — Videla je kočija s šopki in okrašene konje in kočije.

Služabniki v galaoblekah so stali pri glavnim vhodu, kjer je bila pregrnjena dragocena preprogna.

Za poročnim vozom je ugledala nepregledno vrsto ekvipaž, ki so bile določene za goste.

Zdaj šele se je Rožica prav zavedla. Hladen zrak, ki ji je vel nasproti, ji je dobro del, — hladila si je vroče čelo in naposled je zbrala svoje misli. Ne, niti trenotka se ni kesala tega, kar je storila. — Hotela je govoriti z Mirkotom, — iz njegovih ust je hotela slišati, da ji je postal nezvest. In ko bo od njega samega slišala, da se je le igral z njo, — kaj pa potem?

„Potem,“ — je hripavo vskliknila nesrečnica, — „kaj drugega nego kar je že toliko varnih žensk in deklic storilo! V vodo! — Na dnu reke, — tam je osoda ne bo več zasledovala, — tam bo našla mir in počitek za vedno!“

Zopet so ji solze napolnile oči.

„Siromašna in uboga sirota sem prišla na svet! Niti tega, kar ima skoro vsak človek, mi ni dala osoda, namreč ljubečih starišev. In zdaj, ko sem mislila, da sem našla srce, ki bi bilo popolnoma moje, — zdaj se tudi to izkaže kot kruta prevara! Zdaj sem še mnogo bolj zapuščena nego poprej, — in nikoli, nikoli več se

ne bom mogla smejeti! Jokala bom, jokala, dokler ne bom nobene solze več imela, — in potem bom umrla in pozabljena bom.“

Stopila je proč od okna, ter z nemirnimi koraki hodila po sobi.

Vsak hip lahko Mirko vstopi. — Čakala je. Medtem si je popravila lase, ki so ji padali na čelo. — Ljubljencu je hotela dopasti; — morda ga bo pogled nanjo ganil.

O tem ni prav nič dvomila, da bi se ne kosala z Lolo. Ako je primerjala svojo lepoto z Lolino, je mislila, da se ne more meriti z njo. In vendar je bila v resnici tisočkrat bolj ljubka in ljubezniva nego Lola Sokolska, — ta lepa sleparka, ki ji je vse, celo srce ljubljenega moža ukradla.

Čuj, ali se ne bližajo koraki durim? Ne, motila se je. Ni še prišel in vendar je preteklo že pet minut odkar je odšel Radivoj Sokolski.

Čuj, kaj je to? Spodaj pred vhodom se je slišal šum več glasov. Ne, ni mogoče, — ne more biti. Odpeljejo se, — oba sta zdaj stala pred vrati. Mirko, — Lolo vodi ob roki, — ne ogleda se gori, — hladen in nem koraka. Gostje stojijo ob strani, — služabniki odpirajo kočije, — Mirko pomaga Loli v voz.

„Mirko! Mirko!“ je zakričala Rožica in strmela dol, „Mirko pojdi k meni, k svoji ljubljeni Rožici!“

Prepozno, — voz se je zaprl za njim, — kočijaž je vzdignil s cvetlicami okrašen bič, — voz je zadrdral po kamnitem tlaku. Prepozno, prepozno, kočija je izginila za cestnim oglom.

Z obupnim vsklikom je Rožica omahnila od okna. Ruvala si je lase, — grudi so ji valovale kakor bi hotele obleko raztrgati, glasno jē zakričala ter vskliknila:

„Izgubila sem ga za vedno! Da, varana, goljufana sem, celo od častitega, tako očetovski govorečega moža, na katerega bi zidala svet. Tudi on me je prevaral in postal lopov na meni. O grof Radivoj Sokolski, zakaj si mi tudi Ti ugrabil vero v človeštvo, prepozno, — prepozno, — vse je izgubljeno!“

Skoro bi se Rožica zgrudila, toda siloma se je vzdržala po koncu.

Hoteli so ji vzeti njeni sveto pravico, — odrekli so ji zadnjo prošnjo, pogovor z Mirkotom. — No, dobro, odločila se je za najskrajnejše, — v cerkvi hoče stopiti pred ljubljence, — in preden bo izgovoril odločilno „da“, mu hoče zaklicati: „Ti si moj!“

Oh, kako je bilo Rožici teško odločiti se k temu, — kako so se ji upirali vsi občutki zoper to, — kako se je ustrašila misli, da povzroči škandal v cerkvi in prekine sveto opravilo duhovnikovo. Toda, — saj ni bilo druge poti odprte! Ako noče, da bo popolnoma izgubljena, da ne zakoplje svoje ljubezni za vedno, je morala kreniti proti cerkvi.

„Proč, — proč odtod!“ je zaklicala, „o, le še k temu mi podeli moč. Usmiljeni v nebesih, ne pusti, da pridem prepozno, — saj ni mogoče, da bi se zgodilo, — s Tvojim blagoslovom se ne more izvršiti ta poroka. — Morda se mi posreči, da ganim Mirkota, — saj se borim za svoje življenje, ljubi Bog, — kajti to sem izgubila, ako izgubim ljubezen, — in vendar sem še tako mlada, — in ne bi še rada umrla! — O Bog, pelji me, — vodi me, — bodi z menoj v tej uri, — potem še vse lahko dobro postane!“

Kakor blasna se je ozirala po sobi, — iskala je svoj klobuk, — spomnila se je, da ga je prinesla v to sobo, ko je Lola poslala še nekaj kupit in se je notem

vrnila. — Da, tam v kotu na stolu je ležal njen klobuk, s tresočo roko si ga je dejala na glavo.

Nato si je s pajčolanom zakrila obraz, — pa šele zdaj je opazila, da je raztrgan.

Ni se mogla spomniti, kje bi se to zgodilo. Šele po dolgem premišljevanju ji je prišlo na misel, da je oni večer, ko je rešila Mirkota, — kajti zdaj je vedela, da je bil Mirko mož v plašču, katerega je pravočasno svarila pred napadom, — da jo je takrat strašni grobar Piferon zgrabil za obraz in pri tem najbrž zgrabil za pajčolan.

Doslej ni imela vzroka, da bi zakrila obraz, — pajčolan je imela zavit poleg klobuka. Tako je šele zdaj opazila, da je košček iztrgan. Pa kaj ji je bilo na tem ali je pajčolan cel ali ne, saj je bilo tudi njen srce raztrgano! Le naglo, naglo iz hiše, — precej dolga pot je do cerkve Noterdam in konji, ki so peljali poročni voz, so bili tako hitri, oh, tako hitri!

Rožica je planila k vratom in ko jih je hotela odpreti, je z grozo nekaj opazila.

Pritisnila je za kljuko, toda vrata se niso odprla, — bila so zaklenjena. — Grof Radivoj Sokolski ji je na ta način sam hotel zapreti pot do svojega zeta.

Rožica je omahnila in zakričala, — globoka mržnja in nevolja ji je v tem hipu napolnila dušo zoper moža, ki ji je to storil.

Torej ji je bila zadnja možnost odvzeta, da bi še enkrat stopila pred Mirkota, — bila je zaprta v to sobo, bila je vjeta, — in medtem, — usmiljeni Bog, — je mineval čas, — zvonovi v Noterdam so se oglašili, — skoro bodo zabučale orglje — in duhovnik bo položil roke drugo v drugo, — in Mirko bo izgovoril

„da“, — oni strahoviti „da“ ki ga bo za vedno vezal na Lelo.

S pridušenim glasom se je zgrudila v stol, toda le eno minuto je ostala nepremična, brez vsake moči, — potem je poskočila ter kakor besna planila proti vratom.

„Umakni se, — odpri se!“ je kričala nesrečnica, „oh, strla Vas bom, — saj nisem tako slaba, — ljubezen in obupnost mi bosta dali moč, — da zdrobim ključavnico, — hočem —“

Zaman je napela vse svoje moči, vrat ni mogla odpreti.

„No, dobro,“ je Rožica skoro obupno zaklicala, „če ne morem skozi vrata, pojdem skozi okno. — Skočila bom ven in če si razbijem glavo ali zlomim noge. Naj me pa tako peljejo v cerkev in preden umrem, moram mu še enkrat pogledati v oči. In če bi tudi govoriti ne mogla, v očeh naj mi bere, kaj mi je storil in da je on kriv moje smrti!“

Rožica je hitela k oknu, — vsa zbegana je bila, — čutila je, da se je blaznost polašča. Brez dvoma bi izvršila svoj namen, ko ne bi v istem hipu, ko se je hotela vspeti na okno, zarožljal v ključavnici ključ in vrata so se odprla.

Stari Martin je vstopil ter se s sočutnimi pogledi bližal Rožici.

„Gospica,“ je rekел starček, „prihajam po naročilu grofa Sokolskega, — on je sam zaklenil ta vrata.“

„In sam Vam je naročil, da mi to poveste?“ je zaklicala Rožica z grenkim smehom, „to bi ne bilo treba, prijatelj, kajti ni treba dosti pameti, da sem to uganila.“

Po teh besedah je hotela hiteti mimo Martina, — ta jo je pa prijel za roko in jo pridržal.

„Še trenotek, gospica,“ je skoro proseče rekел, „nisem strah na Sokolskem.“

še izvršil svojega naročila, — gospod grof Vam po meni naroča, da globoko obžaluje in oproščenja prosi, da je rabil silo napram Vam. — Ni mogel drugače ravnavati, je rekel in potem, mir njegove hčere mu je nad vse.

„Mir njegove hčere! — Haha, taki so ljudje, toda po miru tujega srca ne vpraša nihče!“

„In gospod grof Vas iskreno prosi,“ je nadaljeval Martin, „da se pomirite in potem — je — je rekel —“

„Kaj je rekel?“ je nepotrpežljivo prekinila starca, „bodite kratki, — jaz ne utegnem.“

„Gospod grof je namreč mislil,“ je jecjal starec in očividno mu je bilo teško izvršiti naročilo, „da ne morete dlje ostati v tej hiši, čeprav je gospod grof izrecno trdil, da Vas visoko spoštuje, — da, še več, da Vas ima zelo rad.“

„Rad? — To ni res; nihče na svetu me nima rad!“

„O gospica, tako lepi in dobri ste,“ je odgovoril stari Martin, „da ste se nam vsem priljubili, čeprav ste šele malo časa v hiši. — Gospod grof mi je dal tudi zavitek, ki naj ga Vam izročim. A to je le za prvi hip in lahko vedno nanj računate, kajti on je Vaš prijatelj.“

„Moj prijatelj!“ je zasmehljivo zaklicala Rožica ter iztrgala zavitek stárcu iz rok, „videla bom, kaj mi ima moj „prijatelj“ povedati!“

Raztrgala je ovitek in s hripavim vsklikom je držala Rožica v rokah pest bankovcev.

„Ali vidiš, sivolasi starec,“ je zaklicala staremu Martinu, „tako izgleda človeško prijateljstvo! To je vse, kar mi ima „prijatelj“ povedati! — Denar, — ničvreden denar, — plačilo, — obliž na krvaveče srce, to je res nično prijateljstvo!“

No, recite gospodu grofu,“ je nadaljevala Rožica, „da mi ni treba te tolažbe. — Ti bankovci so moji,

in ker ste se trudili zame, vrli starec, — vzemite teh tisoč frankov od mene kot napivnino!“

S proč obrnjenim obrazom je ponudila Rožica starcu denar, ki ga je vzel s tresočimi rokami z namenom, da ga pozneje vrne gospodu grofu, — kajti na tem denarju ne more biti blagoslova, — za nobeno ceno bi ga starec ne obdržal.

In zdaj je planila Rožica ven. Kakor naglo so jo noge nesle, je zapustila hišo, kjer je toliko strašnega doživelja. — Oh, s kakšnimi nadami je stopila v to hišo! Misnila je, da je konec potikanja po svetu in da najde tukaj svoj dom. In zdaj se ji je tukaj odprl prepad, na česar robu je z grozo tavala.

Bilo je že dvajset minut čez dve, — pariške ceste so bile obljudene, — skoro siloma si je morala Rožica delati pot med množico, — jasno solnce je svetilo po cestah, — na drevesih je bilo prvo cvetje, — pomlad je kraljevala v naravi, pomlad v človeških srcih, — le v Rožicini duši je bila zima, puščobna, temna zima!

Rožica je bila tako v svoje misli zatopljena, ko je naglo tekla po ulicah, da bi jo skoro neki voz povozil, ko bi kočijaž naglo ne ustavil konj. A nji ni bilo nič mar, morda bi bila še rada prišla pod konje in voz. Oh, saj ga je hotela le še enkrat videti, — še enkrat brezvestnežu zreti v oči, — in v njih brati, če je res mogoče, da jo je Mirko, njen Mirko prevaral. In potem naj bo iz nje, kar hoče.

Zdaj je videla ponosno cerker Noterدام pred seboj, ono slavno častito cerkev, ki je tako tesno spojena s francosko zgodovino. Ljudje so jo oblegali, — že od daleč je zagledala vozove, ki so čakali goste. Bila je le še dvajset korakov oddaljena od cerkve, — skozi široko odprtta vrata so svečano bučale orglje, — pospešila je

korake, — množica ljudij ji je zastavila pot. Rožica si je s komolci delala pot ter pri tem razločno slišala, ko je neka ženska rekla drugi:

„Kajne, ženin je čudovitolep mož, — kako plemenit in ponosen je izgledal!“

„Gotovo, — toda nevesta ga je bila pa tudi vredna. — Še nikoli nismo videli lepšega dekleta v Parizu.

„Da, nevesta ga je vredna,“ je mrmrala Rožica s trepetajočimi ustnicami, „on me je varal, — nevestu oče me je varal, — torej ga je vredna!“

Le z veliko težavo se je Rožica prerinila do stopnic, ki so vodile v cerkev. Zdaj je dospela do prvih stopnic, — videla je berače ob strani čepeti, ki so kakor običajno prosili miloščine nevesto, ženina in goste. Tudi pri nji so vzdigovali roke ter stokali, toda Rožica je naglo hitela mimo njih ter si mislila:

„Jaz sem tisočkrat siromašnejša od Vas! — Vi niste berači, ampak jaz!“

Rožica je stopila v cerkev. Velikanski prostor cerkve z neštevilnimi svečami, svetimi podobami in starinskim dragocenostmi se ji je zdel kakor velik grob. — grob

Tudi cerkev je bila napolnjena z radovednimi gle-

dinci, ki so stali od velikih vrat prav do altarja. — ugle

V daljavi je videla Rožica sveče plapolati, — ugle

dala je duhovnika v lepi obleki, — sreči ji je hotel

Nevoljno mrmranje se je oglašalo, ko si je Rožica počasi a uspešno delala pot skozi množico. Jezno so jo gledala, a ona se ni brigala. — Oh, naj jo imajo v tem hipu za kar hočejo, — v njenem ubogem, raztrganem srcu ti ljudje niso mogli brati, — niso vedeli, kaj jo je pripeljalo sem, kaj jo je napotilo, da je prekršila sveto tišino božje hiše, ki je v tem trenotku napolnjevala cerkev.

Naprej, — k njemu, njemu! To je bila edina misel, ki je napolnjevala Rožico ter jo gnala naprej kakor bi bile pošasti podzemlja za njo.

In zdaj, — zdaj je slišala, ko je duhovnik glasno rekel :

„Grof Mirko Višnjegorski, ako ste se odločili vzeti grofico Lolo Sokolsko za zakonsko ženo ter se združiti z njo v zvesti ljubezni za celo življenje, odgovorite glasno ‚da‘.“

Rožica je bila v tem trenotku le še malo korakov oddaljena od altarja, — povabljeni gostje v praznični obleki so ga obdajali, — videla je grofa Sokolskega, v česar očeh so solze blišcale, — razločno je izpoznala bledo Mirkotovo obliče, — o, niti pol minute ni smela izgubiti, — kajti ako se je odločilni ‚da‘ enkrat izgovoril

ga ni mogel nihče več nazaj vzeti, — potem je bil Mirko Višnjegorski zvezan z Lolo za celo življenje, — in ona je bila izgubljena zanj kakor on zanjo, — potem je imel ženo, soprogo, tovaršico za življenje, — in ona mu potem ne more več biti nego tujka, — morda le površen spomin na sladko uro v preteklosti, — morda niti to ne!

A kaj je bilo to? — Duhovnik je stavil Mirkotu

„da“ se še ni izgovoril, — še je bil čas, — še je upala odločilno vprašanje in on ni odgovoril, — molčal je. — Strahotna, soparna tišina je nastala v cerkvi in se da ga bo njen pogled ganil in zanjo pridobil. In z vso razširila čez tisočglavo množico, ki je bila navzoča.

„Grof Mirko Višnjegorski!“ je duhovnik še enkrat

volje božje, — tako živita tudi po njegovi volji kot mož in žena, — ena duša in eno telo, — dve duši in ena misel, — dve senci en udar!

Amen!“ je končal duhovnik in kakor šepetanje je potem šlo po celi cerkvi:

„Amen, — amen iz celega srca!“

„Amen!“ je zakričala tudi Rožica z ihtečim glasom, amen, — izgovorili ste ga na mojem grobu, — prstena grud pada na mojo krsto, — amen, izgubljena sem!“

Toda okrog stojecih niso slišali vsklik, ki se je izvila z potrege srca nesrečne deklice, kajti v istem hipu so zabučale orglje in njih zvoki so napolnili širni prostor. Rožica je začutila steber poleg sebe, krepko se ga je oprijela, sicer bi se zgrudila.

S smrtnobledim obrazom, z velikimi, plamtečimi očmi je strmela v altar, — in kar se je zdaj tam vršilo, je kakor nož rezalo v srce.

Grof Radivoj Sokolski je najprej pritisnil Lolo na srce, — s solzami v očeh je poljubil svojo hčer, — potem pa je ponudil roko svojemu sinu, — kajti to zdaj Mirko postal, — ga potegnil na srce in tako je žal zdaj oba na veke združena človeka v naročju, kajor bi jih hotel še enkrat združiti, ter ju čuvati pred nevidnim zlom, ki je viselo nad njunima glavama.

Tudi drugi gostje so prihiteli ter voščili srečo mlademu paru, — in Rožica je opazila, kako je Lolin obraz bliščal v zmagošlavju blaženega veselja. Toda Rožica je tudi, kako je bil Mirko bled kakor smrt, — dela je iz njegovih žalostnih očij in trpkih pogledov, ni srečen, da se je za ta korak le s teškim srcem odločil. Toda da se je sploh odločil, to je bilo, česar Rožica ni mogla razumeti.

Ali ji ni rekел in prisegel, da je njen za celo življenje, — tako hoče Gospod!“ je zaklical duhovnik, „naj ne bo nikoli nič krivičnega, zamolčanega med Vama, ničesar kar bi Vaju ločilo. Kajti odslej sta si namenjena do zadnjega diha, — združena sta vsled

zaklical ter se nižje sklonil k ženini, „čakam Vašega odgovora. — Ako ste se odločili, vzeti konteso Sokolsko za svojo soprogo, odgovorite glasno in razločno: da!“

V tem hipu je Rožica opazila, ko je grof Sokolski stopil k Mirkotu in mu nekaj zašepetal v uho. — Mirko se je stresel.

Rožica je vzdignila tresočo roko, — hotela je zaklicati: „Ne izgovori, — ne reci, Mirko, — samega sebe, mene in njo storiš nesrečne!“ Tedaj, — Rožici je bilo, kakor bi ji kdo bodalo potisnil v srce, — tedaj se je Mirko siloma zravnal, — strahoten plamen mu je zbliskal v očeh, — nato je obrnil obraz v stran, kakor bi iskal človeka, ki bi mu v odločilnem trenotku pomagal, — in razločno se je slišalo iz njegovih ust:

„Da, da!“

Rožica ni ničesar več videla ne slišala, — migljalo ji je pred očmi, — šumelo v ušesih, kakor bi udrlo morje ter jo požrlo, — bilo ji je kakor bi vihar tresel velikanska cerkevna okna, — zdelo se ji je kakor bi doneli in brneli zvonovi, — toda to niso bili glasovi zvonov, kaj kličejo pobožne vernike k službi božji, — to se je glasilo, kakor gromki udarci zvona, ki naznanja vihar, vihar za celo življenje, — gorje mu, ki se mu zdaj ne ustavi.

Lola je medtem najbrž že tudi izgovorila odločilno, — „da,“ kajti ko se je Rožica zbudila iz omame, je videla, da sta novoporočenca pokleknila in jih je duhovnik blagoslovil. Slišala je pobožno molitev duhovnika k Bogu v nebesih, ki je molil za blagor para, ki ga je združil pri altarju božjem za celo življenje.

„Ljubite se, kajti tako hoče Gospod!“ je zaklical duhovnik, „naj ne bo nikoli nič krivičnega, zamolčanega med Vama, ničesar kar bi Vaju ločilo. Kajti odslej sta si namenjena do zadnjega diha, — združena sta vsled

ljenje, — ali ni zarad nje šel v strašno blaznico doktorja Morača, da jo reši, — ali se ni zanjo bojeval in trpel? — In zdaj je bilo vse pozabljeno, kakor izbrisano iz spomina, — zdaj je imel ženo, — zvezan je bil z njo z nerazrušljivimi vezmi.

Ljudje so hiteli proti vratom in Rožico potegnili s seboj.

Udala se je, kajti zdaj ni imela ničesar več iskat v cerkvi. Vse je videla, kar je hotela videti, — vse slišala, kar je bilo slišati, — zdaj ni imela ničesar več v življenju, — zdaj ji je ostala le še smrt!

Med berače, ki so čepeli na cerkvenih stopnicah je prišlo življenje, kajti na ta trenotek so čakali, mlađi mož, ki si je pravkar priboril srečo za celo življenje, bo gotovo radodaren ter jih bogato obdaril.

To je star običaj, da mora oni, ki se poroči v tej cerkvi, iztresti svojo denarnico med berače, ko stopi iz cerkve. To vedo berači dobro, zato pridejo v velikem številu pred cerkev, čim slišijo, da se bo vršila kakšna bogata poroka.

Mirkotu je bil znan ta običaj, zato je vzел velik drobiž s seboj.

Ko je zdaj stopil z Lolo iz cerkve, so berači nivalili nanj. Onemogli starci, ženske, bolni, otroci, po habljenci so stali na obeh straneh stopnic ter mole, roke, klobuke in kape; in ko so zagledali poročenca, so zaklicali enoglasno:

„Bodita srečna in spomnita se revežev!“

„Spominjam se jih!“ je rekel Mirko ter metal z obema rokama zlati in srebrni drobiž med berače.

Lola v sneženobelni obleki, — s srečnim smehljaje na ustnicah, — z rožami na licih, se je nežno pritisnila mladega soproga in tiho rekla:

Strah na Sokolskem.

S2

28 „Rožica! — Moja Rožica, da, Ti si! — Tako torej Te zopet vidim!“ je zaklical Mirko in ihtec se je zgrudil obupani mladenič na ljubljenkino truplo.

Postavljalo, Mirko je in Rožica

„Kako lepo je, da začneva novo življenje s tem, da drugim dobro storiva!“

„Ako je človek sam nesrečen,“ je tiho odgovoril Mirko, „še tembolj občuti nesrečo drugih in če se lahko olajša, — se tem rajši stori!“

„Nesrečen,“ mu je šepnila Lola v uho, „Ti nisi, ljubljenček, — Ti si le domišljaš, da si! Toda skoro, skoro se Ti bo pokazala sreča v najlepši obliki, — in rad jo boš pritisnil na srce, — ter tako blaženo in mirno počival na njenih grudih!“

Ni slišala, ko je Mirko sklonil glavo ter tiho zasepetal predse:

„Nikoli!“

Peljal jo je doli po stopnicah. Poročni voz je stal spodaj in služabnik je držal odprta vrata s klobukom v roki.

V istem trenotku pa, ko je hotel Mirko stopit v voz, se mu je bližala sklenjena mladostna ženska.

Mirko jo je le mimogrede pogledal, potem je segel v žep in izvlekel dva zlatnika, — tudi to revico je hotel obdarovati.

„Vzemite, revica,“ je rekel ter pomolil mladi ženski cekine.

Počasi je ženska vzdignila glavo, — Mirko je videl, da je imela obraz s temnoplavim pajčolanom pokrit.

Komaj je zagledal ta pajčolan, je kakor od strele zadet odskočil. V tem hipu je Lolo čisto pozabil, — strmel je v mlado deklico s široko odprtimi očmi, — in hipoma je segel v naprsni žep ter izvlekel košček blaga, — in čudno, blago je bilo iste barve kakor pajčolan, — bil je oni košček, ki je manjkal pri pajčolanu.

Lola je prijela Mirkota za roko, — hotela ga je potegniti v voz, toda nestrpno se ji je iztrgal.

„Prosim, pusti me!“ je vskliknil; „ta deklica, ki tako nemo in nepremično pred menoj stoji, ki se mi je na videz približala, da prosi miloščine, — ima največjo pravico do moje hvaležnosti, kajti njo imam zahvaliti za življenje, ona je zapodila morilce, ki so me zalezovali. — Kdorkoli si že, čudno dekle, hvaležen sem Ti neizmerno, — in srečen sem, da Ti izkažem hvaležnost ob času, ko pričenjam novo življenje. Tako ne bom dolga nosil v novo življenje, — zato reci, kaj naj storim zate? Kakor se vidi, si ubožna, — si morda nesrečna? O kako naj Ti poplačam, kar si storila zame?“

Deklica je še vedno nepremično stala. — Tedaj pa je počasi prijela za pajčolan, — ga vzdignila in s trdim, hladnim glasom je rekla:

„Star dolg vzameš iz svojega starega v novo življenje, grof Mirko Višnjegorski, — dolg, ki je tako velik kakor moja bolečina, — dolg, ki naj Ti ga Bog enkrat odpusti.“

Blazno je zakričal Mirko. Odskočil je kakor bi videl pošast — in blede, tresoče ustnice so izgovorile besede:

„Rožica, — Rožica, — ne, ne, ni ona, — ne more biti, — to je njen duh, — duh, ki me je prišel spominjati prisegе, ki sem jo danes prelomil pred božjim altarjem.“

„Za božjo voljo, kaj se tukaj godi?“ je vskliknil grof Radivoj Sokolski ter stopil med Mirkota in Rožico, „za božjo voljo, pojdi v voz, — Mirko, gostje so že pozorni postali na Twoje čudno vedenje, — rotim Te sin moj —“

„Pusti me, oče,“ je Mirko tiho a ostro vskliknil, „ali ne vidiš, da se je vrnila ona, ki ima edina pravico do moje ljubezni? — Proč, grof, — Rožica se je vrnila, — moja Rožica. — Oh, zdaj je ni več, — hi poma je izginila!“

Grof Radivoj je stopil nazaj, — bil je bled, žalosten, ves prepaden, toda za srečo svojega otroka se mu ni bilo več batiti.

Kajti tam, kjer je stala Rožica, ni bilo ničesar več videti. Samo ostali del pajčolana je ležal na tlaku, — in veter ga je zgrabil in odnesel, kakor bi hotel odnesti zadnji spomin, ki je še Mirkotu ostal, — kakor bi mu ne ostalo nič drugega od nje nego mučna, boleča misel, da je zopet našel Rožico le da jo na veke izgubi.

Malodušnost brez primere se je polastila Mirkota, ko je zaman iskal v množici ljubljenke, ne da bi je našel. Sedel je k Loli v voz, ki se je zaprl. Konji so potegnili in ga odpeljali z mesta, kjer je še enkrat srečal Rožico, — morda poslednjič v življenju.

Oči je držal zaprte, — solze so mu silile noter ter mu kapale po lichenih. Ni videl, da je Lola odgrnila zastor pri oknu ter se ozrla na cesto, kjer je videla Rožico izginiti za oglom.

„Ona je torej!“ je siknila lepa sleparka, „ona, ki sem jo sama vzela v službo! Ha, kakšna sreča, da se je razkrinkala, preden bi mi postala nevarna! Toda zdaj jo poznam in gorje ji, če še enkrat križa moja pota, — haha, — tekmovalka, jaž Te bom že zadela!“

Nato se je Lola obrnila, — ljubeznivroče je pogledala moža poleg sebe, — prijela je njegovo roko in jo hotela pritisniti na prsi.

Tedaj se je pa Mirko odresel kakor kače ter zaklical s hripavim, pridušenim glasom:

„Pusti me, — pusti me! — Zapisal sem se Ti s krvjo in telesom, — toda ne s svojo dušo, kajti ta je uboge, nesrečne deklice, katero sem gnal v obupnost in smrt!“

54. poglavje.

Zadnji boj.

V obupnost in smrt! — Ko je Mirko Višnjegorski izgovoril te besede, morda ni vedel, kako bodo resnične postale.

Obupnost je razsajala Rožici v duši, ko je planila proč od cerkve, — in kakor blazna je taval po ulicah brez cilja, brez namena, ne vedoč, kam naj se obrne.

Vrniti se domov, v siromašno, podstrešno sobico, kjer je dozdaj stanovala, še enkrat začeti bedno življenje, katero je imela, preden je prišla v hišo grofa Sokolskega? — Ne, tega ni hotela!

Udano je nosila svojo osodo, — delala je od zgodnjega jutra do poznega večera, — dovolj trdo si je služila svoj kruh. Toda vse to je storila, ker je še vedno imela iskrlico upanja, da vidi morda zopet Mirkota in se združi z njim za celo življenje.

Ta iskrica nade je zdaj ugasnila in globoka temaja je napolnila dušo. Našla je zopet ljubljence na strani druge, — videla ga je zopet pri altarju, kjer se je poročil z drugo. Izgubljen je bil zanjo, — upanje ji je izginilo iz življenja, — ljubezen se je izpremenila v bolečino! — O kaj pa še hoče na zemlji, ki ni imela drugega zanjo nego razočaranja.

Od prihodnosti ni imela ničesar upati, — sedanjosti je bila zastrupljena, — preteklost je bila zavijena v temno kopreno. Zanjo ni bilo nobene ure sreče razone, ko je srečala Mirkota na gozdnem robu, ko jo je imenoval krasno gozdno vilo, ko jo je pozneje prisegel na srce in ji prisegel, da jo bo večno ljubil. Včeno! — To je bila torej večnost, o kateri živi.

govorijo, — kratek sen in strašno zbujenje! — Rožica je čutila tako globoko mržnjo v svojem sicer tako plenitem srcu, da je le s težavo zadržala kletev, ki je bila namenjena vsemu človeštву.

Ne, nepravična ni hotela biti. Čemu naj kolne svet in ljudi, ako je le eden grešil! In celo Mirkota ni hotela popolnoma obsoditi, — tako bled, tako žalosten je izgledal, prav nič tako kakor srečen ženin! Najbrž se je poročil le s krvavečim srcem, morda primoran. Naj bo že kakor hoče, Rožicine nesreče ni moglo to izpremeniti.

Nerazdružno je bil Mirko vezan na Lolo in čeprav se morda danes nesrečnega čuti, — kajti Rožica je dobro opazila, kako se je zdrznil pri njenem pogledu ter se skoro zgrudil, — čas leči vse rane! Tudi Mirko se bo privadil novega življenja, katero je nastopil. Kras mlade, cvetoče soproge, dobrota njenega očeta, bogastvo, udobnost, s katero ga bodo obdajali, vse se bo združilo, da napravi iz Mirkota srečnega človeka.

„In to zadovoljnost naj bi kedaj motila?“ je zaklicala Rožica, „ne ne, — nikoli nočem stopiti med njega in Lolo. Danes me je poslednjikrat videl! Bežati nočem zdaj tja, kjer me ne more najti in kamor ne more iti za menoj, kjer bom pa dobila nebeški mir in počitek.“

Ne da bi sama vedela, je dospela Rožica na breg reke Sene. Nenadoma je stala na mostu, ki vodi čez reko.

Najbrž je več ur taval okoli, kajti že se je temnilo.

Temne sence so plavale čez reko, — bilo je kakor se velikanske pošasti valile po reki.

Ali so bili to duhovi onih, ki so nekdaj, kakor Rožica zdaj, stali na mostu ter se bojevali z mislio: ali v reko ali nazaj v življenje? — Ali so bili to duhovi onih, ki so v Seni iskali zadnje priběžališče?

Ali so bili duhovi onih, katerim po burno doživetem življenju ni ostalo drugega nego skok v reko, ki jih je odnesla daleč noter v morje?

Rožica se je naslonila na ograjo in gledala v reko. Videla je valove prihajati in odhajati, — vedna igra, ki jo je še bolj zmešala.

Bilo ji je, kakor bi se valovi razgrnili in da vidi postave, ki so stegovale svoje roke po nji. Da, zdele se ji je, da sliši glasove, ki so ji klicali: „Pridi, — pridi doli k nam, — tu najdeš mir, ubogo srce, — smrt je le trenotek, ki mine in potem Te čaka večna blaženost.“

Nihče ni opazil lepe, blede deklice, ljudje v svetovnem mestu hodijo hladni in tuji mimo nesrečnika, — in ne vprašajo po njegovi bolečini. Vsak nosi svoje skrbi, — vsak se peča z lastno osodo, — kaj mu je potem ubog, nesrečen človek!

Dve uri sta minili, — Rožica je še vedno kakor okamnela stala pri ograji. Bilo ji je, kakor bi nebilo več življenja v nji, kakor bi bila že zdaj mrlič.

Mrak se je umaknil noči, ta je razprostrla kreljuti čez veliko mesto, — toda neštivilno lučij je zaplamtel.

Do Rožice pa svetloba ni prodrla, tu je bilo temno, še tisočkrat temnejše je bilo pa v njeni duši.

„Ha, ali ne done zvoki goslij in flavt na uho? — To so bili poročni zvoki iz Sokolske palače, kjer se je práznovala ženitev mladega para. — Veselo, le veselo, — vzdignite čase in žvenketajte na zdravje novoporočencev.“

„Pojte, sмеjajte se, plesajte,“ je šepetal Rožica, „jaz vsem vendar za mesto, kjer me ti glasovi ne dosežejo, — spodaj na dnu reke ni poročnih glasov in godbe, — tam je večni mir!“

Policaj je šel počasi mimo Rožice ter jo od strani pogledal.

Mož je najbrž mislil, da si hoče dekle življenje zeti, — toda ker se ni obnašala sumljivo, ni imel travice, jo nagovoriti.

„Ti ljubi Bog,“ si je mislil policaj, „vsak naj sam seboj obračuna. Kdor hoče na vsak način umreti, naj more, življenja vsakega ne moremo obvarovati.“

In mirno je šel mimo nje dalje.

Ponižen glas je zadonel poleg Rožice; ozrla se je in videla v cape zavito žensko z otrokom na prsih in drugega vodeč za roko.

„Beračica!“ si je mislila Rožica. „Bog je sicer sklenil mojo smrt, toda hoče mi še enkrat dati priliko, a storim dobro delo.“

Izvlekla je denarnico in vse, kar je imela, stresla roko beračice, ki se je skoro ustrašila velikega daru.

„Bog Vas obvari!“ je mrmrala beračica, „tisočkrat Vam povrne, kar ste meni storili.“

Rožica je stisnila ustni, da se ne bi grenko zanejala. Potem se je ozrla na vse strani, — ljudje so že razšli, — le malo ljudij je še hodilo po mostu, trije delavci so s pipo v ustih korakali tesno mimo nje, — za njimi je šla visokoraščena mlada ženska, ki menda bežala pred moškim, ki je šel za njo.

Pri pogledu na tega činka se je Rožica stresla, poznala je Franca Robiča. Globoko je sklonila glavo na prsi, da bi je ne izpoznal. Toda najbrž je imel oči za lepo mlado rdečelaso žensko pred seboj, — in Rožica je opazila, da je Franc Robič imel namršeno lice in se besno smejal.

Potem je še videla, ko je Robič stopil k rdečelasi. Strah na Sokolskem.

ženski ter ji zašepetal nekaj besed. Toda v istem hipu je zbežala rdečelasa ženska na drugo stran mostu.

Franc Robič je jezno udaril z nogo ob tla, potemke in ne mogle počakati, da primejo ljubko, angelsko je pa zopet zasledoval žensko. Oba sta se izgubili eklico na ograji in jo potegnejo v prepad. v megli, ki se je privalila čez mesto.

Iz zvonika bližnje cerkve sv. Nikolaja je bila ugasno zaklicala Rožica, „da, vsem, naj bodo srečni, — k nesrečnici, ki se je še vedno bojevala s strašnimi Lola, njegova žena! O Bog, daj ji vse, kar jii razsklepom, — nato je začela igrati v zvoniku stare cerkve, veseljuje srce, nji in njemu, vročeljubljenemu Mirkotu! godba, ki je že od nekdaj gori in Rožica je slišala hanžemi ga v svojo varstvo, oče v nebesih, in ko pomonično ubrane zvoke. Bil je pobožen koral in Rožic anem duh, naj hodim nevidna poleg njega, ter ga je poslušala, dočim so ji solze tekle po licu.

„O nebeško petje,“ je potem zaklicala z ihtecem, — „ako krasno bo to zame!“

glasom, „kakor olajšujoč balzam mi hladiš srce, — meni se zdi, kakor bi slišala angele peti. — Nebo se odpira, — le pôl minute ga je videla Rožica plesati angeli mi gredo nasproti v dolgih belih oblačilih s pavovo vejico v roki. Da, to je pravi trenotek za ločitev. —

O dobri, usmiljeni oče, odpusti mi greh, ako g sedaj naredim, toda breme življeja me preveč teži.

Oh, ako odidem zdaj iz življenja, nebo nihče ni solze potočil za meno. Nihče ne bo opazil, da je ubog sirota šla odtod, da se nikoli ne vrne. Tam v višavah kjer so Tvoji angeli, dobri Bog, bom morda zopet nas svojo mamico, na zemlji mi je niso privoščili, — o njo vidim po smrti, združi me z njo! Usmiljeni Bog pomagaj mi, da lahko umrem! — Mati, — mati, meni je, kakor bi stala zdaj na moji strani, — o daj mi svojo roko, — pelji me, vodi me!“

In zopet se je nesrečnica obupno ozrla okrog sebe — nihče je ni glédal. — Naglo je stopila na most, — ograjo — ter tam počepnila.

Divje je šumela reka, silen veter je pihal po valovih — visoko so pluskali valovi, kakor bi hoteli iztegniti.

„Odpuščam vsem, ki so mi kaj žalega storili,“ je

Rožica je naslonila glavo nazaj, — lasje so se ji zvezzali in vrgla je še klobuk z glave, da je padel vodo, — le pôl minute ga je videla Rožica plesati vodi, — potem je izginil.

Izza temnih oblakov, ki so črno prevlekli nebo, se pokazala zvezda. Rožica se je ozrla k nji. Oči so ji napolnjene z nadzemskim ognjem, ki ni imel nič osvetnega več na sebi.

Razprostrla je roke, — grudi so se ji vzdigovale padale, silile so proti nebu. V tem hipu si je nesreča še enkrat predocila podobo ljubljenega moža, —

ato je glasno zaklicala:

„Bog naj mi bo milostljiv, življenja ne morem več nenašati, — zbogom, Mirko! — Zbogom mati! Pomagaj mi Ti!“

„Nazaj!“ je zaklical osoren glas in skozi meglo je anil stražnik, ki je zagledal Rožico na ograji čepeti. Nazaj, nesrečnica, kaj hočete storiti?“

Stražnik, je skokoma tekel, — videl je še pred boj bledi, angelskolepi obraz, — videl je dvoje oči, so bili vprašajoče uprte vanj, potem je omahnila stava, — nagnila se je, — stražnik je zgrabil z obema skama, toda prijel je praznoto. —

Vsklik je zadonel, — visoko so plusknili valovi Sene in divje udarjali na stebre, ki so jim stali na potu. Potem pa, kakor bi hoteli izpustiti svoj srd na drugi stvari, so zgrabili dekliško postavo, ki se je zoper pojavila na površini, ter jo potegnili s seboj z nepremično magljivo močjo.

„Pomagajte!“ je zaklical stražnik, „tu je ženska skočila v vodo! Sem, ljudje, — vrgli ji bomo rešilno vrv, — tam je privezan čoln, — poskušajmo jo rešiti!“

Oni trije delavci, ki so šli poprej mimo Rožice, so naglo tekli z drugega konca mostu, kjer so se v pogovoru ustavili.

„Kaj, — to rešiti!“ je zaklical eden, vzel pip iz ust ter pogledal čez most, „pri tej pridemo prepozno — ta je že izdihnila! Le poglejte, kako nepremično je voda nese naprej!“

„Potem rešimo vsaj njeno truplo, da jo ponesem na pokopališče,“ je menil drugi.

„Da bodo zdravniki imeli nekaj za rezati,“ je grenk odgovoril prvi delavec, „ne, za kaj takega pa že nočen ganiti prsta. Tisočkrat je za nesrečnico boljše, da počiva njeno telo na dnu reke, nego da bi jo dijale rezali. Gotovo je bila tudi naše vrste, in le take prepeljejo v morguo.“

Stražnik si ni upal sam s čolnom na reko. Izpravidel je tudi, da pride tukaj vsaka človeška pomoč pozno, kajti komaj je še videl truplo na valovih, tak daleč so je že odgnali.

„Morda imate prav, gospodje,“ se je obrnil k delavcem, „boljše je že, če se več ne pokaže. — En samomorilka več, — ena mnogih, ki si vsak dan vzmejo življenje. Zapisati si hočem!“

Izvlekel je službeno knigo in napisal vanjo:

„Danes 25. maja, ob 8. uri 15 minut je neznana ženska skočila z mostu Pont des Arts v Seno. Rešiti je ni bilo več mogoče.“

„Tako, to je narejeno!“ je zaklical stražnik, „pa tudi moja služba se danes konča. Prebito, ko bi tega ne bilo, bi zdaj šel lahko domov, tako moram pa iti še na policijo naznanit. — Stoj, še nekaj moram priporočiti naznanilu. Razločno sem slišal, ko je ženska zaklicala neko ime.“

In stražnik je še pripisal v knjigo:

„Preden je skočila, je zaklicala ime „Mirko“.

Nato je zoper spravil knjigo in vzel cigaro iz žepa.

„Imate užigalice, gospodje?“ je vprašal delavce. „Tako, lepa hvala! Pojdimo, to je bila le malenkost! Ženska, ki skoči v Seno, je nekaj vsakdanjega! Lahko noč, gospodje!“

55. poglavje.

Lolina poročni noč.

V palači grofa Radivoja Sokolskega so ugasnile luči. Veselica na čast novoporočencema se je zgodaj končala. Poročenca sta se že pred deseto uro odpeljala v palačo Mirkota Višnjegorskega.

Radivoj je še enkrat objel svojo hčerko, jo spremil do voza in jo posadil vanj. Potem je Mirkotu stisnil roko ter ga proseče pogledal, kakor bi mu hotel zaklicati:

„Osreči moje dete, — dal sem Ti najboljše kar sem imel, — zvesto ščiti zaklad, ki sem Ti ga zapal!“ — —

Gostje so ostali do polnoči skupaj in zdaj sta bila le še Radivoj in Alenka pl. Radičeva v malem salonu.

Alenka je prišla prepozno, da bi bila še lahko pri poroki. Toda prišla je med ženitovanjem in Radivoj jo je z veseljem in radostjo sprejel.

Viharno je objela Lolo ter jo poljubila in ji voščila vso srečo za mladi zakon.

Ko je Mirkotu stisnila roko, se je ustrašila njene hladnosti, in bledi obraz jo je poučil, da mladi mož nikakor ni tako srečen, kakor je pričakovala.

Alenka je sedela pri peči ter zamišljeno gledala v prasketajoči ogenj, ko je Radivoj ustupil.

„Odšla sta,“ je brezglasno rekел Radivoj in sedel na stol, „in zdaj sem sam — sam!“

„Niste sami, dragi prijatelj,“ je zaklicala Alenka in stopila k Radivoju, „saj niste izgubili svoje hčerke — nasprotno, pridobili ste si še sina, — in kako plème-nito srce!“

„Da, Mirko je plemenitaš v pravem pomenu besede,“ je odgovoril Radivoj in če je morda svojo mladost vžival, kdo naj mu zameri?“

„Ne razumem Vas, gospod grof,“ je zaklicala Alenka, „ali ste kaj našli v Mirkotovi preteklosti, da mu to lahko očitate?“

Radivoj je molčal; ni vedel, naj-li pove Alenki oni prizor, ki ga je imel z nesrečno deklico kratko pred poroko, — z ono lepo devojko, kateri je Mirko nekdaj rekel, da jo ljubi.

„Neko tajnost mi skrivate,“ je rekla Alenka, „in Bog ne daj, da bi jo jaz hotela vedeti. Videla sem pa, da ni vse tako v hiši kakor sem upala. Lolo sem sicer našla srečno, toda grof Mirko je bil zelo bled in truden. Če je mislil, da ga nihče ne opazuje, se mu je obraz,

celo zatemnil. — In Vi sami prijatelj moj, na Vašem čelu vidim oblak skrbi. Toda tega ne sme biti, tam naj kraljuje le solnce sreče in miru. Proč s temi oblaki, — ne morem jih videti!“

Alenka je s svojo belo roko potegnila po grofovem čelu in ta je prijel vitke prste, ter jih poljubil. Nato je vstal ter povedal Alenki vse, kaj se je kratko pred poroko zgodilo. Povedal ji je, kako je gospica Roza, — poznal jo je le pod tem imenom, — prišla v njegovo hišo in kako jo je v trenotku, ko je Mirko peljal Lolo k vozu, našel v sobi svoje hčere na kolenih in vso v solzah. Potem ji je natanko povedal svoj pogovor z deklico, — in med pripovedovanjem je postajala Alenka vedno resnejša in nekak strah se je zrcalil v njenih očeh.

„In kaj ste storili, gospod grof, da doseže ta nesrečna deklica svojo pravico?“ je vprašala Alenka.

„Prisegam Vam, Alenka, da sem bil popolnoma zmešan. Končno sem mislil, da moram najprej skrbeti za srečo svoje hčere, kajti ona deklica bi najbrž v cerkvi povzročila škandal; — kaj takega se ja večkrat prigodi. Zato sem se s teškim srcem odločil, da jo za malo časa zaklenem v ono sobo. — Toda poslušajte me najprej do konca! Alenka, zdi se mi, da mi zamerite. Tako potem sem ji po Martinu dal zopet prostost in sem Martinu izročil zavitek, katerega naj ji da. V njem je bil namreč denar, ki bi nesrečnico vsaj za nekaj časa obranil skrbi in bede.“

„Kaj to ste storili, gospod grof?“ je zaklicala Alenka s tresočim glasom, stopila korak nazaj ter očitajoče pogledala Radivoja. „Jaz Vas res ne poznam več, gospod grof! — Kako ste mogli nesrečni deklici, ki ima prav tako pravico do sreče in ljubezni, kakor Vaša hči, ugrabiti možnost, da bi zopet videla Mirkota? — Vi

niste bili opravičeni, reči temu dekletu: Pokoplji vse, svoje nade, on Te ne ljubi več! Ne, to bi moral Mirko sam storiti! Le iz njegovih ust je smela to slišati.“

Radivoj je prestrašeno gledal, — obraz se mu jo potemnil, bil je prepošten človek, da bi se domišljeval, da jc v tem slučaju ravnal po pravici in po svoji vesti. Ne, oziral se je le na svojo hčer.

„Prav imate, Alenka,“ je vskliknil Radivoj, „zdaj izprevidim, da sem siloma segel v človeško osodo, k čemur nisem bil upravičen. Da je bil pa moj strah opravičen, izprevidite lahko iz tega, da je nesrečnica še enkrat poskušala približati se Mirkotu. To se je zgodilo pred cerkvijo.“

Radivoj ji je opisal ves dogodek, ki se je vršil prihodu iz cerkve.

Alenka je prebledela in resno zmajala z glavo.

„In kaj se je potem zgodilo z dekletom?“ je vprašala.

„Ne vem,“ ji je moral Radivoj odgovoriti. „Planila je proč ter se izgubila med množico.“

„Pomislite, gospod grof, da je nesrečnica morda šla v smrt!“

„V smrt! Sveti Bog, prosim, rotim Vas, vzemite to strašno besedo nazaj! Ne, ne, tega nesrečnica ni storila.“

„In zakaj bi ne storila tega,“ je bolestno odgovorila Alenka. „Kaj pa preostane še ubogemu dekletu, ki je vso svojo nadostavila na prisego moškega? Prva ne bi bila, gospod grof, in zadnja tudi ne, katere bi prelom zvestobe ne gnal v smrt!“

Radivoj je nemirno korakal po sobi, — znojne kaplje so mu stale na čelu.

„To je ja popolnoma nemogoče!“ je hipoma zaklical. „Kajti če bi bilo res tako kot pravite, bi deklica ne

vzela denarja, ki sem ji ga dal. To je najboljše znamenje, da se deklica ne misli ločiti od življenja.“

„To bi bilo res dobro znamenje za Vas, gospod grof!“ je odgovorila Alenka, „in upati hočem, da je Vaše mnenje pravo. Toda nekdo je že večkrat potrkal na vrata. Kdo pa je?“

Radivoj je stopil k vratom in jih odpril. Martin je stal pred njim.

„Oprostite, gospod grof,“ je rekel, „ako še takoj pozno motim, „toda dozdaj še nisem imel prilike, da bi neopaženo govoril z Vami. Izročiti Vam moram namreč še te bankovce.“

Radivoj je odskočil, kakor bi mu Martin ne ponujal neškodljivih bankovcev, ampak strupeno kačo. Pa tudi Alenka je lahno vskriknila ter hitela k Radivoju.

„Ti bankovci,“ je rekla Alenka, „kdo Ti jih je dal, nesrečnež?“

„Gospica Roza!“ je odgovoril Martin. „Kakor je gospod grof ukazal, sem dal gospici Rozi zavitek, ko ga je pa odprla in videla bankovce notri, — tedaj —“

Stari Martin je umolknil, — ni vedel, kaj naj bi rekел o vedenju nesrečne dekllice, ne da bi razčalil svojega gospoda.

„Govori dalje, Martin! Povej mi vse! Kaj je rekla, kaj je storila nesrečnica, ko je ugledala bankovce?“

„Ti ljubi Bog, — kaj je že rekla, — kaj je storila? V prvem hipu sem mislil, da je izgubila pamet, — strmela je v denar, katerega bi se vsak drug veselil. In potem je tako čudno govorila ter mi stisnila bankovce v roko rekoč, naj jih obdržim kot napivnino.“

„Kot napivnino!“ je zaklicala Alenka ter pritisnila roke na grudi, „kakšna obupnost, kakšno zaničevanje sveta se izraža v tej sami besedi! Ta nesrečnica bi z de-

Strah na Sokolskem.

narjem lahko več mescev živila brez skrbi in vendar ga je dala Martinu kot napivnino!"

„Radivoj je proseče pogledal Alenko, — bilo je, kakor je to dekle preponosno, da bi se dalo obdariti in si od-
bi hotel prositi, naj mu prizanese, --- potem se je obrnil kupiti dušno bolečino.“

„In kaj je potem gospodična storila, ko Ti je dala z denarjem razžalil,“ je odgovoril Radivoj, „sama se je napram meni izrazila, da je sirota brez doma. Ali ji denar nazaj?“

„Potem,“ je odgovoril stari služabnik, „je planila mimo mene ven, — in s svojimi starimi nogami nisem mogel za njo. Toda mislil sem si: Ti ljubi Bog, deklice ne vidiš več, kajti gledala je tako kakor taka, ki ji nizvzemite v svojo hišo in jo obdajte z ljubeznijo! Saj prav nič več do življenja.“

„Da, to je misel!“ je zaklicala Alenka z bliskajočimi očmi, „poščite to dekle, Radivoj, in ko jo najdete, jo to manjka ubogi deklici, malo ljubezni, malo naklon-

Grof Radivoj je glasno zastokal, — pokril si jelenosti in dom, kjer bo doma! — O naj Vam poljubim z rokami obraz, — več minut je nepremično stal, — in roko, Radivoj, grešili ste, toda hitro je našlo Vaše srce na trepetajočih prsih mu je bilo videti, kaj se godipot, s katero popravite pregrešek. — In zdaj lahko noč v njegovi notranjščini.

Alenka je pomignila staremu Martinu, naj odide, in pripeljal obo deklico in potem boste ubogi siroti postali ko je bila sama z Radivojem, je šla k njemu, mu položil drugi oče in zvest vodnik! In jaz ji hočem biti dobra žila roko okrog rame ter mu šepetala s tihim, iskrenim prijateljica. Potem Vam bo dekle enkrat hvaležno ter Vam glasom:

„Prosim Vas, Radivoj, ne vzemite si preveč do srca. Alenka je dala Radivoju roko, katero je ta iskreno saj še ni dokazano, da si je dekle kaj hudega storilo. — Poljubil, potem je odšla.

„Toda jaz ne morem prenesti misli,“ je zaklical edal pojemanjoči plamen v peči.

„Denar!“ je odgovorila Alenka, „saj ste videli, da ospel voz z mladima poročencema v njih stanovanje.

Med tem pogovorom med Alenko in Radivojem je

Prostori, kjer je bival poprej grof Božidar, so bili polnoma prenovljeni. Nič lepšega se ni moglo misliti

nego ta gradič, obdan od zelenih dreves, ki je ležal v sreču šumnega Pariza.

Vrata, vhod in stopnice so bile s cvetlicami okrašene, v velikih lestencih je gorela luč, ko je mladi par dospel do svojega doma.

Mirko je počasi vodil mlado soprogo po stopnicah — služabniki so ju v veži spoštljivo pozdravili, — toda Mirko jim je kratko ukazal, naj odidejo spati.

V jedilnici je bila pogrnjena miza z mrzlimi jedilji in hladnim šampanjem, — praznično je bila razsvetljena soba.

Toda niti Mirko, niti Lola se nista brigala za to, — nemo sta korakala mimo mize, — prehodila sta vse sob ter dospela v sobo, ki se je imenovala intimen salon.

Svileni stolčki in naslanjači, majhni in pripravnji so stali okoli, — lepe podobe so krasile stene, — svileni zastori so viseli ob oknih, — korakov se ni slišalo, kajti noge se je do gležnjev udirala v mehke preproge.

Na mali marmornati mizici je gorelo v srebrnem svečniku pet sveč, soba je bila na ta način zavita v udobno poltempo.

Na desno in levo so vodila visoka vrata, nad katerimi so bili naslikani igrajoči angeli. Sredi sobe je Mirko obstal, — še vedno je bil v črni obleki, v kateri je stal pred oltarjem. Tudi Lola je še imela poročno obleko — še vedno je venec iz mirt krasil njeno glavo, — in pajčolan se je vil čez vitkobujno postavo.

Mirko je prekrižal roki na prsih, — več minut je nepremično stal, nato se je obrnil in stopil k kamini.

Strmel je v ogenj, — počasi je iztegnil roke, kako bi se hotel greti na njem.

„Tu sva torej doma,“ je rekla Lola z lahno trepo-

tajočim glasom, „kako lepo je tukaj, kako prijetno, — oh neizmerno bova srečna tukaj.“

„Misliš?“ je vprašal Mirko, ne da bi obrnil glavo.

„Da, mislim in upam in čutim!“ je zaklicala lepa, temnokodra ženska, „glej, zelena drevesa gledajo skozi okna, — in tako tiko je tukaj, da se prav nič ne sliši šumno pariško vrvenje. — Resnično, pred malo tedni še bi si domišljevala, da bi sploh ne mogla vstrajati v tej tiki hiši. Toda danes, — o kako sem srečna danes na tem mirnem kraju, kajti saj sem — pri Tebi!“

Umolknila je, — pričakovala je odgovor, — toda Mirko se je le malo sklonil čez ogenj, ki mu je z žarno rdečico razsvetlil obraz.

„In odslej bom vedno pri Tebi!“ je nadaljevala Lola ter se počasi bližala ljubljenemu možu, — „zdaj šele dobiva moje življenje pomen, — niti ure, niti minute ne bom ločena od Tebe, — vedno Ti bom gledala v ljubljeni obraz in držala Tvoje roke v svojih.

— O Mirko, Mirko, ko bi vedel, kako sem hrepenela po tem trenotku! — Oh, morda bi Ti ne smela reči, kako Te imam rada, kako Te obožujem in kako sem srečna. Toda te blažene tajnosti ne morem ohraniti, — moram, — moram Ti povedati, Mirko, da si Ti moje vse, — in morda tisočkrat Ti ponavljam, da bi brez Tebe ne mogla živeti.“

„No, postal sem Tvoj,“ je grenko odgovoril Mirko, „zdaj stojiš na zaželenjem cilju in umevna mi je Tvoja kipeča blaženost.“

„Umevaš jo toda ali jo tudi občutiš?“

„Ne!“

„In, zakaj ne, ljubi Mirko?“ je šepetalola ter poskušala objeti ga okrog vrata in potegniti njegovo glavo k svoji, — „zakaj nočeš biti srečen? O razumem,

— naono deklico misliš. Tudi zdaj še misliš nanjo, — celo v tej pomembni, srečni uri, v kateri tudi najnižja žena iz ljudstva svojega moža popolnoma in brez zadržka ima. — Glej, moj Mirko, kako bi me osrečil, ako si iztrgaš podobo one deklice iz srca.“

„Je že iztrgana iz moje duše,“ je zamolklo vskliknil Mirko. „Ali nisi videla, kako je bila obupana, — ali nisi opazila, kako strašen sklep se ji je bral na obrazu? Da, dočim obdaja náju sijaj in bogastvo, tava morda ona skozi noč kakor ubogi, plašni, zapuščeni ptiček, ki je padel iz gnezda. — Ha, ali ne slišiš njenega glasu, — zdelo se mi je, da je klicala moje ime!“

In res, ko je Mirko govoril te besede, je bilo ob istem času, ko je Rožica iz mostu Pont des Arts z imenom „Mirko“ na ustnicah skočila v Seno.

So na zemlji slutnje, ki ne varajo, med ljubečima dušama obstoji skrivnostna zveza, ki povzroči, da se oglasijo strune v eni, ako druga poči. — Ta zveza med ljudmi, ki so ločeni v veliki daljavi drug od drugega, — ki se ne morejo videti, — spada med uganke stvarstva, katere človek nikoli ne bo pojasnil.

Mirko se je stresel, kakor bi se ga dotaknila posastna roka, — hlastno se je obrnil in s topimi očmi se je ozrl po sobi, — potem si je z rokami zatisnil oči, — strepetal je kakor v mrzlici.

„Hladno Ti je, Mirko,“ je zaklicala Lola, „o daj, — položi svojo glavo na moje prsi, — daj se okleniti od mojih rok, — dati Ti hočem gorkoto od svoje gorkote, — življenje od svojega življenja. — O Mirko, ne zamerim Ti, da si ljubil ono deklico, — saj to se vedno primeri v življenju mladeniča, — toda v trenotku, ko si človek izbere ženo in se poroči z njo, mora slikati one obledeti. — one, ki je bila vendar le sen! — Danes

si moj, Mirko, — in ljubim Te preiskreno, da bi Te delila s kako drugo, tudi v mislih ne.“

In zopet ga je objela, — burno bijoče grudi so počivale na njegovih prsih, na licih je čutil dišeč dih njenih ustnic, — in bila je tako lepa v tem trenotku, tako zapeljiva, tako krasna, ta sleparka, — in iz njenega telesa je šel tak ogenj, ki bi vsakega drugega moškega omamil, da bi navdušen se zgrudil k njenim nogam ter bil srečen, ko bi mogel to razkošno bitje poučiti v skrivnostih ljubezni.

Toda Mirko se je naglo izvil iz objema ter hladno rekel:

„Prosim Te, pusti to, — zdaj sva sama, — tu lahko govoriva tako, kakor pristoja nainemu razmerju.“

Lola je najprej zardela do ušes, nato je pa obledela kakor poročna obleka, ki je oklepala njene vitke ude.

„Proč me odrivaš?“ je osorno zaklicala. „Ti zaničuješ mojo ljubezen?“

„Nočem Te razžaliti,“ je odgovoril Mirko, „toda storim to, kar sem Ti danes povedal z malimi besedami, preden sva stopila pred altar. Ti me nisi izpustila, torej sem držal besedo ter se poročil s Teboj, — željo umrlega očeta sem izpolnil, — odslej bova živila drug poleg drugega, — toda ne skupaj! Tam na levi strani so Tvoja vrata, Lola, tam je Tvoja spalnica, in tu,“ Mirko je pokazal na desno, „tu bom jaz spal in ta soba, v kateri sva zdaj, bo náju ločila, bo meja med nama, katere ne bom nikoli prekoračil.

Žal mi je, Lola, da Ti moram vse to povedati, — sam čutim, da Ti hudo storim s tem, — toda ne morem drugače, nisem gospodar čez sebe, od deklice sem, katero sem ljubil, ko sem bil še prost in katero tudi zdaj še ljubim, ko sem vezan v spone, katere so mi neprosto

voljno naložili, — spone, katerih sem se branil kakor se spodobi plemiču. Od Te je bilo odvisno, da me oprostiš! Ti pa nisi hotela, — bila si samogлавa, — no, dobro, izpolnil sem Ti željo, Tvoj mož sem, toda več ne smeš zahtevati od mene.“

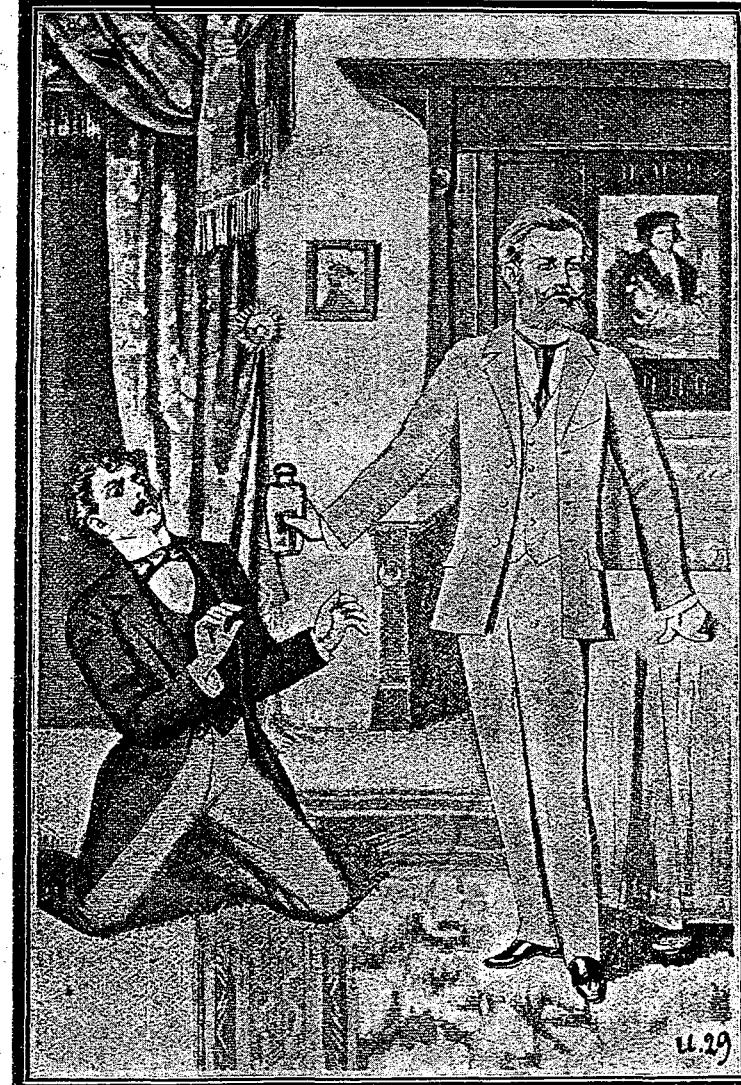
„Mirko, Mirko, vzemi nazaj te besede, — prestrašno je, da bi bilo resnično.“

Le preresnično in dobro premišljeno sem to izgovoril,“ je odgovoril bledi mož ter sočutno gledal Lolo, nato je nadaljeval z mehkim glasom:

„Vidiš, nesrečno dekle, svaril sem te pred tem zakonom brez ljubezni, ter Ti rekel, da postane za naju oba pekel na zemlji. Ti, Ti mi pa nisi verjela! — Lepa si, ljubeznjiva si, vsakega drugega bi osrečila, — mene si pa s svojo samoglavostjo naredila zelo nesrečnega. Ne misli pa, da bom kedaj drugače mislil in čutil. — Kar sem Ti danes povedal, Ti nikoli več ne bom rekel, kajti sedlo bo v Tvoje srce kakor počasi deluoč strup, — kakor huda bolezen. — Danes moram tako govoriti, v bodoče bom tih. Toda nikoli, — prisegam Ti, — nikoli ne bom drugačnega mnenja! — O jaz trpim, Lola, — zelo trpim, in čutim, da me to trpljenje, spravi pod zemljo.“

Mirko je umolknil, — glava mu je trudna padla na prsi, — in kakor je tako stal pred njo, bled, z razmršenimi obrvimi, — z žalostnimi očmi, — bil je še lepši, še bolj hrepenenja vreden nego poprej.

Lolino telo je zdrhtelo, — najrajši bi glasno zakričala od besnosti in razočaranja. In vendar, — vedela je, da se mora premagovati, da ga le z nežnostjo lahko pridobi, ako bo sploh mogoče, da mu iztrga žalostne misli iz srca ter usadi vanj veselje, hrepenenje in ljubzen.

4.29

„Vzemite!“ je zaklical dr. Golar s hripavim glasom ter s proč obrnjениm obrazom izročil Mirkotu steklenico, „vzemite gospod, in pojrite!“

Strah na Sokolskem.

85

J. Golar in Mirko

Obupno si je z rokama zakrila obraz, — tiko je začela ihteti, — a Mirko je žalostno zmajal z glavo.

„Kaka beda!“ je zastokal, „zdaj nisem ne le sam nesrečen, — ne, s svojo nezmiselno željo si tri ljudi pahnila v nesrečo, — samo sebe, mene in ono drugo! Nikoli ne more to drugače postati, kajti vezi, ki si jih nama naložila, se ne dajo raztrgati. Niso to rožne spone, ampak železne verige, ki naju tlačijo k tlom — in zato morava oba poskušati, da jih nosiva kakor bo že šlo! In zdaj,“ — počasi je korakal Mirko k mali mizi, kjer je stal srebrni svečnik, vzdignil ga je, da je plapolajoči plamenček obsvetil njegov mrtvaškobledi obraz, — „in zdaj lahko noč — to bo žalostna poročna noč, — in tako žalostni bodo vsi dnevi najinega življenja, — pusti se bodo pomikali do konca in potem — potem bova zaman živila, — lahko noč, Lola, lahko noč!“

Stopil je nekaj korakov proti svoji spalnici, — toda v istem hipu se je Lola zdrznila, — opotekla se je proti njemu, a preden je dospela do njega, se je zgrudila, — in obdana od razkošne krasote je ležala pred njim, — proseča, hlepeča po ljubezni!

„Mirko, — Mirko, — iskreno ljubljeni mož!“ je zaklicala s skrajno razburjenim glasom in česar ni razodel glas, so izdale njene s strastjo napolnjene oči, „o Mirko, ne zavrzi me, — saj sem Tvoja žena, — glej, pri Tvojih nogah ležim in prosim za Tvojo ljubezen. — Ali se more dekle bolj ponižati pred svojim ljubljencem, — ali morem kaj več storiti nego ponižati se pred Teboj?“

„Prosim Te, ustani Lola!“ je osuplo vskliknil Mirko, „ne, ne, pred menoj ne smeš klečati, — le tega ne! Toda če bi Te tudi umreti videl pri svojih nogah, — ne bi mogel drugače ravnati, — ostati mora pri

hladnem pozdravu, „lahko noč“, ki se še nikoli ni tako strašno glasil pri novoporočencih.“

„Mirko, moje življenje je Tvoje!“ je prosila lepa ženska in razprostrla roke ter z vročimi poželjivimi očmi gledala k njemu, „glej, mlada sem in Te ljubim, — žarim v ljubezni, — vse čutnice kipijo k Tebi, moj Mirko, vzemi me vendar v svoje naročje, — pusti mi, da zrem srečo v Tvojem obrazu; ali veš, človek, kaj pomeni, ako me zavržeš, — pri Bogu, to je sramota, ki je ženska nikoli ne pozabi, — sramota, ki bo ležala na meni, dokler živim, — to je beda, na kateri bi morala umreti, Mirko.“

„Tudi jaz nosim svojo bledo, — in se ne bom zgrudil pod njo!“ je zaklical Mirko, „nosiš morava vsak svoj del krivde, ki sva si jo naložila na današnji nesrečni dan nase!“

„Jaz pa nočem nositi, česar mi ni treba nositi!“ je vskliknila Lola s pomnoženo strastjo in iz glasu je donela vsa divjost njenega značaja, „ali slišiš, Mirko, jaz nočem. Saj si nisem raditega spletna venec v lase, da postane trnjeva krona zame, — ne, raditega ne! — Proč torej, lažnjivi cveti, ki ste mi predočevali lažnjive sanje, — nič več Vas ne maram, — z nogami Vas po-teptam!“

Naglo si je iztrgala iz las poročni venec, ga vrgla na tla ter v naslednjem hipu, preden je mogel Mirko zabraniti, začela teptati po ubogih cvetkah, ki ji vendar niso nič zalega storile.

„Umrite, — izginitete kakor je izginila moja sreča, — odslej se ne bom krasila z mirtami, ampak z belimi rožami, ki so znamenje groba, in z njimi si bom okrasila grob svoje ljubezni!“

„Lola, prosim Te, — rotim Te —“

„In ti bliščeča mreža, ki si mi služila kot znamenje nevestine sreče,“ je nadaljevala črnolasa ženska ter si z obema rokama iztrgala z glave pajčolan ter ga raztrgala, — „tudi ti — pojdi! Krasil si srečno nevesto in zdaj se ne boš norčeval iz zasmehovane, zavoržene in zapušcene žene. — Izročim te plamenom! Plapolaj, žareči ogenj in uniči pajčolan, — bolj vroč je še ogenj, ki ga nosim v prsih, — toda ugasnil bo in se izpremenil v led! Ha, meni je, kakor bi se mi že zdaj vsa kri izpremenila v led. Gorje Ti, nesrečni mož, ustrašil se boš, ko boš pogledal v mojo dušo in videl, kaj si napravil iz mene!“

Mirko si je z rokami zakril obraz, — tresel se je tako silno, kakor bi vihar divjal okrog njega. Tudi ni branil, ko si je Lola trgala dragoceno obleko s telesa.

„Proč, — vse proč, — jaz nisem več nevesta, — poročne melodije so utihnilo, — izpremenile so se v grozno godbo groba, — ta hiša je odslej le velika krsta, — kot jama v katero so me zakopali, — da pokopali, to je prava beseda. Življenje sem mislila najti ob Tvoji strani, — in zdaj si mi dal smrt! Človek, Ti ne veš, kaj si storil!“ Toda groza Te bo enkrat zgrabila, ko si boš na jasnem, kaj pomeni igrati se z žensko!“

Obleka je padla na tla, zaničljivo jo je z nogo potinila v kot. V čipkasti spodnji obleki je stala pred njim, — cel paradiž krasote se je Mirkotu odprl, — proste in nezakrite so mu kipele sneženo bele grudi naproti, — temni kodri so se razpustili ter se vili počlem vratu na alabasterna ramena, — polne, mehke roke so se stezale k njemu, — vse na nji je dihalo življenje, ljubezen razkošje! Toda on se ni zmenil za ta paradiž, — z naglimi koraki je ubežal.

Ali ni bila Lola v tem hipu podobna lenemu de-

monu? Kako so ji bleščali beli zobje izza bledih ustnic, — kako so ji fosforescirali oči, — kako divje so bile njene kretnje! Bilo je, kakor bi se hotela vreči nanj in ugrevstti nohtove v njegovo meso, — ga potegniti na srce — in si ga osvojiti. In zdaj je stopila pred njega ter zaklicala s hripavim glasom:

„Še enkrat, — zadnjikrat, Mirko, Te vprašam. Ali me hočeš napraviti za svojo ženo, — ne samo po imenu, ampak tudi z ono ljubeznijo, ki združuje človeka z nerazdružljivimi vezmi? Ali me hočeš žrtvovati senu, ničli, spominu na malo ljubezen, ki si jo imel s prijateljeno deklico? — Mirko, vse je Tvoje, — nobene zvestejše ženske ne bo od mene, v mojem objemu boš našel nadzemsko veselje! Ako boš truden, boš počival na mojih grudih, in ako boš žalosten, hočem smehljaj pričarati na Tvoje ustnice in če boš imel skrbi, Ti jih hočem s smehom odpoditi. In ako moraš umreti, hočem s Teboj umreti, — vse, vse, moj Mirko, boš imel, — samo ljubi me, — ljubi me, ne zapodi me blaznosti v naročje!“

In zopet se ga je oklenila, — in zdaj je čutil njene krasote na telesu, — ovila se ga je kako bršljan okrog drevesa, — in kri mu je vroče zaplula pri srcu.

A v naslednjem hipu jo je odurno pahnili od sebe ter zaklical s prdušenim glasom:

„Ne, ne, ne boš me omamila, lepa izkušnjavka, — jaz nisem Tvoj, — Ti si me le ukradla, — Rožica je moja in jaz njen, — samo njej bom posvetil svojo ljubezen; — vse kar sem, kar mislim, kar čutim, je njen, in ko bi Te le enkrat v ljubezni pogledal ali Ti roko stisnil, bi bil to rop na nji in jaz bi bil zločinec!“

„Pojdi, Lola, pojdi, ne bodi še bolj nesrečna nego si že; — in ne ponižaj se pred možem, ki Te ne more

ljubiti, da Te ne bo zaničevali. Lahko noč, nesrečnica, — lahko noč, — moli, da Ti bo Bog pomagal, kakor ga bom jaz prosil, naj mi da moč, da prenesem strahovito breme.“

„Mirko, — Mirko, — ne hodi, — jaz —“ Prepozno! Že je prišel do vrat ter izginil v svoji spalnici, v naslednjem hipu je Lola slišala, da so se vrata zaloputnila in da se je ključ dvakrat obrnil v ključavnici.

Grozotno se je zakrohotala s smehom, ki je bil hujši nego tisoč kletvic.

Na mizi poleg nje so gorele sveče, — plapolale so kakor bi pihal veter, — toda vrat ni bilo nobenih odprtih in tudi okna so bila zaprta.

A kaj je to? Počasi so se odprla tapetna vrata, katerih Lola ni poprej videla.

Lola, ki je še vedno ležala na tleh, je obrnila glavo, — hotela je zakričati, toda pridržala je vsklik.

Na pragu je stala ženska, oblečena v črno obleko, — bila je Arabela.

Počasi je stopila k Loli, v roki je imela majhen ključek, s katerim je vrata odprla, — priskrbelo si ga, ko so še delavci delali v hiši. — Krut smehljaj zadodčenja ji je igral na ustnicah.

„Ti, — Ti si?“ je vskliknila Lola ter s široko-odprtimi očmi, v katerih se je zrcalila groza, strmela svojo mater. — „Ti, — Ti si vse — slišala?“

„Vse — vse, in zdaj sem maščevana!“ Zaničljivo se je pri teh besedah zasmehjala. Tesnejše je zavila v črnosvileni plašč in s sovraštva polnim pogledom na hčer je zaklicala:

„Ako bi Ti dala počasi delajoč strup, bi moje maščevanje ne bilo tako popolno, — in ako bi Te raz-

krinkala pred Radivojem Sokolskim, bi vse še nič ne bilo. Toda vedeti, kako praznuješ svojo poročno noč najblaženejšo noč v življenju ženske, — to me odškoduje za vse! — Kaznovana si strahovito, — življenje polno obupnosti Te čaka.“

Nato se je črna postava obrnila in odšla skozi skrita vrata, ki so se prav tako tiho zaprla za njo, kakor poprej odprla.

Lola ni vedela, ali je vse to le sanjala ali je bila strašna resnica. — Kakor bi jo furije gnale, je poskocila, hitela v svojo spalnico ter se vrgla na postelj.

„Poročna noč!“ je zaklicala skoro blazna, „poročna noč, — haha, — poročna noč, — svojo poročno noč praznuem z obupnostjo v srcu!“

56. poglavje.

Človek s sivimi očmi.

Pred neko hišo v ulici dela paix se je ustavil voz. Livriran služabnik je odprl vrata elegantne kočije in mlad, eleganten človek je skočil iz voza. Stopil je k vratom ter pozvonil. Nad zvoncem je visela tablica, na kateri je bilo napisano: Edvin Lister.

Kmalu so se odprla vrata in stara snažno oblečena ženska je vprašala mladega gospoda, kaj želi.

„Z gospodom Listrom želim govoriti,“ je ta odgovoril.

„Obžalujem,“ je rekla gospodinja, „z gospodom Listrom se ne more kar tako govoriti.“

„Potem mu izročite mojo vizitko,“ je odgovoril tuje in dal ženski karto, na kateri je bilo natisnjeno ime grof Mirko Višnjegorski.

Ženska je peljala Mirkota v malo sobo v pritličju

Skoro nato se je zopet vrnila in peljala grofa po stopnicah v prvo nadstropje ter pokazala na vrata rekoč: „Tu je delovna soba gospoda Listra. Prosim, vstopite!“

Mirkotu je v strahu in upanju utripalo srce, kajti za temi vrati je vladal čarovnik, ki je že veliko napravil za mogoče, kar je drugim bilo nemogoče. Tu je stanoval človek, na katerega so nekateri z občudovanjem in veseljem zrli, — drugi pa s strahom in grozo.

Kdor ni imel čiste vesti, kdor je hodil po potu hudo-delstva, za tega je pomenilo ime Edvin Lister strah in grozo, kajti v celi Evropi ni bilo nobenega skrivnega policaja ali detektiva, ki bi se meril z Edvinom Listrom.

Po rojstvu Anglež se je Lister stalno naselil v Parizu, ker je kakor znano, Pariz središče mednarodnih zločincev gozd, kjer se človeške zveri najrajši nahajajo in jih je torej najložje lovit.

Pa tudi Lister sam je bil skrivnostna oseba, kajti njegovo življenje je bilo več nego čudno.

Bil je kakih štirideset let star in oni, ki so ga poznavali, niso mogli prehvaliti njegove elegantne zunanjosti. Nekateri so trdili, da je podoben visokemu aristokratu, drugi, zlasti ženske, ki so prišle z njim v dotiko, so rekle, da je čudovitolep mož iz juga. Njegovi črnokodrasti lasje, plavočrna brada, ki mu je obkroževala obraz in segala do prsi, ga je izdalо za Španca. V čudnem nasprotju s črnimi lasmi in slonokoščeno poltjo so bile velike, sive oči, ki so imele čudovit pogled.

To je bil mož, pred čegar vradi je stal mladi grof Mirko Višnjegorski. Poiskal ga je ker ni vedel drugega sredstva, da bi utešil svoj kes in nemir v duši. Mirko je potrkal na vrata in takoj se je odzval zelo doneč glas:

„Nanrei!“

Soba, v katero je Mirko stopil, je bila posebno čudno opravljena, da je mladi grof za hip kakor okamnel obstal na pragu. Še nikjer ni videl tako čudne oprave, v nobeni palači, v nobeni navadni hiši ne v koči! Bilo je, kakor bi bila cela soba z žalostjo napolnjena, kakor grobnica, v kateri ne biva živ človek, ampak mrtev.

Črno je bilo vse kakor noč! — Tapete so bile iz črne svile, v katero je bil uvezen fin zlat vzorec. Zastorji so padali v črno svilenem plišu iz oken in vrat. Tudi pohištvo je bilo tapecirano s črno svilo, in samo zlat pramen je sempatja delal malo razlike.

Skoro sredi sobe je stala velika črna pisalna miza. Pred njo je stal visok črn naslanjač z mrtvaško glavo na vrhu. Glavo je napravila umetna roka strugarjeva iz solone kosti.

Ob stenah so stale črne omare, napolnjene s knjigami. Pa tudi te so bile vse črno vezane.

Sredi sobe je stal Edvin Lister, ki smo ga že opisali.

Mirko je že videl slike tega človeka, zato ga je takoj izpoznal. Veliki francoski in angleški časopisi so večkrat prinesli sliko tega slavnega detektiva. In vendar je tako čudno, plašljivo uplival na Mirkota, da je nemo uprl pogled na bledi, skoro mrtvaški obraz čudnega človeka.

Edvin Lister je napravljal sredi temne oprave svoje sobe utis sence, mrtveca, ki je stopil iz groba in v čegar žilah ni več krvi.

Bil je podoben skrivnostnemu vampirju, o katerem si praznoverni ljudje pripovedujejo, da gre vsako noč iz groba in si izbere kakega človeka, da mu izpije kri, — največkrat si poišče lepo dekle, ki pa mora biti devica.

Tudi obleka se je ujemala z okolico. Lister je nosil

črno obleko, do brade zapeto. Pod ovratnikom suknjiča se je le malo videl platneni ovratnik. Tudi kravata je bila črna ter se izgubila pod lepo brado.

Pa vse to ni Mirkota v tako veliki meri vezalo, da mu je bilo skoro nemogoče prestopiti praga, preden mu ni gospodar dovolil.

Oči so bile, — oči Listrove, — te velike sive oči, katere je detektiv poizvedujoče uprl v Mirkota. Omamile so ga, da, za trenotek je celo pozabil, kaj želi od tega človeka, kaj ga je pravzaprav dovedlo k njemu.

„Vidim, gospod grof, da ste začuden!“ je hipoma slišal lepo doneč glas.

Mirko se je pri tem glasu zdrznil kakor iz spanja.

„Gospod, Vi niste prvi,“ je nadaljeval Lister, „ki je osupnjen pri vstopu v mojo sobo. Vidim, da Vas je oprava sobe nekako zbegala! Po mojih mislih je padobro, da se človek zgodaj privadi misli, kaj ga čaka: namreč grob — in smrt!“

Toda stopite bližje. Pozdravljam Vas srčno in čeprav ne vem, kaj Vas je dovedlo k meni, Vam storim rad vsako uslugo!“

Čudno! Ta človek se je premikal in kretal prav tako neslišno kakor je govoril.

Mirkotu je bilo kakor bi ga detektiv z malo besedami obdal z nevidno mrežo. In vendar se Lister ni ganil z mesta in vendar je brez vsakega naglasa z njim govoril in vsebina njegovih besed je bila prav navadna.

„Gospod,“ je rekel Mirko ter z lahnim poklonom stopil bližje, „— prihajam k Vam kakor bolnik k zdravniku, v katerega stavi svoje zadnje upanje, ki mu edino še more svetovati in pomagati. Prihajam k Vam kakor prijatelj k prijatelju, kateremu se brez ovinkov zaupam. Gospod, glas, ki gre o Vas po deželi, me je napolnil

s tako velikimi nadami in pričakovanji, da se skoraj tresem pred tem pogovorom z Vami. Kajti, ako bo takrat brezuspešen, ako bi mi morali, — kakor zdravnik bolniku, ki zahteva resnico, — povedati, da ni nikake rešitve več v mojem slučaju, potem —“

„Potem Vam ostane edino le eden, ki Vam more pomagati!“ je odgovoril Lister.

„Bog!“ je zaklical Mirko.

„Ne! — Vi sami! — — Da, le čudite se, gospod! Kajne čudno se sliši to iz ust človeka, ki je znan kot dober svetovalec mnogih ljudij, da Vas opozori na Vašo lastno moč. Pa ni drugače! V težavnih položajih življenga si ljudje večkrat drug drugemu ne moremo pomagati! — Prosim, sedite k pisalni mizi. Pozorno Vas bom poslušal ter Vam s svojimi slabimi močmi rad pomagal.“

„Hvala, hvala Vam!“ je zaklical Mirko ter sedel na stol. „O gospod, prosim Vas, ne podcenjujte svojih močij, ko ste že želi toliko zmag, triumfov in uspehov.“

„Moram, da nimam protiteže zase,“ je odgovoril Lister. „Ljudje me precenjujejo. Torej mi ne preostane drugega, nego da si sam o sebi slabše mislim. — Toda povejte mi zdaj vse! Mislite si, da sedite v izpovednici in da imate izpovednika pred seboj. Menda mi ni treba še poseboj povdarjati, da bom vse, kar mi zaupate, ohranil zase kakor izpovedno skrivnost. Kajti to je moje opravilo.“

„Jaz sem grof Mirko Višnjegorski,“ je začel Mirko, „in sem sin umrlega —“

„Grofa Božidara Višnjegorskega,“ ga je prekinil Lister, — „ki je imel bogata posestva.“

„Imel jih je?“ je rekel Mirko z negotovim glasom.

„Da, imel jih je, sem rekел,“ je odgovoril Lister,

„kajti v tem trenotku imate le še rodni grad. Vaš oče je imel velike izgube in je bil prisiljen prodati vsa posestva.“

„Kako, gospod, — to veste?“

„Jaz sem detektiv, — in sicer detektiv Edvin Lister, — to pove dovolj! Vi se čudite, da vse vem? Ko bi ne vedel, ko bi ne poznal ljudij znotraj in zunaj, bi ne bil to, kar sem. Poslušajte dalje, gospod grof, neprijetne izkušnje imate za seboj. V nekem mestu na Avstrijskem so Vas obdolžili poskušenega umora na neki dami in sicer na gospici pl. Radičevi, družabnici v hiši grofa Sokolskega, kajne?“

Mirko se je od minute do minute bolj čudil. Kako čuden človek je bil ta detektiv, ki je vedel za najvažnejše skrivnosti drugih, ki Alenke pl. Radičeve morda nikoli ni videl, — o kateri je kvečjemu slišal! — —

„In dalje,“ je nadaljeval Lister, „krivično so Vas obsodili v desetletno ječo in grof Sokolski Vas je že prvi dan oprostil iz ječe.“

Odtakrat ste potovali po svetu ter končno prišli v Pariz, baš o pravem času, da ste očetu lahko zatisknili oči za vedno. — Pred včerajšnjem ste se poročili z grofico Lolo Sokolsko v cerkvi Noterدام. Zdaj nimate ne le ene najlepših žen v Parizu, ampak tudi hčer zelo bogatega očeta. Torej bi iz tega kdo drug sklepal, da ste srečni!“

„O gospod, kako prav imate, da dvomite v mojo srečo!“ je vskliknil Mirko.

„Brez dvoma,“ — je nadaljeval Lister, — „imate pride skrbi! Videl sem Vaše poteze okrog ust, gledal sem v Vaše oči, gospod grof, in povedati Vam moram: na dnu svojega srca skrivate hudo bol! — Toda nič o tem bi kaj dokazovalo! Poznam ljudi, gospod grof,

ki so malo bledi, toda sicer popolnoma zdravi. Poznam tudi ljudi, pri katerih se ne more videti bolestnega smehljaja, ki pa vendar niso srečni! — Da ste Vi nesrečni, se je pokazalo raditega, ker ste v moji hiši pri meni, kajti semkaj prihajajo le nesrečni ljudje! Toda zdaj sem se dovolj bavil z Vašo osebo,“ je nadaljeval Lister, — „bodite tako dobri in povejte, kaj Vas je dovedlo k meni.“

„Gospod,“ je zaklical Mirko ter si prizadeval, da bi bil kolikor mogoče miren, „pred svojo poroko sem —“

„Drugo ljubil!“ ga je Lister prekinil, „to bi ne bilo nič nenavadnega. Vpraša se le: ali ljubite to še po poroki ali jo sovražite? Ali se je hočete iznebiti?“

„Gospod, Vaš um je bister kakor nož!“

„A ima prednost pred nožem,“ je smehljaje rekel Lister, „da ne uvede bacilov v rano, katero reže. Vidiš, da mislim dobro z Vami! In zdaj naprej: ona deklica, ki ste jo ljubili pred poroko —“

„O, angel je bila!“ je zaklical Mirko v blaženem spominu.

„Ne glede na to, — to dekle si hočete zopet prisvojiti, kajne, gospod grof?“

„Ne, o Bog, tega nočem!“ ga je nevoljno prekinil Mirko. „Saj ste sami poprej rekli, da sem oženjen z grofico Lolo Sokolsko. Mislite morda, da sem tako brezčasten, da bi varal ono, s katero sem se pred dvema dnevoma poročil?“

„Tu v Parizu ljubi skoro vsak zakonski mož na dve strani,“ je mirno odgoril detektiv. „Torej ona devinka, ki ste jo ljubili —“

„Ki jo še ljubim,“ je Mirko popravil, „živi v Parizu, kajti stopila je pred meni v onem hipu, ko sem s svojo soprogo prišel iz cerkve po poroki.“

„Narediti je hotela škandal, kajne?“

„Kaj — kaj pa mislite? Saj sem Vam rekel, da je angel! Samo za trenotek se mi je pokazala, — z objokanimi očmi me je pogledala, tako bleda, upadla, tako bedna, trpeča, — in potem je zopet izginila. Odtakrat nisem mogel nesrečnice več pozabiti! Jaz hočem in moram deklico zopet najti! Ker sem trdno prepričan, da je še v Parizu, sem prišel k Vam s prošnjo, da mi jo pomagate najti. Revice ne morem prepustiti bedi in če mi ni dano, da bi bila moja, hočem vsaj skrbeti zanjo. Rožice ji hočem stlati na potu, — hočem —“

„Z eno besedo,“ ga je prekinil Lister, „Vi hočete devojko obvarovati rěvščine. Toda, gospod grof, na to še niste mislili, da bi nesrečno dekle, kateremu ste delali obljube —“

„Več nego to, — prisegel sem ji tudi, da se poročim z njo.“

„In ta prisega?“

„Sem prelomil! Žal, da sem moral! Moj oče me je na smrtni postelji prisilil v to.“

„Dobro, ne govoriva več o tej prisegi. Toda tega še nisva vpoštevala, da je morda od Vas prevarano dekle slo in si življenje vzelo.“

„O moj Bog, to je ta strašna misel, ki me muči, da ne morem zapreti očij. O to jestrup, ki mi greni življenje, — to je pošast, ki neprenehoma stoji pred menoj!“

„Takoj bom poizvedel,“ je rekел Lister, „ako si je kaj storila. Kako pa je bilo deklici ime?“

„Rožica Jaklič!“

„In kako je izgledala?“

„Kakor angel!“

„Angel? — S tem je še niste opisali. — Prosim, da ostanete pri stvari! Kako izgleda?“

„Zelo lepe rasti je, vitka a plemenitih oblik, s čudovito krasoto obdana, ima purpurne ustnice —“

„Dovolj, — rad bi vedel posebne znake!“

„O gospod, teh pa nima!“

„No dobro, poskušati hočem, če bodo ti podatki zadostovali,“ je rekel Lister in vzel iz predala debelo knjigo. Listal je v nji in po preteklu petih minut, ki so bile za Mirkota zelo mučne, je rekel:

„V morgvi (javna mrtvašnica, kamor postavijo samomorilce na ogled) ni nobene take deklice. Niti ene ženske ne najdem v svojem zapisniku, ki bi bila podobna Vašemu opisu. Torej je niso pripeljali v mrtvašnico.“

„Hvala Bogu, kamen se mi je odvalil od srca, gospod Lister!“

„No, prenago se ne smeva veseliti,“ je rekel detektiv. Toliko ljudi je ubitih ali se sami umorijo v Parizu, katerih trupla se nikoli ne najde. S tem še ni nič rečeno, ako kako truplo ne prinesejo v morgvo. Iskati moramo še dalje.“

Stopil je telefonu ter se zvezal s policijsko prefekture. Iz besed, ki jih je govoril, ni mogel Mirko izpozнатi ničesar.

Toda hipoma se je Lister obrnil in rekel z resnim obrazom:

„Ko bi Vam bila ta deklica neljuba, bi imel zdaj povod, da bi Vam sporočil veselo novico. Ker je pa baš nasprotna, Vas prosim, gospod grof, da se pripravite na novico, ki bo za Vas bolestna.“

„Moj Bog!“ je vskliknil Mirko ter skočil s stola, „kaj bom moral slišati! Povejte mi, rotim Vas, povejte

mi vse! Ne glejte me tako žalostno! O ne glejte me tako s svojimi neuganljivimi očmi!“

„Naše slutnja se je potrdila,“ je odgovoril Lister, „vsaj z gotovostjo lahko trdim, da se v policijskem raportu gre za ono deklico, ki ste jo pred cerkvijo Noterدام poslednjič videli. Povejte mi pa, gospod grof, ali se spoščinjate, da je ta deklica imela majhen klobuk s pajčolanom, ko je stopila po poroki pred Vas?“

„Da, res je!“ je rekel Mirko s pridušenim glasom, „majhen klobuk s temnoplavim pajčolanom, — in ta pajčolan —“

„Je bil malo raztrgan!“ ga je prekinil detektiv, „košček ga je manjkalo.“

„Tudi to veste že?“

„No, to ni posebna umetnost. Klobuk in pajčolan sta se našla, in sicer, — premagujte se, gospod grof, so ju ujeli v valovih Sene.“

Mirko se je opotekel, zgrudil se je v stol in ni mogel več pridržati solz.

„O mojo Bog, kako sem nesrečen! To, — to je trd udarec zame, ki ga ne bom prenesel! Klobuk in pajčolan v valovih Sene, pravite! O potem — potem —“

„Potem ni nikakega dvoma več, da je nesrečnica skočila v Seno,“ je rekel Lister s tihim glasom, „da ta domneva je skoč očividna. Na policijskem komisarijatu se je namreč na večer Vaše poroke naznanilo, da je stražnik videl, kako se je deklica, ki se strinja z Vašim opisom, skočila v Seno.“

„O Rožica, uboga, ljubljena moja Rožica!“ je zaihtel Mirko. „A vendar, saj ni res, ni mogoče, da bi moglo biti, — vse čuvstvo se upira, da bi to verjel, — ona ni mrtva, — ona živi, živi! Ali ni morda kako drugo dekle, katero je videl stražnik skočiti v vodo? Ali niso

podobnosti, katere varajo? Ali se ne zgodi dostikrat v Parizu, da si nesrečnice poiščejo rešitev v valovih, ako jim življenje ne da, kar želijo? In so li našli njeno truplo, so je privedli na suho! O kje je, drago truplo, da vidim še enkrat njo, da jo še enkrat poljubim in potem — na veki položim v grob!“

„Trupla še niso našli!“ je hlastno odgovoril Lister,
„toda da je res Rožica Jaklič, ni nobenega dvoma več,
ker so dokazi [tu.]“

„Dokazi?“ je trepetajoč vskliknil Mirko, „kakšni dokazi?“

„Zadnja beseda, ki jo je nesrečnica izgovorila preden se je z mosta zagnala v vodo, dokazuje, da je Rožica.“

„Kaj, gospod, to besedo so slišali in jo naznanili?“
„Da, oni stražnik je to storil. Mož je v svojem
poročilu izrecno zapisal, da je nesrečnica z besedami
„Mirko, moj Mirko!“ skočila v vodo.“

„Mirko, moj Mirko! skočila je voda.
Zdaj se grof ni mogel več premagovati. Ni vedal, zatajeval svojih solz, — britko je jokal kakor otrok, — in Lister je bil dovolj rahločuten, da mu je dal časa, da se je izjokal.

Lister je stopil k oknu, odprl gardine, da je solnčna svetloba prišla v sobo, kjer je sicer le svetilka svetila; sempatija se je ozrl na cesto.

"Gospod," je naposled zaklical mladi grof, "zda nimam ničesar več iskati pri Vas, zato Vam rečer zbogom in se zahvalim za zanimanje, katere ste mi kazali. Moja zadeva je urejena. Ona, ki sem jo hotela z Vašo pomočjo iskati, je mrtva. Torej ne potrebujem več človeške pomoči."

"Motite se, gospod grof!" je odgovoril Lister. "Rožica je sicer, da je Rožica Jaklič skočila v vodo, toda s tem še ni dokazano, da je že mrtva."

„Kaj Vi mi dajete še upanje?“

„Dam Vam, da premišljujete, — to je vse! V takih rečeh imam velike skušnje, zato ne vržem takoj puške v koruzo, ako slišim o samomorih. Statistično je dokazano, da skoro tretjina vseh samomorev ostane le poskušen samorod, — in da samomorilci redko dosežejo svoj namen. Ali se ne bi tudi Rožica Jaklič lahko rešila, ko so jo zgrabili valovi Sene?“

„Mogoče,“ je odgovoril Mirko, „toda potem bi se že v zadnjem trenotku moralo vzбудiti v Rožici veselje do življenja.“

„In to je najbrž tako,“ je zaklical Lister, „zdi se mi, da se oni, ki si hočejo življenje vzeti, v zadnjem hipu sksesajo. Ako se ustrelijo, prosijo potem one, ki jim prihitijo na pomoč, naj pokličejo zdravnika. Oni, ki skočijo v vodo, poskušajo plavati. Oni pa, ki se obesijo, se pa ne morejo tako lahko rešiti. Toda stavim kolikor hočete, da si v poslednjim hipu želijo, da bi kdo prišel in prerezal vry.“

„Strašno! Kaj morajo nesrečniki trpeti!“ je vskliknil Mirko. „Toda gospod Lister, Vi res mislite, da je mogoče Rožica še živa? O potem mi povejte: kakšnih sredstev in potov se moram poslužiti, da jo najdem.“

„Skrbno jo moramo iskati, — to je vse, kar lahko rečem v tem trenotku, — in to ni nikakor tako teško, kakor si morda predstavljate. Pariz je res velik, toda jure pozabite, da teče Sena le po gotovih delih Pariza.

Treba nam je stanovalce ob bregu povpraševati, ako nisem reka priplavila kako truplo.“

„In to hočete prevzeti, gospod Lister?“
„Gotovo, sai je to moje opravilo!“

"Dolovo, saj je to moje opravilo!"
Prosim pričnite tako in vratim Vas hranite se le

z mojim naročilom in izvedite, ako je Rožica Jaklič še živa. Naj izpadejo Vaše poizvedbe kakor hočejo, počačal Vas bom kneževsko, — in ako morda želite, da Vam že zdaj dam večji znesek —“

„Prosim, gospod grof, da me ne razčalite. Najprej storim in potem šele se dam plačati.“

V tem hipu je nekdo potrkal na vrata. Lister je malo odprl vrata in gospodinja mu je pomolila kartu. Popolnoma miren se je detektiv ozrl na ime ter potem rekel:

„Dotična dama naj malo počaka.“

Gospodinja je odsla in Mirko je vedel, da ne sme dlje muditi človeka, ki ima toliko opravila.

„Jaz odhajam,“ je rekel, „čeprav z globoko bolestjo v srcu, vendar ne brez upanja. Vem, da se boste s uspehom zavzeli za mojo zadevo, kajti reklo se mi je, da sprejmete le malo naročil, da se pa tem popolnoma posvetite in jih vpešno izvršite.“

„Niso Vam rekli preveč, gospod grof.“

„Zbogom torej in Bog naj vodi Vaše korake.“

„Prosim še trenotek, gospod grof!“ je rekel hipoma Lister, ko je trenotek premišljeval. „Za slučaj, da najdem Rožico Jaklič, bi rad imel od Vas potrdilo, da mi lahko popolnoma zaupa. Prosim Vas, da mi napišete par vrstic, ki morajo prav iz srca biti napisane, sicer bi gospica morda ne šla z menoj.“

„Oh prav imate, Vi mislite res na vse, gospod Lister. Ali smem sesti k pisalni mizi, da napišem listek?“

„Prosim!“

Nekaj minut pozneje je Mirko izročil detektivu listek na katerem so bile s tresočo roko napisane naslednje besede:

„Rožica! Objokujem Te, — kes me muči! Ako si še živa, zaupaj temu, ki Ti izroči ta listič, — peljal Te bo k meni, v moje naročje. Vse se lahko še popravi.

Tvoj Mirko.“

„Ali pozna dama Vašo pisavo?“

„Da!“

„Dobro, potem zadostuje samo podpis Mirko. In zdaj se poslovim od Vas, gospod grof, in bodite pričani, da boste skoro dobili poročila od mene. Še nekaj, pod kakim naslovom naj Vam pošiljam pisma, kajti zdi se mi, da hočete najbrž skrivati pred drugimi, da iščete mlado damo?“

„Gospod Lister, kar storim, zastopam pred svojo lastno vestjo in torej tudi pred vsakim drugim. Toda prav imate! Ne bilo bi dobro, ko bi moja soproga vedela, da se še tako iskreno trudim za ono nesrečno deklico. Toda v Parizu nimam nobenega prijatelja, kateremu bi lahko poslali pisma. Da bi pa sam šel na pošto po nje, bi bilo preveč zamudno.“

„To je res! Zato Vam bom pisma pošiljal naravnost na Vaše ime v zavitku, na katerem bo natisnjeno ime kake znane tvrdke. Takih trgovskih pisem ne pogleda nobena žena, ko bi tudi sicer imela slabo lastnost, da bi odpirala soprogu pisma.“

„Kaj takega se pri meni ne godi!“

„Tembolje, gospod grof! Slišali boste od mene.“

Lister je spremil mladega grofa do vrat. Tam sta se še enkrat oba priklonila, nato je Lister zaklenil za grofom vrata. Potem je hitel nazaj k pisalni mizi, prisnil na neki gumb in tapetna vrata na desni steni, so se odprla.

„Prosim, stopite bliže, gospa!“ je rekel Lister vitki,

27.1.60

ljubki ženski, ki je imela s pajčolanom zakrit obraz, "poslali ste mi svojo karto, zato vem, kdo ste ter Vas pozdravljam v svoji hiši, v kateri boste našli pomoči, milostiva grofica Lola Višnjegorska!"

Ko je Lister izgovoril to ime, je vzdignila lepa ženska pajčolan in bil je res čudovitolep obraz lepe sleparke Lole, ki se je Listru odkril.

Lister je pokazal na stol, na katerem je pravkar še Mirko, njen mož, sedel ter britko jokal za Rožico.

"Milostiva," je rekel Lister ter uprl svoje sive, neprodirne oči v Lolin obraz, "meni je že znana zadeva, zarad katere prihajate k meni."

"Nemogoče!"

"Nemogoče ni ničesar, gospa grofica, razen tega, ako bi kdo poskušal ustavljati se Vaše lepoti. Dovolite, da Vam povem, kaj Vas je dovedlo k meni: Vi sovražite neko osebo, o kateri se bojite, da bi Vam vzela srce Vašega soproga."

Lola je temno zardela, — skoro bi skočila s stola, le s težavo je mir obdržala.

"In to — to veste Vi! Res je, resnico govorite, gospod, — jaz sovražim nekega človeka in ker ste mi to v obraz povedali, Vam nočem tajiti."

"In ta oseba, za katero se gre," je nadaljeval Lister, "je deklica, — in sicer lepa, a uboga brez staršev in sorodnikov."

Lola ni mogla spraviti besede iz grla, tako jo je osupnila vsevednost Listrova. Pa tudi njegove oči so jo vezale, — neprestano mu je morala zreti v nje.

"Ono dekle se imenuje Rožica," je nadaljeval Lister s strahotnim miron, "in Vaš soprog ljubi zapuščeno dekle, zato jo Vi sovražite."

"Vi ste čarovnik, gospod!" je vskliknila Lola in skočila s stola.

"Ne, ampak začaranec, — vsaj v tem trenotku!" je galantno odgovoril Lister. "Kajne, Vi hočete iskatи to dekle, gospa grofiča, pa ne da bi ji postali angel, ampak — da jo uničite?"

Lola se je zdrznila.

V istem hipu ji je Lister zaklical z zaupnim glasom:

"Gospa grofica, zaupajte mi popolnoma in odkrito; — mislite si, da govorite z izpovednikom."

Iste besede je rekел Lister Mirkotu.

"No, hočem," je rekla Lola steško sapo; "prav imate jaz sovražim to dekle in jo hočem uničiti; o gospod, ne obtožujte me, in ne imejte me za hudočno! Jaz ljubim svojega soproga, vroče in iskreno ga ljubim — in ne morem prenesti misli, da bi kdo drug imel kako pravico do njega. In ko bi ono videla mrtvo pred nogami, ne bi imela usmiljenja z njo."

"Kaj naj se pa zgodi z njo," je poizvedoval detektiv, "ako jo najdemo v Parizu?"

"Proč mora iz Pariza, niti minute ne sme ostati tukaj, tudi na Francoskem je ne morem trpeti. O gospod, hvalili, so mi Vašo bistroumnost in izkušnje, — dajte mi sredstvo, da si zopet pridobim dušni mir."

"To sredstvo je prav enosta, gospa grofica! — Ona deklica se mora odstraniti in ker se hudodelstva najbrž strašite, — namreč umora, do katerega Vam itak ne pomagam, — torej moramo misliti na kako drugo sredstvo."

"Da, to moramo. Toda jaz sem v tem oziru zelo uboga na mislih, kaj naj storim, da ta deklica nikoli več ne sreča mojega soproga? O povejte mi, in kraljevsko Vas hočem obdariti."

„Plačila se višajo,“ si je Lister mislil, „soprog mi je obljubil kneževsko plačilo in ona kraljevsko. No, bom videl, kaj se da storiti, da bom končno še cesarsko dobil.“

„Gospa,“ je rekел Lister po kratkem odmoru, dočim je na vse mislil, „gotovo sredstvo je, da postane dekle za moža nemogoče, tudi če je je poprej še tako ljubil.“

„Povejte mi to sredstvo, — in dovolim Vam vse, kar zahtevate od mene.“

„Vse? Dobro, gospa, spomnil se bom te obljube. Toda poslušajte. Ako najdemo to deklico, v kar sploh nič ne dvomim, bomo tako naredili, da bo skoro imela kakega drugega.“

„Kaj, ali Vas prav razumem? Ono punico hočete zvezati z drugim, jo omožiti?“

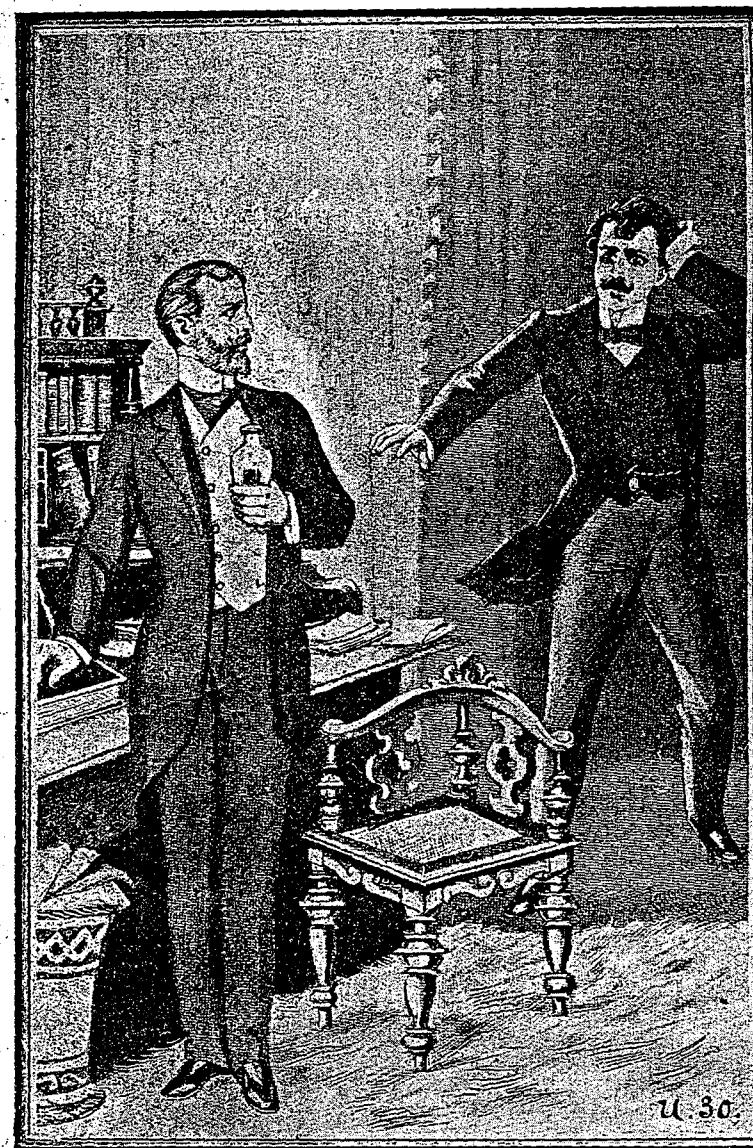
„Omožiti? — to je že predaleč mišljeno. Toda spravil jo bom v družbo, kjer mora duševno in telesno propasti. In ako jo cestno blato obrizgne, — potem — zastavim Vam častno besedo, — je tudi za Vašega soproga izgubljena.“

„Izvrstno! Vidim, da ste človek, ki ga rabim. Ali Vam smem dati malo predplačila?“

„Gospa, najprej delam, potem se dam plačati!“ je odgovoril Lister. „Sploh se pa lahko zanesete, da ste svojo zadevo izročili pravim rokam, pa tudi v najzvestejše in najbolj čiste roke. Sporočal Vam bom, kaj bom storil, — in da moja pisma ne pridejo v roke Vašega soproga. Vam bom pošiljal poročila v zavitku trgovske firme. Taka pisma tudi najbolj ljubosumen soprog ne odpira.“

„Potem Vam rečem z bogom in Vas prosim, da ohranite mojo tajnost.“

„Gospa, to je moje opravilo! Prosim, da odidete skozi ta tapetna vrata, ker gotovo nočete koga srečati v moji hiši.“

u 30

30 „Nesrečnež, kaj si storil?“ je zadonel v tem hipu glas in z bledim, spačenim obrazom je planil Mirko Višnjegorski načeta svoje soproge.

Strah na Sokolskem.

„Gotovo ne!“ je zaklicala Lola ter si s pajčolanom zakrila obraz. „Zbogom, gospod, in ko najdete deklico, me obvestite.“

Lola je izginila in Lister je ostal sam. Hripavo se je zakrohotal.

„Izvrstno!“ je zaklical. „Lahko sem zadovoljen s svojim opravilom. Ta stvar mi bo nesla tisoče, ali pa morda stotisoče. Ako imata mož in žena skrivnosti med seboj, potem sta meni zapadla!“

Gospodinja je potrkala na vrata in naznanila, da je še sedem oseb v predсобah, ki želijo z gospodom Listrom govoriti.

„Kako pozno je že?“ je zaklical Lister ter pogledal na uro ki je bila tudi črna kakor vse drugo. „Že šestje? Danes ne sprejemem nikogar več! Povejte gospodi, ki čaka, naj pridejo jutri!“

Gospodinja je odšla in Lister je skrbno zaklenil vrata za njo. Nato je šel v drugo sobo, ki je bila najbrž njegova spalnica. Nepotrpežljivo je slekel suknjo in jo vrgel v kot.

„Dovolj komedije za danes!“ je zaklical. „Dovolj vsakdanosti, ki niso ničesar drugega nego iskanje denarja. Zdaj nisem več Edvin Lister, zdaj sem oni, ki uživa sadove, ki jih je Lister nabral. Dan je minil, Pariz se pripravlja k uživanju! Tisoč zabav gre od hiše do hiše, zrak je napolnjen z godbo, šumi, vrši in pleše kakor v čarovniškem kotlu. — Haha, noč se pričenja in z njo razkošje! Edvin Lister je za dvanaštir mrtev! — Živio zdaj signor Satanelo!“

32. poglavje.

Signor Satanelo.

Z veselim smehljajem na ustnih je stopil Lister v stransko sobo, ki je bila istotako črno opravljena kakor ona, kjer je sprejemal obiske.

Odprl je omaro, ki je bila napolnjena z vsakovrstno obleko in ko bi se ne vedelo, da stane tukaj detektiv, torej človek, ki se mora večkrat preobleči, ako hoče zasledovati zločince, bi se gotovo mislilo, da je to garderoba kakega igralca v gledališču.

Poleg elegantne, najnovejše modne obleke je bila v omari, tudi razstrgana in razcapana beračeva, ki nima doma ter je prisiljen v kaki veži prenočevati.

Tu so se zopet bliščale dragocene, z zlatom obšite uniforme, — pa tudi meniška in duhovniška obleka je bila poleg.

Kdor bi se hotel v mornarja preobleči bi takoj našel v omari vse potrebno. Tudi ciganska obleka in sploh za vsakovrstne stanove, za vsako starost je bilo obilo oblek.

Lister je vzel iz omare elegantno obleko lahkoživca ter se pred visokim zrcalom skoro preoblekel v takega.

Kdor bi Listra zdaj videl v sivih hlačah v pisanem telovniku, — elegantni, po najnovejši modi ukrojeni sukni, — s sneženobelom srajco, — z brillantnim prstanom na roki, — lepo počesanimi lasmi, — dolgo, modro-črno, brado, ta bi gotovo stavil, da je ta človek izake zelo ugledne francoske rodbine in da se je vse svoje življenje kretal le v onih krogih, kamor zahajajo najuglednejši gospodje v Parizu, in da spada v ono vrsto lahkoživcev, ki hočejo le uživati, strastno uživati in ki

večkrat prostovoljno vržejo življenje od sebe, ako jim le to ne nudi več užitka.

Lister si je djal svilen cilinder na glavo, — oblekel svršnik svetle barve in svetlorujave rokavice, — vzel palico s srebrnim ročajem in bil je tak, kakor bi bil vedno le tako oblečen. Nato je kot signor Satanelo odšel iz hiše.

Satanelo — tako hočemo odslej imenovati skrivnostnega človeka, — je šel najprej na vrt ter stopil na cesto.

Na vogalu je stal zaprt voz.

„K ‚Rdečemu mačku‘“ je Satanelo zaklical kočijažu, ki je takoj prijel vajete in bič.

Bledi, črnobradi človek se je naslonil v svilene blazine voza, — čudno se smehljajoč je zrl skozi šipe na nočne pariške ceste.

„Vse Vas poznam in gospodujem nad Vami,“ je vskliknil z vražjim smehom Satanelo ter gledal mimoidoče, — na v svilo oblecene vlačuge, — na raztrgane berače, — na gospode v bogatih oblekah, ki so napolnjevali ulice, eni, da idejo na rop na denar, drugi na rop na ljubezen, — „haha, vse Vas imam na vrvici, kajti kdor od Vas nima opraviti s signorjem Satanelom tam prej ali slej pade v roke kot detektivu Listerju.“

Zdim se kakor šepasti hudič, ki je po noči v Madridu strehe odkrival in z vrha gore gledal v vse hiše, da izve človeške skrivnosti po noči. — Da, pariške skrivnosti poznam kakor nihče drug in znam jih — porabititi.“

Voz se je po kratki vožnji ustavil v ozki ulici. Signor Satanelo je takoj izstopil in šel v vežo dvonadstropne hiše.

Ta hiša je bila znana v celiem Parizu zarad slabega glasu. Imenovali so jo „Rdeči maček“. Ako je šel človek

ki ni vedel zanjo mimo, ni nikakor mogel slutiti, kakšnemu namenu pravzaprav služi.

Kajti izgledala je zelo skromno, — in v prednji hiši so stanovalle male rodbine, katerim se kakor vsem prebivalcem te ulice ni moglo dosti dobrega očitati.

Ako se je pa prekoračila veža kakor je Satanelo zdaj storil z gotovostjo človeka, kateremu je znan vsak kotiček, se je prišlo na razsvetljeno dvorišče in zagledalо se je poslopje, ki je lahko vzbujalo presenečenje v tej okolici.

Bila je takorekoč steklena hiša, kajti imela je tako velika in široka okna, da je cela hiša izgledala kakor steklena palača.

Skoro čarobno se je odlikovala v siromašni okolici, kajti morje svetlobe je napolnjevalo stekleno hišo — in za visokimi stekli se je opazilo čudne, fantastične postave, ki so se v divjem plesu vrtele. Na dvorišče so se slišale šumeče melodije vročega plesa, da bi bil človek, kateremu niso bile znane razmere te hiše v največji mери presenečen vsled tega.

Toda vsak lahkoživi Parižan je vedel, da se stekleni palači pravi „Rdeči maček“ in da je ena najslavnnejših plesnih hiš v Parizu, — eno onih mest, kjer se vsako noč združuje uživanje in pregreha, kjer se vrsijo orgije, o katerih more navadni meščan komaj sanjati.

„Rdeči maček“ pa ni bil navaden plesni lokal, — ni ga bilo primerjati z neštevilnimi plesišči, ki so vsako noč v Parizu odprta pohotnosti in uživanju in katera obiskujejo ljudje, ki so že navajeni grehu.

Gostje „Rdečega mačka“ niso bili samo slaboglasne ženske in njih častilci, — ampak tu so se shajali tudi oni elementi, ki so čez dan nosili pobožno krinko ter

Mlade gospe boljših stanov, — celo najuglednejših družb, — celo take, ki hodijo s povešenimi očmi ter pri vsaki besedi, ki najmanj ne odgovarja dostojnosti, zardijo, ki pa skrivaj vroče kopernenje po uživanju in zabavi, po grehu in razkošju v sebi nosijo, — so se skrivaj, plazile po noči v „Rdečega mačka“ ter skrile pod krinko svoj obraz.

Možje, ki so zavzemali visoke službe in katerim se le poštenost more oponašati, ki so pa skrivaj, baš nasprotje od tega, kakor izgledajo, — takši poštenjaki se splazijo po noči z zakritimi obrazi v „Rdečega mačka“.

Tu so se shajali, — tu so uživali, — tu so praznili kozarec veselja ter potem preden je petelin zapel, hiteli domov ter zopet nosili himavščino na obrazu, — krinko brezmadežne žene, — deviške deklice, — ali poštenjaka, ki sovraži in zaničuje greh.

Ko je prišel signor Satanelo v stekleno palačo, je nastopil pravkar odmor v plesu.

Godba je sicer še vedno igrala dalje. Toda vtrujene od divjega, razposajenega bahantičnega plesa, kateremu so se pravkar udajale, so počivale ženske s kipečimi grudmi in teško sapo v blazinah mehkih divanov, ki so stali ob stenah. Njih častilci so sedeli poleg njih, — njih držali za roke, — jim gledali v oči — še omamljeni od plesnega razkošja, ki so ga pravkar uživali.

Pred bufetom koncem dvorane je stalo veliko število gostov ter se krepilo z vinom ali delikatesami.

Tu so se smeiali, kramljali, — kozarci so žvenketali, — in mnoga drzna, le preveč odkrita beseda je padla, ne da bi vzbudila rdečico sramu na lichih lepih žen in kleklet.

„Signor Satanelo je prišel!“ je hipoma šlo od ust

do ust, — in vseh oči so se obrnile v bledega, črnobradega moža, ki je počasi korakal po dvorani.

V naslednjem hipu je Satanelo obkolilo več dam, ki so ga prijateljsko pozdravile in vsaka ga je hotela prisluhniti za roko.

Toda pogled iz sivih očij jih je zadel a oplašil.

„Danes ni dobre volje,“ so si rekle ženske. „Trvanju.“ veš, da se ga je treba varovati, če ni dobro razpoložen.“

„Prav imaš,“ je rekla druga, bujno lepa, plavolasa mlada ženska, katere morskozelena obleka je kazala vse grudi in del hrbtna, — „jaz se ga sploh bojim in mu ne morem pogledati v oči.“

„No, saj nisi edina, ki trepta pred temi očmi,“ so odgovorile druge, „sive oči signorja Satanelo so v Parizu slavne.“

Satanelo se ni brigal za te govorice.

Oči so mu zrle po dvorani, kakor bi iskale gotovo osebo.

In hipoma jo je našel, kajti nameril je korake proti stebri, ob katerem je stala visokoraščena, čudovitolepa devojka, ki je temno zrla pred se. Njen obraz ni kazal razposajenega veselja, ki je sicer trepetalo po vsej dvorani.

Ta deklica, h kateri je Satanelo hitel, je bila čudovitih oblik, — plemenitega obraza, — glava ji je komaj nosila bujno breme svilenih rdečih las.

Zatopljena bila v sanje, kakor se je videlo, da je pozabila okrog sebe, — poteza pikrosti je bila videti na lepih, bujnih ustnicah.

V istem hipu je nehote začutila bližino človeka, zdrhtela je, vzdignila glavo — in ko je zagledala bledega, črnobradega moža, je hotela ubežati.

Toda že jo je zadel pogled iz sivih očij. Satanelo

kakor okamnjena je obstala, — nepremično, —

„Gоворити mi je s Teboj, Celestina,“ ji je šepnil Satanelo, „v četrt ure Te pričakujem v Tvojem stanovanju.“

„In ako ne pridem,“ mu je odgovorila Celestina, „ako Vam prepovem, prestopiti prag mojega stanovanja, — da se poslužite ključa, ki ga imate od onega nesrečnega časa, ko sem, — o Bog, ne smem nato misliti, sicer zblaznim. Ali je mogoče, da je bil čas, ko sem Vas s hrepenenjem pričakovala v onem stanovanju?“

„Blazna si, Celestina,“ je odgovoril Satanelo s tihim, a ostrom glasom, „ako se drzneš v tem tonu govoriti z menoj, — ako si domišljuješ, da se odtegneš mojemu uplivu, — potem — — V četrt ure Te hočem videti, sem rekel in vem, — da tudi prideš!“

Z globokim pogledom je uprl sive oči v njene. Vitkobujna deklica je zdrhtela, glava se ji je sklonila na prsi in tiho so ji šepetale ustnice:

„Pridem!“
Satanelo se je obrnil od nje, korakal skozi gnječo ter stopil k bufetu.

Zahteval je kozarec šampanjca.
Krčmar „Rdečega mačka“ mu je sam podal kelih, ki se je penil, — in v istem hipu, ko je Satanelo vzel kozarec iz njegove roke, je zašepetal krčmarju, suhemu, golobrademu človeku, ki je imel le eno oko:

„Gоворити hočem s Teboj! — v nekaj minutah pridi v malo sobico za dvorano.“

„Toda moji gostje, — prav zdaj imam polne roke dela, ker je odmor.“

„Prišel boš enocki,“ je rekel Satanelo z ukazuječim

glasom, „in ako se še enkrat drzneš ugovarjati mojem povelju, Te spravim tja, kamor spadaš in kjer bi še ko bi Te moja močna roka ne speljala v prostost.“

Satanelo je nato z enim požirkom izpraznil kel ter ga postavil na pladenj, ki ga je držal krčmar v rokah. Toda kelih je plesal po pladnju, kajti krčmarjeve roke so se silno tresle.

„Pojdite naprej, signor,“ je jecljal enooki krčma, „v malo minutah bom pri Vas.“

Zadovoljno je poknil skrivnostni mož, kateremu bilo tukaj vsé pokorno kakor se je videlo. Nato korakal proti malim vratom, ki so bila zagrnjena z zeleno zaveso.

Odprl je vrata ter stopil v malo sobico, v kateri je stala le pisalna miza, majhen divan in zrcalo. Na stenah so viseli zemljevidi in papir. Svetilka nad pisalno mizo je le skromno razsvetljevala prostor.

Satanelo je sedel na divan, — vzel je srebrno do in si zvil cigaretto.

Ni je še izgotovil, ko se je že enooki krčmar „Rdečega mačka“ pojavit pred njim.

„Tukaj!“ je rekel z globokim, udanim poklonom, „Kaj želite od mene signor?“

„Kateri naših tovarišev je v tem trenotku v Rdeči mački?“ je vprašal Satanelo in prižgal cigaretto.

„Franc Robič je tu,“ je krčmar odgovoril, „potem mali, debeli Jastreb, stari Piferon in njegov sin. — A jih hočete videti?“

„Naj pridejo sem,“ je odgovoril Satanelo, nekaj jih moram naročiti. Pa tudi Ti mi prideš sem, da boš slišal moja naročila.“

Nekaj minut pozneje so stali štiri možje, o katerih se bil govor, pred Satanelom, kateremu se niti vredn

ni zdelo, da bi vstal, ampak le ponosno jím je pokimal, ko so vstopili.

„Zakleni vrata, enookec,“ je zaklical Satanelo, „in potem me poslušajte. V tem bipu se ne gre za kako hudodelstvo, katero bi skupaj izvršili, ampak naročiti Vam imam nekaj posebnega:“

Neko deklico iščem, ki je 29. maja torej pred dvema dnevoma skočila z mostu Pont des Arts v Seno, ki pa po mojem mnenju ni utonila. S tem Vam ukazujem, da jo iščete povsod in da vse naše agente obvestite, da mi takoj sporoče, ako najdejo kak sled te deklice.

Ti, Franc Robič, poveš to vsem pariškim tatovom in vlačugam. V vsako zločinsko gnezdo moraš iti in povpraševati, ako jo je kdo videl. Opis deklice Vam pozneje vsem skupaj dal. — Ali se lahko zanesem, Franc Robič?“

„Prav lahko, signor,“ je odgovoril Franc Robič z udanostjo, katere bi nobenemu drugemu ne izkazal.

„Dobro, potem lahko računaš na mojo hvaležnost.“

Kar se Tebe tiče, Jastreb, boš na obeh bregovih Sene po celem Parizu poizvedoval, ako je samomorilko reka splavila na suho. Dalje obvestiš beraško zvezo pariško, ki šteje petdesettisoč članov, — povedal jim boš kako izgleda deklica, — in če bi jo kdo srečal, naj mi takoj sporoči!“

„Jutri se bo vse zgodilo, signor,“ je odgovoril Jastreb, „srečen bom, ako vam prinesem dobre vesti.“

„In Vi, Piferon, oče in sin,“ je zaklical Satanelo,

„Vidva si Čelejta pokopališča. Vedeti morate natanko, če je bila v teh dveh dneh pokopana neka ponesrečenka, ki so jo izvlekli iz vode. — Ali sta v tem oziru že kaj izvedela?“

„Deklet so dovolj pokopali,“ je odgovoril stari

Piferon ter skremžil obraz. „Samomorilk je bilo v zadnjem času dovolj, toda take, da bi 29. maja skočila v vodo, ne, take ni bilo med njimi.“

„Ali mi to lahko z gotovostjo trdiš?“ je vprašal Satanelo, „Ti veš, da ne ljubim pomot.“

„Z vso gotovostjo, signor,“ se je izjavil starec.

„Dobro, — torej naročam Tebi in sinu, da skrbno pazita na vsakega mrtveca, ki ga bodo v prihodnjih dneh pokopali, zlasti pa na one, katere bodo na ubožnem pokopališču zakopali.

Imeja oči odprte, — jaz Vama ukazujem!

In kar se Tebe tiče, enookec,“ se je Satanelo obrnil na krčmarja „Rdečega mačka“, „moraš stopiti z vsemi svojimi tovariši v zvezo, z malimi krčmarji v Parizu, ki imajo beznice, kjer se shaja beda in siromaštvo.“

Vprašaj, ako so videli tako deklico, kakor Ti jo bom jaz popisal. Obvesti nadalje vse zastavnice v Parizu ter jih pozovi, naj Ti takoj poročajo, ako kdo pri njih zastavi perilo, ki je morda zaznamovano s črkami R in J, — dobro si zapomni črki in jih ne pozabi.“

„Ne bom jih pozabil,“ je zagotovil krčmar. „R in J. Vse, kar ste zapovedali, se bo zgodilo.“

„Torej preostane le še,“ je nadaljeval Satanelo, „da Vam opišem deklico, katero Vam je iskati. Jaz sam je nisem nikoli videl, toda od zaupne strani se mi je zagotovilo, da je deklica izvanredno lepa.

Ima temne, svilenomehke kodre, — plemenit obraz, — čudovitolepe temne oči, — krasno, ljubko postavo, in kar je glavna stvar, ime ji je Rožica Jaklič!“

Satanelo ni videl, da se je Franc Robič pri teh besedah zdrznil. Toda rdečelasi lopov se je takoj ujačil in ni izdal, da mu je ime znano.

„Zdaj veste, kaj Vam je storiti,“ je nadaljeval

Satanelo, „in upam, da bo eden izmed Vas našel deklico. V tem slučaju me mora takoj obvestiti ter povedati, kje se Rožica Jaklič nahaja.“

Ona kajpada ne sme slutiti, da se jo išče, — naj ostane tam, kjer se jo najde, — vse drugo bom že jaz ukrenil. — In zdaj pojrite, priatelji, in ne dajte se motiti v zabavi. Ako me bo kdo potreboval, bo že vedel, kje me najde. — Kakor veste, je osoda Vas vseh v mojih rokah, — da mi je le treba iztegniti roko, da uničim onega, ki brezpogojno in slepo ne izvrši mojih ukazov. In zdaj pojrite, — videli se bomo spet.

Nemo kakor so prišli, so možakarji tudi odšli. V pogledih, s katerimi so motrili Satanela, je ležalo nekaj plašnega, bojazlivega. — Tako morda gleda lev ali tiger svojega krotitelja, katerega bi rad raztrgal, na katerem bi rad poskušal svojo divjo moč, ako bi se ne bal njegove železne volje.

„Našel jo bom,“ je mrmral Satanelo, ko je bil zopet sam, „na ta način mi ne more ostati v Parizu skrita. Ako jo pariške vlačuge in hudodelci ne srečajo, bodo berači, ki se splazijo v vsako hišo, gotovo našli kak sled. Piferon in njegov sin bosta stražila pokopališča, — noben mrtvec ne uide njih pozornosti. In tudi enooki krčmar, bo storil svojo dolžnost. On bo vse male pariške krčmarje in zastavnice obvestil, eden jo bo že staknil, kajpada če je še med živimi.

In zdaj k nji, — četrtna ure je preteklo, — Celestina me pričakuje.“

Satanelo je pogledal na uro ter potem skozi mala rat dšel po stopnicah navzgor.

pnice so končale v dolg hodnik, ki je vodil nadoriščem v prednjo hišo, ki je skrivala „Rdeča“.

Ta hiša z mnogobrojnimi stopnicami in neštevilnimi vrati je napravljala pravi utis ubožne kosarne.

Za vsakimi vrati je stanovala drugačna beda, — vse je izgledalo siromašno in zanemarjeno.

Satanelo je dospel v drugo nadstropje, — stopil je k vratom, ki so zapirala hodnik na desno stran, — prisnil za kljuko in v naslednjem hipu vstopil v sobo, kjer ga je čakal čudovit prizor.

58. poglavje.

Ubogi sestri.

Soba je bila kakor vsi prostori te hiše prav enostavno oprémljena. Razločevala se je pa vendar od drugih stanovanj v tem, da je vladala tu največja snažnost. Očrnelo sivo zidovje je bilo nalepljeno s slikami iz ilustriranih časopisov, čez široko postelj je padał pisan zastor, miza in stoli so se bliskali snažnosti, — nikjer nobenega prahu ali madeža.

Zastor na postelji je bil odgrnjen in v blazinah je ležala kakih 18 let stará deklica, ki se je pri vstopu Satanela malo vzdignila.

To dekle je moralo še pred kratkim biti čudovito lepo. Plemenitega obraza, obkroženega s temnimi kodri, se je že smrt dotikala s hladno roko. Upala lica, globoko ležeče lepe, žalostne in trpkootožne oči in upala prsa to vse je kazalo, da je nesrečno bitje zapadlo smerti in da ta že stoji pri posteljnih nogah.

Pred posteljo je klečala v solzah in v glavni utopljena lepa, rdečelasta Celestina, — v zdravju bujna, mlada ženska, ki smo jo videli v steklu „Rdečega mačka“.

Strah na Sokolskem.

64

22 V jicnu lipu, ko je grobar zamahnil, da vijame svojo žrlo v zanko, je sunila Rožica napadovalca v prsi, da se je opotekel.

Giferson, G. L. C. S. C. M. K. in Gifersonova

Ricardo, Lolo in Arabelo

23 „Vi ste, Vi!“ je zakričal grof Sokolski ter trdnješe stisnil Lolo na prsi in zaničljivo pogledal Arabelo, „kaj hočete tukaj? — Kako se drznete semkaj priti?“

Strah na Sokolskem.

Mirko z Rožico in strahom
Mirko z Rožico in strahom

U. 24.

Mirko je omahnil kakor bi strah zagledal, — in blede ust
je so mu vskliknile:

Rožica, — Rožica, — ne, ne, ni ona, — ne more ona biti,
to je njen duh, ki me je prišel opominjat na prisego, ki sem
danes pred altarjem prelomil!“

Strah na Sokolskem.

il. 25

Miroslav Mikov

„Ne, Ti me ne boš omamila, lepa izkušnjavka,“ je vskliknil mladi soprog ter Lolo surovo pahnil od sebe, — „jaz nisem Tvoj, — samo od Rožice sem!“

26 „Milostiva gospa,“ je rekel Listor ter presunljivo gledal čudovitolepi Lolin obraz, „meni je že znana zadeva, zarad katere prihajate k meni.“

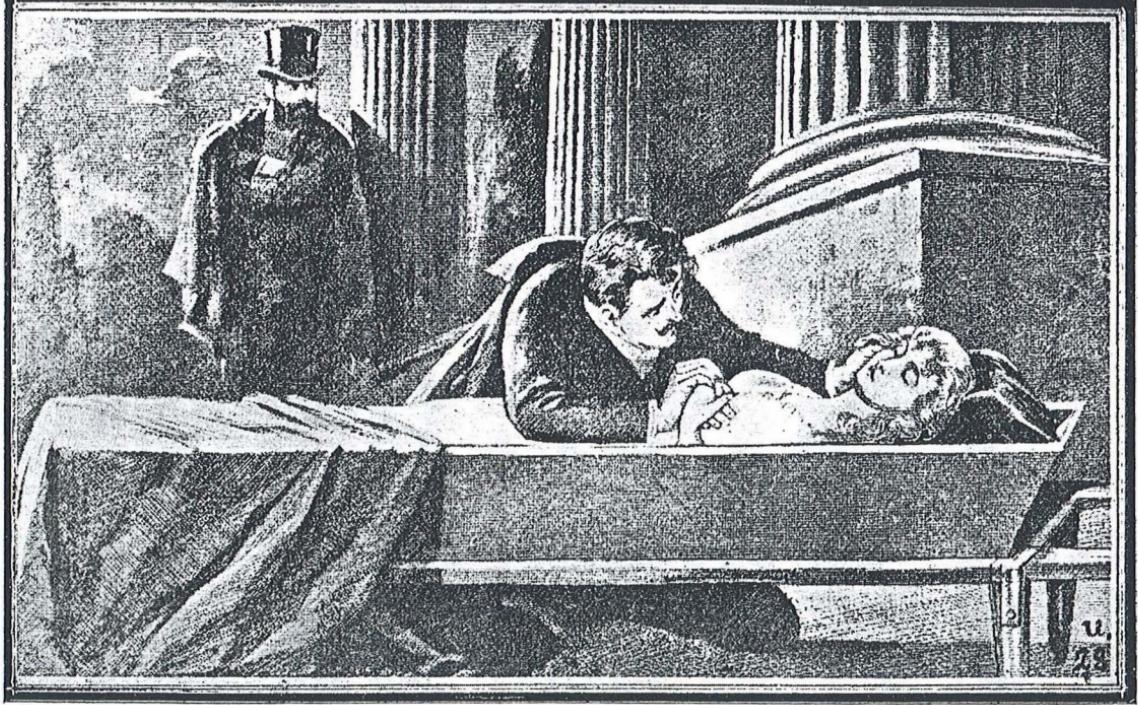
Gosinja Listor in Lolin

27 V naslednjem hipu se je Celestina zgrudila na prag, — in v naročju ji je še vedno ležalo truplo mrtve sestre.

Zamišljeno je gledal Satarelo nesrečni deklici.

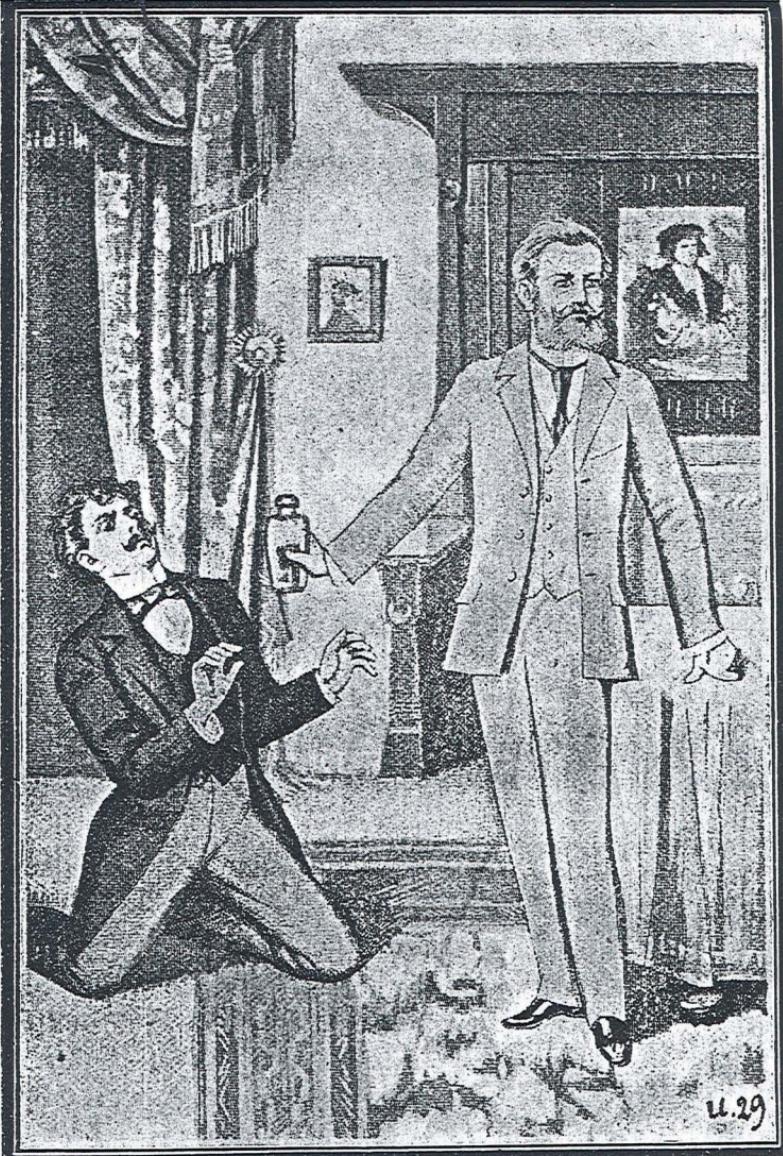
Satarelo, Celestina in otroci

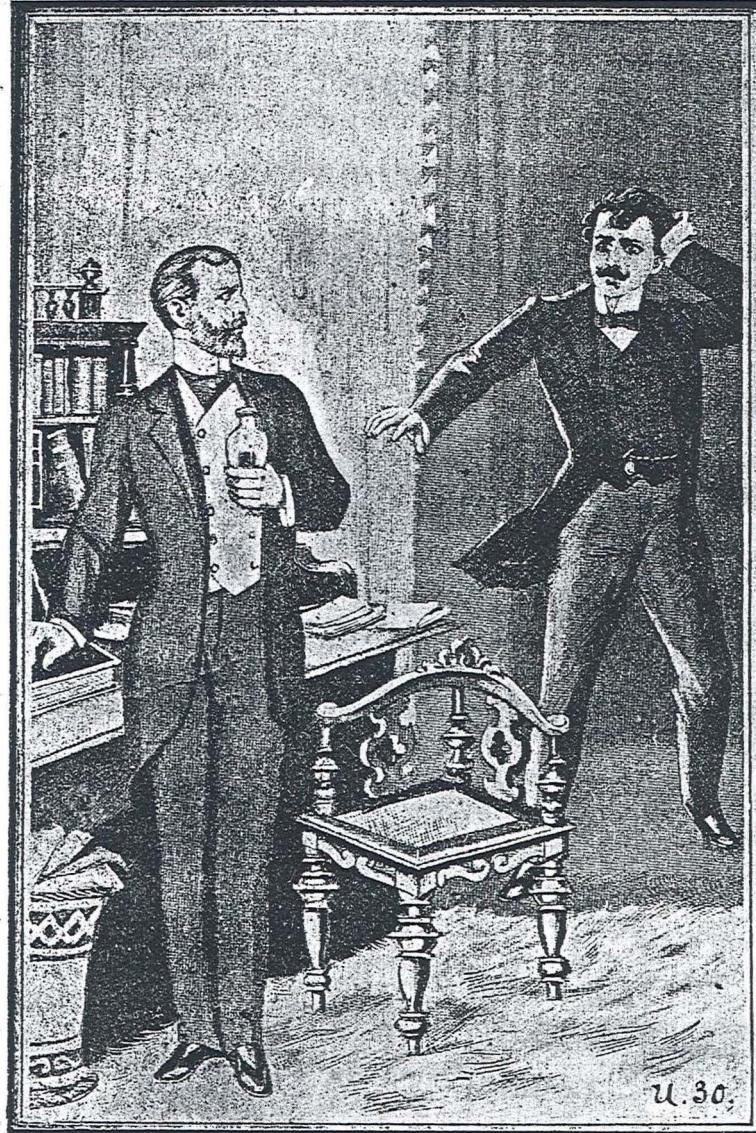
28 „Rožica! — Moja Rožica, da, Ti si! — Tako torej Te zopet vidim!“ je zaklical Misko in ihteč se je zgrudil obupani mladenič na ljubljenkino truplo.

Yatovelo, Misko in Rožica

Dr. Golar in Mirkot

„Vzemite!“ je zaklical dr. Golar s hripavim glasom ter s proč obrnenim obrazom izročil Mirkotu steklenico, „vzemite gospod, in pojrite!“

U. 30.

30 „Nesrečnež, kaj si storil?“ je zadonel v tem hipu glas in z bledim, spačenim obrazom je planil Mirko Višnjegorski na očeta svoje soproge.

Strah na Sokolskem.

88

Govorivaj im Mirko